

Hrvatski zavod za zapošljavanje
Područni ured Požega

PROFESIONALNI RAZVOJ U OSNOVNOJ ŠKOLI

Priručnik za učitelje i stručne suradnike

Europska unija
Ulaganje u budućnost
Projekt je sufinancirala Europska unija
iz Europskog socijalnog fonda

Hrvatski zavod za zapošljavanje
Područni ured Požega

PROFESIONALNI RAZVOJ U OSNOVNOJ ŠKOLI

Priručnik za učitelje i stručne suradnike

Europska unija
Ulaganje u budućnost
Projekt je sufinancirala Europska unija
iz Europskog socijalnog fonda

Naslov Profesionalni razvoj u osnovnoj školi

Podnaslov Priručnik za učitelje i stručne suradnike

Izdavač Hrvatski zavod za zapošljavanje Područni ured Požega
Alojzija Stepinca 5, 34000 Požega
Tel 034 638 400
Fax 034 638 374
<https://www.hzz.hr>

Za izdavača Marija Užar

Urednik Ljiljana Žanetić

Autori dr.sc. Vlasta Vizek Vidović, dr.sc. Darja Maslić Seršić, Ljiljana Žanetić, Anita Savić

Recenzenti prof.dr.sc. Vlatka Domović, Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
dr. sc. Maja Parmač Kovačić, Odsjek za psihologiju,
Filozofski fakultet u Zagrebu

Lektor Sanja Bošković

Oblikovao naslovnu stranicu i tehnički uredio Tomislav Čenić
Dizajn logotipa projekta Tomislav Čenić

Podatak o izdanju 1. izdanje
Mjesto i godina izdavanja Požega, 2016.

Naziv tiskare i sjedište ITD Gaudeamus d.o.o., Požega

Podatak o CIP- u CIP zapis dostupan je u računalnom katalogu Gradske i sveučilišne
knjižnice Osijek pod brojem 140505077

ISBN 978-953-7688-49-3 (meki uvez)
978-953-7688-50-9 (PDF)

Ova publikacija rezultat je projekta „Moj pametan izbor“ što ga je s partnerima proveo HZZ PU Požega u razdoblju od 30. siječnja 2015. do 29. travnja 2016. godine. Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda. Područni ured Požega dobio je sredstva u natječaju Operativni program za razvoj ljudskih potencijala 2007. - 2013., IPA Komponenta IV – Razvoj ljudskih potencijala, Lokalne inicijative za zapošljavanje – faza II, HR.1.1.09-0030.

Ugovorno tijelo:

HRVATSKI ZAVOD ZA ZAPOŠLJAVANJE URED ZA FINANCIRANJE I UGOVARANJE PROJEKATA EUROPSKE UNIJE

<https://www.hzz.hr/dfc>, e-mail: cesdfc@hzz.hr

Ugovor broj: HR.1.1.09-0030

Ugovoreni iznos: 109.909,87 €

Iznos darovnice: 86.444,11 €

Za više informacija o EU fondovima posjetite www.strukturnifondovi.hr

Sadržaj ove publikacije isključivo je odgovornost HZZ PU Požega.

Ova publikacija dostupna je na hrvatskom jeziku na internetskim stranicama:

<http://os-mladost-jaksic.skole.hr/>

<http://www.os-igkovacic-gornjebazje.skole.hr/>

Riječi i pojmovni sklopovi koji imaju rodno značenje bez obzira jesu li u tekstu korišteni u muškom ili ženskom rodu odnose se na jednak način na muški i ženski rod.

Sva prava pridržana. Niti jedan dio ove publikacije ne smije biti objavljen ili pretiskan bez prethodne suglasnosti nakladnika i vlasnika autorskih prava.

Sadržaj

1. PREDGOVOR	5
2. PROJEKT „MOJ PAMETAN IZBOR“	6
2.1 Što je profesionalno usmjeravanje?	6
2.2 Zakonska podloga za planiranje školskog kurikuluma za profesionalni razvoj	7
2.3 Važnost cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u osnovnim i srednjim školama	7
2.4 Nastanak projektne ideje	9
2.5 Svrha, ciljevi i osnovne aktivnosti projekta „Moj pametan izbor“	10
2.6 Tim za izradu kurikuluma	11
2.7 Održivost projektnih rezultata	12
3. ULOGA ŠKOLE U CJELOŽIVOTNOM PROFESIONALNOM RAZVOJU	13
3.1 Teorije profesionalnog razvoja	13
3.1.1 Strukturne teorije	13
3.1.2 Razvojne teorije	14
3.2 Kako poticati profesionalni razvoj u osnovnoj školi	17
3.2.1 Profesionalni razvoj i cjeloživotno profesionalno usmjeravanje u europskom kontekstu	17
3.2.2 Pristupi profesionalnom usmjeravanju u školama – obrazovanje za profesionalni razvoj	18
3.2.3 Razvoj školskog kurikuluma za profesionalni razvoj	20
3.2.4 Kompetencijski okvir za obrazovanje za profesionalni razvoj za osnovne škole u Hrvatskoj	22
3.3 Profesionalni razvoj – poticaji i prepreke	24
3.3.1 Značajke profesionalnog razvoja djece	24
3.3.2 Utjecaj roditeljskog stila na profesionalnu zrelost djece	25
3.3.3 Individualne osobine koje određuju odabir zanimanja	26
3.4 Školska klima i kultura kao determinante profesionalnog razvoja učenika	28
3.4.1 Uloga školske klime i kulture u profesionalnom razvoju djece	28
3.4.2 Što je školska klima?	29
3.4.3 Školska klima i profesionalna spremnost učenika	29
3.4.4 Što je školska kultura?	31
3.4.5 Školska kultura i profesionalna zrelost učenika	33
4. KURIKULUM ZA PROFESIONALNO USMJERAVANJE U OSNOVNOJ ŠKOLI	34
4.1 Polazište za izradu kurikuluma za profesionalno usmjeravanje u osnovnoj školi	34
4.2 Planiranje kurikuluma	35
4.3 Sastavnice kurikuluma	36
4.4 Sadržaji i ishodi kroz obrazovna razdoblja i predmetna područja	36
1. CIKLUS 1a (1. i 2. razred)	39
A. Znanje o sebi s orijentacijom na vlastite jake strane i budućnost	39
B. Znanje o svijetu rada	42
C. Razumijevanje važnosti rada u životu pojedinca	45
D. Razumijevanje društvene vrijednosti rada	46
E. Razumijevanje razvoja karijernog puta pojedinca	47
F. Razumijevanje potrebe za cjeloživotnim učenjem	48
G. Prilagodljivost na nove uloge i razine obrazovanja	49
H. Prenosive vještine - Spoznajne vještine	50
H. Prenosive vještine - Komunikacijske vještine	52
H. Prenosive vještine - Socijalne vještine	54
I. Individualne osobine	55
2. CIKLUS 1b (3. i 4. razred)	57
A. Znanje o sebi s orijentacijom na vlastite jake strane i budućnost	57
B. Znanje o svijetu rada	59
C. Razumijevanje važnosti rada u životu pojedinca	61
D. Razumijevanje društvene vrijednosti rada	62
E. Razumijevanje razvoja karijernog puta pojedinca	64

F. Razumijevanje potrebe za cjeloživotnim učenjem	65
G. Prilagodljivost na nove uloge i razine obrazovanja	66
H. Prenosive vještine - Spoznajne vještine	67
H. Prenosive vještine - Komunikacijske vještine	69
H. Prenosive vještine - Socijalne vještine	70
I. Individualne osobine	72
3. CIKLUS 2 (5. i 6. razred)	73
A. Znanje o sebi s orijentacijom na vlastite jake strane i budućnost	73
B. Znanje o svijetu rada	76
C. Razumijevanje važnosti rada u životu pojedinca	79
D. Razumijevanje društvene vrijednosti rada	81
E. Razumijevanje razvoja karijernog puta pojedinca	83
F. Razumijevanje potrebe za cjeloživotnim učenjem	86
G. Prilagodljivost na nove uloge i razine obrazovanja	88
H. Prenosive vještine - Spoznajne vještine	90
H. Prenosive vještine - Komunikacijske vještine	91
H. Prenosive vještine - Socijalne vještine	94
I. Individualne osobine	95
4. CIKLUSI 3a i 3b (7. i 8. razred)	97
A. Znanje o sebi s orijentacijom na vlastite jake strane i budućnost	97
B. Znanje o svijetu rada	101
C. Razumijevanje važnosti rada u životu pojedinca	106
D. Razumijevanje društvene vrijednosti rada	109
E. Razumijevanje razvoja karijernog puta pojedinca	112
F. Razumijevanje potrebe za cjeloživotnim učenjem	115
G. Prilagodljivost na nove uloge i razine obrazovanja	118
H. Prenosive vještine - Spoznajne vještine	121
H. Prenosive vještine - Komunikacijske vještine	124
H. Prenosive vještine - Socijalne vještine	127
I. Individualne osobine	129
4.5 Sadržaji i ishodi učenja modula za učenike sedmog i osmog razreda	131
0. Uvod – predstavljanje i upoznavanje programa profesionalnog usmjeravanja za 7. i 8. Razred	132
1. Znanje o sebi	132
2. Znanje o svijetu rada	136
3. Mogućnosti školovanja	139
4. Odluka o profesionalnom izboru/razvoju	140
4.6 Program za roditelje	143
4.7 Didaktičko-metodičke odrednice	144
4.8 Profesionalno usmjeravanje učenika s teškoćama u razvoju	146
4.9 Vrednovanje kurikuluma	147
4.10 Publikacije i radni materijali	148
4.11 Popis autora kurikuluma i radnih materijala	149

PRILOZI

I. Primjeri priprema za realizaciju ishoda učenja	150
II. Primjeri priprema i radni materijali za realizaciju ishoda učenja modula za 7. i 8. razred	158
III. Primjeri priprema za realizaciju tema iz programa za roditelje	172
IV. Program rada Centra za profesionalni razvoj u osnovnoj školi	192
V. Zapažanja, doživljaji, razmišljanja i prijedlozi učitelja i stručnih suradnika	194
VI. Zapažanja i razmišljanja učenika	195
VII. Zapažanja i mišljenje roditelja i predstavnika lokalne zajednice	196
VIII. Primjer evidentiranja osnovnih podataka o provedenim aktivnostima profesionalnog usmjeravanja u školi tijekom školske godine	197

1. PREDGOVOR

Poštovane čitateljice i čitatelji!

Pred vama je Profesionalni razvoj u osnovnoj školi: Priručnik za učitelje i stručne suradnike. Priručnik je nastao tijekom više od godine dana rada u projektu „Moj pametan izbor“, što ga je financirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda. U njegovoj izradi sudjelovali su učitelji, stručni suradnici i ravnatelji Osnovne škole „Mladost“, Jakšić i Osnovne škole Ivana Gorana Kovačića, Gornje Bazje te savjetnici za profesionalno usmjerenje Hrvatskog zavoda za zapošljavanje, Područni ured Požega i Virovitica vođeni stručnim znanjem i osobnom predanošću dr.sc. Vlaste Vizek Vidović i dr.sc. Darje Maslić Seršić.

Konačan oblik priručniku i cijelom programu profesionalnog usmjerenja razvijenom u ovom projektu dali su učenici iz Gornjeg Bazja i Jakšića i njihovi roditelji svojim povratnim informacijama nakon sudjelovanja

u različitim aktivnostima programa na čemu im srdačno zahvaljujemo.

Projekt „Moj pametan izbor“ rezultat je potrebe za cjelovitim i sustavnim pristupom profesionalnom razvoju u ranoj, osnovnoškolskoj dobi. Sudionici projekta predstavljaju svoja rješenja utemeljena na znanstvenim spoznajama i svakodnevnim iskustvima u radu s učenicima. Nadamo se i vjerujemo kako će naša iskustva obogatiti i vašu praksu te potaknuti nova rješenja što će u konačnici rezultirati zrelijim, uspješnijim i zadovoljnijim mladim ljudima kojima smo u ovoj dobi učitelji i uzori.

Zahvaljujemo recenzentima prof.dr.sc. Vlatki Domović i dr.sc. Maji Parmač Kovačić na strpljivosti i pažnji u čitanju ovog opsežnog uratka, a osobito na njihovim stručnim osvrtima i prijedlozima, koje vam ovdje stavljamo na uvid.

IZ RECENZIJA

Prof.dr.sc. Vlatka Domović
Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Priručnik je pisan tečnim i jasnim stilom, temeljen je na suvremenim znanstvenim pristupima profesionalnom razvoju kao i na suvremenoj kurikulumskoj teoriji, potkrijepljen je primjerima dobre prakse s naglaskom na europsku dimenziju u području profesionalnog usmjerenja i kompetencijski pristup razvoju kurikuluma. Važno je naglasiti da se kroz Priručnik prepoznaju suradništvo i entuzijizam svih sudionika projekta koji su integracijom suvremenih spoznaja u ovom području uz uvažavanje hrvatskih specifičnosti i zasada uspješno izgradili inspirativni i inovativni pristup profesionalnom razvoju i usmjerenju o čemu najbolje svjedoče materijali u kojima su elaborirani svi ishodi učenja po kompetencijskim područjima, teme i aktivnosti te načini vrednovanja za sva odgojno-obrazovna područja i obrazovne cikluse osnovne škole.

Priručnik je jedinstven po inovativnom i sveobuhvatnom pristupu temi, oblikovanju materijala te svjedoči o uspješnoj realizaciji vrlo zahtjevnog projekta. Držim da će biti iznimno koristan vodič za dalji razvoj ovog područja te koristan izvor svima onima kojima koje ono zanima ne samo iz profesionalnih nego i osobnih razloga. Što više, temeljne ideje i metodologija izloženi u priručniku imaju široku mogućnost praktične primjene i prijenosa na sve obrazovne razine uključujući visoko obrazovanje i cjeloživotno usavršavanje.

dr. sc. Maja Parmač Kovačić
Odsjek za psihologiju, Filozofski fakultet u Zagrebu

Predloženi rukopis iznimno je zanimljivo i kvalitetno napisan. Sva poglavlja karakterizira izrazita utemeljenost i sveobuhvatnost, koja je odraz iznimnog iskustva kojeg autorice ovog *Priručnika* imaju u području profesionalnog razvoja. Već temeljem kratkog opisa glavnih sadržajnih elemenata *Priručnika* moguće je zaključiti da je riječ o vrijednom stručnom djelu, u kojem su kombinirani teorijski dijelovi potkrijepljeni recentnom literaturom iz područja (npr. opis teorija profesionalnog razvoja, školske klime i kulture) i „praktični“ dijelovi (npr. savjeti kako poticati profesionalni razvoj u školi). Uz navedeno, kroz tekst se prožimaju i primjeri i zanimljivosti iz područja, koji doprinose dinamičnosti i jasnoći teksta.

Prema mom mišljenju, ovim *Priručnikom* autorice su uspjele ostvariti tri temeljna cilja: 1. Naglasiti važnost profesionalnog usmjerenja u životu pojedinca (s posebnim naglaskom na osnovnoj školi); 2. Objasniti ulogu škole u cjeloživotnom profesionalnom razvoju; i 3. Dati smjernice za poticanje profesionalnog razvoja u osnovnim školama. Na ovaj način, autorice su doprinijele aktualizaciji, posljednjih godina zanemarene teme profesionalnog razvoja u školama. Iako je prvenstveno namijenjen učiteljima, smatram da ovaj *Priručnik* može biti korisno štivo svima koji na bilo kakav način sudjeluju u profesionalnom razvoju osnovnoškolske djece.

2. PROJEKT „MOJ PAMETAN IZBOR“

Anita Savić i Ljiljana Žanetić, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Požega

2.1 ŠTO JE PROFESIONALNO USMJERAVANJE?

Izbor zanimanja jedna je od najvažnijih odluka svakog čovjeka jer u obrazovanju za rad i profesionalnom radu provodimo najveći dio svog života. Spontano i brzo pleto biranje zanimanja može imati negativne posljedice: nezadovoljstvo u školovanju i radu, slabe mogućnosti zapošljavanja, bolovanja, premještaji i slično.

Vажnost rada u životu dobro opisuju sljedeće mudre izreke:

“Najvažnija stvar za cijeli život je izbor zanimanja, a najčešće je to plod slučajnosti.” - Blaise Pascal

“Izaberi posao koji voliš i cijeli život nećeš morati raditi” - Konfucije

Neki misle da se i ovako može birati zanimanje!

Koristeći sintagmu „izbor zanimanja“ ne misli se na „posao za cijeli život“ jer je jasno kako ubrzane promjene u gospodarstvu i tehnologijama uvjetuju promjene tog koncepta u koncept razvoja karijere i cjeloživotne zaposlenosti. Izbor prvog zanimanja i škole koja vodi do tog zanimanja jedan je od prvih i važnijih koraka u tom procesu. Važno je tu odluku utemeljiti na utvrđivanju i dobrom poznavanju svih značajnih informacija. Stručni postupci kojima se utvrđuju mogućnosti, zanimanja i kompetencije korisnika, kako bi donijeli odluke o obrazovanju, osposobljavanju i zapošljavanju i upravljali vlastitim profesionalnim razvojem, objašnjeni su pojmom „profesionalno usmjeravanje“ (Vijeće ministara Europske unije, svibanj 2004).

Aktivnosti profesionalnog usmjeravanja (u dokumentima se često koristi izraz „**cjeloživotno profesionalno umjeravanje**“ (ili engleski „lifelong guidance“) odnose se na stručnu pomoć pojedincu u njegovom profesionalnom razvoju uzimajući u obzir psihofizičke osobine, znanja i vještine pojedinca, baš kao i karakteristike rada i mogućnosti zapošljavanja. Konačni cilj uspješan je i zadovoljan pojedinac te društvo s racionalno i kvalitetno zadovoljenim potrebama za radnicima (usklađenost ponude i potražnje na tržištu rada).

U Republici Hrvatskoj sustavno, stručno, profesionalno usmjeravanje započelo je osnivanjem „Stanice za savjetovanje pri izboru zanimanja“ u Zagrebu 1931. godine i nastavljeno unapređenjem pristupa, razvojem postupaka, metoda i tehnika profesionalnog usmjeravanja, posebno u sustavu zapošljavanja i obrazovanja u proteklih osamdeset godina.

Profesionalno usmjeravanje bitna je sastavnica modernih obrazovnih sustava i smatra se ključnom dimenzijom cjeloživotnog učenja, sustava osposobljavanja/usavršavanja radi (pre)usmjeravanja svih generacija prema usvajanju vještina dvadeset i prvog stoljeća. U trenutnom kontekstu visoke stope nezaposlenosti, profesionalno usmjeravanje može, bez obzira na dob i stupanj obrazovanja, ukazati ljudima na mogućnosti učenja koje vode do razvoja novih vještina potrebnih na tržištu rada ili povećati broj samozaposlenih osoba i poduzetnika. Takvo profesionalno usmjeravanje pridonosi ciljevima strategije „Europa 2020.“, poput smanjenja odustajanja od školovanja prije kraja obrazovanja, povećanja uključenosti u tercijarno obrazovanje, povećanja stope zaposlenosti i borbe protiv socijalne isključenosti.

Mjere profesionalnog usmjeravanja usredotočene su na pojedinca, ali su koristi od usmjeravanja i savjetovanja mnogo šire. One po svojoj prirodi povezuju individualne planove pojedinaca s ekonomskim i socijalnim ciljevima gospodarstva. Mogu se koristiti u pojedinim tvrtkama, lokalnim zajednicama ili obrazovnim institucijama u cilju unapređenja ishoda učenja, prijenosa znanja, produktivnosti i inovativnosti. Ukratko, profesionalno usmjeravanje i savjetovanje može pomoći pojedincima i organizacijama da se bolje prilagode okolnostima te budu produktivni u novonastalim i netipičnim ekonomskim i socijalnim uvjetima.

2.2 ZAKONSKA PODLOGA ZA PLANIRANJE ŠKOLSKOG KURIKULUMA ZA PROFESIONALNI RAZVOJ

Postoji opće slaganje kako su odgojni elementi u našim školama zapostavljeni u odnosu na obrazovne, a profesionalno umjeravanje svakako se ubraja u odgojne sadržaje. Profesionalno usmjeravanje u osnovnim i srednjim školama trenutno je određeno s dva temeljna zakonska dokumenta koja propisuju određene ciljeve odgoja u školskim ustanovama vezane uz tu djelatnost.

Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 16/12), članak 4., između ostaloga, među ciljevima navodi: „osigurati učenicima stjecanje temeljnih (općeobrazovnih) i stručnih kompetencija, osposobiti ih za život i rad u promjenjivom društveno-kulturnom kontekstu prema zahtjevima tržišnog gospodarstva, suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija i znanstvenih spoznaja i dostignuća, osposobiti učenike za cjeloživotno učenje“, dok članak 55. istog Zakona propisuje da: „... školske ustanove surađuju sa zavodima za zapošljavanje i drugim ustanovama u cilju pravodobne informiranosti i profesio-

nalne orijentacije učenika.“ To ujedno ukazuje kako je za provedbu profesionalnog usmjeravanja u obrazovanju važna uspostava partnerskog modela koji podrazumijeva suradnju škola sa zavodima za zapošljavanje.

U okviru svojih ciljeva *Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obavezno opće obrazovanje (NOK)* između ostalog naglašava potrebu da profesionalno usmjeravanje ima status međupredmetnog sadržaja te da kao tema bude integrirano u više školskih predmeta. Među odgojno-obrazovnim postignućima učenika ističu se ishodi povezani s ciljem profesionalnog usmjeravanja, dok se na razini srednje škole „Profesionalna orijentacija i vlastita budućnost“ navode kao jedan od fakultativnih nastavnih predmeta koji se mogu izvoditi alternativno ili eksperimentalno u školama. Zahvaljujući stručnim suradnicima obrazovnih ustanova nastavno osoblje kroz podučavanje dobiva ulogu u procesu profesionalnog informiranja učenika.

2.3 VAŽNOST CJELOŽIVOTNOG PROFESIONALNOG USMJERAVANJA U OSNOVNIM I SREDNJIM ŠKOLAMA

Profesionalno usmjeravanje definira se kao alat politike zapošljavanja čime se naglašava njegova posrednička uloga između obrazovne ponude i potražnje na tržištu rada, odnosno ishoda obrazovanja i zahtjeva tržišta rada. U svim ovim procesima rana intervencija, tj. intervencija u što ranijoj dobi prepoznata je kao zaštitna intervencija i preventivno djelovanje na kasnije nepovoljne elemente u profesionalnom razvoju (loš odabir srednjoškolskog programa, nezadovoljstvo odabranom školom, odustajanje od školovanja, neprimjeren izbor posla, veći broj profesionalnih nesreća i bolesti, nezadovoljstvo na radu, stres i općenito loše zdravstveno stanje).

Obrazovne ustanove mjesta su na kojima se mlade osobe prvi put susreću s formalnim usmjeravanjem vezanim uz nastavak obrazovanja i/ili prelaska na tržište rada. Trenutno u Europi postoje različiti modeli usluga profesionalnog usmjeravanja u obrazovnim ustanovama te se sve više zemalja odvaja od tradicionalnog modela pružanja profesionalnog usmjeravanja, nudeći širi raspon mogućnosti za informiranje i savjetovanje. Najvažniji pokretač promjena bila je općeprihvaćena ideja da je cjeloživotno učenje ključno za ekonomski rast u Europi i da takva promjena pridonosi restrukturiranju obrazovnih sustava. Stručni suradnici u školama mogu znatno pridonijeti ovom procesu jer su osposobljeni za pružanje pomoći učenicima u rješavanju problema i svladavanju novih znanja te razvoju vještina.

Imajući u vidu važnost sustavnog pružanja podrške učenicima pri razvoju vještina za donošenje promišljene odluke o izboru zanimanja te razvoju vještina i radnih navika važnih za buduću karijeru i cjeloživotnu zaposlenost, pojavila se potreba za pružanjem pregleda postojećeg stanja profesionalnog usmjeravanja u osnovnim i srednjim školama u Republici Hrvatskoj. Godine 2014. provedeno je *istraživanje postojećih kapaciteta osnovnih i srednjih*

škola za provedbu profesionalnog usmjeravanja. (Gregurević, N. i Lukić, N.) Rezultati istraživanja, razrađeni kroz četiri tipa kapaciteta (institucionalni, izvedbeni, profesionalni i materijalni kapaciteti) kojima osnovne i srednje škole u Republici Hrvatskoj raspolazu pri provedbi profesionalnog usmjeravanja i informiranja učenika, ukazuju da postoji značajan prostor za napredak. Istraživanje je proveo Euroguidance centar za podršku sustavu profesionalnog usmjeravanja koji djeluje u okviru Agencije za mobilnost i programe Europske unije, a rezultati su dostupni na mrežnim stranicama Euroguidance centra: http://www.mobilnost.hr/prilozi/05_1419414275_Izvjestaj_EUROGUIDANCE_FINALNO.pdf

Institucionalni kapaciteti: (Ne)zastupljenost teme profesionalnog usmjeravanja u školskim dokumentima te nedostatak definiranja ciljeva i namjene tih aktivnosti ukazuju na to da profesionalno usmjeravanje nije među najvažnijim aktivnostima škola te za stručne suradnike predstavlja tek jednu od (niže poredanih) aktivnosti iz njihova djelokruga rada. Tijekom istraživanja metoda rada ustanovljeno je da škole daju prednost grupnom informiranju i savjetovanju učenika i roditelja o obrazovnim mogućnostima, a znatno manju važnost pridaju osposobljavanju učenika za traženje posla, znanju o sebi, transverzalnim vještinama važnim za posao i život te vještinama donošenja odluka i postavljanja životnih ciljeva.

Izvedbeni kapaciteti: Naglašeno provođenje grupnih aktivnosti ne iznenađuje kada se u obzir uzme radno opterećenje stručnih suradnika u školama: u školama koje broje više od petsto učenika prosječan broj stručnih suradnika manji je od propisanog Državnim pedagoškim standardom pa osnovne škole koje imaju petsto do tisuću (ili više) učenika u prosjeku imaju tri stručna suradnika, dok je u srednjim školama iste veličine prosječan broj stručnih suradnika 1,7.

Rezultati istraživanja potvrđuju da se profesionalno usmjeravanje učenika završnih razreda obveznog obrazovanja (sedmog i osmog razreda) provodi u 84,3%, ali je uočena potreba za uvođenjem elemenata profesionalnog usmjeravanja u ranijoj fazi školovanja, kako bi se učenike osposobilo za donošenje odluka o upravljanju vlastitom karijerom u kasnijim razdobljima života.

Profesionalni kapaciteti: Stručni suradnici kvalitetno izvršavaju zadatke i obveze stručne službe, ali je uočena njihova snažna potreba za dodatnim osposobljavanjem i ulaganjem u neprestano usavršavanje, posebno u području razvoja profesionalnih aspiracija i informiranosti o dostupnim informacijsko-komunikacijskim alatima koji im mogu poslužiti pri profesionalnom usmjeravanju učenika.

Materijalni kapaciteti: Rezultati istraživanja pokazali su da školama nedostaju financijska sredstva za kupnju alata profesionalnog usmjeravanja (poput dijagnostičkih testova), zbog čega se škole pretežno služe izvorima poput besplatnih informativnih materijala dostupnih putem interneta i katalogom obrazovnih programa. Rezultati također ukazuju na nedostatak sredstava za podmirivanje troškova stručnih usavršavanja i edukacija suradnika, ali i na ograničenu ponudu seminara i stručnih aktivna posvećenih profesionalnom usmjeravanju unutar sustava.

Neadekvatnost sustava profesionalnog usmjeravanja u našim školama lako je dokumentirati nizom statističkih pokazatelja dobivenih anketom koju provodi Hrvatski zavod za zapošljavanje na uzorku učenika osmih razreda osnovnih i završnih razreda srednjih škola te pokazatelja Državnog zavoda za statistiku (broj učenika neodlučnih u izboru srednje škole, broj onih koji trebaju stručnu pomoć, broj mladih ljudi s nezavršenom srednjom školom i slično). Detaljnijom analizom Nacionalnog obrazovnog kurikulumuma (2011.) i položaja profesionalnog usmjeravanja u tom dokumentu utvrđeno je kako je to vrlo važno područje određeno površno i nejasno te se nedovoljno spominje. Ovakvo stanje posljedica je nerazvijenog sustava profesionalnog usmjeravanja u osnovnim i srednjim školama što dovodi do nedovoljne informiranosti učenika, roditelja, nastavnika i stručnih suradnika. Rezultat toga niz je nepovoljnih ishoda za mlade ljude poput neprimjerenog izbora zanimanja, odustajanja od školovanja, nezadovoljstva školom, slabe pripremljenosti za tržište rada, dugotrajne nezaposlenosti, što dugoročno može uzrokovati značajnije poremećaje zdravlja i slabiju kvalitetu života.

Zadnjih desetak godina u **Područnom uredu HZZ-a u Požezi** sustavno su prikupljeni podaci iz **anketa o profesionalnim namjerama** učenika osmog razreda osnovne škole i četvrtog razreda srednje škole. Mnogi od tih podataka izravno ili neizravno ukazuju kako učenici teško i/ili neprimjerenom donose profesionalne odluke i imaju značajne poteškoće u profesionalnom razvoju. Prikupljeni su i drugi statistički podaci iz različitih projekata koji u novije vrijeme potkrepljuju takvo stanje. Ovdje su navedeni neki od tih podataka:

- svake godine 60 do 70% učenika osmog razreda treba neki oblik stručne pomoći u profesionalnom izboru, tj. izboru škole ili programa za nastavak obrazovanja – riječ je o učenicima koji imaju zdrav-

stvene smetnje ili teškoće u razvoju, neodlučnim učenicima ili onima koji jednostavno smatraju kako im je potreban savjet stručnjaka

- kod učenika završnih razreda četverogodišnjih programa, potrebu za stručnom pomoći u profesionalnom izboru iskazuje 70-80% učenika gimnazije te oko 30% učenika srednjih strukovnih škola
- učenici osmog razreda (30-40%) neodlučni su na kraju prvog obrazovnog razdoblja u izboru daljnjeg školovanja
- učenici srednjih strukovnih škola (njih 20-25%) ne znaju hoće li studirati ili će se pokušati zaposliti; svega 10-15% namjerava se zaposliti nakon završene srednje škole
- učenici srednjih strukovnih škola (njih 25%), na kraju svog srednjoškolskog obrazovanja, nezadovoljni su školom koju su izabrali
- udio osoba koje nisu završile srednju školu u Republici Hrvatskoj, među onima od 19. do 24. godine je 11,8%, a u dobnoj skupini od 25-29 godina čak 16,5%, a u Požeško-slavonskoj županiji takvih je 16,5% u prvoj i 25% u drugoj dobnoj skupini
- svaki deseti učenik prvog razreda industrijskih i obrtničkih škola (1383) 2011. pao je razred, a četvrtina njih odustala je od daljnjeg školovanja (369 djece nije se vratilo u školu)
- u cjelokupnoj populaciji srednjoškolaca u Hrvatskoj, na kraju školske godine 2011./2012. njih 6.125 je palo razred, a na jesen, u novoj školskoj godini, upisalo ih se ponovo tek 3.877, što znači da je 2.248 djece odušlo od srednjoškolskog obrazovanja. Ne postoje sustavni podaci o tome što se s tom djecom događa niti postoje programi za njihovo doškolovanje.

Osim statističkih podataka izvršena je i **kvalitativnu analizu Nacionalnog okvirnog kurikulumuma** s osvrtom na poziciju profesionalnog usmjeravanja u njemu. Rad ima značajno mjesto u čovjekovu životu, stoga i cjelokupno obrazovanje vodi do određene radne uloge. Profesionalno usmjeravanje u smislu planiranja i razvoja karijere i cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja mora u kurikulumu (bez obzira što je on „okvirni“ i otvara prostor za detaljnije planiranje) imati značajnije mjesto nego što ga sada ima. Navodimo ovdje neke elemente analize kurikulumuma koji su nas doveli do zaključka kako neodgovarajuće provođenje profesionalnog usmjeravanja u osnovnim i srednjim školama „proizvodi“ onu prethodno iznesenu statistiku:

- profesionalna orijentacija određena je kao fakultativni predmet, a takav status imaju, primjerice još i ručni rad, govorništvo, arhitektura, domaćinstvo
- jedan od ukupno sedam glavnih odgojno-obrazovnih ciljeva je „osigurati učenicima stjecanje temeljnih (općeobrazovnih) i strukovnih kompetencija, osposobiti ih za život i rad u promjenjivom društveno-kulturnom kontekstu prema zahtjevima tržišnoga gospodarstva, suvremenih informacijsko-komunikacijskih tehnologija, znanstvenih spoznaja i dostignuća“ – ovako proklamiran cilj ne može se realizirati kroz fakultativni predmet
- profesionalno usmjeravanje u tragovima se nalazi u međupredmetnim temama „učiti kako učiti“ i „poduzetništvo“

- u društveno-humanističkom području učenici se upoznaju sa sadržajima koji pridonose razumijevanju uvjeta života i rada kako bi se osposobili za život i rad u budućnosti pri čemu se profesionalno usmjeravanje svodi na opis zanimanja (razlikovanje zanimanja), poduzetništvo te prepoznavanje vlastitih sposobnosti i talenata na osnovi školskog uspjeha (?!), sudjelovanja u djelatnostima škole te suradnje s različitim ustanovama i organizacijama u mjesnoj zajednici
- jedan od ciljeva tehničko-informatičkog područja jest „osposobljavanje učenika za pravilan i sretan izbor nastavka školovanja i zanimanja“ (stvarno je nejasno zašto je to cilj samo u ovom području)!

(Napomena: U vrijeme izrade ove publikacije otvorena je stručna rasprava o cjelovitoj kurikularnoj reformi u okviru najnovije reforme školstva. Profesionalni razvoj definiran je kao dio međupredmetne teme Osobni i socijalni razvoj, koja je pak jedna od ukupno SEDAM međupredmetnih tema. Odgojno-obrazovnih ciljeva učenja i poučavanja ove međupredmetne teme ukupno je PET, a jedan od njih je kako će učenici razvijati „odgovorno ponašanje prema sebi i drugima u zajednici, donošenje odluka te planiranje obrazovanja, cjeloživotnog učenja i profesionalnog razvoja u suvremenom društvu i svijetu rada.“ Smatramo kako je profesionalni razvoj jedan od temeljnih ciljeva ukupnog odgoja i obrazovanja i samim time integriran u cjelokupni rad škole pa ne treba biti zasebno tretiran kao jed-

na od mnogih međupredmetnih tema. Autori ovih materijala i kurikuluma za profesionalni razvoj u osnovnoj školi uključit će se u stručnu i javnu raspravu što preporučujemo svim čitateljima ove publikacije! Detaljnije o cjelovitoj kurikularnoj reformi možete pronaći na www.kurikulum.hr.)

Osim dviju navedenih vrsta podataka postoje i **podaci dobiveni analizom tržišta rada** koji govore o neusklađenosti znanja i vještina koje mladi ljudi donose iz škole s potrebama lokalnog gospodarstva, odnosno poslodavaca. Također, završetkom obrazovanja, prema procjenama poslodavaca, mladi ljudi nisu zadovoljavajuće pripremljeni za tržište rada kroz stjecanje vještina u okviru zanimanja i nisu motivirani za rad. Velik broj mladih, kako je već navedeno, a osobito starijih, nema završeno srednjoškolsko obrazovanje što im otežava sudjelovanje i osobnu autonomiju u ekonomskom, društvenom, političkom i obiteljskom životu. Obrazovanje je ključni čimbenik u prevenciji socijalne isključenosti. Za ravnoopravno sudjelovanje na tržištu rada potrebna je fleksibilnost, prilagođavanje novim tehnologijama i spremnost na cjeloživotno obrazovanje, što je bez srednjoškolske naobrazbe teško ostvarivo. Takve su osobe „osuđene“ na dugotrajnu nezaposlenost, nestalne i slabo plaćene poslove te kasnije bivaju egzistencijalno ugrožene ili socijalno isključene.

2.4 NASTANAK PROJEKTNE IDEJE

Svi podaci još jednom govore u prilog konceptu cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja koji je osnova profesionalnog usmjeravanja u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje. Oslanjajući se na taj koncept, svojedobno su savjetnice Hrvatskog zavoda za zapošljavanje Područnog ureda Požege predlagale neke mjere za unapređenje sustava profesionalnog usmjeravanja u osnovnoj i srednjoj školi kao važnog dijela sustava cjeloživotnog Područnog ureda. Mjere su osmišljene kao mogući elementi projekta s namjerom njihove razrade i provođenja u suradnji sa srednjim i osnovnim školama i drugim sudionicima tržišta rada na našem području. Navodimo ovdje tada osmišljene mjere (Savić i Žanetić, 2011).

Mjere za unapređenje sustava profesionalnog usmjeravanja u osnovnoj i srednjoj školi

1. Pilot-projekt utemeljenja **centra za profesionalno usmjeravanje** u osnovnoj školi.
2. Izrada i provođenje **programa profesionalnog usmjeravanja** za osnovnu i srednju školu što uključuje priručnike za nastavnike, roditelje i učenike.
3. Sustavna **edukacija nastavnika i stručnih suradnika o suvremenim teorijama i praksi profesionalnog usmjeravanja** – dio programa je zajednički, a dio odvojen za nastavnike i za stručne suradnike.
4. **Informativne kampanje o zanimanjima** s posebnim naglaskom na deficitarna zanimanja - aktivnosti treba provoditi kontinuirano kroz cijelo školovanje, zapravo već od vrtića.
5. Osmisliti kampanju koja će omogućiti učenicima i njihovim roditeljima dobivanje relevantnih **infor-**

macija o mogućnostima zapošljavanja u određenim zanimanjima na lokalnoj, regionalnoj i državnoj razini.

6. Osmisliti i provoditi **jedinstveni model za ispitivanje interesa za upis u srednju školu**. Različite institucije pri završetku osnovnoškolskog obrazovanja ispituju kod učenika njihove profesionalne namjere. Kako se u tim aktivnostima preklapaju, racionalnije je izraditi jedinstveni model. Hrvatski zavod za zapošljavanje, Hrvatska obrtnička komora, Udruženje obrtnika i osnovna škola trebale bi zajednički osmisliti model ispitivanja profesionalnih namjera učenika čije će rezultate moći svi koristiti u svom radu.
7. **Osposobljavanje učenika za izradu plana razvoja karijere** - razviti model izrade plana razvoja karijere koji će biti primjenjiv u osnovnim i srednjim školama. Kroz provedbu plana razvoja karijere učenici će biti potaknuti na razmišljanje o budućem zanimanju, upoznat će svoje osobine, sposobnosti, interese i vrijednosti te istražiti svijet rada.
8. Profesionalno usmjeravanje nikako se ne bi trebalo provoditi samo **prigodno**, kad su osobe koje ga traže već pri neposrednom izboru zanimanja, nego ga treba **započeti što ranije u tijeku osnovnoškolskog obrazovanja** i to tako da bude uključeno u nastavne programe kao i u izvannastavne sadržaje. Prije završetka, a u **tijeku osnovne škole, profesionalno usmjeravanje nije usmjereno na izbor već na osvješćivanje** interesa, sposobnosti, vrijednosti, motivacije i kompetencija djece jer će im to znanje olakšati izbor zanimanja u budućnosti, odnosno krajem

osnovnoškolskog obrazovanja.

9. Osigurati **partnersku suradnju svih sudionika na tržištu rada** kroz aktivnosti poput zajedničkih projekata, okruglih stolova, tribina, sajma poslova.
10. **Formiranje jedinstvene baze podataka** o aktivnostima profesionalnog usmjeravanja s ciljem praćenja učenika tijekom profesionalnog razvoja te razmjene informacija i evaluacije postupaka i aktivnosti.

Veliki dio ovih mjera ugrađen je u projekt „Moj pametan izbor“ koji je razvijen u okviru projekta iz IPA-IV „Mladi na tržištu rada“ i uključen je u županijski akcijski plan za zapošljavanje mladih (2011.) Požeško-slavonske i Virovitičko-podravne županije. Projekt podržava prioritet koji se odnosi na usklađivanje obrazovnog sustava s potrebama tržišta rada jačajući kompetencije i prilagodbu mladih na tom tržištu. Aktivnosti projekta pridonose uspješnijem profesionalnom usmjeravanju u osnovnoj školi olakšavajući učenicima profesionalni izbor i jačajući njihove kompetencije za budući razvoj i planiranje karijere. Projekt također podržava i nekoliko prioriteta i mjera razvojnih strategija ovih dviju županija: unapređenje pedagoškog standarda i kvalitete rada obrazovnih institucija, jačanje i promoviranje cjeloživotnog učenja, usklađivanje obrazovnih programa s potrebama tržišta rada.

Projekt „Moj pametan izbor“ direktno je povezan i pridonosi mnogim inicijativama i politikama na europskoj, nacionalnoj i regionalnoj razini. Republika Hrvat-

ska je od 2011. godine uključena u rad **Europske mreže politika cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja** (engl. European Lifelong Guidance Policy Network – skr. ELGPN;), koja je utemeljena 2007. godine na inicijativu Europske komisije s ciljem ujednačavanja politika cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u području zapošljavanja i obrazovanja u zemljama članicama Europske unije i zemljama kandidatkinjama. Podrška je razvoju sustava nacionalnih politika cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja, povezivanja s politikama zapošljavanja, cjeloživotnog učenja i socijalnog uključivanja te razmjene iskustava i znanja među njezinim članicama. Hrvatski zavod za zapošljavanje odlukom je dvaju ministarstava nadležnih za obrazovanje i zapošljavanje imenovan nacionalnim predstavnikom i operativnim partnerom projekta na razini Republike Hrvatske.

Projekt također podupire daljnji razvoj sustava cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u Republici Hrvatskoj što podrazumijeva primjenu donesene nacionalne Strategije cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere u Republici Hrvatskoj 2016.-2020. (Zagreb, 2015.), identifikaciju tijela nadležnih za njezinu provedbu i praćenje, koordinaciju djelovanja relevantnih sudionika u području obrazovanja i zapošljavanja uz jačanje njihovih kapaciteta, uključujući socijalne partnere, privatni i civilni sektor. Stoga je ovaj projekt vezan za neke važne EU strategije koje jesu i bit će temelj razvoja cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u Republici Hrvatskoj u nadolazećem razdoblju.

2.5 SVRHA, CILJEVI I OSNOVNE AKTIVNOSTI PROJEKTA „MOJ PAMETAN IZBOR“

Osnovna ideja projekta je „reanimirati“ profesionalnu orijentaciju u osnovnoj školi na konceptu potpune integracije sadržaja profesionalnog razvoja u sve oblike rada i sadržaja u školi, tj. izraditi program/kurikulum koji će kroz ishode učenja biti integriran u ukupnost školskog rada s posebnim modulom u sedmom i osmom razredu koji bi trebao rezultirati osobnim planom razvoja karijere za svakog učenika na kraju njegova osnovnog školovanja.

Svrha je projekta osnovati pilot centre za profesionalni razvoj u dvije osnovne škole koji će omogućiti mladim osobama da izbor srednje škole utemelje na planu profesionalnog razvoja jer će ih bolje usklađivanje njihovih kompetencija i interesa s dostupnim poslovima dovesti do boljih prilika za zapošljavanje.

Ciljna su skupina nastavnici i stručni suradnici uključenih osnovnih škola, učenici, savjetnici za profesionalno usmjeravanje Hrvatskoga zavoda za zapošljavanje, voditelji Centra za profesionalni razvoj.

Krajnji su korisnici budući učenici osnovnih škola uključenih u projekt, roditelji, poslodavci, učenici drugih osnovnih i srednjih škola.

Glavne aktivnosti i rezultati projekta jesu:

- osnivanje i opremanje Centra za profesionalni razvoj (CPD) u Osnovnoj školi „Mladost“ i Osnovnoj školi Ivana Gorana Kovačića u kojima će se provoditi predviđene aktivnosti dostupne učenicima, ro-

diteljima, stručnim suradnicima i nastavnicima

- **edukacija učitelja, pedagoga, savjetnika za profesionalno usmjeravanje HZZ-a i voditelja CPD-a o profesionalnom usmjeravanju** - stečene kompetencije za vođenje učenika u procesu profesionalnog razvoja, planiranja i razvoja karijere u osnovnoj školi zasnovane na konceptu cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja. Eksperti će osigurati radni materijal za sudionike, a taj će materijal biti osnova priručniku za nastavnike.
- **studijsko putovanje u Češku** – upoznati s primjerom dobre prakse što će pomoći u izradi kurikuluma i radnih materijala za učenike i priručnika za nastavnike te osigurati uvid u metode integracije sadržaja Područnog ureda u svakodnevni rad s učenicima i njihovim roditeljima
- **kreiranje i provedba programa/kurikuluma profesionalnog razvoja** – sudionici su izradili školski kurikulum za profesionalni razvoj u osnovnoj školi s posebnim modulom za učenike sedmog i osmog razreda te započeli njegovu provedbu.

Za provođenje projekta i osnivanje pilot centara za profesionalni razvoj odabrane su manje škole izvan županijskog središta i najvećeg grada jer veće škole u gradu imaju više mogućnosti korištenja usluga profesionalnog usmjeravanja nadležnih službi HZZ-a i također imaju

zaposlene kompletne stručne timove čiji članovi pružaju dio usluga profesionalnog usmjeravanja učenika, provode aktivnosti i edukacije s nastavnicima i roditeljima. Time ovaj projekt pridonosi izjednačavanju obrazovnih i odgojnih prilika za sve učenike i njihove roditelje. Učenci i nastavnici osnovne škole odabrani su kao ciljna skupina jer je to razdoblje kad se intenzivno grade vrijednosti pa i one važne za odnos prema radu te sistematiziraju znanja i vještine važne za sve kasnije uloge u životu pa i razvoj karijere. Model je primjenjiv na sve osnovne škole, a s određenim preinakama i na srednje škole. Voditelji centara zapošljavaju se kroz procedure profesionalne selekcije HZZ-a što jamči odabir stručnih i motiviranih osoba na mjesta voditelja Centara za profesionalni razvoj u školama. Za provođenje edukacije, izradu materijala,

programa i modela razvoja karijere angažirani su vrhunski eksperti koji mogu pružiti specifična i ekspertna znanja jer osnovna znanja imaju svi sudionici edukacije, a savjetnici HZZ-a i dio ekspertnih znanja.

Za provođenje aktivnosti Centara za profesionalni razvoj škole osiguravaju prostor, a oprema za urede nabavljena je iz sredstava projekta (standardna uredska i informatička oprema, školske ploče i pripadajuća oprema za školski rad). Jedan od važnih rezultata projekta jest pisani materijal (priručnik) za nastavnike i radni materijal za učenike. Kako je i planirano, izrađeni su zajedničkim radom sudionika edukacija i eksperata, oblikovani i tiskani te distribuirani sudionicima i ostalim zainteresiranim sudionicima (druge škole, nadležna tijela upravljanja...).

2.6 TIM ZA IZRADU KURIKULUMA

Projektom je predviđen zajednički rad svih sudionika na izradi kurikuluma profesionalnog usmjeravanja u osnovnoj školi i pripadajućih priručnika za učenje i poučavanje, što znači da su u timu bili:

- eksperti za profesionalno usmjeravanje i kurikulum
- učitelji, stručni suradnici i ravnatelji OŠ „Mladost“ Jakšić i OŠ Ivana Gorana Kovačića, Gornje Baze
- savjetnici za profesionalno umjeravanje iz HZZ, PU Požega i Virovitica
- voditelji Centara za profesionalno usmjeravanje iz škola
- pridruženi članovi iz suradničkih ustanova.

Popis svih autora kurikuluma nalazi se na stranici 149

Ekspertni tim za edukaciju i podršku u izradi kurikuluma

Kako bi projekt ostvario ciljeve, edukacija učitelja i suradnika te izrada i provedba kurikuluma ocijenjeni su kao ključ njegova uspjeha pa su za taj posao angažirani eksperti u opisanom području. Poziv za uključivanje u projekt upućen je na nekoliko ustanova i pojedinaca. Ovdje su navedene odrednice izbora.

Kvalifikacije:

- psiholog – poželjno magistar znanosti ili doktor znanosti (nužna su znanja o razvoju pojedinca, njegovim značajkama, ponašanju i interakciji osobnih i okolinskih faktora)
- točnost u hrvatskom jeziku (usmeno i pisano).

Tablica 1: Aktivnosti i rezultati projektnih aktivnosti vezanih uz edukaciju i izradu kurikuluma i pripadajućih materijala

Aktivnost u projektu	Rezultat aktivnosti - proizvod
1. Osmisliti i provesti edukaciju radnog naziva „Obrazovanje za profesionalni razvoj u osnovnoj školi“ za nastavnike, pedagoge, savjetnike za profesionalno usmjeravanje HZZ-a i voditelje CPD-a.	Održana edukacija Obrazovanje za profesionalni razvoj u osnovnoj školi“ u trajanju od 4 dana (dva bloka po dva dana) za svaku školu.
2. Kreiranje i izrada radnog materijala za učitelje koji prati edukaciju iz aktivnosti 1. a koji će biti osnova priručnika za nastavnike koji će nastati do kraja projekta.	Izrađen pisani radni materijal i podijeljen svim sudionicima edukacije.
3. Planiranje, organiziranje i vođenje sudionika u izradi školskog kurikuluma za profesionalni razvoj u osnovnoj školi s posebnim modulom za učenike sedmog i osmog razreda.	Održan ciklus edukacija i konzultacija o izradi školskog kurikuluma profesionalnog usmjeravanja po metodologiji Hrvatskog kvalifikacijskog okvira.
4. Kompilacija dokumentacije i materijala za izradu kurikuluma „Profesionalni razvoj u osnovnoj školi“.	Izrađen kurikulum „Profesionalni razvoj u osnovnoj školi“ po metodologiji HKO.
5. Podrška u izradi priručnika za učitelje.	Kreiranje, izrada i tiskanje priručnika za nastavnike koji sadrži radni materijal edukacije „Obrazovanje za profesionalni razvoj u osnovnoj školi“, osnovne elemente kurikuluma profesionalnog razvoja u osnovnoj školi, upute za rad na sadržajima modula za učenike sedmog i osmog razreda te prijedlog pripremljenih i obrađenih tema za roditeljske sastanke.
6. Vođenje sudionika u kreiranju radnih materijala za učenike.	Izrađeni radni materijali za učenike od prvog do osmog razreda. Izrađeni materijali za modul za učenike sedmog i osmog razreda.

Profesionalno iskustvo (opće):

- relevantno iskustvo u području znanstvenog rada u području profesionalnog razvoja
- iskustvo u pisanju knjiga, priručnika, znanstvenih i/ili stručnih radova
- provedene edukacije, projekti i slično.

Profesionalno iskustvo (specifično)

- poznavanje ustroja i funkcioniranja školstva, osobito osnovnog

- iskustvo u planiranju učenja u terminima ishoda učenja po metodologiji Hrvatskog kvalifikacijskog okvira.

Za kreiranje i provođenje edukacije učitelja te vođenje izrade kurikuluma profesionalnog usmjeravanja prema zadanim odrednicama izabrane su:

- dr. sc. Vlasta Vizek Vidović, Institut za društvena istraživanja, Zagreb
- dr. sc. Darja Maslić Seršić, Filozofski fakultet, Zagreb

2.7 ODRŽIVOST PROJEKTNIH REZULTATA

Izrađeni integrirani kurikulum profesionalnog usmjeravanja sa svim pripadajućim materijalima bit će upućen na verifikaciju nadležnim tijelima Ministarstva znanosti, obrazovanja i sporta s prijedlogom različitih modela njegova provođenja u osnovnim školama. Program profesionalnog usmjeravanja potpuno će realizirati svoje potencijale tek punom primjenom u drugim osnovnim školama u Republici Hrvatskoj.

Učinci ovog projekta izrazito su dugoročni i u punom opsegu bit će vidljivi tek za 10-15 godina, a prvi učinci mogu se vidjeti za 3-5 godina kada prvi učenici, koji su barem jednu do dvije godine bili uključeni u program, budu završavali srednje škole, dolazili na tržište rada i zapošljavali se. Očekivanja su kako će oni biti učinkovitiji u svom poslu što će pomoći osobnom i društvenom poboljšanju.

U suvremenim pristupima cjeloživotnom profesionalnom razvoju ističe se važnost sustavne podrške profesionalnom razvoju učenika koja je **integrirana u provedbu školskog kurikuluma od samog početka formalnog obrazovanja**. Taj cilj moguće je ostvariti ukoliko uz stručne suradnike dio zadaća vezanih uz profesionalni razvoj preuzmu i učitelji. Povezivanje škole sa svijetom rada, poticanje profesionalne spremnosti i profesionalno usmjeravanje realizira se u izravnom radu s učenicima u nastavnim procesima, kroz podučavanje pojedinih predmeta i rad razrednika. Kako je već navedeno, u ini-

cijalnom obrazovanju učitelja ovo područje u značajnoj mjeri zapostavljeno pa je važno osigurati prostor za stjecanje učiteljskih kompetencija u području profesionalnog usmjeravanja čemu značajno pridonosi ovaj priručnik, kao i priručnik za učenike.

Na kraju ovog uvodnog razmatranja sasvim je prigodno Platonovo određenje pojma „pravednosti“ iz njegova djela „Država“ (2009.):

“Pravednost je posjedovanje i djelovanje onoga što kome pripada. To znači da svatko za svoj rad ima dobivati onoliko koliko taj rad vrijedi i da ima raditi ono za što je najposposbniji. Prema tome, pravedan je onaj čovjek koji stoji baš na pravom mjestu, i vrši ono što najbolje može obavljati, i punom i jednakom mjerom vraća za ono što dobiva. Društvo pravednih ljudi bilo bi najharmoničnija i za rad najposposbnija skupina jer bi svaki član stajao na svome mjestu i vršio funkciju za koju ga je priroda odredila, slično instrumentima i savršenom orkestru.” - Platon

Izvori

1. Državni zavod za statistiku Republike, 2013. Statistički ljetopis Republike Hrvatske, 2013. Zagreb:DZO.
2. Gregurević, N. i Lukić, N.: Istraživanje postojećih kapaciteta osnovnih i srednjih škola za provođenje profesionalnog usmjeravanja, Agencija za mobilnost i programe EU, Zagreb,2014.
3. Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta RH, 2011. Nacionalni okvirni kurikulum za predškolski odgoj i obrazovanje te opće obvezno i srednjoškolsko obrazovanje u osnovnoj i srednjoj školi. Zagreb.
4. Platon: Država, Naklada Jurčić, Zagreb, 2009.
5. Vlada Republike Hrvatske: Strategija cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja i razvoja karijere, Zagreb,2015.
6. Zakon o odgoju i obrazovanju u osnovnim i srednjim školama (NN 87/08, 86/09, 92/10, 105/10, 90/11, 16/12).
7. Zbornik radova „80 godina cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u Republici Hrvatskoj: Novi izazovi i pristupi”. Zagreb: Hrvatski zavod za zapošljavanje – Agencija za mobilnost i programe EU, 2011.
8. Žanetić, Lj. i Savić, A.: Prilog unapređivanju sustava profesionalnog usmjeravanja u osnovnoj i srednjoj školi, Požega 2011. – neobjavljeni stručni rad.
9. http://www.mobilnost.hr/prilozi/05_1419414275_Izvjestaj_EUROGUIDANCE_FINALNO.pdf
10. www.kurikulum.hr

3. ULOGA ŠKOLE U CJELOŽIVOTNOM PROFESIONALNOM RAZVOJU

3.1 TEORIJE PROFESIONALNOG RAZVOJA

Vlasta Vizek Vidović, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu

Teorije profesionalnog razvoja ili teorije razvoja karijere razvijaju se u dvadesetom stoljeću unutar dviju disciplina - psihologije i sociologije, koje iz svojih posebnih perspektiva pokušavaju objasniti ulogu individualnih i okolinskih činitelja u donošenju ključnih životnih odluka vezanih uz odabir obrazovnih i profesionalnih puteva. Razumijevanje djelovanja tih činitelja na donošenje profesionalnih odluka te uočavanje posljedica tih odluka za osobni razvoj, karijernu putanju i životno zadovoljstvo pojedinca temelj je planiranja savjetodavne podrške u pojedinim životnim fazama i situacijama. U okviru psiholoških teorija, s obzirom na temeljna znanstvena pitanja na koja pokušavaju odgovoriti, prepoznaju se strukturne i razvojne teorije.

3.1.1 STRUKTURNE TEORIJE

Temeljno pitanje profesionalnog razvoja u podlozi strukturnih teorija oblikovano je još početkom dvadesetog stoljeća (Parsons, 1909. u Savicki, 2009.) i ono glasi: kako postići usklađenost između obilježja pojedinca sa zahtjevima određenog zanimanja? Franka Parsonsa, koji je prvi opisao pristup temeljen na usklađenosti osobe i zanimanja, danas se smatra osnivačem discipline profesionalnog usmjeravanja, a njegova teorija osobina ličnosti i činitelja izbora zanimanja prvom teorijom u tom području. Parsons je pretpostavio kako je kvalitetan profesionalni izbor rezultat točnog razumijevanja vlastitih osobina, poznavanja poslova i tržišta rada i objektivne prosudbe o odnosu između vlastitih osobina i ponude na tržištu rada. Njegove glavne postavke nalaze se u osnovi i kasnijih teorija usklađenosti osobe i zanimanja.

Među tim teorijama ističe se Teorija karijernog izbora Johna Hollanda (1959., u Nauta 2010.) koja je imala snažan utjecaj na razvoj savjetodavne prakse. Holland je pretpostavio kako u odabiru zanimanja ljudi daju prednost poslovima u kojima će moći iskoristiti svoje vještine i talente, izraziti otvoreno svoje stavove i uvjerenja te gdje će biti okruženi sebi sličnim osobama. Prema ovoj teoriji većina ljudi uklapa se u šest tipova ličnosti: realističan, istraživački, umjetnički, društveni, poduzetnički, konvencionalni. Svaki tip čini sklop specifičnih interesa, uvjerenja, stavova, omiljenih aktivnosti. U kasnijoj razradi svog modela Holland odustaje od određivanja jednog dominantnog tipa ličnosti koji isključuje druge tipove, već preporučuje da se u analizi pojedinca polazi od profila utemeljenog na poretku svih šest tipova. Važan koncept njegove teorije jest pojam identiteta koji se odnosi na jasnoću predodžbe o vlastitim sklonostima, talentima, uvjerenjima, stavovima.

Pretpostavio je kako se i u svijetu rada može prepoznati šest tipova zanimanja koja se izravno povezuju s pojedinim tipovima ličnosti. Kako je ponašanje ljudi u poslu određeno interakcijom između osobe i radne okoline, Holland je pretpostavio kako će ljudi koji rade u sredini sličnoj njihovom tipu ličnosti biti uspješniji i zadovoljniji u poslu. Također je pretpostavio da će ljudi sličnih tipova ličnosti, koji rade zajedno, doprinijeti stvaranju poticajnog i ugodnog radnog okruženja. Pojam identiteta primjenjuje se i u analizi radnog okruženja gdje se odnosi na stupanj u kojem radno okruženje ima stabilne i jasno postavljene ciljeve, zadatke i način nagrađivanja.

Slika 1. Hollandova tipologija ličnosti s obzirom na profesionalne sklonosti

Holland je, provjeravajući postavke svoje teorije, razvio sa suradnicima više instrumenata koji se i danas rabe u savjetodavnom radu u svrhu utvrđivanja profesionalnih tipova ličnosti. Najpoznatiji među njima jesu: Upitnik profesionalnih preferencija (Vocational Preference Inventory – VPI), upitnik Moja profesionalna situacija (My Vocational Situation), Upitnik stavova o karijeri i karijernih strategija (Career Attitudes and Strategies Inventory) (Holland i Gottfredson, 1994).

Ova teorija pridonijela je shvaćanju uloge karijernog savjetnika kao dijagnostičara koji savjetuje klijente na temelju poznavanja njihovih osobnih obilježja i mogućnosti zapošljavanja u zanimanjima koja odgovaraju njihovom tipu ličnosti. Dok je valjanost konstrukta profesionalnih tipova ličnosti potvrđena u znatnom broju istraživanja, glavni prigovor odnosi se na skromnu prediktivnu valjanost koncepta usklađenosti (npr. Spokane, 1985). Kao jedan od razloga navodi se i razmjerno metodološki nejasan način određivanja tipova radnog okruženja.

Neki od prigovora ovoj teoriji govore kako je pretjerano usmjerena na rani odabir zanimanja te kako zanemaruje dinamiku osobnog razvoja, kao i promjenjivost u zahtjevima poslova u dugoročnoj društvenoj perspektivi. Istraživanja su potvrdila snažniju povezanost mjera tipova ličnosti s mjerama intrinzičnog zadovoljstva poslom, dok je ta veza slabija s mjerama ekstrinzičnih izvora zadovoljstva u radu. To se objašnjava ograničenom mogućnošću biranja poslova na tržištu rada uslijed ekonomskih okolnosti što je suzilo mogućnosti usklađivanja izbora zanimanja s osobnim obilježjima.

3.1.2 RAZVOJNE TEORIJE

Sredinom dvadesetog stoljeća težište istraživačkog zanimanja usmjerilo se na pitanje postoje li unutar životnog puta pojedinca prepoznatljivi stupnjevi profesionalnog razvoja te koje su značajke tog razvojnog procesa u cjeloživotnoj perspektivi. Donald Super (1980.) začetnik je razvojnog pristupa koji u svojem proučavanju razvoja profesionalne karijere polazi od tri temeljne pretpostavke:

- Prva podrazumijeva da je profesionalni razvoj cjeloživotni proces razvoja i realizacije pojma o sebi u području rada. Radno zadovoljstvo određeno je stupnjem u kojem su uspjeli realizirati svoj profesionalni pojam o sebi.
- Druga postavka govori o tome da se profesionalni razvoj odvija kroz nekoliko karakterističnih stupnjeva koji postavljaju pred pojedinca specifične razvojne zahtjeve. Pojedina napreduje kroz razvojne stupnjeve u težnji da realizira „pojam o sebi“ u profesionalnoj domeni.
- Treća postavka govori o tome da će prijelaz iz jednog stupnja u drugi biti uspješan ukoliko postoji spremnost pojedinca za suočavanje sa specifičnim zahtjevima određenog stupnja. Osobina koja određuje uspješnost u donošenju karijernih odluka je zrelost za izbor zanimanja (career maturity, vocational maturity).

Super razmatra cjelovitu sliku osobnog razvoja jer pojam samopojmanja, vezan uz ostvarenje radne uloge, promatra u dinamici odnosa između radne i ostalih životnih uloga koje pojedinac preuzima u pojedinim životnim razdobljima. Odnos životnih uloga djeteta, učenika, radni-

ka, domaćina/roditelja i uloga korisnika slobodnog vremena Super prikazuje u takozvanom modelu životne duge.

Životno zadovoljstvo proistječe iz mogućnosti pojedinca da udovolji zadacima pojedinih uloga u određenim životnim fazama. Super je svoje istraživanje usmjerio na proučavanje „važnosti rada u životu pojedinca“ te na utvrđivanje zahtjeva koje pred pojedinca postavlja određeno životno razdoblje. U početnoj varijanti modela Super govori o 5 stupnjeva karijernog razvoja (rast, istraživanje, održavanje i opadanje), dok se u kasnijoj razradi modela navode četiri stupnja unutar kojih se razlikuju tri podstupnja (Super, Thompson, Lindeman, Myers, & Jordaan, 1988.):

1. faza istraživanja s podstupnjevima: kristalizacija, specifikacija i implementacija
2. faza uspostave s podstupnjevima: stabilizacija, konsolidacija i napredovanje
3. faza održavanja s podstupnjevima: zadržavanje, osvježavanje i inoviranje
4. faza isključivanja s podstupnjevima: usporavanje, priprema za mirovinu, umirovljenje

U svojim istraživanjima Super se najviše bavio proučavanjem razvojnih zadataka u fazi istraživanja i uspostave karijere. (Tablica 2.)

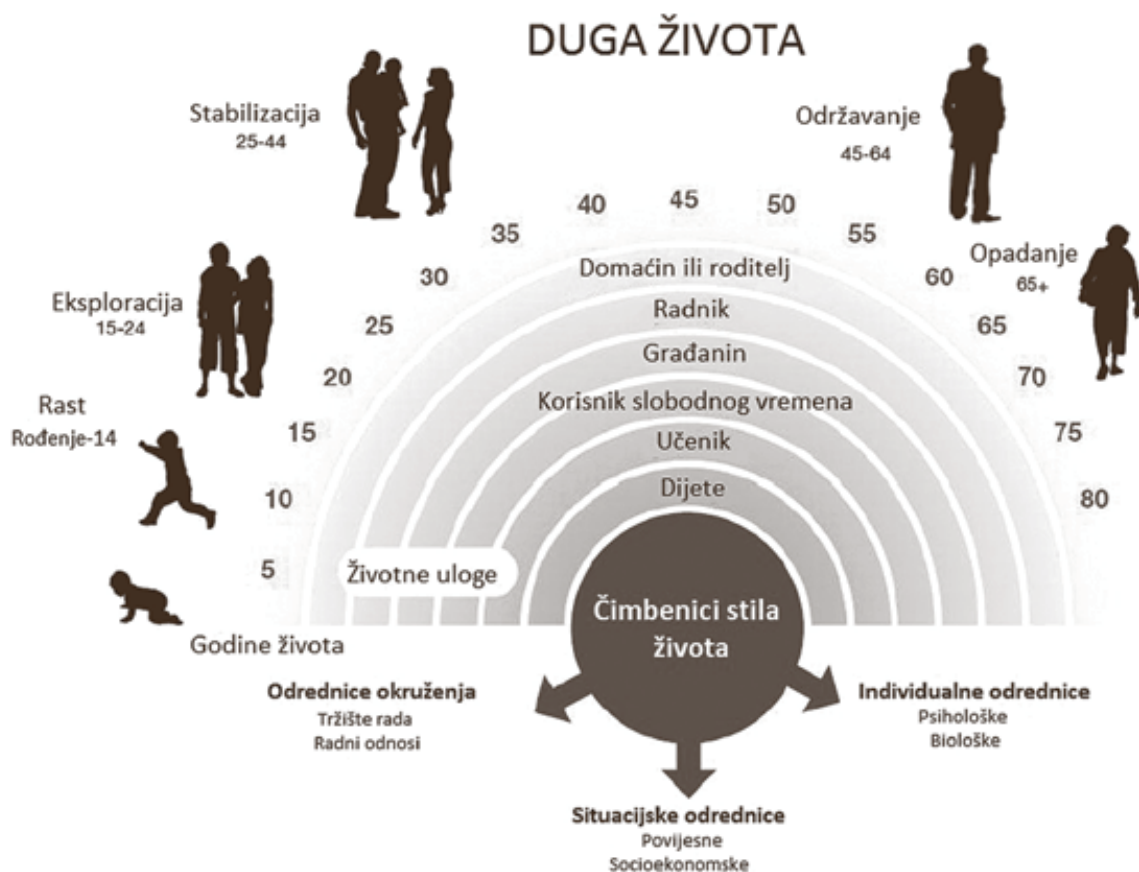
Karijerni savjetnici koji u radu polaze od razvojnog modela pokušavaju steći cjelovitu sliku o svojim klijentima, njihovim profesionalnim namjerama, životnim ciljevima i vrijednostima. Potiču ih na produbljanje samopojmanja i razumijevanja okruženja te na razvoj vještina odlučivanja. U takvom je pristupu posebno važno prilagoditi savjetodavne intervencije razvojnog stupnju klijenta. Taj pristup predstavlja odmak od statičkog usklađivanja osobnih i okolinskih obilježja vezanog uz teoriju usklađenosti osobe i okoline tako što promatra profesionalni razvoj kao ciklički proces razvoja samopercepcije i percepcije okoline koji zahtijeva specifični

Zrelost za izbor zanimanja

Ključni koncept vezan uz fazu istraživanja jest „zrelost za izbor zanimanja“ (vocational maturity). Pojam zrelosti za izbor zanimanja u novije se vrijeme zamjenjuje pojmom „spremnost za profesionalni izbor“ kako bi se naglasila motivacijska i dinamička komponenta. Spremnost za profesionalni izbor određuje se kao mogućnost osobe da se uspješno nosi sa zahtjevima pojedine faze profesionalnog razvoja. Super i Thompson (1979.) utvrdili su 6 dimenzija spremnosti za profesionalni izbor:

1. svijest o potrebi za planiranjem
2. znanje o izvorima informacija
3. vještine odlučivanja
4. opće ideje o razvoju karijere
5. opće informacije o svijetu rada
6. specifične informacije o željenim zanimanjima

Super je sa suradnicima razvio Upitnik razvoja karijere (Career Development Inventory, Super, Thompson, Lindeman, Jordaan & Myers, 1981.) kojim se pokušava odrediti sposobnost osobe u donošenju kvalitetnih obrazovnih i profesionalnih odluka.

Slika 2. Superov model „Duge života“

Tablica 2. Zadaci faze istraživanja i uspostave karijere

Zadatak	Dob	Opis zadatka
Kristalizacija	14 - 18	Upoznavanje sebe i svijeta rada; oblikovanje prvih općih profesionalnih ciljeva.
Specifikacija	19 - 21	Prikupljanje detaljnijih informacija; uže određivanje željenog područja rada i zanimanja.
Implementacija	21 - 24	Obrazovanje i osposobljavanje za određeno zanimanje.
Stabilizacija	24 - 30	Stjecanje radnog iskustva i učvršćivanje karijere.
Konsolidacija	31 - 40	Jačanje kompetencija i stjecanje samopouzdanja.
Napredovanje	41 - 44	Napredovanje u karijeri, spremnost prihvatanja novih izazova.

pristup u pružanju savjetodavne podrške u svakom tranzicijskom razdoblju. Primjerice, u fazi istraživanja podrška će više biti usmjerena na pomoć u odlučivanju oko izbora obrazovnog i profesionalnog puta, dok u kasnijoj fazi održavanja težište podrške može biti na razmatranju uravnoteženosti radne i ostalih životnih uloga.

Nastavljajući nadograđivati Superov koncept cjeloživotnog profesionalnog razvoja Savickas (2005.) upozorava kako model profesionalnog razvoja utemeljen na pretpostavci stabilnih osobina ličnosti i jasno određenih razvojnih stupnjeva više nije funkcionalan jer se obilježje

radne okoline tako brzo mijenja da teorijski modeli trebaju veći naglasak staviti na prilagodljivost i cjeloživotno učenje.

Savickas (2012.) smatra da globalne i ubrzane promjene u društvenom okruženju dovode do visoke razine neizvjesnosti tako da je teško govoriti o „linearnom razvoju karijere“. Sve se češće događa da se osoba iz radne uloge ponovno vraća u ulogu učenika ili pak preuzima na neko vrijeme ulogu domaćina vraćajući se u fazu istraživanja mogućnosti novog zaposlenja. Savicki zbog toga predlaže novu Teoriju konstrukcije karijere utemeljenu na idejama socijalnog konstruktivizma. Pojam o sebi vezan uz radnu ulogu izgrađuje se (ali i razgrađuje) promišljanjem trenutne profesionalne situacije u svjetlu prethodnog radnog iskustva što je onda polazište za redefiniranje profesionalnih očekivanja i ciljeva. Teorija konstrukcije karijere zamjenjuje koncept karijernog razvoja konceptom „životnih putanja“ koji podrazumijeva da osoba dugoročno izgrađuje svoj život kroz seriju promjena koje ne mogu uvijek rezultirati napretkom. Pitanja: „što želim u životu, kako ću to ostvariti?“ nisu pitanja koja se odnose samo na adolescente, već na njih pokušavaju odgovoriti osobe različite dobi na životnim prekretnicama izazvanim promjenama u ekonomskim okolnostima, zdravstvenom stanju, radnom statusu ili partnerskim odnosima. Savicki je u svoju teoriju konstrukcije karijere ugradio sljedeće temeljne koncepte: brižnost, kontrolu, radoznalost, samopouzdanje i predanost (ili 5 C: *concern, control, curiosity, confidence, commitment*). Brižnost podrazumijeva sklonost prema građenju životnih očekivanja na temeljima nadanja i optimizma. Kontrola počiva na uvjerenju o važnosti proaktivnog djelovanja kojim se može utjecati na promjenu

okolinskih uvjeta. Radoznalost se odnosi na spremnost za istraživanje i preispitivanje vlastitih i okolinskih mogućnosti. Samopouzdanje se očituje kroz ustrajnost u nastojanju da se ostvare postavljeni ciljevi unatoč teškoćama i preprekama. Predanost se odnosi na spremnost ulaganja napora u provedbu životnih projekata u neizvjesnim okolnostima izvan uskih okvira određenog zanimanja.

Ovaj novi pristup shvaćanja profesionalnog razvoja pretpostavlja i promjenu u pristupu karijernom savjetovanju. Smatra se kako novi pristup karijernom savjetovanju treba počivati na dinamičkom pristupu koji podržava kontinuirano istraživanje okoline i samoga sebe u traženju kreativnih odgovora na izazove okoline. Prema njemu, podrška u konstrukciji karijere tek je jedan dio cjelovite podrške u istraživanju smisla i oblikovanju životnih težnji u jednoj ili više uloga. Uz cjeloživotnu perspektivu, takva podrška treba biti holistička, osjetljiva na socijalni kontekst i iskustvo te imati preventivni učinak. Primjerice, Kidd (2006.) smatra kako je u svjetlu povećane životne neizvjesnosti, uz tradicionalne pojmove vezane uz razvoj karijere, kao što su karijerno odlučivanje

i upravljanje karijerom, potrebno uvesti i novi pojam karijerne otpornosti. Karijerni savjetnici u pružanju podrške klijentima trebali bi sagledati kakve emocionalne teškoće izaziva suočavanje s ograničenjima i izazovima u karijeri te im pomoći u njihovu nadvladavanju. Takva konstruktivna podrška treba povećati opću otpornost i prilagodljivost na promjenjive životne okolnosti osnaživanjem osobnih kapaciteta kroz definiranje prioriteta, prepoznavanje resursa u sebi i okolini te poticanjem na uključivanje u aktivnosti koje će najizglednije dovesti do ostvarenja očekivanja i profesionalnih ciljeva.

Jarvis je 2003. sistematizirao razlike u pristupima profesionalnom usmjeravanju s obzirom na teorije profesionalnog razvoja u njihovoj podlozi (Tablica 3).

U našoj savjetodavnoj praksi kombiniraju se oba pristupa, premda se u novije vrijeme težište pomiče prema pristupu usmjeravanja razvoja karijere. Važnu ulogu u primjeni ovog pristupa ima uvođenje obrazovanja za profesionalni razvoj kao međupredmetne teme u školske kurikulume osnovne i srednje škole.

Tablica 3. Od karijernog usmjeravanja u odlučivanju do usmjeravanja razvoja karijere (Jarvis, 2003.)

Karijerno usmjeravanje u odlučivanju – Podloga strukturalna teorija	Usmjeravanje razvoja karijere – Podloga razvojna teorija
Linearno, usmjereno u jednom pravcu – pomaže u donošenju informiranih odluka	Dinamičko, orijentacija na rast i promjenu – pomoći ljudima da dobro žive kao građani
Ključno pitanje: Što želiš biti kad odrasteš?	Ključno pitanje: Tko želiš postati? Kakav život želiš voditi?
Izabrati karijeru	Izgraditi udobnost
Izgraditi karijeru	Izgraditi ispunjen život
Odjeljivanje plaćenog posla od ostatka života	Rad za plaću povezan s ostalim životnim ulogama
<i>Proces:</i> istraživanje sebe – svojih stabilnih obilježja istraživanje zanimanja – usklađivanje zahtjeva posla s vlastitim obilježjima razvoj obrazovnog plana diplomiranje, zapošljavanje i penjanje po ljestvici sigurnost u poznatoj životnoj i radnoj rutini.	<i>Proces:</i> stvaranje preferencija kroz refleksiju o iskustvu pomoći ljudima da nauče upravljati svojim životom i promjenom koje su mi vještine potrebne da budem otporan i da mogu stvoriti ono što želim, pozitivna reakcija na promjenu sigurnost vezana uz zapošljivost – otvorenost prema mnogim opcijama.

Reference:

- Jarvis, P. 2003. Career Management Paradigm Shift: Prosperity for Citizens, Windfalls for Governments, Ontario, Canada: NATCON Papers 2003. Les actes du CONAT.
- Kidd, J.M., 2007. Career counselling. In H. P. Gunz and M. A. Peiper (Eds.) Handbook of Career Studies; London: SAGE 97-113.
- Nauta, M.N., 2010. The Development, Evolution, and Status of Holland's Theory of Vocational Personalities: Reflections and Future Directions for Counseling Psychology, Journal of Counseling Psychology, 2010, Vol. 57, No. 1, 11.-22.
- Holland, J. L., 1997. Making vocational choices (3rd ed.). Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Holland, J. L., & Gottfredson, G. D. 1994. CASI: Career Attitudes and Strategies Inventory: An inventory for understanding adult careers. Odessa, FL: Psychological Assessment Resources.
- Savickas, M. 2005. The theory and practice of career construction. In S. D. Brown & R. W. Lent (Eds.), Career development and counseling: Putting research and theory to work Hoboken, NJ: Wiley. (42-70).
- Savickas, M. 2012. Life Design: a paradigm for career intervention in the 21st century. Journal of Counseling & Development, 90, 13-19.
- Spokane, A. R. 1985. A review of research on person-environment congruence in Holland's theory of careers. Journal of Vocational Behavior, 31, 37-44.
- Super, D. E. 1980. A life-span, life-space approach to career development. Journal of Vocational Behavior, 16, 282-298.
- Super, D.E., Thompson, A.S. 1979. A Six-Scale, Two-Factor Measure of Adolescent Career or Vocational Maturity. Vocational Guidance Quarterly, Volume 28, Issue 1, 6-15.
- Super, D. E., Thompson, A. S., Lindeman, R. H., Jordaan, J. P., & Myers, R. A. 1981. Career development inventory. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.
- Super, D. E., Thompson, A. S. & Lindeman, R. H. 1988. Adult Career Concerns Inventory: Manual for research and exploratory use in counselling. Palo Alto, CA: Consulting Psychologists Press.

3.2 KAKO POTICATI PROFESIONALNI RAZVOJ U OSNOVNOJ ŠKOLI

Vlasta Vizek Vidović, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu

3.2.1 PROFESIONALNI RAZVOJ I CJELOŽIVOTNO PROFESIONALNO USMJERAVANJE U EUROPSKOM KONTEKSTU

Profesionalno usmjeravanje i savjetovanje ima razmjerno dugu tradiciju i u europskim zemljama pa tako i u Hrvatskoj gdje prve savjetodavne službe pri Zavodu za zapošljavanje počinju djelovati još dvadesetih godina prošlog stoljeća (Pađen, 2011.). Polazište za rad ovih službi bio je model „jednog zanimanja za cijeli život“ u kojem se za one motivirane i spremne učiti pruža mogućnost vertikalnog uspona u karijeri. Stoga se u skladu s isticanjem važnosti usmjeravanja svakog pojedinca u zanimanje u kojem će moći realizirati svoje potencijale i zauzvrat dati najveći doprinos društvenom blagostanju razvio pristup profesionalnom savjetovanju utemeljen na postavkama strukturnih modela profesionalnog izbora Parsonsa i Hollanda.

Kako je u zadnjim desetljećima prošlog stoljeća došlo do silnog ubrzanja društvenih promjena u području ekonomije i tehnologije koncept „usklađivanja pojedinca i zanimanja“ počeo je gubiti na značenju. Tržište rada i priroda zanimanja postali su krajnje promjenjivi tako da je postalo upitno hoće li za „najboljim“ zanimanjem koje se pojedincu preporučilo u fazi profesionalnog odlučivanja uopće postojati potreba na tržištu rada kada završi školovanje. U slučaju da će takvo zanimanje nominalno i postojati, postavlja se pitanje neće li specijalistička znanja stjecana tijekom stručnog srednjoškolskog ili visokoškolskog obrazovanja biti zastarjela u trenutku ulaska u svijet rada, a pojedinac nepripremljen na nove zahtjeve posla uvjetovane tehnološkim razvojem. Promjenjivost društvenih i gospodarskih kretanja dovodi pojedinca u okolnosti koje će dovesti do promjene više vrsta poslova pa i zanimanja tijekom života povezanih s potrebom cjeloživotnog učenja. Takva životna perspektiva većine današnjeg europskog stanovništva dovela je i do potrebe za pružanjem drugačije vrste stručne podrške koja se primarno temelji na shvaćanjima razvojnih teori-

ja Supera, Savickog i njihovog kruga suradnika. Temeljni izazov u području profesionalnog usmjeravanja postaje pitanje kako omogućiti stjecanje ključnih kompetencija za upravljanje vlastitom karijerom primjenjivih u svakoj životnoj dobi i svakoj životnoj prekretnici: pri ulasku u profesionalno osposobljavanje ili obrazovanje, u razdoblju traženja ili mijenjanja posla, u postizanju uravnoteženosti između radne i ostalih životnih uloga te u savladavanju stresa izazvanog socijalnom isključenošću iz obrazovanja ili zaposlenja (ELGPN, 2012.).

U dokumentima EU koncept cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja prvi je put naveden u izvješću „Konkretni budući ciljevi sustava obrazovanja i osposobljavanja“ (EC Stockholm Report, 2001.) u kojem se usmjeravanje i savjetovanje prepoznaju kao oruđe za postizanje individualizacije obrazovnih puteva. Preporuča se uspostava primjenjivog pristupa usmjeravanju u razvoj informacijskih sustava prilagođenih lokalnim uvjetima utemeljenima na **cjeloživotnoj perspektivi**. Bitno je naglasiti kako promjenjivi sustav usmjeravanja podrazumijeva prilagodljivost promjenjivim potrebama individualnog učenika uz vođenje računa o realizaciji njegovih potencijala, ali i potrebama tržišta rada i šire zajednice (EC, 2001.). Ključni dokument koji se izravno odnosi na profesionalno usmjeravanje je *Rezolucija o jačanju politike, sustava i prakse u području usmjeravanja tijekom života u Europi* iz 2004. (EC, 2004.) u kojoj je izrijekom naglašena važnost osnaživanja pojedinaca u upravljanju vlastitim učenjem i karijerom. U 2008. objavljena je nova Rezolucija Europskog vijeća o potrebi za boljom integracijom cjeloživotnog usmjeravanja u strategije cjeloživotnog učenja. Sultana je (2011.) izravno povezoao kompetencije iz Europskog okvira ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje (EC, 2006.) s vještinama upravljanja karijerom. (Tablica 4.)

Tablica 4. Povezivanje kompetencija za profesionalni razvoj s Europskim okvirom ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje (Sultana, 2011.)

Europski okvir ključnih kompetencija za cjeloživotno učenje	Veza s kompetencijama za profesionalni razvoj
Komunikacija na materinskom jeziku	mogućnost pretraživanja, prikupljanja i razumijevanja pisanih informacija mogućnost razlikovanja bitnih od nebitnih informacija
Komunikacija na stranom jeziku	mogućnost rada s različitostima
Matematička kompetencija i osnovne kompetencije u prirodoslovlju i tehnologiji	mogućnost upravljanja budžetom mogućnost primjene kritičkog mišljenja mogućnost korištenja podataka za izvođenje zaključaka
Digitalna kompetencija	mogućnost upotrebe interneta za pretraživanje baza podataka mogućnost upotrebe ICT kao podršku kritičkom i kreativnom razmišljanju
Kompetencija- učiti kako učiti	mogućnost učinkovitog upravljanja učenjem i donošenje obrazovnih odluka
Socijalna i građanska kompetencija	mogućnost učinkovite interakcije s društvenim institucijama mogućnost razlikovanja radne uloge i ostalih životnih uloga
Poduzetnost i inicijativnost	mogućnost planiranja i provedbe projekata mogućnost prepoznavanja vlastitih jakih i slabih strana mogućnost prepoznavanja i suočavanja s rizicima
Kulturnu svijest i izražavanje	mogućnost rada u interkulturalnom okruženju

Rezolucija Europskog vijeća iz 2008. ističe kako profesionalno usmjeravanje u okviru obrazovnog procesa pomaže učenicima da donose kvalitetnije odluke o budućim zanimanjima, ali isto tako sprječava prerano napuštanje škole i potiče nastavak školovanja na tercijarnoj razini.

Kronološki gledano, za razvoj područja cjeloživotnog usmjeravanja važne su i dvije publikacije nastale u suradnji s Organizacijom za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD): *Karijerno usmjeravanje; priručnik za kreiranje politika*, te *Karijerno usmjeravanje i javna politika: premošćivanje jaza (Career Guidance, a Handbook for Policy Makers* (Paris: OECD, 2004.) i *Career Guidance and Public Policy: Bridging the Gap* (Paris: OECD, 2004.). Uz preporuke za uspostavu cjelovitog sustava profesionalnog usmjeravanja u tim su dokumentima prikazane i politike profesionalnog usmjeravanja i načina njihove praktične provedbe u članicama OECD-a. Unatoč određenim različitostima u nacionalnim pristupima iz izvješća je moguće odrediti opće odrednice koncepta cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja. Tako se cjeloživotno profesionalno usmjeravanje određuje kao skup aktivnosti koje omogućuju pojedincima svih uzrasta u bilo kojem razdoblju života da prepoznaju svoje kapacitete, kompetencije i interese, donesu primjerene obrazovne i profesionalne odluke; upravljaju pravcima vlastitog obrazovanja i zapošljavanja u kojima će moći realizirati svoje potencijale. Ono se provodi u različitim okruženjima: školama, visokoškolskim institucijama, radnim organizacijama, službama u lokalnoj zajednici, u medijima. Temeljni cilj profesionalnog usmjeravanja u obrazovnim institucijama jest osigurati podršku učenicima u preuzimanju odgovornosti za vlastito učenje i postavljanje vlastitih obrazovnih i životnih ciljeva. Istraživanja u području profesionalnog usmjeravanja pokazuju da se u politici profesionalnog usmjeravanja u sve većoj mjeri primjenjuju postavke razvojnih teorija koje naglašavaju važnost trajne podrške profesionalnom razvoju u cjeloživotnoj perspektivi. (OECD 2004. a, 2004. b)

Kao podrška u pripremi i provedbi Rezoluciji iz 2008. osnovana je Europska mreža 2007. za politiku cjeloživotnog usmjeravanja (ELGPN), kojoj je cilj pružanje podrške zemljama članicama Europske unije u ostvarenju suradnje u području cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja u sektorima obrazovanja i zapošljavanja (ELPGN 2012.). ELGP mreža bavi se analizom četiriju ključnih tema određenih Rezolucijama 2004. i 2008.:

1. kompetencijama upravljanja karijerom
2. pristupom obrazovanju uključujući priznavanje prethodnog učenja
3. suradnjom i koordinacijom mehanizama planiranja i provedbe profesionalnom usmjeravanja
4. osiguravanjem kvalitete i izgradnjom baza podataka za razvoj politike i sustava profesionalnog usavršavanja.

Podržavajući pristup cjeloživotnog usmjeravanja ELGP mreža predstavlja sučelje za praćenje politika profesionalnog usmjeravanja u šest područja: školama, strukovnom obrazovanju, visokom obrazovanju, obrazovanju odraslih, zapošljavanju i socijalnom uključivanju u svijet rada. Valja naglasiti kako je razlika između pristupa razvoju kompetencija u obrazovnom području i područ-

ju tržišta rada u tome što je pristup u školama usmjeren na preventivno, dok je pristup profesionalnom usmjeravanja u okviru tržišta rada utemeljen na korektivnim intervencijama. ELPG mreža temeljni zadatak profesionalnog usmjeravanja vidi u obrazovnim institucijama, a to je osiguravanje podrške učenicima/studentima u preuzimanju odgovornosti za vlastito učenje i postavljanje vlastitih obrazovnih i životnih ciljeva.

3.2.2 PRISTUPI PROFESIONALNOM USMJERAVANJU U ŠKOLAMA – OBRAZOVANJE ZA PROFESIONALNI RAZVOJ

U zemljama koje profesionalno usmjeravanje učenika vide kao dugoročno isplativo ulaganje, uži koncept profesionalnog informiranja i savjetovanja kao individualne podrške (neodlučnim) učenicima u donošenju specifičnih odluka vezanih uz njihove profesionalne i obrazovne izbore zamjenjuje se širim konceptom obrazovanja za profesionalni razvoj ili karijernog obrazovanja koje je namijenjeno svim učenicima i usmjereno na razvoj prenosivih kompetencija potrebnih za život i rad u promjenjivom društvenom okruženju. Eksperti OECD-a drže kako primjena koncepta obrazovanja za profesionalni razvoj uključuje tri elementa: 1. obrazovanje za profesionalni razvoj kao sastavni dio školskog kurikulumu, 2. razvojni pristup koji podrazumijeva da se sadržaj obrazovanja za profesionalni razvoj provodi kontinuirano i pri tom prilagodi razvojnem stupnju učenika, 3. pristup poučavanju usmjeren na učenika s težištem na interaktivnom i iskustvenom učenju u školskom i izvanškolskom okruženju (OECD, 2003.). Iz izvještaja OECD-a iz 2004. godine razvidno je kako se promatrane zemlje, članice OECD-a, razlikuju na kontinuuu sustavne organiziranosti i provedbe profesionalnog usmjeravanja kao obrazovanja za profesionalni razvoj i to od krajnje nesustavne i usporedne provedbe do visokog stupnja strateške organiziranosti. U tablici 4. prikazana su obilježja škola na krajnjim točkama tog kontinuuma.

Neke od **istaknutih značajki obrazovanja za profesionalni razvoj** prisutne u školama koje profesionalno usmjeravanje provode kao dio sveobuhvatnog strateškog planiranja navedene su u sljedećim rečenicama (OECD 2004.a).

- *Usmjerenost škole kao organizacije na profesionalni razvoj učenika (guidance-oriented school).* Škola u svojoj strategiji, već na razini misije i vizije naglašava predanost obrazovanju za profesionalni razvoj. Sama škola prepoznaje se kao organizacija koja njeguje visoku razinu profesionalnosti i poticajno okruženje za učenje i poučavanje. U školi se promiče suradnja učitelja, školskih stručnih suradnika i vanjskih eksperata za profesionalno usmjeravanje kao i povezanost s roditeljima i lokalnom zajednicom. Škola ima visok stupanj fleksibilnosti u načinu uključivanja obrazovanja za profesionalni razvoj u školski kurikulum.
- Obrazovanje za profesionalni razvoj kao odgovornost svih članova školske zajednice. Obrazovanje za profesionalni razvoj može imati različite modalitete. U nižim razredima osnovne škole provodi se kao međupredmetni sadržaj uključen u sve predmete, a

Tablica 5. Obilježja škola sa sustavnom i ad hoc podrškom profesionalnom razvoju učenika u zemljama članicama OECD-a (OECD, 2004.a)

Škole s nesustavnim pristupom	Škole sa sustavnim pristupom
Učenje i poučavanje	
Razvoj kompetencija za upravljanje profesionalnim razvojem ne navodi se kao strateški cilj u školskom kurikulumu . Učenje se događa <i>ad hoc</i> , sadržaj provizoran, ovisi o kapacitetima i motivaciji individualnih učitelja. Opći doživljaj „premalom i prekasno“	Razvoj kompetencija za upravljanje profesionalnim razvojem provodi se kao obvezni program koji je integralni dio školskog kurikuluma. Opći doživljaj: „pravovremeno i sveobuhvatno“
Profesionalno usmjeravanje je bez diferenciranog pristupa prilagođenog razvojnom stupnju i potrebama individualnih učenika.	Pristup je diferenciran i prilagođen mogućnostima i potrebama učenika ovisno o njihovom stupnju razvoja.
Nije osigurano specijalizirano osposobljavanje nastavnog osoblja niti zaposlenika škole, nema partnerstva s vanjskim dionicima.	Program provodi osposobljeno osoblje u partnerstvu sa stručnim službama u zajednici.
Primjenjuje se tradicionalne metode poučavanja temeljene na pristupu usmjerenom na sadržaj, nisu razvijeni posebni nastavni materijali u području profesionalnog razvoja.	Primjenjuju se inovativne, interaktivne metode u poučavanju temeljene pristupu poučavanju usmjerenom na učenike. Program se provodi i u izvanškolskim aktivnostima.
Praćenje i vrednovanje ishoda	
Nema standarda kvalitete ni sustavnog praćenja aktivnosti vezanih uz poticanje kompetencija upravljanja profesionalnim razvojem.	Provedba programa se sustavno prati i vrednuje što dovodi do kontinuiranog poboljšanja.
Usko shvaćanje ishoda učenja bez naglaska na stjecanju prenosivih vještina vezanih uz profesionalni razvoj.	Poučavanje kompetencija vezanih uz upravljanje profesionalnim razvojem usklađeno je sa obrazovanjem za osobni razvoj i odgovorno građanstvo.
Vrednovanje ne postoji ili se svodi na površno evidentiranje aktivnosti.	Primjena autentičnog vrednovanja, primjerenog svrsi poučavanja, formativno praćenje provodi se sustavno.
Nema redovitog izvještavanja o postignutim rezultatima u strateškim dokumentima škole.	Redovno izvještavanje dionika o postignutim ishodima poučavanja kao i o profesionalnom usavršavanju učitelja.

može se kombinirati s tematskim izvannastavnim radionicama i satovima razrednika. U završnim razredima osnovne škole i tijekom srednje škole uz spomenute oblike može se organizirati i kao poseban obvezni ili izborni predmet vezan uz područje osobnog i građanskog odgoja. Sastavni dio obrazovanja za profesionalni razvoj su i izvanučioničke aktivnosti poput izleta ili školskih projekata u kojima surađuju svi učenici (npr. posjet seoskom gospodarstvu ili festival zanimanja). Učenicima koji sami zatraže savjet ili procijene da su u rizičnim situacijama osigurava se individualno savjetovanje. Sukladno tome učitelji, ali i ostalo školsko osoblje, trebaju dobiti stručnu podršku za stjecanje odgovarajućih kompetencija potrebnih za provedbu obrazovanja za profesionalni razvoj.

- *Građenje veza sa svijetom rada.* U nastavi se organiziraju različiti oblici neposrednog dodira sa svijetom rada od susreta s predstavnicima različitih zanimanja kao školskih gostiju do izravnog kontakta sa svijetom rada, od posjeta organizacijama u svrhu razgledavanja radnog okruženja do mogućnosti stjecanja izravnog iskustva u vidu „radnih proba“ u obavljanju sigurnih i jednostavnih zadataka u osnovnim školama te radnoj praksi u srednjim školama.
- *Korištenje usluga vanjskih stručnjaka za profesionalno usmjeravanje.* Škole održavaju redovite kontakte

sa stručnim službama u zajednici koje učenicima pružaju individualnu ili grupnu informativnu i/ili savjetodavnu podršku, posebno u tranzicijskoj fazi u viši stupanj obrazovanja, odnosno pri ulasku u svijet rada.

- *Podrška profesionalnom razvoju primjenom portfolija.* Portfolio u kojem učenici sustavno na pojedinoj obrazovnoj razini prikupljaju nastavne materijale i vlastite uratke vezane uz obrazovanje za profesionalni razvoj pomaže im u integriranju znanja, vještina i stavova koje su stjecali u različitim predmetima tijekom školovanja. Uvid u akumulirana postignuća i iskustva u ovom području pridonosi postavljanju realističnih ciljeva učenja i postizanju jasnoće karijernih planova.

Primjena sveobuhvatnog pristupa obrazovanju za profesionalni razvoj postavlja niz izazova za obrazovne institucije (Sultana, 2011.)

- Multidimenzionalni pristup zahtijeva timski rad i koordinaciju između nastavnog i stručnog osoblja u školama.
- Nedovoljna dostupnost i integriranost resursa, pružatelja usluga, informacijskih sustava i alata.
- Učenici, osobito oni koji nisu u tranzicijskoj fazi, nisu uvijek intrinzično motivirani za profesionalni razvoj.

- Program se može učinkovito provoditi samo pod uvjetom da su učitelji primjereno osposobljeni.
- Nedovoljna dostupnost podrške posebno rizičnim skupinama učenika (socijalno isključenima i ekonomski ugroženima).
- Teškoće oko uvođenja obrazovanja za profesionalni razvoj u već pretrpane kurikulume.
- Osnaživanje dionika u procesu obrazovanja za profesionalni razvoj u pružanju izvanškolske podrške (roditelji, vršnjaci, bliske osobe u različitim zanimanjima).

Primjer dobre prakse (Lifelong guidance in Finland, 2012.):

Profesionalno usmjeravanje u finskim školama

Nacionalne smjernice za obrazovanje za profesionalni razvoj (2003.-2004. National guidelines for guidance provision and career education 2003. – 2004.) polaze od sljedećih načela:

- obrazovne ustanove trebaju imati strateški i operativni plan za provedbu profesionalnog usmjeravanja,
- program se temelji na holističkom pristupu
- provedba programa odgovornost je svih školskih djelatnika; školskog savjetnika za profesionalno usmjeravanje, svih učitelja i ravnatelje
- školski djelatnici međusobno surađuju u pružanju podrške učenicima
- roditelji i skrbnici uključuju se u razmatranje učenikovih postignuća i profesionalnih planova
- uz pružanje podrške svim učenicima u osobnom rastu i razvijaju, posebna se pažnja posvećuje savjetovanju učenika s teškoćama u učenju i u riziku od prijevremenog napuštanja škole
- provedba programa redovito se evaluira.

U nižim razredima osnovne škole (od prvog do šestog razreda) profesionalno usmjeravanje integrirano je kao međupredmetna tema u sve predmete i u njegovo izvođenje uključeni su svi učitelji. U višim razredima osnovne škole (od sedmog do devetog razreda) obrazovanje za profesionalni razvoj provodi se intenzivno u okviru 76 sati godišnjeg savjetovanja i usmjeravanja koji se izvode kao zaseban predmet u okviru redovnog školskog programa. Ovaj program izvode posebno educirani školski savjetnici za profesionalno usmjeravanje koji uz redovnu nastavu pružaju podršku učenicima i u okviru individualnog savjetovanja. Sadržaji ovog programa obuhvaćaju vještine učenja i život škole, znanje o sebi, poznavanje obrazovnih mogućnosti, znanja o tržištu rada i zanimanjima. Školski savjetnici najčešće se odabiru iz redova učitelja koji prolaze dodatnu poslijediplomsku specijalizaciju s 60 ECTS bodova.

U općoj srednjoj školi učenici slušaju jedan obvezni predmet s 38 sati nastave u području profesionalnog usmjeravanja i jedan izborni predmet s 38 sati u odabranom profesionalnom području. U strukovnim srednjim školama relevantni modul vezan uz profesionalno usmjeravanje uključen je u sve strukovne smjerove. Sadržaji srednjoškolskog programa obrazovanja za profesionalni razvoj uključuju teme vezane uz planiranje životnih putova i razvoj karijere, razvoj vještina cjeloživotnog učenja i izbor školskih predmeta kao i specifične informacije o zanimanjima i zaposlenosti te uslugama službi za zapošljavanje.

U europskim zemljama postoje različite prakse u pristupu školskom kurikulumu za profesionalni razvoj. Primjerice, kompetencije za profesionalni razvoj poučavaju se kao zaseban predmet u Francuskoj, Malti i Austriji, pojavljuje se kao međupredmetna tema u Češkoj, Estoniji i Švedskoj te kao izvankurikularni sadržaj u Njemačkoj (OECD, 2003., Watts i Sultana, 2004.). U posljednjem desetljeću, u nastojanju da se postigne što veća učinkovitost obrazovanja za profesionalni razvoj u sve više zemalja, počinje se primjenjivati tzv. mješoviti model (npr. Finska).

3.2.3 RAZVOJ ŠKOLSKOG KURIKULUMA ZA PROFESIONALNI RAZVOJ

Kurikulum se može shvatiti kao plan za akciju ili pisani dokument koji uključuje strategije za postizanje željenih, unaprijed formuliranih ciljeva učenja i poučavanja. Sredinom prošlog stoljeća Tyler (1949., prema Domović, 2015.) je postavio temelje planiranja kurikuluma koji su aktualni i danas. Prema njemu, planiranje kurikuluma još je jedan proces kojim se pokušava doći do odgovora na nekoliko ključnih pitanja.

- Koje odgojno-obrazovne svrhe škola treba ostvariti, postići?

- Kako izabrati obrazovna iskustva koja vode ostvarenju tih svrha?
- Kako organizirati obrazovna iskustva da bi poučavanje bilo učinkovito?
- Kako se može evaluirati učinkovitost obrazovnih iskustava?

Suvremeni pristup planiranju kurikuluma utemeljenog na ishodima učenja polazi od utvrđivanja i preciziranja poželjnog konačnoga ponašanja učenika (očekivanih ishoda učenja). Ishodi učenja najčešće se definiraju kao mjerljive promjene kod učenika koje se mogu opisati kao ono što će učenik znati, razumjeti, odnosno moći pokazati nakon završetka procesa učenja. U drugom koraku utvrđuju se aktivnosti ili sadržaji koji će biti podloga za učenje, treći korak obuhvaća strategije i tehnike učenja koje će dovesti do realizacije očekivanih ishoda, u četvrtom koraku, provedbom različitih metoda poučavanja, potiče se učenje uz primjenu primjerenih materijala, metoda i medija. U završnom koraku potrebno je provjeriti mogu li se postignuti očekivani ishodi usporediti s planiranim idealnim i ostvarenim stanjem. Kao orijentacija za planiranje kurikuluma utemeljenih na ishodima učenja služe okviri ključnih kompetencija koji su razvijeni pod okriljem Vijeća Europe (EC, 2006.) i Organizacije

za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD, 2005.).

Temeljno pitanje u planiranju školskog kurikulumu za obrazovanje za profesionalni razvoj predstavlja određivanje temeljnih kompetencija koje će kurikulumom biti obuhvaćene. U tom pogledu postignut je nacionalni sporazum oko okvirnog kurikulumu za obrazovanje za profesionalni razvoj u većini zemalja anglosaksonskog kulturnog kruga (npr. Australija, Engleska, Kanada, Novi Zeland, SAD, Škotska) (Hooley at.al. 2013.). Ti su kompetencijski okviri razvijeni metodom analize primjera dobre prakse i prilagodbom vlastitom konceptu. Prve smjernice nastale su u SAD-u još 1988., a poslužile su kao inspiracija kanadskom modelu te australskom da bi se zatim pojavili novozelandski i škotski model. Ti modeli nisu shvaćeni statično, već su podložni periodičnim revizijama svakih pet do sedam godina. Takva je pristup primijenjen tek u manjem brojem zemalja Europske unije (npr. Finska, Češka, Austrija).

U okviru ELPGN inicijative u anketama provedenim u petnaest zemalja Europske unije, koje je provela radna grupa za vještine upravljanja karijerom, utvrđeno je da postoji razmjerno visok stupanj suglasnosti oko određenja tih vještina. (ELGPN 2012.). Tako se navodi kako pojam vještina upravljanja karijerom obuhvaća niz kompetencija vezanih uz prikupljanje, analizu i sintezu podataka o sebi, obrazovnim mogućnostima i karijernim putevima te zahtjevima pojedinih zanimanja, kao i vještine donošenja profesionalnih odluka i njihove primjene.

U promišljanju kompetencija potrebnih za profesionalni razvoj valja napomenuti da se ponekad gubi iz vida činjenica kako samo sudjelovanje u formalnom procesu obrazovanja potiče razvoj određenih vještina koje su lako prenosive u radno okruženje (tablica 6.).

Tablica 6. Prenosivost akademskih vještina u radno okruženje (Cottrell, 2008.)

Obrazovne vještine	Profesionalne vještine
Pohađanje nastave	upravljanje vremenom, radne navike
Praćenje nastave	vještine slušanja, selekcija relevantnih informacija, pisanje zapisnika i izvještaja
Grupni rad	timski rad, pregovaranje, podjela odgovornosti, vodstvo, tolerancija različitosti, održavanje odnosa, slijeđenje uputa
Usmeno izlaganje	javni nastup, svladavanje treme, argumentiranje, upravljanje vremenom, e-tehnologija, komunikacijski stil
Pisanje eseja	analiza zadatka, stil pisanja, provjera podataka, pozornost za detalje, argumentiranje, strukturiranje informacija
Rješavanje problema	rješavanje poslovnih problema: tumačenje podataka, prezentiranje informacija, analiza opcija, evaluacija ishoda
Opažanje i mjerenje	praćenje procesa, opažanje međuljudskih odnosa, upravljanje informacijama, utvrđivanje kriterija izvedbe
Istraživački projekti	planiranje projekta, prezentiranje rezultata, pisanje izvještaja
Provjera znanja/ ispiti	upravljanje stresom, kontrola kvalitete, poštovanje rokova

Kao primjere dobre prakse prikazat ćemo dva okvira koja se često navode kao uzor drugima: kanadski (2006.) i škotski (2013.).

A. Kanadski kompetencijski okvir za profesionalni razvoj (Canadian Blueprint for Life/Work Designs, 2006.) uključuje sljedeće dimenzije:

- *upravljanje sobom* (npr. izgradnja pozitivne slike o sebi, mogućnost suočavanja s rastom i promjenama, sposobnost građenja pozitivnih odnosa u životu i radu)
- *istraživanje učenja* (uključivanje u obrazovni proces relevantan za izgradnju karijere i ostvarenje životnih ciljeva, pronalaženje, evaluiranje i učinkovita primjena informacija vezanih uz osobni i profesionalni razvoj, razumijevanje odnosa između tržišta rada)
- *građenje života/rada* (mogućnost traženja i/ili kreiranja zaposlenja, vještina učinkovitog odlučivanja, održavanje ravnoteže između radne i drugih životnih uloga, razumijevanje promjenjivosti životnih i radnih uloga).

Uz definiranje ključnih kompetencijskih dimenzija razrađeni su i specifični ishodi učenja za četiri razvojne faze: osnovnu školu, srednju školu, visoko obrazovanje i cjeloživotno obrazovanje. Unutar svakog razvojnog stupnja u oblikovanju specifičnih ishoda učenja primjenjuje se prilagođena Bloomova taksonomija koja obuhvaća četiri stupnja: *stjecanje* (istražiti, razumjeti, otkriti, usvojiti); *primjenu* (demonstrirati, upotrijebiti, sudjelovati, izraziti); *personalizaciju* (integrirati, procijeniti, internalizirati, individualizirati) i *realizaciju* (stvoriti, uključiti, poboljšati, prenijeti) (Anderson, L.V., Krathwohl, D.R., 2001.).

B. U škotskom okviru kompetencija za upravljanje karijerom (Career management skills framework for Scotland, 2013.) obuhvaćena su četiri široka kompetencijska područja, a unutar svakog područja operacionalizirano je nekoliko ishoda učenja:

- *vlastito ja (self)* – kompetencije koje omogućavaju pojedincu da razvije osjećaj vlastitog ja u društvu
Ishodi učenja: razvijam i održavam pozitivnu sliku o sebi, održavam ravnotežu između životnih, obrazovnih i radnih uloga, prilagođavam se na različite životna okruženja, svjestan sam osobnog

rasta i promjena, donosim pozitivne odluke o svojoj karijeri.

- *snage (strengths)* – kompetencije koje potiču razvoj jakih strana u svrhu ostvarenja obrazovnih i profesionalnih ciljeva.

Ishodi učenja: svjestan sam svojih jakih strana, postignuća i uspjeha, oslanjam se na svoje jake strane i postignuća, pokazujem samopouzdanje, otpornost i mogućnost učenja u suočavanju s neočekivanim teškoćama, oslanjam se na prethodno iskustvo i različite oblike formalnog i neformalnog učenja u provedbi svojih profesionalnih planova.

- *Horizonti (horizons)* – kompetencije koje omogućavaju pojedincu da zamišlja, planira i ostvaruje profesionalne aspiracije tijekom života

Ishodi učenja: shvaćam da postoje mnoge mogućnosti za učenje i rad o koje mogu istraživati i koje su mi otvorene, znam kako pronaći potrebne informacije i podršku koja će mi pomoći u profesionalnom razvoju, imam povjerenje u svoje sposobnosti suočavanja sa promjenama u životnim i radnim ulogama, kreativan sam i poduzetan u pristupu realizaciji svojih profesionalnih planova, prepoznajem međudjelovanje činitelja mog života, rada, lokalne zajednice i društva.

- *Mreže* – kompetencije koje omogućavaju pojedincu da osigura povezanost s drugima i podršku potrebnu za ostvarenje životnih i profesionalnih ciljeva.

Ishodi učenja: sigurno i učinkovito komuniciram s drugima svrhu građenja pozitivnih odnosa, koristim informacije i odnose za osiguravanje, kreiranje i zadržavanje posla, održavam široku mrežu odnosa koji mi mogu pomoći u razvoju karijere.

Pristup poučavanju ovih kompetencija temelji se na primjeni Kolbovog modela iskustvenog učenja koji obuhvaća četiri faze učenja: izloženost konkretnom iskustvu, razmišljanje o iskustvu, prepoznavanje načela i obrazaca te aktivno eksperimentiranje u novim situacijama.

(Kolb, 1984.) U okviru predtercijarnog obrazovanja stjecanje kompetencija za profesionalni razvoj integrirano je u *Nacionalni kurikulum za izvrsnost* u kojem su opće obrazovni i strukovni sadržaji prožeti međupredmetnim temama kao što su građanstvo, poduzetništvo, održivi razvoj, zdravlje i osobna dobrobit, kreativnost, vještine upravljanja karijerom. Utvrđivanje ishoda učenja u području stjecanja kompetencija za upravljanje karijerom uključuje formativni i sumativni pristup u kojima se kombiniraju procjene savjetnika i učitelja s učeničkim samoprocjenama.

3.2.4 KOMPETENCIJSKI OKVIR ZA OBRAZOVANJE ZA PROFESIONALNI RAZVOJ ZA OSNOVNE ŠKOLE U HRVATSKOJ

U okviru projekta *Moj pametan izbor* opći cilj obrazovanja za profesionalni razvoj određen je kao razvijanje učenikovih mogućnosti za donošenje kvalitetnih životnih odluka vezanih uz planiranje obrazovnog i životnog puta. Očekivani ishodi ovog holističkog pristupa određeni su na tri razine i to na sljedeće načine:

- *neposredni ishodi* - promjena uvjerenja i znanja o sebi i svijetu rada
- *srednjoročni ishodi* - promjena ponašanja (primje-

na efikasnijih strategija učenja, vještina učenja, bolje postignuće, poboljšanje radnih navika)

- *dugoročni ishodi* - donošenje zrelih (realističnih) odluka o izboru zanimanja, karijerni uspjeh i zadovoljstvo.

Temeljna načela na kojima se zasniva prijedlog školskog kurikuluma za profesionalni razvoj u Hrvatskoj jesu:

- izgradnja školske kulture orijentirane na profesionalni razvoj
- primjena kompetencijskog pristupa u planiranju kurikuluma s jasno određenim ishodima učenja
- težište na primjeni razvojnih modela u skladu s kojima se očekivani ishodi oblikuju u okviru svakog predmetnog područja na četiri razine: 1. i 2. razred, 3. i 4. razred, 5. i 6. razred, 7. i 8. razred
- mješoviti model - obrazovanje za profesionalni razvoj kao međupredmetna tema od 1. do 8. razreda, te kao strukturirani sklop izvannastavnih aktivnosti za profesionalno usmjeravanje i savjetovanje u 7. i 8. razredu
- nenametljivost i logična uklopljenosti tema vezanih uz profesionalni razvoj obrazovanja u predmetne kurikulumske jedinice
- konstruktivno povezivanje ishoda učenja, planiranih sadržaja, aktivnosti učenja, metoda poučavanja i načina vrednovanja ishoda na razini nastavne jedinice (aktivnosti)
- uključenost i partnerstvo svih djelatnika škole u provedbi obrazovanja za profesionalni razvoj
- osiguravanje dodatnog usavršavanja i stručne podrške nastavnicima i stručnim djelatnicima u provedbi kurikuluma za profesionalni razvoj
- suradnja s vanjskim dionicima u realizaciji planiranih ciljeva: stručnim službama u zajednici, predstavnicima svijeta rada, obrazovnim stručnjacima, roditeljima
- primjena sustava praćenja i vrednovanja provedbe kurikuluma za profesionalni razvoj u svrhu unapređenja.

Predloženi kompetencijski okvir određuje glavna kompetencijska područja: znanja i razumijevanja, vještine i pripadajuću odgovornost i samostalnost.

Kompetencijska područja određena su kao:

- A znanja i razumijevanje o: sebi s orijentacijom na vlastite jake strane i budućnost, važnosti rada u životu pojedinca, svijetu rada, društvenoj vrijednosti rada, razvoju karijernog puta pojedinca, potrebi za cjeloživotnim učenjem, potrebi za prilagodljivosti na nove uloge i razine obrazovanja
- B prenosive ili transverzalne vještine relevantne za zapošljivost i cjeloživotno učenje: i individualne osobine: socijalne (suradnja, empatija), komunikacijske (izlaganje, samoprezentacija, rasprava, aktivno slušanje), kognitivne (informiranje, planiranje, odlučivanje, zaključivanje, strategije učenja)
- C individualne osobine: samostalnost, odgovornost, samoučinkovitost.

Ciljevi poučavanja u području profesionalnog razvoja oblikovani su kao sljedeći skupovi ishoda učenja:

Učenici će:

- prepoznati svoje interese, osobna obilježja i jake strane te ih ugraditi u pozitivna razmišljanja o sebi u budućnosti (**Znanje o sebi s orijentacijom na vlastite jake strane i budućnost**)
- prepoznati životne uloge odraslih u svojoj okolini kao i odnos između radnih i ostalih životnih uloga (**Razumijevanje važnosti rada u životu pojedinca**)
- steći znanja o različitim zanimanjima i kompetencijama potrebnim za obavljanje pojedinih poslova (**Poznavanje svijeta rada**)
- razumjeti kako pojedina zanimanja pridonose kvaliteti života u društvu (**Razumijevanje društvene vrijednosti rada**)
- povezanost između obrazovanih i profesionalnih izbora (**Razumijevanje razvoja karijernog puta pojedinca**)
- razumjeti važnost cjeloživotnog učenja i kontinuiranog razvoja profesionalnih kompetencija za ostvarenje uspjeha u radu (**Razumijevanje potrebe za cjeloživotnim učenjem**)
- prepoznati razlike između osnovne i srednje škole i pripremiti se za prijelaz u novu sredinu i novu ulogu (**Pokazivanje prilagodljivosti na nove uloge i razine obrazovanja**)
- razviti ključne kompetencije važne u većini zanimanja i životnih uloga (**Prenosive ili transversalne kompetencije i individualne osobine: socijalne, komunikacijske, kognitivne, odgovornost i samostalnost, samoučinkovitost**).

Reference:

1. Anderson, L. W.; Krathwohl, D. R., eds., 2001. *A taxonomy for learning, teaching, and assessing: A revision of Bloom's taxonomy of educational objectives*. Allyn and Bacon, Boston.
2. *Blueprint for Life/Work Designs*, 2006. National Life/Work Centre n.d., Canada.
3. *Career management skills framework for Scotland*, 2013. Skills development Scotland.
4. Cottrell, S., 2008. *Study skills handbook*, Palgrave/Macmillan. New York.
5. Domović, V., 2015. *Teorija kurikuluma i razvoj školskog kurikuluma* U. B. Baranović i sur. (ur.) Školski kurikulum: teorijski i praktični aspekti, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, Zagreb.49.-62.
6. EC, 2001. **Report from the Commission - The concrete future objectives of education systems** /* COM/2001/0059 Stockholm, Sweden.
7. EC, 2006. *Key competences for lifelong learning* Recommendation 2006/962/EC of the European Parliament and of the Council [Official Journal L 394 of 30.12.2006].
8. Hooley, J.T., Watts, A.G., Sultana, R.G. & Neary, S., 2013. The 'Blueprint' framework for career management skills: a critical exploration, *British Journal of Guidance & Counselling*, 41:2, 117.-131.
9. Kolb, D., 1984. *Experiential Learning: experience as the source of learning and development*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
10. LGPN, 2012. Divisia, F: Policy Briefing related to the topic of WP1: *Career management skills* ELGPN-Euroguidance, Brussels.
11. *Lifelong guidance in Finland*, 2012. Ministry of employment and technology, Ministry of education and culture, Helsinki.
12. OECD, 2003. *Career guidance: new ways forward*, Paris, Organisation for Economic.
13. Cooperation and Development and the European Union.
14. OECD, 2004.a, *Career Guidance: A Handbook for Policy Makers*. Paris, Organisation for Economic Cooperation and Development and the European Union.
15. OECD, 2004.b *Career Guidance and Public Policy: Bridging the Gap*. Paris, Organisation for
16. Economic Cooperation and Development.
17. OECD, 2005. *The Definition and Selection of Key Competencies: Executive Summary*. Paris, Organisation for Economic Cooperation and Development.
18. Pađen, 2011. *Pregled razvoja sustava profesionalnog usmjeravanja u hrvatskoj* U: *Zbornik radova: 80 godina cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja* u Republici Hrvatskoj: Novi izazovi i pristupi, Hrvatski zavod za zapošljavanje, Zagreb. 7.-12.
19. Sultana, R., 2011. Learning critical management skills in Europe; a critical review, *Journal of education and work*, 25:2, 225-248.
20. Watts, A.G., Sultana, R.G. 2004. Career guidance policies in 37 countries: contrasts and common themes, *Internat. Jnl. For educational and vocational guidance* 4: 105.-122.t

3.3 PROFESIONALNI RAZVOJ – POTICAJI I PREPREKE

Darja Maslić Seršić, Filozofski fakultet Zagreb

3.3.1 ZNAČAJKE PROFESIONALNOG RAZVOJA DJECE

Profesionalni razvoj započinje u ranom djetinjstvu. Određuje ga biološka zrelost, ali i okolina u kojoj dijete odrasta. Biološka zrelost djeteta, odnosno stupanj kognitivne i emocionalne razvijenosti određuje prirodu djetetovog interesa prema svijetu rada i zanimanja, kao i mogućnosti razumijevanja uloge rada u životu pojedinca i zajednice. Međutim, razmišljanje o budućem zanimanju u velikoj mjeri ovisi i o iskustvu djeteta te posjedovanju vještina potrebnih za analizu vlastitih osobina, socijalnu komparaciju i planiranje budućnosti. Iz tih razloga, za razvoj profesionalne zrelosti ključni su i utjecaji okoline. Socijalna okolina u kojoj dijete raste može poticati ili otežavati profesionalni razvoj. Obitelj u kojoj dijete može slobodno izražavati svoje interese, škola koja potiče razvoj sposobnosti ili okolina koja nudi pozitivne modele uspješnih radnika pobudit će dijete na maštanje o budućem zanimanju, potaknuti ga na preispitivanje vlastitih sklonosti i planiranje budućnosti.

U sljedećih nekoliko odlomaka opisat ćemo faze profesionalnog razvoja te analizirati prepreke i poticaje ovom razvoju koje mogu dati roditeljski odgojni stilovi. Objasniti ćemo koje to individualne osobine određuju profesionalne interese i kako ih učitelji, školski psiholog i pedagog trebaju analizirati u svrhu profesionalnog usmjeravanja učenika. Ulogu škole kao socijalne okoline koja potiče razvoj profesionalne zrelosti opisali smo u posebnom poglavlju koje se bavi klimom i kulturom škole te njihovom ulogom u profesionalnom razvoju učenika.

Tri klasične faze planiranja karijere kod djece

U profesionalnom razvoju djece razlikujemo tri faze koje se javljaju kod većine djece, bez obzira na kulturu u kojoj žive, a vezane su uz biološku dob djeteta.

Prva je faza **razdoblje maštanja**. Javlja se u predškolskoj dobi, a prisutna je u nižim razredima osnovne

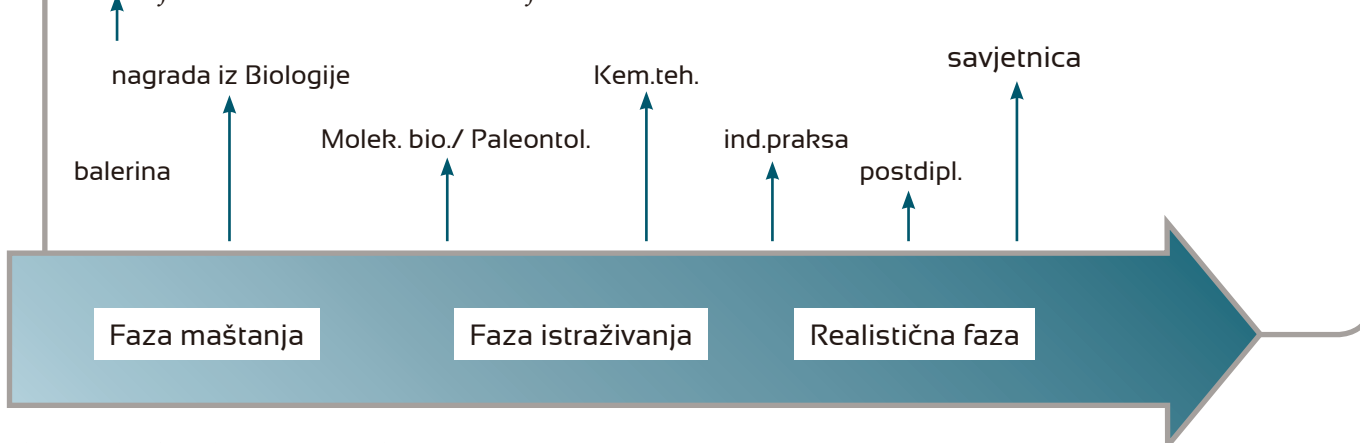
škole. Karakteriziraju ju konkretni i uzbudljivi odabiri budućeg zanimanja koji nisu realistični i ne ovise o percepciji vlastitih osobina i sposobnosti. Odluka o odabiru budućeg zanimanja je emocionalna, a ne praktična. Razdoblje maštanja završava ulaskom djece u pubertet, kod većine djece u petom ili šestom razredu osnovne škole.

To je razdoblje u kojem djevojčice žele biti pjevačice ili balerine, dječaci vatrogasci i policajci. U tom se razdoblju javljaju i neki drugi izbori, a oni ovise o iskustvu djeteta, odnosno kontaktu s pozitivnim modelom radnika. Zato se u fazi maštanja često javlja i odabir – „želim biti teta u vrtiću“ ili „u budućnosti ću postati učiteljica“. Iako će neka djeca zaista i postati odgojitelji, učitelji, pedijatri ili frizeri, u ovoj su fazi ti odabiri emocionalni i ne govore o specifičnim sklonostima i sposobnostima djeteta. Međutim, oni govore o iznimnoj važnosti uloge učitelja u nižim razredima osnovne škole kao pozitivnog profesionalnog modela. Ljudi cijeli život pamte svoju učiteljicu ili učitelja, sjećaju se njezinog lika i ponašanja prema učenicima. Dok se profesionalni modeli roditelja temelje na njihovim pričama o poslu i rijetkim posjetima njihovog radnog mjesta, učitelji pružaju djeci prvi stvarni model radnog ponašanja.

Druga je faza **razdoblje istraživanja**. Javlja se ulaskom u pubertet, a najkasnije bi se trebala javiti u sedmom i osmom razredu osnovne škole. Završetak ove faze ovisi o nastavku školovanja pa kod velikog broja djece može trajati do samog kraja srednje škole. Ovo razdoblje karakterizira burno preispitivanje vlastitih **interesa, sposobnosti i vrijednosti** te njihovo usklađivanje sa zahtjevima pojedinih zanimanja i poslova.

To je razdoblje u kojem djeca analiziraju ciljeve kojima u životu teže te sukladno maštaju o budućnosti. Odabiri zanimanja često nisu konkretni, već se odnose na odabir nekog područja rada. U ovom su razdoblju djeca sposobna procijeniti žele li više raditi sa stvarima ili ljudima, zanimaju li ih više društvene ili prirodne znanosti,

Jelena je željela postati balerina sa šest godina. Nagrada koju je dobila za sudjelovanje u projektu iz Biologije u sedmom razredu probudila je interes prema prirodnim znanostima. Kad je upisala gimnaziju, dvoumila se bi li studirala Molekularnu biologiju ili Paleontologiju. Upisala je i diplomirala studij Kemijske tehnologije. U okviru obavezne prakse u industriji, zanimala se za postdiplomske usavršavanje iz Ekologije. Završila je postdiplomske studije iz Biološke ekologije. Danas radi kao savjetnica u jednoj međunarodnoj tvrtki te izrađuje studije utjecaja industrije na okoliš za različite naručitelje.

Slika 3. Prikaz faza planiranja razvoja karijere

imaju li smisla za poduzetništvo, vide li sebe u nekoj vrsti djelatnosti, žele li putovati na poslu i slično. Središnju ulogu igraju vrijednosti, odnosno životni ciljevi kojima teže. To je razdoblje burnog preispitivanja vlastitih vrijednosti, ali i vrijednosti na kojima drugi temelje životno zadovoljstvo, a karakterističan je sukob s odraslima upravo u vrijednostima koje smatraju važnima. Djeca preispituju toleranciju učitelja i od „dragih mališana“ postaju „buntovnici s čudnim frizurama“. Odgoj djece u ovom razdoblju posebno je izazovan i za roditelje i za učitelje. Njegov uspjeh ovisi o dobro određenoj ravnoteži između postupaka koji dopuštaju slobodu individualnog izražavanja i onih koji tu slobodu ograničavaju kroz postavljane zahtjeve i ograničenja.

Ključna podrška škole u ovom je razdoblju poticanje razvoja vještina potrebnih za upoznavanje vlastitih osobina i sposobnosti te slobodno izražavanje interesa. Osim toga, važno je djecu upoznati i sa **zahtjevima pojedinih poslova i zanimanja**. Najbolje poznavanje vlastitih sposobnosti, interesa i vrijednosti neće nam biti sigurnost dobrog profesionalnog odabira ako ne znamo koja zanimanja postoje i koji se poslovi nude. Štoviše, ni to nije dovoljno. Potrebno je znati koje osobine i sposobnosti treba posjedovati za uspješno obavljanje nekog posla – kažemo da treba poznavati zahtjeve pojedinih zanimanja i poslova.

Treća faza je **realistično razdoblje**. Karakterizira ju planiranje primjerenog školovanja, analiza prilika na tržištu rada te usklađivanje profesionalnog odabira s konkretnim životnim okolnostima i prilikama. Ova nas faza prati cijeli život, a obično počinje odabirom neke strukovne srednje škole ili upisom fakulteta. Nakon toga, svi budući odabiri zanimanja, poslova ili školovanja trebali bi biti realistični.

3.3.2 UTJECAJ RODITELJSKOG STILA NA PROFESIONALNU ZRELOST DJECE

Koliko god se učitelji i drugi školski stručnjaci trudili, njihov utjecaj nije jedini, a često niti presudan u formiranju osobina i sposobnosti djeteta. Djeca dolaze u školu s različitim iskustvom obiteljskog života, a njihove osobine u velikoj mjeri određuje stil odgoja njihovih roditelja. Učitelji bi trebali prepoznati posljedice određenog odgojnog stila te posebnu pažnju obratiti na djecu čiji roditelji pokazuju neodgovarajuće stilove roditeljstva. Osim što bi trebala podučavati roditelje o ispravnim odgojnim postupcima, škola bi trebala biti korektivni čimbenik neprimjerenih utjecaja kojima su djeca izložena izvan škole, a posebno unutar obitelji.

Razvojni psiholozi razlikuju četiri odgojna stila koji nastaju kombinacijom visoke ili niske emocionalne podrške i topline koji roditelji pružaju djeci te visokim ili niskim stupnjem kontrole ponašanja djece. Najpoželjnijim se smatra autoritativan stil odgoja koji karakteriziraju toplina i emocionalna podrška, ali u kombinaciji s visokim stupnjem kontrole. Roditelji iskazuju ljubav prema djeci, razvijaju tople i bliske odnose s djecom, ali postavljaju jasne granice između dopuštenog i nedopuštenog. Takav stil odgoja razvija sigurnost i samopoštovanje kod djece te potiče razvoj sposobnosti i interesa. Učitelji bi u svom radu trebali biti model autoritativnog odgojnog stila. To znači da se ne bi trebali suzdržavati u iskazivanju emocija prema učenicima, stvaranja vesele i tople atmosfere u razredu i izražavanju pohvala. Istovremeno bi takva toplina trebala biti praćena jasno određenim pravilima ponašanja i čvrstom kontrolom. Svi koji se bave djecom ne bi smjeli zaboraviti da djeci treba toplina i emocionalna podrška, ali i to da djeca vole pravila. Ona im daju sigurnost i pomažu da internaliziraju norme ponašanja što će im u doba adolescencije i u odrasloj dobi biti glavni zaštitni faktor u očuvanju dobrobiti i psihičkog zdravlja. Na slici 4. shematski su prikazani odgojni stilovi prema osnovnim dimenzijama kontrole i emocionalnosti

Slika 4. Shema roditeljskih stilova

Roditeljski stilovi i njihov utjecaj na ponašanje i doživljavanje djece

Autoritaran odgojni stil (- +):

- kombinacija emocionalne hladnoće i čvrste kontrole
- roditelji postavljaju velike zahtjeve i provode strog nadzor i kontrolu, ali ne pružaju dovoljno topline, ljubavi i podrške
- glavni odgojni ciljevi su učenje samokontrole (ovladavanja sobom) i poslušnosti autoritetu koji ne objašnjava svoje odluke i postupke i kojeg ne zanima što dijete misli i osjeća
- roditeljska uloga usmjerena je na postavljanje granica i pravila čiji se prekršaji kažnjavaju
- odnos roditelj – dijete temelji se na odnosima nadređenosti i podređenosti te odnosu nagrade i kazne.

Osobine djeteta autoritarnih roditelja:

- nesigurnost i povučенost – ili – agresivnost, ćudljivost i niski prag tolerancije na frustracije
- osjećaji koji dominiraju djetetom su strah, nepovjerenje, nezadovoljstvo, uzrujanost, neiskrenost, lažno poštovanje, neuspješnost u rješavanju problema.

Permisivan (popustljiv) odgojni stil (+ -):

- kombinacija emocionalne topline i slabe kontrole
- roditelji postavljaju male zahtjeve i provode slabu kontrolu, pružaju veliku toplinu, ljubav i podršku
- glavni odgojni ciljevi su zadovoljavanje svih djetetovih zahtjeva (želja)
- odnos roditelj – dijete temelji se na velikoj emocionalnoj osjetljivosti roditelja spram djeteta, na prevelikoj slobodi i neovisnosti djeteta bez postavljanja granica i pravila te kontrole u ponašanju.

Osobine djeteta popustljivih roditelja:

- davanje prevelike slobode stvara nesigurnost i nesnalaženje u granicama općedruštvenog prihvatljivog ponašanja što kod djeteta potiče impulzivnost i agresivno ponašanje u susretu s ograničenjima te pri neispunjavanju želja, imaju slabu samokontrolu
- osjećaj koji dominira djetetom uglavnom je dobro raspoloženje sve do trenutka neispunjavanja želja, osjećaj nesigurnosti, nezrelo reagiranje.

Indiferentan (zanemarujući) odgojni stil (- -):

- kombinacija emocionalne hladnoće i slabe kontrole
- roditelji postavljaju male zahtjeve, nema kontrole, ali ni topline, ljubavi, podrške
- odgojnih ciljeva nema, roditelji su zaokupljeni sami sobom, djecu ili emocionalno odbacuju ili nemaju vremena i snage brinuti se za njih
- odnos roditelj – dijete temelji se na niskoj razini razumijevanja i interesa za dijete i njegove aktivnosti, neprovođenje zajedničkog vremena, neiskazivanje roditeljske ljubavi.

Osobine djeteta indiferentnih roditelja:

- neposlušnost, neprijateljstvo, zahtjevnost, neprimjereno ponašanje u igri i socijalnim kontaktima, nisko samopoštovanje, problematična i delikventna ponašanja
- osjećaji koji dominiraju djetetom su promjenjiva raspoloženja, osjećaj nesigurnosti i nekontrola samog sebe, nezainteresiranost.

Autoritativni odgojni stil (+ +):

- kombinacija emocionalne topline i čvrste kontrole
- roditelji postavljaju velike zahtjeve koji su primjereni djetetovoj dobi, postavljaju granice i provode nadzor i kontrolu, ali pružaju veliku toplinu, ljubav i podršku
- glavni odgojni ciljevi su podrška djetetovoj znatiželji, samouvjerenost, kreativnost, sreća, motivacija i nezavisnost osjećaja
- odnos roditelj – dijete temelji se na odnosima demokratičnosti koja podrazumijeva komunikaciju između roditelja i djeteta, poticanje djeteta i vođenje računa o djetetovim osjećajima, a kontrola je usmjerena na djetetova nepoželjna ponašanja, a ne djetetovu ličnost.

Osobine djeteta autoritativnih roditelja:

- samopouzdanje, sigurnost u sebe, potreba za postignućima, visoki stupanj samokontrole
- osjećaji koji dominiraju djetetom su povjerenje, iskrenost, poštovanje, zrela odgovornost.

3.3.3 INDIVIDUALNE OSOBINE KOJE ODREĐUJU ODABIR ZANIMANJA

Zanimanja i poslovi razlikuju se po općim i specifičnim sposobnostima koje su potrebne za njihovo uspješno obavljanje, prirodi radnih zadataka i kontekstu u kojem se odvijaju te ciljevima koje možemo ostvariti obavljajući ih. Zato su **opće i specifične sposobnosti, interesi te hijerarhija vrijednosti**, individualne osobine koje određuju odabir zanimanja. Uloga osnovne škole je pružiti priliku djeci da razviju i izraze ove osobine te da steknu vještine kako ih analizirati te na vlastitim jakim stranama temelji-

ti planiranje budućeg školovanja i odabira zanimanja. U tom je smislu važna školska klima koja potiče kod učenika doživljaj samoučinkovitosti i samopoštovanja.

Za analizu individualnih osobina učenika u svrhu profesionalnog usmjeravanja važno je kombinirati **ipsativni i normativni pristup**, pri čemu je ipsativni ključan. On znači da unutar ukupne strukture djetetovih osobina i sposobnosti tragamo za onim istaknutima i najbolje razvijenima. Mi tražimo jake strane djeteta. To znači da ne uspoređujemo razvijenost istih sposobnosti ili osobina u odnosu na druge učenike. U **ipsativnoj analizi** nas ne zanimaju drugi. Na taj način ne padamo u zamku da ne

možemo pronaći niti jednu istaknutu sposobnost nekog učenika jer je u svemu ispodprosječan, odnosno slabiji od drugih. Kod svake osobe pa i one najslabijih općih sposobnosti, neke su osobine bolje, a neke slabije razvijene. Osim toga, treba prepoznati krase li nekog učenika dobro razvijene opće intelektualne sposobnosti ili neke specifične sposobnosti (matematičke, verbalne, umjetničke i slično) ili pak poželjne osobine ličnosti (otvorenost, smisao za humor, ugodnost, prilagodljivost). U svim poslovima i zanimanja nisu jednako važne sposobnosti i osobine ličnosti. Primjerice, razvojni inženjeri trebali bi imati razvijene intelektualne sposobnosti, dok njihove osobine ličnosti najčešće neće igrati presudnu ulogu za uspjeh u radu. Za prodavače su važne, prije svega osobine ličnosti, primjerice, otvorenost i emocionalna stabilnost.

Normativna analiza temelji se na usporedbi pojedinca s drugima, obično populacijskim parametrima ili prosječnim rezultatima vršnjaka. To znači da osobine nekog učenika uspoređujemo s prosjekom razreda ili generacije. Učiteljima je to obično puno lakši zadatak od ipsativne analize pa je većina u stanju uspješno procijeniti koja se djeca ističu po svojim sposobnostima i znanju u odnosu na drugu djecu. Ova normativna analiza omogućuje nam da predvidimo razinu u nekom profesionalnom području koju bi učenik mogao postići. Na temelju normativne analize, primjerice, možemo predvidjeti hoće li neki učenik zainteresiran za zdravstvena zanimanja u budućnosti biti njegovatelj, medicinski tehničar, diplomirani medicinski tehničar, liječnik ili istaknuti specijalist u nekom području medicine. Treba naglasiti da kod osnovnoškolske djece govorimo tek o predispozicijama na čiju će realizaciju utjecati brojni faktori.

Ipsativna analiza temeljna je za profesionalno usmjeravanje djece ne samo kada se bavimo njihovim sposobnostima, već i za analizu interesa i sustava vrijednosti. Kada govorimo o interesima djece, važna je ulo-

ga ovakve analize za njihovo poticanje, ali i izražavanje. Školski predmeti i programski sadržaji nikako nisu dovoljan kontekst za upoznavanje interesa učenika. Treba upoznati i izvanškolske aktivnosti učenika, hobije kojima se bave i načine na koje provode slobodno vrijeme. Naše slobodno vrijeme, dakle ono koje provodimo izvan posla i škole, nekad puno više govori o našim osobinama i interesima. Profesionalno usmjeravanje djece treba temeljiti i na njihovim izvanškolskim aktivnostima i neformalnom radnom iskustvu koje stječu unutar svoje obitelji ili zajednice.

Individualni sustav vrijednosti temelji se na ciljevima koje želimo ostvariti, a radne vrijednosti su ciljevi koje želimo ostvariti u radu. Ovaj sustav vrijednosti koji određuje naša individualna hijerarhija ciljeva prema važnosti također utječe na odabir zanimanja. Iako svi kroz rad ostvarujemo materijalnu sigurnost, status u društvu, razvijamo svoje sposobnosti, imamo priliku raditi s drugim ljudima ili pomagati drugima, ljudi se razlikuju u tome koji im je cilj više, a koji manje važan. Isto tako, poslovi i zanimanja razlikuju se po tome koliko u njima možemo ostvariti svoje radne vrijednosti. Posao odvjetnika nudi veću mogućnost dobre zarade, posao učitelja nudi više sigurnosti, dok posao računalnog programera nudi više mogućnosti za ostvarivanje specifičnih kognitivnih sposobnosti, posao hotelijera pruža priliku za čestim kontaktima s drugim ljudima.... Istraživanja pokazuju da su osobe koje odabiru zanimanje u skladu s osobnim sustavom vrijednosti zadovoljnije i uspješnije.

Učitelji, psiholozi i pedagozi koji su sudjelovali u ovom projektu osmislili su brojne aktivnosti koje osnažuju sposobnosti djece da upoznaju i uspješno predstave vlastite sposobnosti i interese. One su prilagođene dobi djeteta i predmetu, odnosno programskom sadržaju. Neke su aktivnosti zasebne i mogu se odvijati kroz radionice s djecom na satovima razrednika, a osmišljene su i posebne radionice za roditelje.

3.4 ŠKOLSKA KLIMA I KULTURA KAO DETERMINANTE PROFESIONALNOG RAZVOJA UČENIKA

Darja Maslić Seršić, Filozofski fakultet Zagreb

3.4.1 ULOGA ŠKOLSKE KLIME I KULTURE U PROFESIONALNOM RAZVOJU DJECE

Mnogi učitelji i ravnatelji škola u Hrvatskoj žale se na nedovoljnu autonomiju u poslu. Smatraju kako se o njihovom radu odlučuje na mjestima političke moći te da nemaju dovoljan utjecaj na odluke o nastavnim programima i metodama rada s djecom. U velikoj su mjeri u pravu: škole su oduvijek bile mjesto društvenog (nacionalnog, državnog ili političkog) utjecaja. Budući da škola, uz obitelj, igra ključnu ulogu u odgoju djece, sve države nastoje snažno utjecati na obrazovni sustav. **Vrijednosti** koje potiče i razvija neko društvo prenose se kroz školski sustav na nove generacije. To vrijedi za sve zemlje svijeta, a model škole gotovo je univerzalan. Uz manje razlike, svugdje u svijetu organizaciju škole čini skupina učenika i jedan učitelj, određeno trajanje nastave, njezin početak i kraj, kao i prepoznatljiva nastavna pomagala, pribor i druga školska oprema. Osim same organizacije, u osnovnim školama diljem svijeta podučavaju se i slični sadržaji.

Ipak, pojedine zemlje razlikuju se u uspješnosti školskog sustava koji su razvile, a on se mjeri na različite načine. Najvažniji indikatori uspješnosti su dostupnost škole djeci različitih socioekonomskih karakteristika i sposobnosti te utjecaj škole na razvoj sposobnosti, radne motivacije i samopoštovanja djece. Da bi to škola uspjela, ona se mora stalno mijenjati i biti u dosluhu s promjenama u društvu i potrebama novih generacija djece. Osim toga, uspješna škola je ona koja nalazi ravnotežu između zadovoljavanja potrebe pojedinca da bude prepoznatljiv kao osoba i potrebe za jasnim **normama** koje olakšavaju kolektivno funkcioniranje.

Jedan od najvećih izazova na koji suvremene škole trebaju odgovoriti su promjene u svijetu rada posljednja dva desetljeća. Njih karakterizira brz tehnološki razvoj, globalizacija i rad u internacionalnom okruženju, često restrukturiranje radnih organizacija te sve veća fleksibilnost radnih ugovora. Ove su se promjene u velikoj mjeri odrazile na radna iskustva i obrazovne potrebe suvremenog čovjeka. Danas veliki broj ljudi osjeća nesigurnost zaposlenja, suočava se s gubitkom posla i razdobljima nezaposlenosti, prisiljen je na promjenu posla ili čak zaokrete u karijeri. Umjesto u postojećem zaposlenju, ljudi danas sigurnost traže u vlastitoj **zapošljivosti** – mogućnosti da pronađu (novo) zaposlenje. Pritom su spremni iskoristiti stečena znanja i iskustva, ali i učiti nove vještine. **Radna motivacija, proaktivnost, otvorenost prema novim iskustvima i doživljaj samoučinkovitosti** postali su ključni za profesionalni uspjeh. Ove individualne osobine razlikuju uspješne od neuspješnih pojedinaca na tržištu rada kada uzmemo u obzir objektivne kriterije uspješnosti – trajanje nezaposlenosti, napredovanje, veličinu plaće i radni učinak, ali i onda kada uspjeh u radu mjerimo subjektivnim indikatorima – doživljajem zadovoljstva poslom i karijerom.

Da bi škola uspješno odgovorila na suvremene promjene u svijetu rada i odgojno-obrazovne potrebe učenika, treba poticati razvoj ovih osobina: škole trebaju

naglašavati društvenu vrijednost rada, pružiti modele uspješnih radnika, približiti djeci svijet poslova i zanimanja; poticati djecu na istraživanje vlastitih sposobnosti, osobina i interesa te ohrabrivati njihovo izražavanje u školi; trebaju poticati djecu na istraživanje svijeta oko sebe i izražavanje mišljenja i stavova na socijalno prihvatljiv način; na kraju, trebaju poticati u djece doživljaj vlastite vrijednosti, želju za uspjehom i otpornost na doživljene neuspjehe. Tako će škola osnažiti kapacitete učenika potrebne za uspješno suočavanje sa suvremenim društvenim izazovima, odnosno učinit će ih profesionalno zrelijima. Na nekoliko sljedećih stranica objasniti ćemo pojmove školske klime i kulture, opisati ulogu koju školska klima i kultura imaju u poticanju profesionalne zrelosti učenika te načine kojima možemo upravljati školskom klimom i kulturom.

No, prije toga, ističemo važnu karakteristiku školske klime. Klima koju će razviti neka organizacija, pa tako i škola, prvenstveno ovisi o njezinim zaposlenicima, u našem slučaju učiteljima, stručnim suradnicima i drugim zaposlenicima škole. To u velikoj mjeri vrijedi i za kulturu škole, iako se ona temelji na vrijednostima koje potiče i razvija određeno društvo. Škola ima visok stupanj autonomije, kako ćemo kasnije vidjeti, važnom dijelu odgojnog i obrazovnog rada s učenicima i njihovim roditeljima. U tom smislu, školski sustav pokazuje veliki potencijal za prilagodbu, promjenu i stalno unaprjeđivanje rada. **Školska klima i kultura određuju prepoznatljivost neke škole, predstavljaju njezinu osobnu iskaznicu, a učiteljima omogućuju doživljaj autonomije u radu.**

Od 80-ih godina prošlog stoljeća, u SAD-u su provedena brojna istraživanja o utjecaju školske klime i kulture na akademsko postignuće, znanje i ponašanje učenika. Na temelju rezultata, provedene su brojne intervencije, prvenstveno u školama koje u velikoj mjeri čine učenici iz siromašnih, socijalno isključenih i manjinskih slojeva društva. Ove škole redovito karakteriziraju i ispodprosječni rezultati na nacionalnim testovima znanja te veći broj neopravdanih izostanaka. Međutim, stvari su se bitno izmijenile nakon primjene ciljanih programa upravljanja školskom klimom i kulturom. Škole u kojima su provedene intervencije usmjerene isključivo na mijenjanje klime i kulture, izjednačile su se u učinku na nacionalnim testovima znanja s elitnim školama koje polaze djeca visokog socioekonomskog statusa. Posebno snažan učinak ovakvih intervencija pokazao se u znanju matematike- on je bio tri puta veći nego u bilo kojem predmetu.

Analizirajući rezultate brojnih istraživanja, znanstvenici s uglednog američkog sveučilišta Harvard 2008. godine zaključuju: kultura neke škole ima daleko snažniji utjecaj na život i znanje učenika od bilo kojeg drugog čimbenika - prosvjetne politike, ministarstva, programa.

3.4.2 ŠTO JE ŠKOLSKA KLIMA?

Školsku klimu (ozračje ili atmosferu) čine svi članovi škole te njihovi međusobni odnosi. **Klimu koja vlada u nekoj školi nema smisla objektivno definirati – nju određuju doživljaji učenika, učitelja, stručnih suradnika i ostalih zaposlenika koje povezuju uz svoj posao ili školovanje.** Jerome Freiberg, poznati stručnjak u području obrazovanja, školsku klimu uspoređuje sa zrakom koji udišemo – neprimjetna je sve dok nešto ne krene po zlu. Većina autora slaže se da klima čini srce i dušu neke škole, daje joj osobni identitet te predstavlja razlog zbog kojeg učenici, učitelji i ostali zaposlenici vole neku školu i vesele se novom školskom danu. Upravo klima u nekoj školi pomaže da se svaki pojedinac u njoj osjeća vrijednim i važnim dok istovremeno stvara osjećaj pripadnosti. To je rezultat pozitivne školske klime. Ona omogućuje djeci da velik dio svoje svakodnevne i značajno vrijeme svojih formativnih godina provedu u pozitivnom i ugodnom okruženju. Zbog toga je pozitivna školska klima važan protektivni faktor u razvoju djece. Naravno, kao i zagađen zrak koji smo prisiljeni udisati, negativna školska klima nepovoljno djeluje na razvoj sposobnosti, interesa i samopoštovanja djece. Budući da djeca provode puno vremena u školi i školskim obavezama, dugi niz godina, i to onih kada se oblikuju kao osobe, negativna školska klima može imati dugoročne nepovoljne učinke. Zato je negativna školska klima rizičan faktor za razvoj poremećaja u ponašanju i niskog samopoštovanja.

Ljudi na poslu općenito vole prijateljske odnose u kojima se jedni prema drugima odnose s uvažavanjem, cijene humor i veselu atmosferu, imaju potrebu primiti pohvalu i ohrabrenje za trud koji ulažu, važna im je povratna informacija od kolega i nadređenih, osjetljivi su na kritiku. To isto vrijedi i za učitelje, učenike i ostale zaposlenike škole.

Školsku klimu prije svega određuje odnos učitelja prema učenicima. On određuje školsku klimu kako je doživljavaju učenici, a predstavlja i model za razvijanje odnosa s vršnjacima. Naravno, školsku klimu određuju i međusobni odnosi učitelja i ostalih zaposlenika, a ton školskoj klimi daje ravnatelj i njegov stil rukovođenja. Škola, kao i svaka druga organizacija, počiva na hijerarhiji autoriteta. Viša pozicija u hijerarhijskoj strukturi omogućuje i veći utjecaj na ponašanje ostalih članova organizacije. Zato su ravnatelj, učitelji i stručni suradnici kreatori klime u nekoj školi. Oni su i odgovorni za doživljaj školske klime ostalih članova škole, a to su prije svega učenici, njihovi roditelji i ostali zaposlenici škole. Dok će u nižim razredima osnovne škole školsku klimu prije svega definirati učitelj i njegov odnos prema učenicima i njihovim roditeljima, već će u višim razredima učenički doživljaj klime ovisiti o ukupnim odnosima koji vladaju u nekoj školi te međusobnoj usklađenosti učitelja u ponašanju.

Ranije smo naveli kako su **radna motivacija, proaktivnost, otvorenost prema novim iskustvima i doživljaj samoučinkovitosti** osobine koje suvremena škola treba poticati kod djece kako bi ona bila profesionalno zrelija, odnosno spremna za odabir zanimanja i uspješan razvoj karijere. Školska klima igra ključnu ulogu u doživljaju samoučinkovitosti. U nekoliko narednih odlomaka objasniti ćemo što je to doživljaj samoeфикаsnosti, zašto je

Evo kako sami učenici opisuju pozitivnu školsku klimu:

„Svi moji učitelji pokazuju poštovanje prema svim učenicima u mome razredu, na isti način i mi pokazujemo poštovanje prema njima.“

„Kad bih ja bio ti, išao bi u ovu školu zato što je poput obitelji.“

„Ova je škola stvarno naš drugi dom.“

„Ovdje je većini učitelja zbilja stalo do mene. Pomažu mi ne samo u svladavanju predmeta koji predaju, već i u drugim predmetima, a i osobnim stvarima. Tu nije kao u drugim školama gdje ti kažu da ih ne zanima ništa drugo osim njihovog predmeta.“

„Moja učiteljica će ti uvijek pružiti šansu. Kad učiniš nešto krivo, ona će ti dopustiti da se ispraviš ili pokušaš ponovno, sve dok ne uspiješ zadatak riješiti ispravno.“

„Ovdje smo slobodni. To da smo slobodni prije svega znači da se možemo slobodno izražavati, ne znači da možemo divljati ili se nekontrolirano ponašati.“

važan za akademska postignuća i uspjeh u radu te kako učitelj može poticati razvoj samoeфикаsnosti.

3.4.3 ŠKOLSKA KLIMA I PROFESIONALNA SPREMNOST UČENIKA

Doživljaj samoeфикаsnosti i njegovu ulogu u ponašanju i psihičkom zdravlju ljudi istražio je i opisao poznati psiholog Albert Bandura (r.1925.). Znanstveni rad posvetio je fenomenu socijalnog učenja istražujući načine na koje socijalna okolina oblikuje ponašanje, stavove, vrijednosti i druge osobine ljudi. Kao veliki znanstveni autoritet, ali i zagovornik ideje da ljudska bića posjeduju kapacitete zbog kojih imaju prirodnu sklonost da u životu čine izbore, Albert Bandura ostavio je veliki trag u suvremenoj psihologiji, a njegov rad našao je primjenu upravo u odgoju i obrazovanju djece. **Samoeфикаsnost je izraženost uvjerenja da smo sposobni dovršiti neki zadatak i postići postavljeni cilj. Radi se o osobnom doživljaju, dakle, subjektivnoj procjeni vlastitih kapaciteta.** Doživljaj samoeфикаsnosti stječe se socijalnim učenjem i velikim je dijelom neovisan o sposobnostima koje posjedujemo – on čini razliku u učinku između ljudi podjednakih sposobnosti. On određuje hoćemo li se upustiti u neku aktivnost, ustrajati u njenom izvođenju te prevladati prepreke i razočaranja koja nam stoje na putu. Doživljaj samoeфикаsnosti glavni je psihološki faktor koji određuje kakve ćemo si ciljeve i izazove postaviti u životu. Samoeфикаsnost je povezana s akademskim uspjehom djece, njihovim interesima, spremnošću da uče nove stvari i proaktivno se ponašaju. Sve su to ponašanja koja su ključna za uspjeh u radu.

Samoeffikasnost se stječe na temelju opažanja i socijalnog iskustva, a ključne su povratne informacije koje nam o našem učinku šalje okolina. Na temelju ovih povratnih informacija, ljudi se uspoređuju s drugima te donose zaključke o tome koliko su vrijedni i uspješni. Ovaj proces nazivamo socijalnom komparacijom, a on počinje ulaskom u školske klupe. Većina djece tada prvi puta

dobiva povratnu informaciju o svom učinku na temelju socijalne komparacije pa počinju svoj uspjeh mjeriti u odnosu na postignuća drugih vršnjaka. Ključnu ulogu u ovom procesu igraju školske ocjene, ali kako ćemo uskoro vidjeti, i druge povratne informacije koje primaju od učitelja.

 <p>Djeca koja imaju doživljaj visoke samoeffikasnosti</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ probleme promatraju kao zadatke koje trebaju biti svladani, ■ razvijaju duboku zainteresiranost za aktivnosti u kojima sudjeluju, ■ razvijaju snažan osjećaj odanosti vlastitim interesima i aktivnostima, ■ brzo se oporavljaju nakon neuspjeha ili razočaranja. 	<p>Djeca koja imaju doživljaj niske samoeffikasnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> ■ izbjegavaju izazovne zadatke, ■ vjeruju da nemaju dovoljno kapaciteta da bi se uspješno nosili s kompliciranim zadacima i situacijama, ■ fokusirana su na doživljene neuspjehe i negativne ishode, ■ razvijaju strah od pogreške, ■ brzo gube vjeru u vlastite sposobnosti.
---	--

Razvoj samoeffikasnosti započinje u ranom djetinjstvu kroz iskustvo s različitim zadacima i situacijama. Doživljaj samoeffikasnosti je situacijski specifičan i ovisi o zadatku pred kojim se nalazimo: svi ljudi imaju doživljaj niske samoeffikasnosti u nekim područjima i ovaj doživljaj ovisi o našim specifičnim sposobnostima, odnosno iskustvu u sličnim situacijama. Problem nastaje kada imamo doživljaj niske samoeffikasnosti gotovo u svim situacijama u kojima se zateknemo, kada izbjegavamo bilo kakve životne izazove ili zadatke. Tada se radi o generaliziranoj niskoj samoeffikasnosti, fenomenu sličnom niskom samopoštovanju.

Četiri su osnovna izvora samoeffikasnosti, odnosno načini na koje stječemo samoeffikasnost putem socijalnog učenja:

- **Vlastito iskustvo uspjeha**
Najvažniji način razvoja snažnog doživljaja samoeffikasnosti je iskustvo uspješnog savladavanja zadatka. Zato volimo ono u čemu smo dobri.
Djeca bi trebala pronaći aktivnosti u kojima su uspješna, a uloga je učitelja da im u tome pomogne. Učitelji ne bi smjeli propustiti pozitivnu evaluaciju kada primijete da je neko dijete dobro ispunilo zadatak, pokazalo napredak u nekoj aktivnosti ili uložilo trud. Također, škola bi trebala cijeliti i pohvaljivati izvanškolska postignuća djece.
Ravnatelj, učitelji, stručni suradnici i ostali zaposlenici trebali bi razvijati školsku klimu u kojoj se cijeni i prepoznaje osobnost. A za ovakvo upoznavanje nisu dovoljne ocjene. Važne su slobodne aktivnosti, životna iskustva i prilike, želje i planovi, hobiji, rad za opće dobro... Školska klima trebala bi poticati i učenike i učitelje da se predstave jedni drugima kao individue i vrijedne osobe. Pritom treba svakome dopustiti da s drugima podijeli samo ono što želi podijeliti, a prešuti ono što ne bi volio da svi znaju.

→ *Organizirajte predstavljanje učenika na satovima razrednika. Svaki sat može se predstaviti drugi učenik. Neka se prezentacija zove „Sve o meni“ i traje deset minuta. Nakon nje mogu uslijediti pitanja. Vaša prezentacija neka bude prva i predstavlja model učenicima.*

- **Vikarijsko iskustvo (neizravno iskustvo)**
Opažanje drugih ljudi, čije su osobine slične našima, koji su uspješni zahvaljujući uloženom trudu, povećava vjerovanje da i sami posjedujemo sposobnosti da uspijemo u sličnoj aktivnosti. Tako neizravno (vikarijsko) iskustvo uspjeha potiče razvoj samoeffikasnosti.
Škola je za djecu središnje mjesto socijalne komparacije. Ona djeci pruža mogućnost druženja s vršnjacima sličnih osobina, interesa i stavova. Škola bi trebala djeci pružiti mogućnost druženja na temelju zajedničkih interesa, a učitelji bi trebali poticati grupni rad te ohrabrivati i pohvaljivati grupni učinak. Djeci treba ponuditi uspješne modele koji imaju slične karakteristike kao i oni sami.
→ *Nemojte slabom učeniku davati za primjer najboljeg učenika u razredu. Model mu je suviše dalek i nedostižan pa proces vikarijskog iskustva nije moguć. Ponudite mu model učenika koji pokazuje slična ponašanja i postignuća, ali je uspio ispraviti ocjenu ili postići neki drugi postavljene cilj.*
- **Izravni socijalni utjecaj**
Drugi ljudi mogu izravno utjecati na naše uvjerenje o vlastitim sposobnostima tako što nas verbalno ohrabruju. Verbalno ohrabrivanje pomaže ljudima da prevladaju sumnje i energiju usmjere na zadatak.
Učenici su izrazito osjetljivi na verbalne pohvale učitelja i njihovo ohrabrivanje. Rečenice koje nam je o nama rekao učitelj, njegovo izražavanje vjere u naše sposobnosti i ohrabrivanje pamte se cijeli život i često

snažnije djeluju na motivaciju od same ocjene.

Potrebno je njegovati školsku klimu u kojoj se prepoznaje trud i zalaganje koje netko ulaže u učenju ili radu. Karakteristike takve školske klime su spontano, otvoreno i jasno izražavanje verbalnih pohvala za uloženi trud i zalaganje, poticanje ustrajnosti i ohrabivanje u situacijama neuspjeha.

→ *Uzmite mali blok i jednostavnim crticama evidentirajte svaku svoju verbalnu pohvalu koju ste uputili učeniku za uloženi trud ili individualni napredak u nekoj aktivnosti. Prebrojite crtice nakon svakog sata i svakog dana. Tako ćete osvijestiti dajete li vi uopće pohvale i ohrabrujete li učenike u radu.*

■ Psihofiziološke reakcije

Emocionalne i fiziološke reakcije te razina stresa u nekoj situaciji utječu na doživljaj samoefikasnosti. Ljudi izbjegavaju situacije u kojima ne mogu kontrolirati svoje fiziološke reakcije i koje izazivaju napetost. Osim što su doživljajno neugodne, ovakve fiziološke

3.4.4 ŠTO JE ŠKOLSKA KULTURA?

Za razliku od klime, organizacijsku kulturu smatramo postojanjom karakteristikom svake organizacije – ona se sporo i najčešće spontano razvija, a u njezinim temeljima nalaze se **vrijednosti**. Kultura javnih odgojno-obrazovnih institucija u velikoj je mjeri ovisna o kulturi nekog društva. Škole odgajaju djecu sukladno vrijednostima društva u kojem se nalaze. Demokratski svijet, kojem pripada i naša zemlja, najčešće se temelji na ravnopravnosti među ljudima, pravu na obrazovanje, individualnim slobodama uz poštivanje prava drugoga i neugrožavanje slobode drugog, miroljubivom rješavanju sukoba.... Kako vidimo, radi se o nekim općim društvenim vrijednostima koje (barem na deklarativnoj razini) potiču demokratske zemlje. Uz ove općeljudske, globalne vrijednosti, postoje i vrijednosti koje razvija neka lokalna zajednica, ali i one specifične za određenu školu. Važno je da općedruštvene, lokalne i školske vrijednosti nisu u međusobnom sukobu. Obično su vrijednosti koje ističe neka lokalna zajednica razrada općedruštvenih vrijednosti kroz ciljeve koji su važni za neko mjesto ili regiju, a oni ovise o sociodemografskom sastavu stanovništva, dominantnom obliku gospodarske aktivnosti, podneblju i drugim značajkama koje čine identitet neke zajednice. Školska kultura nastaje u dosluhu s ovim ciljevima, ali je i rezultat stavova ljudi koji upravljaju školom i u njoj rade.

Vrijednosti koje karakteriziraju neku školu prvenstveno se vide u njezinoj **misiji i viziji**. Misija škole odražava želju njezinih zaposlenika da odgojem potiču razvoj određenih vrijednosti, ali onih za koje imaju jasnu viziju - mogu ih pretočiti u ciljeve koje mogu postići svojim profesionalnim radom. Zato se misije i vizije škola u Hrvatskoj mogu jednim dijelom i razlikovati. Upoznavanje sa školskom kulturom počinje od vizije škole. Ona predstavlja zajedničku predodžbu zaposlenika škole o školi u kojoj rade, zajednički cilj koji svakodnevnim radom žele postići. Na viziju škole veliki utjecaj ima ravnatelj jer kao rukovoditelj ima ključnu ulogu u postavljanju ciljeva i motiviranju zaposlenika, ali u definiranju vizije sudjeluju svi zaposlenici. Kada je jednom prihvaćena, vizija postaje zajednički cilj svih zaposlenika škole. Iako se odnosi na

reakcije skloni smo interpretirati kao znak da zadatku nismo dorasli te da ga nećemo uspješno obaviti.

Situacija ispitivanja uvijek povećava pobuđenost organizma, ali za neku djecu može biti i suviše stresna. Dok će kod nekog učenika samostalno rješavanje zadatka pred pločom izazvati optimalnu pobuđenost pa će njegovo znanje i rezoniranje biti bolje nego u nekoj manje istaknutoj situaciji, za neke će učenike ovakva situacija biti suviše stresna i izazvat će blokade u razmišljanju i dosjećanju. Pozitivna školska klima trebala bi uvažiti opisane individualne razlike djece i ne poticati strah od ispitivanja.

→ *Ako primijetite da učenik pokazuje izraženu tremu prilikom ispitivanja te da njegove fiziološke reakcije ometaju rezoniranje i dosjećanje, učinite ispitivanje manje stresnim. Dopustite učeniku da sjedi za vrijeme ispitivanja te i vi sjednite dijagonalno nasuprot njega. (Primjerice, pozovite ga da sjedne u prvu klupu, a vi sjedite za katedrom.) Ohrabrite ga i najavite da ima dovoljno vremena da razmisli te se ne mora žuriti.*

budućnost (obično se postavlja kao cilj na kojem želimo biti za pet godina), vizija je sadašnja karakteristika neke škole jer opisuje pristup radu njezinih zaposlenika.

Evo kako su viziju svoje škole definirali učitelji, stručni suradnici i ravnatelj Osnovne škole „Mladost“ iz Jakšića:

Naša je škola mjesto koje omogućuje ostvarivanje potencijala svakog učenika i učitelja, zato smo osigurali stručnu podršku, ugodne prostorne uvjete i visoku tehnološku opremljenost. Ipak, u najvećoj mjeri našu školu odlikuje kvalitetan nastavni rad, pozitivno ozračje, snažna školska kultura i povezanost s roditeljima i zajednicom. Važni su nam profesionalnost, poticanje izvrsnosti, uvažavanje posebnosti svakog djeteta, tolerancija i odgovornost prema radu. Važno nam je raditi na učenikovu prepoznavanju vlastitih sposobnosti i potencijala te voditi brigu o profesionalnom usmjeravanju svakog učenika.

Snaga školske kulture

Kultura ima dvije dimenzije koje je opisuju – kvalitetu i snagu. **Kvaliteta kulture** opis je temeljnih vrijednosti koje ju definiraju. Kao što u viziji možemo pročitati, kultura Osnovne škole „Mladost“ temelji se na *profesionalnosti, poticanju izvrsnosti, uvažavanju posebnosti svakog djeteta, toleranciji i odgovornosti prema radu*. To su vrijednosti koje su zaposlenici škole odlučili istaknuti kao one koje su im posebno važne u radu. Ove vrijednosti čine kvalitativan opis školske kulture. Međutim, ostaje pitanje koliko ih škola stvarno živi, koliko su svi zaposlenici, učenici, roditelji i članovi zajednice upoznati s ovim vrijednostima? Jesu li ove vrijednosti vidljive u sva-

kodnevnom životu škole? Vode li se svi učitelji u svojim odgojnim postupcima ovim vrijednostima? Znaju li svi članovi školske zajednice da su baš ove vrijednosti temelj školske kulture? I, na kraju, što se događa kada se ove vrijednosti krše? Ova pitanja opisuju **snagu školske kulture**.

Snažna kultura:

- vodi svakog pojedinca da se nosi s njom na isti način;
- inducira jednoznačna očekivanja o tome kakvo je ponašanje ispravno;
- pobuđuje određeno ponašanje;
- zahtijeva vještine koje svi imaju.

Slaba kultura:

- nema jasne i formalizirane norme;
- inducira različita očekivanja o tome kakvo je ponašanje ispravno;
- ponašanja su u velikoj mjeri određena individualnim osobinama članova;
- članovi se različito nose s istim događajima.

Većina učenika i učitelja će se složiti s općedruštvenim vrijednostima koje naše društvo deklarira te primjenjuje u odgoju i obrazovanju djece. Međutim, pitanje je ulažu li škole dovoljno napora na svakodnevno njegovanje, poticanje i osnaživanje ovih vrijednosti: Znaju li svi učitelji kako se može poticati *izvrsnost*? Ili, budući da se vrijednosti prvenstveno usvajaju implicitnim učenjem, putem modela, pokazuju li svi učitelji *toleranciju, uvažavaju li posebnosti svakog djeteta, pokazuju li profesionalnost, marljivost i predanost u radu*? Na kraju, što se događa kada neki učitelj ili učenik pokaže *neuvažavanje posebnosti drugog, nisu tolerantni ili marljivi i odgovorni u radu*? Ako je ponašanje u skladu s odabranim vrijednostima standard rada ravnatelja, učitelja, stručnih suradnika i ostalih zaposlenika škole; ako se ove vrijednosti komuniciraju djeci i roditeljima; ako njihovo kršenje

privlači pažnju nadređenih i kolega; ako se ravnatelj i svi zaposlenici trude ispraviti odstupanja od ovog standarda, sankcioniraju njegovo kršenje i imaju razrađene protokole postupanja u takvim situacijama, onda se radi o snažnoj školskoj kulturi.

Kako se postiže snažna školska kultura?

Treba upozoriti da je odabir vrijednosti koje se nalaze u podlozi školske kulture lakši i manje rizičan zadatak od njenog osnaživanja. Ispunjavanje ovog zadatka, primjerice kroz definiciju vizije i misije škole, samo je početak puta u bavljenju školskom kulturom. Iako se radi o ključnom prvom koraku, tek će sljedeći koraci razlikovati uspješne od neuspješnih škola. Da vizija i misija škole ne bi bile mrtvo slovo na papiru i još jedan administrativni zadatak koji treba razviti strategije i postupke kojima će se odabrane vrijednosti primjenjivati u svakodnevnom radu s djecom.

Na površini svake pa tako i školske kulture su norme ponašanja i simboli. Oni su i glavni mehanizam kojim se neka kultura razvija, održava i potiče. Snažna kultura ima jasne norme i simbole. **Norme** su prijevod vrijednosti u svakodnevno ponašanje i postupke. Tek kad se pozabavimo normama, primijetimo da su mnoge općeprihvaćene društvene vrijednosti tek apstrakcije koje ljudi različito tumače pa zato oko njih i vlada opći sporazum. Primjerice, većina ljudi će za sebe reći da je tolerantna, upravo zbog vlastitih, osobnih definicija tolerancije. Jednaka dostupnost obrazovanja djeci različitog materijalnog statusa bit će tek mrtvo slovo na papiru ako ne postoje jasni protokoli materijalne i socijalne podrške siromašnim učenicima. Zato je važno da škola svoje vrijednosti pretoči u norme. **Norme su jasno definirana pravila ponašanja koje se očekuju u školi, a odnose se na sve zaposlenike škole, učitelje, učenike, njihove roditelje i druge posjetitelje.**

Zaposlenici neke škole trebali bi pretočiti važne vrijednosti koje potiče škola u norme. Tek će tada svaka vrijednost postati živa i stvarna te prepoznatljiva u školskoj svakodnevnici. Postoje pravila kojima olakšavamo postavljanje i održavanje normi. U donjoj tablici navedena su neka najvažnija, a uz njih i dobri i loši primjeri.

Tablica 7. Pravila kojima se olakšava postavljanje i održavanje normi.

Pravilo	DA	NE
Norme trebaju biti kratke, jasne i izražene u terminima očekivanog ponašanja u školi.	Kroz glumu i skeč pokazati učenicima kako se trebaju ponašati na hodniku ili WC-u.	Čitanje kućnog reda škole (opširan, suhoparan, kompliciran).
Norme ne trebaju zadirati u osobna vjerovanja i uvjerenja – one su pravilo ponašanja u školi.	Na roditeljskom sastanku: <i>Na školski izlet svako dijete smije ponijeti 20 kn džeparca.</i>	Na roditeljskom sastanku: <i>Nije lijepo poticati rastrošnost i isticati ekonomske razlike među djecom.</i>
Nositelji školske kulture su ravnatelj, učitelji, stručni suradnici i ostali zaposlenici. Oni svojim ponašanjem predstavljaju modele učenicima.	Pokazivati onakav pristup radu i pozitivno raspoloženje kakvo bi željeli vidjeti u učenicima.	Kasni na sat, ne ispraviti na vrijeme zadaće, pokazivati nezadovoljstvo i loše raspoloženje,....
Kršenje normi treba privući pažnju članova škole, povući unaprijed dogovorene postupke vezane uz poticanje željenog ponašanja i sankcioniranje njegovog kršenja.	Ponašanje: Pri prvom primjećivanju ruganja nekom učeniku treba jasno reagirati i poduzeti potrebne korake. To učiniti svaki put, bez iznimke.	Razmišljanje: <i>Nažalost, djeca mu se često rugaju, ja ga ne mogu zaštititi. To je oduvijek tako s djecom poput njega, s tim će morati naučiti živjeti.</i>

Očekivanje nekog ponašanja se ne podrazumijeva. Svim članovima škole, a posebno novopridošlim učenicima i roditeljima treba jasno opisati kakvo se ponašanje od njih očekuje u određenoj situaciji.

Simboli utjelovljuju najvažnije vrijednosti kulture. Oni mogu biti materijalni i nematerijalni, a mogu ih predstavljati i ljudi. Hodnici i učionice naših škola obično imaju slične vizualne simbole i oni su vezani uz službene simbole države. Ponekad se dodaju i simboli lokalne zajednice. Radi se o simbolima koji su univerzalni i česti pa ne privlače posebnu pažnju i ne potiču na razmišljanje o vrijednostima koje utjelovljuju. Uz njih treba njegovati i simbole kulture škole – postignuća i članove škole koji su svojim ponašanjem utjelovili vrijednosti školske kulture. Uz fotografije slavnih znanstvenika i umjetnika, na zidovima škole mogu se izmjenjivati i fotografije njenih učenika, učitelja i drugih zaposlenika. U uređenju škole trebaju svakako sudjelovati učenici sa svojim idejama, likovnim i drugim radovima. Vrijednosti koje njeguje škola osnažuju se različitim događajima – zajedničkim druženjima i slavljenjima, školskim priredbama, pohvalama, nagradama i priznanjima. Sve su to simboli kulture.

Na ulazu u Osnovnu školu Ivana Gorana Kovačića u Gornjem Bazju nalaze se fotografije najboljih učenica u posljednje dvije generacije osmih razreda. Na hodnicima su izvešene fotografije iz školskog života, a stropove krasi imena učenika prošlih generacija osmih razreda. Tu je i vizualni simbol škole, halom dominiraju boje škole – crvena, žuta, plava i crna.

Ne sjećam se da sam ušla u neku školu u Hrvatskoj koja je tako uspješno vizualno predstavljala svoju školsku kulturu i slavila svoje učenike.

Simbol škole Ivana Gorana Kovačića iz Gornjeg Bazja

Kako razvijati i mijenjati kulturu škole?

- odabirom zaposlenika,
- jasnom komunikacijom vizije i misije,
- definicijom i komunikacijom normi,
- njihovom formalizacijom kroz pisana pravila i protokole postupanja,
- programima usmjeravanja i socijalizacije novih članova,
- praćenjem i evaluacijom rada.

Odabrana literatura:

1. Bandura, A., 2007. Toward a Psychology of Human Agency. *Perspectives on Psychological Science*, 1, 2, 164-180.
2. Freiberg, H.J. (ur.). *School Climate: Measuring, Improving and Sustaining Healthy Learning Environments*. Taylor & Francis e-Library, 2005.

3.4.5 ŠKOLSKA KULTURA I PROFESIONALNA ZRELOST UČENIKA

Ranije smo naveli da su **radna motivacija, proaktivnost, otvorenost prema novim iskustvima i doživljaj samoeфикаsnosti** osobine koje suvremena škola treba poticati kod djece kako bi ona bila profesionalno zrelija, odnosno spremna za odabir zanimanja i uspješan razvoj karijere. Kultura škole ima ključan utjecaj na razvoj radne motivacije kod djece – njihovu zainteresiranost za svijet rada, planiranje budućnosti u terminima radne uloge i želju da kroz rad ostvare svoje interese i potencijale te pridonese dobrobiti zajednice. Kao i druge vrijednosti, i vrednovanje rada, stječe se eksplicitnim i implicitnim socijalnim učenjem.

Sudionici projekta, učitelji, psiholozi i pedagozi, razradili su ovaj odgojno-obrazovni ishod kroz različite nastavne teme i slobodne aktivnosti te primjereno dobi učenika. On je postao dio školskog kurikuluma Osnovne škole Ivana Gorana Kovačića i Osnovne škole „Mladost“. Vjerujemo kako će ovaj kurikulum biti inspiracija u radu i drugim školama. Drugi mehanizam kojim se stječe ova, za profesionalnu zrelost važna vrijednost, je učenje po modelu. Učitelji, stručni suradnici i drugi zaposlenici škole predstavljaju djeci modele radnika s kojima se najčešće i u kontinuitetu susreću. Zato će na njihove stavove prema radu utjecati stavovi i radno ponašanje osoblja škole. Dapače, ovaj će utjecaj biti i mnogo snažniji od eksplicitnog tumačenja koliko je rad važan za život pojedinca i zajednice. Svi zaposlenici škole, a posebno učitelji, trebali bi pokazivati pozitivan stav prema radu, marljivost i odgovornost. Učenici bi trebali percipirati kako je odgoj i obrazovanje djece lijep i zanimljiv posao, kako on predstavlja osobni izbor svakog zaposlenika škole te osjećati kako su rezultati i napredak koji postižu tijekom školovanja osobno važni učiteljima i predstavljaju izvor zadovoljstva u poslu.

Organizacijska kultura je koncept nastao u organizacijskoj psihologiji, a najutjecajniji autor je **Edgar H. Schein** (rođen 1928.). Psiholozi shvaćaju kulturu kao psihosocijalnu značajku organizacije i nužno obilježje svake organizacije. To znači da se kultura spontano razvija i dio je organizacijskog ponašanja ljudi.

Evo kako Schein definira organizacijsku kulturu: *Organizacijska kultura je sklop temeljnih pretpostavki koji je neka grupa smislila, otkrila i razvila dok je učila kako da se nosi s problemima prilagodbe na vanjsku okolinu i unutarne integracije, koji dovoljno dobro funkcionira da bi ga proglasila valjanim pa ga prenosi novim članovima kao ispravan način gledanja, razmišljanja i osjećanja.*

Organizacijska kultura kontekstualni je faktor koji utječe na naše ponašanje, stavove i vjerovanja. Školska kultura formativni je faktor u razvoju djece. Iako kultura nastaje spontano, moguće ju je i namjerno mijenjati. Mijenjanjem školske kulture možemo mijenjati ishode odgojno-obrazovnog procesa.

3. Schein, E. H. *Organizational Culture and Leadership*. Jossey-Bass, 2004.

4. KURIKULUM ZA PROFESIONALNO USMJERAVANJE U OSNOVNOJ ŠKOLI

Ljiljana Žanetić i Anita Savić (urednice), Hrvatski zavod za zapošljavanje, Područni ured Požega

4.1 POLAZIŠTE ZA IZRADU KURIKULUMA ZA PROFESIONALNO USMJERAVANJE U OSNOVNOJ ŠKOLI

Kurikulum „Profesionalni razvoj u osnovnoj školi“ razvijen je u okviru projekta „Moj pametan izbor“, što ga je s partnerima i suradnicima proveo HZZ, PU Požega od 30.1.2015. do 29.4.2016. Projekt je sufinancirala Europska unija iz Europskog socijalnog fonda, a PU Požega dobio je sredstva u natječaju Operativni program za razvoj ljudskih potencijala 2007., 2013., IPA Komponenta IV – Razvoj ljudskih potencijala, Lokalne inicijative za zapošljavanje – faza II, HR.1.1.09-0030. Kurikulum su suradnički izrađivali učitelji i eksperti, a njegov su sastavni dio prateći materijali za učenje i poučavanje; priručnik za učitelje i stručne suradnike i priručnik za učenike sedmog i osmog razreda.

U uvodnom dijelu opisana je osnovna ideja i svrha projekta, glavne aktivnosti i rezultati te ostali podaci o projektu. Jedan od glavnih rezultata je izrada programa/kurikuluma za profesionalno usmjeravanje za osnovnu školu. Više puta u ovom je priručniku spomenuto kako se u suvremenim pristupima cjeloživotnom profesionalnom razvoju ističe važnost sustavne podrške profesionalnom razvoju učenika koja je **integrirana u provedbu školskog kurikuluma od samog početka formalnog obrazovanja**. Taj cilj moguće je ostvariti ukoliko uz stručne suradnike dio zadaća vezanih uz profesionalni razvoj preuzmu i učitelji. Povezivanje škole sa svijetom rada, poticanje profesionalne spremnosti i profesionalno usmjeravanje realizira se u izravnom radu s učenicima u nastavnom procesu, kroz podučavanje pojedinih predmeta, rad razrednika i suradnju s roditeljima i lokalnom zajednicom.

Detaljno obrazloženje polazišta za ovakva razmišljanja opisano je u uvodnom poglavlju, a ovdje u vezi s planiranjem rada na profesionalnoj orijentaciji navodimo tekst s kojim se potpuno slažemo i držimo ga svojevrsnim „manifestom“ (F. Jakelić, *Profesionalna orijentacija u programu osnovne škole*, str. 140, Split, 1966.).

»Budući da su pogodni trenuci za rad na profesionalnoj orijentaciji utkani u nastavne sadržaje, metode, oblike i nastavne situacije, to je najlogičniji, najprirodniji, najučinkovitiji način njihova iskorištavanja planiranjem i izvođenjem cjelokupnog nastavnog rada te u procesu planiranja i ostvarivanja nastavnih jedinica. To znači da u okviru planiranja nastavnog rada uopće, počevši od godišnjeg preko tematskog planiranja do planiranja pojedinog nastavnog sata, treba uočiti i planirati i ono što će se, kada i kako iskoristiti u svrhu profesionalnog informiranja. To što je moguće iskoristiti u nastavi, potrebno je unaprijed predvidjeti, na neki način označiti i istaknuti u planovima rada. U tijeku planiranja, kao i u procesu ostvarivanja poželjno je da sebi nastavnik uvijek postavi pitanje što se u danjoj nastavnoj građi i nastavnoj situaciji može zgodno

iskoristiti i u svrhe profesionalne orijentacije učenika. Tako neće biti teško da se uz planiranje i ostvarivanje općih odgojno-obrazovnih ciljeva i zadataka planiraju i ciljevi u pogledu pripremanja učenika za izbor zanimanja.

Zaista se postavlja ozbiljan zahtjev da se svi pogodni trenuci u nastavi iskorištavaju i u svrhe profesionalnog informiranja, ali to iskorištavanje mora biti umjesno i pravilno. Naime, moglo bi se dogoditi da nastavnik u tome pretjera i da počne, u želji da što više učini u pogledu profesionalnog orijentiranja, u nastavne jedinice unositi i neke elemente u vezi s profesionalnom orijentacijom umjetno i nasilno, tj. bez logičke veze s građom i nastavnim situacijama ili da pretjera u zasićenosti takvim elementima, tako da oni neopravdano na satu dominiraju, da im je sve podređeno pa čak i osnovni odgojno-obrazovni ciljevi nastavnog sata. To bi svakako bilo pogrešno, i štetno bi se odrazilo na ostvarivanje osnovnih odgojno-obrazovnih zadataka nastave, a brojni dodatni elementi profesionalnog informiranja mogli bi kod učenika izazvati i odbojnost. Poželjno je u nastavi iskoristiti samo one trenutke i elemente profesionalnog informiranja koji se logički već nalaze u nastavnoj građi ili se mogu nenametljivo u nju uključiti, tj. koji se mogu iskoristiti bez narušavanja logičkog, psihološkog i didaktičkog jedinstva nastavnog sata.

Ako se pogodni trenuci u pogledu profesionalnog informiranja u nastavi ispravno iskorištavaju, onda takav rad na profesionalnoj orijentaciji neće opterećivati nastavu, nastavnika i učenika, već će pridonositi kvalitetnijem i potpunijem odgoju i obrazovanju, osvježivat će nastavu, činiti je zanimljivijom i bolje ju povezati sa životom.«

Prošlo je pedeset godina od ovog teksta, ali on se svakako može smatrati polazištem za „ideologiju“ onoga što danas zovemo integriranim kurikulumom profesionalnog usmjeravanja. U literaturi se za pojam integrirani kurikulum koriste različiti izrazi. Najčešći su sljedeći izrazi: cjelovito, integrirano ili integrativno učenje, interdisciplinarna, tematska, sinergijska i projektna nastava i integrirani nastavni dan, što ukazuje da ne postoji općeprihvaćen teorijski model integriranog kurikuluma. Gledajući općenito, kada je riječ o definiciji integriranog kurikuluma, autori polaze od njegove najjednostavnije koncepcije, a to je stvaranje veza između disciplina, uključujući i stvarni život (Miller i sur., 1990. Gardner, 1991. Marsh i Willis, 1995).

Kurikulum izrađen u ovom projektu je integrirani jer **osigurava:**

- poštivanje principa cjelovitosti odgoja
- povezivanje i usklađivanje svih sadržaja
- usmjerenost na vrijednosti učenika na svim područjima: intelektualnom, afektivnom i psihomotoričkom, njihova iskustva i kulturni kontekst
- uvažavanje kompleksnosti znanja i njegove primjene u različitim okolnostima, problemima i situacijama

4.2 PLANIRANJE KURIKULUMA

Kurikulum za profesionalno usmjeravanje u osnovnoj školi izrađen u okviru projekta „Moj pametan izbor“ sadrži:

1. ishode učenja i način njihove realizacije za sva predmetna područja od prvog do osmog razreda
2. ishode učenja za sedmi i osmi razred s prijedlozima detaljne razrade aktivnosti za postizanje pojedinih ishoda
3. program za roditelje s prijedlozima provođenja pojedinih aktivnosti.

Sve sastavnice kurikuluma zasnovane su na ishodiima učenja i većim dijelom izrađene prema instrumentariju Hrvatskoga kvalifikacijskog okvira (HKO, 2013).

Praktični okvir za planiranje školskog kurikuluma za profesionalno usmjeravanje temelji se na metodologiji IPA projekta *Razvoj kurikulumske kulture: osnaživanje škole za razvoj i implementaciju školskog kurikuluma*. (Izrada i evaluacija školskog kurikuluma, Institut za društvena istraživanja u Zagrebu, 2015). Područje *obrazovanje za profesionalni razvoj* određuje se kao jedan od ciljeva cjelovitog školskog kurikuluma. Taj se cilj razrađuje u različitim modalitetima i različitim razinama (niži i viši razredi). U skladu sa školskim resursima pojedini ishodi vezani uz ovaj cilj mogu se realizirati u okviru pojedinog predmeta, kao međupredmetna tema te kao

jama

- mogućnosti iskustvenog učenja
- pristup temeljen na ishodima učenja
- uključen je u cjelokupni rad škole (projekte, integrirane dane, izlete, izvannastavne aktivnosti), u redovnu nastavu svih predmeta od prvog do osmog razreda
- uključivanje roditelja kao suradnika
- bolju suradnju s lokalnom zajednicom.

izvannastavna, dodatna/dopunska ili fakultativna aktivnost. Pojedine teme i aktivnosti razrađuju se određivanjem očekivanih učinaka definiranih na razini programa za profesionalni razvoj.

U planiranju programa polazi se od definiranja opće svrhe programa za profesionalni razvoj. Kao **polazišna odrednica** primijenit će se formulacija prema kojoj je **svrha obrazovanja za profesionalni razvoj razvijanje spremnosti za profesionalni izbor kroz jačanje učenikovih kapaciteta za donošenje kvalitetnih životnih odluka vezanih uz izbor obrazovanja i zanimanja**.

Učinci programa očituju se na kognitivnoj, motivacijskoj i bihevioralnoj razini i to kao:

- promjena uvjerenja i znanja o sebi i svijetu rada
- promjena ponašanja (primjena efikasnijih strategija učenja, vještina samoregulacije učenja, poboljšanje radnih navika, primjena vještina planiranja i rješavanje problema)
- donošenje zrelih (realističnih) odluka o izboru zanimanja koje u budućnosti osiguravaju obrazovni i karijerni uspjeh i zadovoljstvo u radu.

U skladu s očekivanim učincima program za profesionalni razvoj planira se u okviru četiri šire **tematske cjeline**:

- upoznavanje učenika s vlastitim osobinama, interesima, sposobnostima, vrijednostima
- poticanje doživljaja učeničke samoučinkovitosti i motivacije za učenje
- upoznavanje s vrstama i zahtjevima zanimanjima i obilježjima tržišta rada,
- stjecanje kognitivnih i praktičnih vještina koje će omogućiti donošenje kvalitetnih odluka i postizanje željenih obrazovnih i profesionalnih ciljeva.

Na temelju predložene metodologije školski tim za razvoj kurikuluma započeo je rad na planiranju kurikuluma uz suradnju svih prosvjetnih djelatnika. Polazišta za razradu ciljeva i tema kurikuluma za profesionalni razvoj su **vizija i misija škole** te prethodno utvrđena **načela (temeljne vrijednosti)** na kojima počiva školski kurikulum. U sljedećem su koraku određeni očekivani ishodi učenja na pojedinim obrazovnim razinama u svakom predmetnom području te utvrđeni i usklađeni zajednički elementi kojima se ostvaruju međupredmetna korelacija i integracija kroz projektnu nastavu i slične školske aktivnosti. Teme i područja određeni su na temelju spoznaja stečenih u prethodnoj edukaciji.

Proces konzultacija

Proces konzultacija proveden je u tri koraka u obliku poludnevnih sastanaka sa školskim djelatnicima. Početni i završni susret bio je zajednički za sudionike iz obje škole, a između toga organizirana su dva susreta za svaku školu posebno. Tijekom svakog susreta zajednički je analizirano u kojoj su mjeri definirani ishodi učenja razvojno primjereni, jesu li planirane aktivnosti i načini evaluacije usklađeni s planiranim ishodima, kako su raspodijeljene odgovornosti za izvedbu pojedinih kurikulumskih zadataka, postoje li odgovarajući resursi te kako su definirani indikatori uspješnosti.

Između svakog susreta bio je razmak od dva do tri tjedna kako bi školski tim za kurikulum mogao usuglasiti i unaprijediti kurikulumski dokument. U okviru planiranih vrsta aktivnosti razrađeni su i ogledni primjeri na razini nastavne jedinice s odgovarajućim nastavnim materijalima.

Rezultat provedenog procesa je obuhvatan, holistički program/kurikulum profesionalnog usmjerenja za osnovnu školu kreiran prema kompetencijskom okviru opisanom na stranicama 22 i 23 ovog priručnika.

4.3 SASTAVNICE KURIKULUMA

Sastavni dijelovi kurikuluma za profesionalni razvoj u osnovnoj školi su:

1. sadržaji i ishodi kroz obrazovna razdoblja i predmetna područja
2. sadržaji i ishodi učenja modula za učenike sedmog i osmog razreda
3. program za roditelje.

4.4 SADRŽAJI I ISHODI KROZ OBRAZOVNA RAZDOBLJA I PREDMETNA PODRUČJA

Tablica 8. Ishodi učenja razvrstani su prema odgojno-obrazovnim ciklusima i područjima koja slijede Nacionalni okvirni kurikulum:

Ciklus	Razred
1.a	1. – 2.
1.b	3. – 4.
2.	5. – 6.
3.a	7. – 8. društveno-humanističko i odgojno područje
3.b	7. – 8. prirodoslovno-matematičko područje

Za svaki ciklus i svaki predmet koji se poučava u tom ciklusu određeni su ishodi učenja i razvrstani u sljedeća područja (Tablica 9.):

Tablica 9. Područja ishoda učenja

Područje ishoda učenja	Cilj
A - znanje o sebi s orijentacijom na vlastite jake strane i budućnost	prepoznati vlastite interese, osobna obilježja i jake strane te njihovo ugrađivanje u pozitivna razmišljanja o sebi u budućnosti
B - razumijevanje važnosti rada u životu pojedinca	prepoznati životnu ulogu odraslih u svojoj i odnos između radnih i ostalih životnih uloga
C - poznavanje svijeta rada	prikupiti informacije o različitim zanimanjima i potrebnim kompetencijama za obavljanje pojedinih poslova
D - razumijevanje društvene vrijednosti rada	razumjeti doprinos pojedinih zanimanja kvaliteti života u društvu
E - razumijevanje razvoja karijernog puta pojedinca	razumjeti povezanost između obrazovnih i profesionalnih izbora
F - razumijevanje potrebe za cjeloživotnim učenjem	važnost cjeloživotnog učenja i kontinuiranog razvoja profesionalnih kompetencija za ostvarenje uspjeha u radu
G - pokazivanje prilagodljivosti na nove uloge i razine obrazovanja	prepoznavati razlike između osnovne i srednje škole i pripremiti se za prijelaz u novu sredinu i novu ulogu
H - prenosive ili transverzalne kompetencije i individualne osobine	razviti ključne kompetencije važne u većini zanimanja i životnih uloga: <ul style="list-style-type: none"> ■ socijalne ■ komunikacijske ■ kognitivne ■ odgovornost i samostalnost ■ samoučinkovitost
I – Individualne osobine	

Uz svaki ishod učenja opisani su sljedeći elementi :

- nastavni sadržaj/tema kroz koji se ishod realizira
- aktivnosti učenja – što radi učenik
- oblik nastave/školskog rada
- metode/tehnike poučavanja – što radi učitelj
- vanjski sudionici (ako su predviđeni)
- praćenje/vrednovanje realizacije ishoda učenja – kratki opis postupaka.

Sudionici iz svake škole zasebno su razrađivali ishode učenja i svaka škola ima svoj specifičan kurikulum za profesionalni razvoj. Mnogi ishodi učenja vrlo su slični, neki čak i potpuno isti, a za potrebe ovog izvještaja prikupljeni su i prikazani zajedno. Ukupno je razrađeno 730 ishoda učenja. Njihova razdioba po odgojno-obrazovnim ciklusima, kurikulumskim područjima i predmetima prikazana je u sljedećim tablicama.

Tablica 10. *Primjer opisa ishoda učenja s pripadajućim elementima*

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Prepoznati zanimanja različitih osoba na temelju pisanog ili vizualnog izvora	Opisivanje	Slušanje bajke „Trnoružica“ razgovor o bajci, dopunjavanje listića	Redovna	Čitanje bajke, razgovor o pročitanoj, upute za rad na listiću sa slikom dvorca na kojega trebaju upisati tko sve radi u dvorcu		Nastavni listić Tko sve ovdje radi i živi?

Tablica 11. *Razdioba ishoda učenja po obrazovnim ciklusima i kurikulumskim područjima*

Područje	Ciklus				UKUPNO
	1.a	1.b	2	3.a i 3.b	
A – znanje o sebi	30	18	23	28	99
B – znanje o svijetu rada	28	24	25	35	112
C – razumijevanje važnosti rada u životu pojedinca	10	13	15	22	60
D – razumijevanje društvene vrijednosti rada	8	14	12	22	56
E – razumijevanje karijernog puta pojedinca	7	10	17	18	52
F – razumijevanje potrebe za cjeloživotnim učenjem	6	11	12	24	53
G – prilagodljivost na nove uloge i razine obrazovanja	10	12	14	19	55
H – prenosive vještine – spoznajne vještine	13	22	15	22	72
H – prenosive vještine – komunikacijske vještine	14	13	18	23	68
H – prenosive vještine – socijalne vještine	11	13	9	19	52
I – individualne osobine	17	11	11	12	51
UKUPNO	154	161	171	244	730

Tablica 12. Razdioba ishoda učenja po obrazovnim ciklusima i nastavnim predmetima

Područje	Ciklus				UKUPNO
	1.a	1.b	2	3.a i 3.b	
Hrvatski jezik	27	39	37	44	147
Strani jezik	13	9	16	26	64
Matematika	21	21	23	28	93
Priroda i društvo	31	30	-	-	61
Glazbena kultura	15	19	6	7	47
Likovna kultura	20	20	10	21	71
Tjelesno-zdravstvena kultura	20	17	16	8	61
Vjeronauk	7	6	11	18	42
Priroda			11	-	11
Biologija			-	14	14
Informatika			5	11	16
Tehnička kultura			7	9	16
Geografija			17	15	32
Povijest			12	25	37
Fizika			-	7	7
Kemija			-	11	11
UKUPNO	154	161	171	244	730

Za svaki ishod učenja učitelji u svoju uobičajenu pripremu unose i elemente vezane uz predviđeni ishod za profesionalno usmjeravanje ili za taj dio sadržaja rade posebnu pripremu. Primjeri priprema nalaze se u Prilogu I. ovog priručnika na str. 150-157.

Cjelovita matrica ishoda učenja nalazi se u nastavku teksta (str. 39-130) te na mrežnim mjestima škola:

- <http://os-mladost-jaksic.skole.hr/>
- <http://www.os-igkovacic-gornjebazje.skole.hr/>

1. CIKLUS 1a (1. i 2. razred)

A. Znanje o sebi s orijentacijom na vlastite jake strane i budućnost

PRIDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACŃENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Usporediti sebe s likovima iz priča	Glavni i sporedni likovi	Igranje uloga Razgovor, crtanje	Redovna/ izvanučiionička nastava	Čitanje odabrane priče i vođenje razgovora s učenicima, davanje uputa za crtanje		Bilješka o učenikovoj mogućnosti usporedbe sebe i likova
	2. Nabrojiti svoje pozitivne osobine	Slikovnica	Čitanje priče, razgovor i crtanje	Redovna nastava	Organizacija samostalnog rada prema predlošku (dlan)		Predložak nastavnog listića (dlan s upisanim pozitivnim osobinama)
	3. Opisati svoje interese i hobije	Opisivanje	Opisivanje hobija	Redovna nastava	Organizacija samostalnog rada prema nastavnom listiću (znam, volim)		Predložak nastavnog listića: JA ZNAM – JA VOLIM
	3.a Opisati svoje interese i hobije	Olimpijski dan	Grupni rad, izlaganje učenika	Integrirana	Grupno izlaganje, govorenje, slušanje, Poticati učenike na slobodne aktivnosti		Bilježenje učenikovih izvanškolskih aktivnosti
	4. Opisati osobine likova u priči/filmu	Pinokio, C. Collodi	Razgovor, gledanje, slušanje	Redovna nastava	Čitanje, vođenje razgovora, pokazivanje materijala (likovni) ...		Bilješka o prepoznavanju osobina likova
STRANI JEZIK	5. Opisati što voli / ne voli	Interesi i preferencije	Popunjavanje radnog listića na temu <i>What do you like?</i> (I like... / I don't like...)	Redovna nastava	Organizacija ueničkičkog samostalnog rada, izrada listića		Predložak kao prilog u ueničkičkom portfoliju profesionalnog razvoja
	6. Oponašati izvedbu u nekom zanimanju	In a toyshop	Igranje uloga / dramatizacija	Rad u paru	Organizacija i koordinacija demonstracija, dramatizacija		Razgovor/ verbalna povratna informacija od učitelja
	7. Nabrojiti higijenske navike važne za rad	The morning chant	Slušanje, razgovor	Frontalni; individualni	Usmeno izlaganje, demonstracija		Razgovor/ verbalna povratna informacija učitelja
MATEMATIKA	8. Rješavati zadatke riječima s imenima učenika	Zbrajanje i oduzimanje desetica	Čitanje, pisanje, brojanje do 100, računanje računskim radnjama	Redovna nastava, dodatna nastava	Objašnjanje zadataka i poticanje zadacima logičkog tipa		Radni listić – ocjena
	9. Usporediti odnose veličina, usporediti sebe i druge	Odnosi među predmetima	Promatranje i opisivanje odnosa predmeta i osoba u neposrednoj okolini. Integrirani dan: Olimpijski dan: krug, unutar - izvan	Redovna nastava/ izvanučiionička nastava	Vođenje razgovora u razredu o usporedbi uloge učenika i radne uloge bliske osobe		Bilješke o ueničkovoj mogućnosti uspoređivanja sebe i drugih
	10. Povezati likove s različitim alatima s različitim zanimanjima	Geometrijski likovi	Pomoću oblika predmeta imenovati zanimanja, npr. krug=lopta=nogometaš, košarkaš, tenisač	Redovna nastava	Usmeno izlaganje, vođenje grupnog rada		Plakat/ Bilješke o ueničkovoj mogućnosti prepoznavanja vrsta zanimanja/posla

PRIDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
PRIRODA I DRUŠTVO	11. Opisati zanimanja vezana uz matematiku	Geometrija i aritmetika	Slušanje/gledanje materijala o zanimanja i razgovor o vrstama poslova i uvjetima rada	Redovna nastava	Čitanje ili prikazivanje odabranog materijala i vođenje razgovora s učenicima		Bilješke o učeničkoj mogućnosti prepoznavanja vrsta zanimanja/poslova
	12. Izdvojiti koje osobine ima za obavljanje zaduženja u obitelji	Život u obitelji	Opisivanje dužnosti u obitelji	Redovna nastava	Organizacija zadataka		Nastavni listić
	13. Objasniti koja zaduženja u obitelji mu se najviše sviđaju	Život u obitelji	Opisivanje jednog zaduženja i objašnjavanje zašto ga najradije obavlja	Redovna nastava	Razgovor o zaduženjima kod kuće		Bilješka o zaduženjima
	14. Izdvojiti zanimanja kod rodbine koja mu se sviđaju	Rodbina	Razgovor o zanimanjima s rodbinom	Rad kod kuće	Priprema pitanja za razgovor s rodbinom	Učeničkova rodbina	Intervju
	15. Usporediti sebe sa sudionicima u prometu	Promet	Razgovor s prometnikom Opisivanje puta od kuće do škole	Redovna nastava	Organizacija posjeta prometnika – vođeni razgovor o opasnostima na putu od kuće do škole	Prometnik	Radni listić s prometnim znakovima
GLAZBENA KULTURA	16. Povezati hobije i interese sa zanimanjima (policajac, vozač u prometu)	Zanimanja ljudi	Opisivanje i crtanje uniforme pozvanih gostiju. Razgovor s gostima Opisivanje aktivnosti vatrogasnog podmlatka	Redovna/ izvanučionička nastava. Izvanškolska aktivnost.	Organiziranje posjeta prometnika, vozača, vatrogasca ... Grupni rad – vođenje rasprave	Prometnik, vozač autobusa, vatrogasac	Predložak kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja
	17. Opisati zanimanja roditelja	Život u obitelji	Imenovanje zanimanja roditelja, crtanje predmeta koji su potrebni za to zanimanje	Redovna/ izvanučionička nastava	Organizacija rasprave u paru, vođenje izlaganja u razredu, prikazivanje odabranog materijala	Roditelj	Bilješka o učeničkoj mogućnosti prepoznavanja zanimanja roditelja
	18. Prepoznati svoje glazbene sposobnosti	Pjevanje	Slušanje, pjevanje, sviranje	Redovna nastava, INA	Organizacija razrednog festivala		Bilješka o području uspješnosti
LIKOVNA KULTURA	19. Usporediti svoje s osobinama pojedinih zanimanja u glazbenom području	Pjevanje ili sviranje	Razgovor o osobinama pjevača, gitarista, bubnjara, dirigenta...	Redovna, izvanučionička nastava	Demonstracija, razgovor		Bilješka o prepoznavanju osobina
	20. Opisati svoje izvannastavne i izvannškolske aktivnosti	Sviranje	Pripremanje aktivnosti u glazbenoj igraonici, školi, sviranje instrumenata	INA	Vođenje razgovora, demonstracija		Bilješka o učeničkim hobijima
	21. Izraziti bojom svoje emocije pri obavljanju različitih zadataka	Boja, tonovi boja	Razgovor o emocijama, slikanje, crtanje	Redovna nastava	Organizacija zadataka		Likovni radovi učenika

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
TZK	22. Nacrtati sebe u budućnosti – što bih želio/ željela biti?	Točka i crta, gradbene crte	Razgovor, crtanje	Redovna nastava	Vođenje razgovora i davanje uputa za rad		Likovni radovi učenika
	23. Usporediti svoje s osobinama pojedinih zanimanja u području likovnih umjetnosti	Komplementarni kontrast	Utvrđivanje sličnosti i različitosti u zanimanjima	Redovna, INA	Metode razgovora, izlaganja		Predložak kao prilog u portfoliju učenika
	24. Opisati svoje izvannastavne aktivnosti	Scenografija	Zajedničko građenje scenografije	Redovna nastava, INA	Organiziranje prikupljanja materijala, davanje uputa, vođenje		Bilješka o opisanoj aktivnosti/ Izložba
	25. Opisati osobine sportaša	Školska olimpijada	Uspoređivanje svojih osobina s osobinama sportaša, ponavljanje i rješavanje motoričkih zadataka	Redovna, izvanučionička nastava	Demonstracija, vođenje razgovora	Gost – nogometaš	Bilješka o mogućnosti usporedbe/ Najsportaš
	26. Usporediti svoje s osobinama pojedinih zanimanja	Trčanje, igranje	Prikazivanje osobina/poteza omiljenog sportaša, demonstracija kroz sport kojim se bavi	Redovna nastava, izvanškolske aktivnosti	Izlaganje, demonstracija, vođenje rasprave		Bilješka o mogućnosti prepoznavanja
	27. Nabrojiti pozitivne osobine pojedinih zanimanja	Skakanje, bacanje	Nabrajanje osobina nogometaša, rukometaša ... (igranje rukometa, nogometa)	Redovna, izvanškolska	Izlaganje, demonstracija		Bilješka o mogućnosti prepoznavanja
	28. Opisati svoje izvannastavne/ izvanskolne aktivnosti	Trčanje, hvatanje, skakanje, bacanje	Opisivanje nogometaša, rukometaša, košarkaša ... demonstriranje sporta kojim se bave	Redovna, izvanškolska	Vođenje razgovora i demonstracija		Bilješka o učenikovim hobijima
	29. Prepoznati svoja tjelesna obilježja i jake strane	Hodanje i trčanje	Sudjelovanje u različitim aktivnostima prema temama	Redovna nastava	Antropometrijska mjerenja i mjerenja motoričkih sposobnosti		Bilješka o učenikovom napretku na početku i kraju školske godine

B. Znanje o svijetu rada

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Prepoznati zanimanja različitih osoba na temelju pisanog ili vizualnog izvora	Opisivanje	Slušanje bajke „Inoružica“ razgovor o bajci, dopunjavanje listića	Redovna	Čitanje bajke, razgovor o pročitanom, upute za rad na listiću sa slikom dvorca na kojega trebaju upisati tko sve radi u dvorcu		Nastavni listić Tko sve ovdje radi i živi?
	2. Opisati jednostavnije poslove i uvjete rada s kojima se svakodnevno susreće	Stvaranje zajedničke priče prema poticaju	Razgovor o poslovima, popunjavanje T-tablica, razgovor u grupi o napisanom i stvaranje zajedničke grupe priče	Redovna nastava	Razgovor, davanje uputa za popunjavanje T-tablice,		Nastavni listić T-tablica Sviđa mi se – Ne sviđa mi se
	2.a Opisati jednostavnije poslove i uvjete rada s kojima se svakodnevno susreće	Dani kruha	Prikupljanje recepata i pečenje krušnih proizvoda (rad u paru, individualno)	Integrirana	Nabavljanje namirnica i priprema prostora za rad	Posjet pekara	Recepti, fotografije
STRANI JEZIK	3. Imenovati odjeću koju koriste različiti djelatnici	Odjeća koju nose različiti djelatnici (prema vizualnom materijalu)	Popunjavanje radnog listića – spajanje odjeće s djelatnicima koji ju nose (matching)	Redovna nastava	Organizacija rasprave i vođenje izlaganja u razredu, izrada listića		Bilješka o učenicovoj sposobnosti utvrđivanja odjeće koju nose različiti djelatnici
	4. Izdvojiti aktivnosti koje se provode prilikom obavljanja različitih poslova	Aktivnosti u obavljanju različitih poslova	Igranje uloga na zadanu temu o poslovima (tema: trgovina, uloge: trgovac i kupac)	Redovna nastava	Organizacija podjele učenika po skupinama i ulogama		Bilješka o učenicovoj sposobnosti igranja uloga iz različitih perspektiva
	5. Opisati zanimanja povezana uz različite vrste prijevoznih sredstava u određenoj državi	Jobs with a difference	Slušanje, čitanje, dopunjavanje rečenice, učenje novih riječi, vođenje dijaloga o dnevnoj rutini, opisivanje zanimanja	Redovna nastava	Čitanje i objašnjavanje teksta i novih riječi, davanje upute za rješavanje zadataka		Razgovor/ verbalna povratna informacija od učitelja
	6. Oponašati lik prodavača	In a toyshop	Sudjelovanje u dramatizaciji	Redovna, rad u paru	Demonstracija, vođenje dramatizacije		Razgovor/ verbalna povratna informacija od učitelja
	7. Povezati važnost higijenskih navika sa zanimanjima	The morning chant	Slušanje, povezivanje, razgovor	Redovna nastava	Usmeno izlaganje, slušanje, razgovor, crtanje		Razgovor/ verbalna povratna informacija od učitelja
MATEMATIKA	8. Objasniti važnost matematike za pojedina zanimanja	Ravne i zakrivljene plohe	Sudjelovanje u razgovoru, rješavanje nastavnog listića	Redovna/ izvanučionička nastava	Davanje uputa za rad na nastavnom listiću		Nastavni listić

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
PRIRODA I DRUŠTVO	9. Prepoznati geometrijska tijela u okolini i povezati ih sa zanimanjima	Tijela u prostoru	Nabrajanje predmeta iz okoline koje su izradili djelatnici različitih zanimanja (stolar, zidar)	Redovna nastava	Vođenje razgovora		Bilješka o učeničkovoj mogućnosti prepoznavanja zanimanja i proizvodnja
	10. Rješavati zadatke riječima u koje je uključen svijet rada	Zadaci riječima	Rješavanje zadataka riječima	Redovna i dodatna nastava	Sastavljanje zadataka riječima		Bilješka o riješenim zadacima
	11. Raspraviti o važnosti geometrije u svijetu rada	Dužina kao spojnica dviju različitih točaka	Razgovor učenika o građevinskom poslu	Redovna nastava	Prikazivanje fotografija, prezentacija o građevinskim radnicima		Nastavni listić s primjerima važnosti geometrije u svijetu rada
	12. Opisati zanimanje: bankar i prodavač (Dan štednje, Međunarodni dan bez kupovine)	Jedinice za novac	Preračunavanje kune u lipe, lipe u kune, račun s novcem u svakodnevnom životu, usporedba novčanice i kovanice. Igra trgovine.	Redovna nastava	Organizacija dramatizacije, koordinacija igranja uloga		Bilješke o učeničkovoj mogućnosti prepoznavanja vrsta zanimanja/posla
	13. Opisati različite načine odijevanja ovisno o zanimanju	Zanimanja ljudi	Igra modne revije	Redovna nastava	Priprema modne piste i listića	Roditelji	Plakat s fotografijama
	14. Nabrojiti zanimanja u školi i svojoj obitelji	Život i rad u školi	Postavljanje pitanja u vezi zanimanja	Redovna nastava	Izraditi upitnik za roditelje		Fotografije, pantomima
	15. Izdvojiti zanimanja po područjima: školstvo, zdravstvo i sl.	Zanimanja ljudi	Sudjelovanje u razgovoru s gostima	Redovna nastava	Organizacija posjeta djelatnika raznih profesija našoj školi	Gosti	Bilješke o učeničkovoj mogućnosti izdvajanja zanimanja
	16. Prepoznati i imenovati zanimanja na temelju filma	Dokumentarni film	Gledanje filma i izdvajanje zanimanja koja se pojavljuju u filmu	Redovna nastava	Grupni rad- pantomima		Radni listić
	17. Opisati zanimanje npr. poljoprivrednika i njegove uvjete rada (zemlja, polje)	Dani kruha	Promatranje demonstracije starih zanata, razgovor o starih zanatima, crtanje.	Izvanučionička nastava - Integrirani dan: Dan zahvalnosti za plodove zemlje: Posjet OPG-u	Organiziranje aktivnosti i posjeta, demonstracija, prikazivanje odabranog materijala i vođenje razgovora s učenicima	Pekar, poljoprivrednik, kovač, kuhar...	Fotografiranje/ Stvaranje izložbe
	18. Opisati zanimanja u svome zavičaju	Zanimanja ljudi	Zapisivanje zanimanja vezanih uz biljke i životinje, izdvajanje zanimanja kojih nema u zavičaju	Redovna nastava	Čitanje ili prikazivanje odabranog materijala i vođenje razgovora s učenicima		Bilješke o učeničkovoj mogućnosti prepoznavanja vrsta zanimanja
	19. Opisati uvjete rada nekog zanimanja	Naša gošća iz Ukrajine	Slušanje o zanimanju i poslovima koje gost obavlja, postavljanje pitanja	Redovna, izvanučionička nastava	Organiziranje posjete gosta, vođenje razgovora.	Trenerica ritmičke gimnastike	Bilješke o učeničkovoj mogućnosti zamišljanja budućnosti

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
GLAZBENA KULTURA	20. Nabrojiti značajke pojedinih zanimanja (vatrogasac, policajac)	Odgovorno ponašanje u domu	Sudjelovanje u grupnoj izradi plakata, crtanje zanimanja, povezivanje s važnim brojevima - 192,193,194, izdvajanje najvažnijih obilježja za ta zanimanja.	Redovna nastava	Organiziranje rada u grupi, pripremanje materijala za izradu plakata, vođenje grupnog rada.		Plakat
	21. Opisati osobine pjevača	Pjevanje, sviranje ili slušanje	Opisivanje omiljenog pjevača	Redovna nastava	Demonstracija, razgovor		Predložak kao prilog učeničkoj mapi Izvođenje skladbe ili melodije
	22. Prepoznati instrument i povezati ga sa zanimanjem	Slušanje	Prepoznavanje instrumenta u skladbi vezanoj uz određeno zanimanje	Redovna nastava	Pripremanje glazbenih primjera, demonstracija		Bilješka o prepoznavanju uloga
LIKOVNA KULTURA	23. Nabrojiti potrebna sredstva za nastanak likovnog djela	Volumen i masa u prostoru; geometrijska i slobodna tijela	Oblikovanje sredstava za nastanak likovnog djela od plastelina ili glinamola	Redovna nastava	Organizacija zadataka		Bilješka o učeničkoj mogućnosti prepoznavanja sredstava za rad
	24. Prepoznati likovne tehnike s primjenom u zanimanjima	Slikanje: ploha, ritam likova	Razgovor, slikanje, crtanje, modeliranje	Redovna nastava	Organizacija zadataka		Bilješka učeničkih mogućnosti
VJERONAUČ	25. Opisati osobine i kompetencije slikara	Odnos slike i teksta	Kombiniranje slike i teksta – izrada čestitke	Redovna nastava	Vođenje razgovora, izlaganje		Bilješka o učeničkoj mogućnosti usporedbe/ izrada čestitke
	26. Nabrojiti značajke zadanih zanimanja	Komplementarni kontrast	Navođenje značajki zanimanja npr. slikara, pekara ...	Redovna nastava	Prikazivanje, vođenje razgovora		Bilješka o učeničkoj mogućnosti usporedbe
	27. Prikazati zanimanja apostola	Susret Isusovih učenika	Igranje uloga na zadanu temu	Redovna nastava	Vođenje razgovora, rad u skupinama		Izrada plakata
	28. Imenovati svece zaštitnike nekih zanimanja	Sveci su prijatelji Božji	Igranje igre slagalice, rješavanje križaljke, slobodno pisanje „Da sam ja ...“	Redovna nastava	Organiziranje igre slagalice u paru, pripremanje križaljke, davanje uputa za pisanje		Izrada plakata

C. Razumijevanje važnosti rada u životu pojedinca

PRIDMET	KOMPETENCJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Prepoznati različite uloge u svom životu i životu vršnjaka i bliskih osoba 2. Usporediti obilježja svoje učeničke i buduće radne uloge 2.a. Usporediti obilježja svoje učeničke i buduće radne uloge 3. Objasniti različite životne uloge pojedinca 4. Prepoznati različite uloge unutar obitelji (roditelj, samoga sebe) 5. Usporediti ulogu učitelja i učenika 6. Prepoznati odnos/vezu rada i zarade 7. Izdvojiti dobre strane umjetničkog i fizičkog rada 8. Usporediti ulogu i obveze učenika i budućeg željenog zanimanja 9. Usporediti ulogu učenika (obveze učenika) i budućeg zanimanja npr. pjevač 10. Usporediti ulogu učenika (obveze učenika) i budućeg zanimanja npr. sportaš	Moja obitelj Stvaralačko pisanje Dani kruha Zanimanja ljudi Obitelj i rodbina Život i rad u školi Jedinice za novac Boja, ilustracija Crtačka tekstura Pjevanje ili sviranje Trčanje, hvatanje, skakanje, bacanje	Razgovor o višestrukim ulogama u životu pojedinca Samostalno uspoređivanje sličnosti i razlika vlastite uloge učenika i radne uloge bliske odrasle osobe Prepoznavanje važnosti školovanja za buduće zanimanje, individualni rad Igranje uloga na zadanu temu o zanimanjima ljudi Pripremanje fotografija članova obitelji povezane sa zanimanjima; igranje igre asocijacija. Igra asocijacija. Usporedba sličnosti i razlika vlastite uloge učenika i učiteljice. Razgovor o vrijednosti novca, zarađivanju, potrošnji i štednji novca. Igra trgovine i rada u ateljeu Uspoređivanje sličnosti i razlika učenika i npr. slikara Uspoređivanje sebe s omiljenim pjevačem, sviračem Igranje momčadskih sportova	Redovna nastava Redovna nastava Integrirana Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava	Vođenje razgovora u temu. Ja sam: sin, kći, brat, sestra, nećak, unuk, prijateljica, učenica, susjed, pacijentica, kupac, putnica Vođenje razgovora o usporedbi uloge učenika i radne uloge bliskih osoba, dopunjavanje grafičkog prikaza Vođenje razgovora, demonstracija Priprema materijala i vođenje igre Zadavanje zadatka za rad kod kuće, organiziranje igre asocijacija Zadavanje zadatka organiziranje igre asocijacija Organiziranje samostalnog opažanja izvan učionice i vođenje razgovora o opaženom u razredu Priprema potrebnog materijala Vođenje razgovora Demonstracija, vođenje razgovora Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava		Bilješka o učenikovoj mogućnosti prepoznavanja životnih uloga; Izrada plakata obiteljskog stabla Grafički prikaz: Tko što radi: Tata mama ja Pisanje sastavka o željenom zanimanju Bilješka Domaća zadaća Fotografije, plakat Radni listić Bilješka o učenikovoj procjeni dobrih strana djetelosti Bilješka o učenikovoj mogućnosti usporedbe Bilješka o mogućnosti prepoznavanja i usporedbe Bilješka o mogućnosti zamišljanja budućnosti

D. Razumijevanje društvene vrijednosti rada

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACĀENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Objasniti korisnost rada za sebe i druge 1.a. Objasniti korisnost rada na primjerima iz literature i svoje okoline	Stvaralačko pisanje Vatrogasac Sam	Slušanje/gledanje priče i objašnjavanje korisnosti rada, pisanje sastavka na zadanu temu Posjet vatrogasnom domu, pisanje sastavka na zadanu temu	Redovna nastava, izvanučionička nastava Izvanučionička nastava	Čitanje priče i razgovor o korisnosti rada, davanje uputa za pisanje sastavka Organiziranje posjeta, demonstracija, davanje uputa za pisanje sastavka	Vatrogasci	Pisani sastavci učenika na zadanu temu Pisani sastavci učenika na zadanu temu
PRIRODA I DRUŠTVO	2. Objasniti vezu između različitih zanimanja u zajednici	Zanimanja ljudi	Gledanje videa o proizvodnji, grupna izrada umne mape	Redovna nastava	Pripremanje video zapisa, davanje uputa za izradu umne mape.		Umna mapa
LIKOVNA KULTURA	3. Objasniti korisnost rada na primjeru zanimanja obitelji i rodbine 4. Prepoznati važnost rada umjetnika u građevinarstvu	Rodbina, članovi obitelji Volumen i masa u prostoru, dizajn	Zapisivanje zanimanja i nadopunjavanje rečenica u nastavnom listiću. Promatranje, raspravljanje i opisivanje nekog građevinskog objekta (crkva), izrada panoa	Rad kod kuće Redovna, izvanučionička nastava	Priprema nastavnog listića Organizacija posjeta crkvi u mjestu, davanje upute za izradu panoa.	Obitelj	Bilješka s nadopunjenim rečenicama na listiću Pano s fotografijama umjetničkih djela u građevinarstvu
GLAZBENA KULTURA	5. Objasniti korisnost izvannastavne aktivnosti	Ritam, omjer veličina	Crtanje glazbenih instrumenata	Redovna nastava, izvanškolska	Demonstracija, davanje uputa za rad		Bilješka o učenikovom prepoznavanju/ Izložba
TZK	6. Objasniti korisnost svoje izvannastavne aktivnosti 7. Objasniti korisnost svoje izvannastavne aktivnosti vezane uz tjelesnu aktivnost	Pjevanje ili sviranje Zdravlje	Objašnjavanje važnosti željenih hobija i aktivnosti Igranje sportova	Redovna nastava Redovna nastava	Vođenje razgovora Demonstracija, razgovor o korisnosti fizičke aktivnosti za razvoj tijela i zdravlje općenito		Bilješka o učenikovim hobijima Bilješka o mogućnosti usporedbe
VJERONAUK	8. Opisati važnost župnika za život župe	Pripadam župnoj zajednici	Razgovor, igranje igre identifikacije	Redovna nastava	Vođenje razgovora, organiziranje igre		Bilješka o učenikovoj mogućnosti prepoznavanja životnih uloga

E. Razumijevanje razvoja karijernog puta pojedinca

PREDMET	KOMPETENCije I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Opisati kako zamišlja sebe i svoje vršnjake u bližoj i daljoj budućnosti 1.a. Opisati kako zamišlja sebe i svoje vršnjake u bližoj i daljoj budućnosti	Dopunjavanje rečenica, stvaralačko pisanje Maškare (Tamara Vrbanović)	Pričanje priče o sebi ili vršnjacima Kostimiranje u željena zanimanja	Redovna nastava	Zadavanje zadatka, priprema listića, analiza listića		Nastavni listić s bilješkama o priči Proglašenje najbolje maske
PRIRODA I DRUŠTVO	2. Opisati primjer karijernog puta pojedinca iz neposredne okoline ili priče	Zanimanja ljudi	Interpretacija lektirnog djela i gledanje filma	Redovna nastava	Priprema književnog djela i video zapisa		Nastavni listić
TZK	3. Prepoznati vezu uspješnosti u nekoj igri i uspješnosti u nekoj profesiji	Igre	Demonstriranje svoje vještine	Redovna nastava, INA	Organiziranje prikazivanja dokumentarnog filma o poznatim sportašima		Bilješke o tijeku aktivnosti i postignutim rezultatima
	4. Opisati svoj razvojni put (nogometaš)	Trčanje, hvatanje, skakanje, bacanje	Opisivanje svojih prvih koraka u sportu, uspoređivanje s današnjim dostignućima	Redovna, izvanškolska	Vođenje razgovora, izlaganje		Bilješka o mogućnosti zamišljanja budućnosti
GLAZBENA KULTURA	5. Opisati svoj razvojni put 6. Objasniti važnost kontinuiranog/ svakodnevnog vježbanja za održavanje kvalitete rada	Sviranje Sviranje	Opisivanje svog razvojnog puta od glazbenih početaka do danas Objašnjavanje važnosti vježbanja radi postizanja željenog uspjeha	Redovna, izvanškolska Redovna nastava	Vođenje razgovora Vođenje razgovora, demonstracija		Bilješka o učenikovom glazbenom razvoju Bilješka o učenikovo samostalnosti u radu
LIKOVNA KULTURA	7. Opisati svoj razvojni put u primjeni likovnih tehnika	Komplementarni kontrast	Crtaње svojeg zamišljenog grada	Redovna nastava	Davanje uputa za rad, demonstracija likovnih radova		Bilješka o učenikovom likovnom razvoju

F. Razumijevanje potrebe za cjeloživotnim učenjem

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Navesti što je naučio prije škole i tijekom pohađanja škole 2. Navesti što je novo naučio i zašto je to bitno	Izviješćivanje o obavljenom zadatku	Opisivanje u paru organizacije dnevnih zadataka i igre prije škole i tijekom pohađanja škole	Redovna nastava	Organizacija razmijene iskustva u paru		Bilješka o učenikovoj mogućnosti dosjećanja
STRANI JEZIK	Što sam novo naučio i zašto je to bitno?		Razgovor u grupi/ paru na temu: što sam znao/mogao kad sam bio mali i što mogu sada	Redovna nastava	Organizacija zadatka i vođenje razredne rasprave		Bilješka o učenikovoj mogućnosti dosjećanja aktivnosti u vrtiću i školi
PRIRODA I DRUŠTVO	3. Prepoznati važnost učenja na primjeru jednog zanimanja	Zdravlje Blagdani	Razgovor s pozvanim djelatnikom Pečenje kolača	Redovna nastava	Organizacija susreta s djelatnikom (zubar, učitelj, skladatelj...) Priprema tijesta, organizacija rada	Pozvani gost	Bilješka o prepoznavanju važnosti učenja za pojedino zanimanje, gotovi proizvodi i degustacija
VJERONAUKE	4. Kronološki navesti znanja i vještine koje je učenik stekao (vrtić, mala škola, 1.-4. razred) 5. Opisati promjene na životnom putu apostola	Ponašanje u školi i odnos među učenicima Svatko ima svoje mjesto	Pričanje o sebi ili vršnjacima u budućnosti. Prepoznavanje prije usvojenih znanja sa sadržajima koji se obrađuju, iznošenje iskustva	Redovna nastava	Organiziranje i vođenje razgovora, kviza ... Davanje uputa za samostalan rad na satu, igra uloga, priprema radnog lista		Bilješke o učenikovoj mogućnosti zamišljanja budućnosti. Radni list
TZK	6. Razumjeti važnost kontinuiranog vježbanja	Trčanje, hvatanje, skakanje, bacanje	Prepoznavanje važnosti učestalog vježbanja i uvježbavanja radi progresivnog napretka	Redovna nastava	Vođenje razgovora, davanje uputa		Bilješke o učenikovoj mogućnosti zamišljanja budućnosti.

G. Prilagodljivost na nove uloge i razine obrazovanja

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Opisati sličnosti i razlike između vrtića i škole 2. Navesti pravila ponašanja u razredu 3. Navesti svoje školske i izvanškolske zadatke	Stvaranje nizova riječi Rečenice Ja sam đak	Samostalno, zatim u paru razgovor o iskustvima u vrtićkoj i razrednoj okolini Dogovaranje o razrednim pravilima Opisivanje organizacije dnevnih zadataka i igre	Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava	Vođenje razgovora u razredu Organizacija zadataka Pripremanje materijala za izradu panoa Vođenje razmjene iskustva u paru	Nastavni listić	Bilježenje mogućnosti dosjećanja i primjene pravila/ Uređivanje učioničkog panoa Listić: Moji zadaci: u školi kod kuće
STRANI JEZIK	4. Navesti svoje školske i izvanškolske zadatke	Dnevni zadaci – školski i izvanškolski	Crtanje dnevnih zadataka u sklopu svoje dnevne rutine – izrada plakata	Redovna nastava	Organizacija zadataka i pomoć pri izradi plakata	Plakat kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja	Pregled dnevnika
PRIRODA I DRUŠTVO	5. Navesti pravila ponašanja u obitelji i školi 6. Navesti pravila ponašanja u prometu 7. Opisati sličnosti i razlike između vrtića, male škole i škole	Život i rad u školi Ponašanje pješaka u prometu Ponašanje u školi i odnos među učenicima	Vođenje dnevnika o pravilima ponašanja kod kuće i u školi Sudjelovanje u prometu Uspoređivanje iskustva u vrtićkoj i razrednoj okolini	Redovna nastava i rad kod kuće Izvanučićka nastava Redovna nastava	Organizacija načina vođenja dnevnika Organizacija izvanučićke nastave Organizacija zadataka i vođenje rada na zadatku	Prometnici Prometnici Prometnici	Pregled dnevnika Plakat s pravilima ponašanja u prometu Bilješke o učeničkoj mogućnosti usporjedbe zadatka u vrtiću i školi
GLAZBENA KULTURA	8. Opisati sličnosti i razlike između vrtića, male škole i škole	Pjevanje	Objašnjavanje razlika između pjesmica u vrtiću i u školi	Redovna nastava, INA	Vođenje razgovora, demonstracija	Bilješka o mogućnosti prepoznavanja/ Izvođenje skladbe ili melodije	
LIKOVNA KULTURA	9. Opisati sličnosti i razlike između vrtića, male škole i škole	Tonovi boja	Kroz razgovor, crtanje u paru i u grupi, uspoređivanje vrtića sa školom	Redovna nastava	Vođenje razgovora, davanje uputa	Bilješka o učeničkom prepoznavanju	
TZK	10. Opisati sličnosti i razlike između vrtića, male škole i škole	Igranje	Hvatanje i vođenje lopte te uspoređivanje znanja s vrtićkom dobi (nisam znao voditi loptu, sada znam)	Redovna	Vođenje razgovora, demonstracija, davanje uputa	Bilješka o prepoznavanju životnih uloga	

H. Prenosive vještine - Spoznajne vještine

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACĀENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Prepričati sadržaj teksta, priče, filma	Pripovijedanje	Slušanje/gledanje priče i slobodno prepričavanje	Redovna nastava	Priprema i čitanje priče		Bilješka o jasnoći prepričanog sadržaja priče
	1.a. Prepričati sadržaj teksta, priče, filma	Snjeguljica i sedam patuljaka	Prepoznati osobine likova	Redovna nastava	Vođenje razgovora i dramtizacija		Bilježenje učenikovog prisjećanja prošlosti
	2. Izdvojiti ključne pojmove i likove iz teksta	Dopunjavanje rečenica	Označavanje ključnih pojmova i rad na tekstu	Redovna nastava	Priprema zadataka za samostalan rad učenika		Bilješka
	2.a. Izdvojiti ključne pojmove i likove iz teksta	Mama (Mladen Pokić)	Uočavanje uloge majke u životu djeteta	Redovna nastava	Vođenje razgovora, čitanje prikladnog teksta	Posjet mame	Bilješka
	3. Prepoznati redoslijed događaja	Redoslijed događaja u priči	Pisanje redoslijeda događaja	Redovna nastava	Priprema zadataka		Bilješka o redoslijedu događaja
	3.a. Prepoznati redoslijed događaja	Lastavica se vraća kući (K. Grozdanić)	Prepoznavanje godišnjih doba i njihova redoslijeda, sudjelovanje u zajedničkoj izradi slikovnice	Redovna nastava	Vođenje razgovora i davanje uputa za crtanje slikovnice		Bilježenje učenikovog prisjećanja prošlosti, slikovnica
	4. Objasniti uzroke i posljedice nekog događaja	Priča	Slušanje priče, sudjelovanje u raspravi o mogućim uzrocima i posljedicama vlastitog i tuđeg ponašanja	Redovna nastava	Čitanje priče, vođenje rasprave		Bilješka o mogućnosti povezivanja uzroka i posljedice ponašanja
MATEMATIKA	4.a. Objasniti uzroke i posljedice nekog događaja	Pinokio, C. Collodi	Slušanje priče, prepoznavanje posljedica laganja i važnosti iskrenosti, crtanje	Redovna nastava	Vođenje razgovora, demonstracija likovnih radova		Bilješka
	5. Primijeniti naučene računske operacije u svakodnevnom životu	Jedinice za novac	Igranje trgovine, rješavanje zadataka riječima, izrada plakata.	Redovna/ izvanučionička/ dodatna nastava	Priprema zadataka i materijala potrebnih za igru, davanje uputa za izradu plakata.		Plakat s fotografijama proizvoda iz trgovine, riješeni zadaci
	6. Prepoznati vezu između matematičkih operacija	Veza zbrajanja i oduzimanja	Samostalno rješavanje zadataka, iznošenje zapažanja, slušanje objašnjenja, obrazlaganje postupka,	Redovna/ dodatna nastava/dopunska nastava	Sastavljanje zadataka riječima, priprema zadatka za samostalni rad na satu		Nastavni listić
	7. Prepoznati redoslijed	Redoslijed izvođenja računskih radnji	Samostalno zbrajanje i oduzimanje više brojeva u nizu i obrazlaganje postupka rješavanja.	Redovna nastava	Izrada radnog materijala - usporredba s poslom građevinar - redoslijed gradnje kuće: temelji, zidovi, krov		Bilješke o učenikovoj mogućnosti izvođenja redoslijeda računskih radnji
	8. Izdvojiti što je bitno iz razgovora s odraslima iz zanimanja	Zdravlje Promet	Sudjelovanje u razgovoru s pozvanim djelatnicima	Redovna nastava	Organizacija posjeta djelatnika	Gosti	Anketa

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
VJERONAUK	9. Razvrstati zanimanja po područjima 10. Prepričati sadržaj biblijskog filma i izdvojiti glavne likove 11. Prepoznati temeljne kršćanske vrijednosti i pravila 12. Prepoznati redoslijed vježbi oblikovanja 13. Objasniti uzrok i posljedicu kao rezultat poštivanja ili nepoštivanja pravila	Zanimanja ljudi Posljednja večera Što radimo u svojoj obitelji	Slaganje kartica sa zanimanjima Slušanje, gledanje, analiziranje, prepričavanje, rješavanje radnog lista Razgovor u razredu o mogućim uzrocima i posljedicama vlastitog i tuđeg ponašanja Vježbanje pripremnih vježbi Sudjelovanje u igranju nogometa i košarku uz strogo poštivanje pravila igre	Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava	Organizacija i priprema materijala Priprema i organiziranje gledanja filma, priprema radnog lista Vođenje razgovora	Bilješka Radni list	Bilješka o mogućnosti povezivanja uzroka i posljedica u svakodnevnom životu Bilješka o objašnjenju korisnosti rada Bilješka o poštivanju pravila
TZK		Igranje		Redovna nastava	Razgovor o redoslijedu i važnosti izvođenja pripremnih vježbi		

H. Prenosive vještine - Komunikacijske vještine

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Slijediti upute za rad	Slušanje i govorenje	Igranje igara u kojima se zahtijeva slušanje i ponašanje prema uputama	Redovna nastava, izvanškolska nastava	Izbor i organiziranje zadataka		Bilješka o uspješnosti izvršavanja uputa
	1.a. Slijediti upute za rad (aktivno slušanje)	O televiziji, televizoru, televizijskoj emisiji i programu	Gledanje primjerenih emisija i preporučavanje sadržaja	Redovna nastava	Vođenje razgovora		Bilješka o gledanoj emisiji
	2. Postaviti jasno pitanje vezano uz sadržaj priče/događaja	Postavljanje pitanja i davanje odgovora	Postavljanje pitanja vršnjacima	Redovna nastava	Organizacija zadataka, rad u paru ili grupi		Bilješka
	2.a. Postaviti jasno pitanje vezano uz sadržaj priče/događaja	Andersenove bajke	Samostalno čitanje odabrane bajke	Redovna nastava	Čitanje, analiza pročitanoga pomoću pitanja		Vođenje bilježaka o pročitanju bajki
	3. Smisleno odgovarati na tuđa pitanja	Postavljanje pitanja i davanje odgovora	Odgovaranje jasno i potpunom rečenicom na postavljeno pitanje	Redovna nastava	Organizacija zadataka		Bilješka o uspješnosti odgovora
	3.a. Smisleno odgovarati na tuđa pitanja	Telefonski razgovor	Razredna rasprava o razgovoru telefonom, mobitelom ili na internetu	Redovna nastava	Vođenje rasprave, demonstracija		Bilješka jednog telefonskog razgovora s prijateljem, roditeljem ...
STRANI JEZIK	4. Slijediti kratke i jasne upute za rad	Po izboru	Igranje igara i rad u određenim oblicima rada u kojima se zahtijeva slušanje i ponašanje prema uputama	Redovna nastava	Izbor i organiziranje zadataka		Bilješka o uspješnosti slijeđenja uputa
	5. Odgovarati na pitanja	Po izboru	Odgovaranje na postavljeno pitanje jasno i cjelovitom rečenicom, postavljanje jasnih pitanje	Redovna nastava, rad u paru	Organizacija zadataka odgovaranja na pitanja – rad u grupi / paru		Bilješka o uspješnosti odgovaranja na pitanja s primjerima pitanja
PRIRODA I DRUŠTVO	6. Postavljati pitanja i odgovarati na njih	Prehrana	Igra vrući stolac	Redovna nastava	Organizacija igre		Bilješka o postavljenim pitanjima i odgovorima
MATEMATIKA	7. Pročitati uputu / slijediti simbole važne za rješavanje zadataka	Redoslijed izvođenja računskih radnji	Sudjelovanje u raspravi i donošenju zaključka, igra restorana – konobar postavlja stol i servira jela određenim redoslijedom	Redovna nastava	Vođenje rasprave, priprema igre, davanje uputa		Bilješka o ponašanju učenika, video zapis igre

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	8. Prepoznati bitne elemente u problemskim zadacima	Zadatci riječima	Samostalno smišljanje odgovora na postavljeno pitanje, izdvajanje iz zadatka poznatog i nepoznatog, oblikovanje odgovora na pitanje	Redovna nastava	Organizacija zadatka, odgovaranje na pitanja u grupi		Bilješka
VJERONAUKE	9. Sažeti sadržaje vezane uz vjeronaučnu tematiku	Po izboru	Postavljanje pitanja drugim učenicima o sadržaju filma	Redovna nastava	Prikazivanje filma		Bilješka o uspješnosti postavljanja pitanja
GLAZBENA KULTURA	10. Slijediti upute zadane u zadatcima	Pjevanje, slušanje	Samostalno učenje pjesmice prema zadanim uputama, pjevanje naučene pjesme	Redovna nastava	Razgovor, demonstracija		Bilješka o učenikovoj samostalnosti u radu
	11. Prepoznati glazbeni instrument i opisati njegov izgled	Slušanje	Slušanje, promatranje, crtanje, opisivanje, igranje igre pogađanja	Redovna nastava	Prikazivanje slika/filma Organiziranje. prepoznavanja glazbenog instrumenta i opisivanje njegovog izgleda		Bilješka o mogućnosti prepoznavanja
LIKOVNA KULTURA	12. Slijediti upute zadane u zadatcima	Komplementarni kontrast	Samostalan rad na likovnom djelu prema zadanim uputama	Redovna nastava	Davanje uputa za rad, demonstracija likovnih radova		Bilješka o primjeni pravila u radu
TZK	13. Slijediti upute zadane u zadatcima	Trčanje, štafeta	Izvođenje štafetnih vježbi, uočavanje važnosti pravilnog redoslijeda izvođenja zadataka	Redovna nastava	Davanje uputa, demonstracija		Bilješka o poštivanju pravila
	14. Postaviti pitanje vezano uz pravila igre	Trčanje, poligon	Izvođenje poligona te prepoznavanje rasporeda u izvođenju zadataka	Redovna nastava	Davanje uputa, demonstracija		Pravljene plana poligona

H. Prenosive vještine - Socijalne vještine

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Zatražiti pomoć učitelja/ vršnjaka u radu 1.a. Zatražiti pomoć učitelja/ vršnjaka u radu 2. Pružiti drugome pomoć 2.a. Pružiti drugome potrebnu pomoć	Lutkarski igrokaz Obavijest Lutkarski igrokaz	Traženje dodatnog objašnjenja kod rješavanja zadataka Pisanje obavijesti za nogometnu utakmicu Razgovor o važnosti pomaganja i sudjelovanje u igranju uloga pomagača	Redovna, dodatna i dopunska nastava Redovna Redovna nastava	Organizacija zadataka koji zahtijevaju dodatno objašnjenje Vođenje razgovora, davanje uputa za pisanje obavijesti Vođenje razgovora i organiziranje igranje uloga pomaganja	Nastavni listić	Bilježenje mogućnosti dosjećanje i primjene pravila/ Izrada plakata Bilješka o razumijevanju pomaganja i davanje podrške drugima Bilješka
MATEMATIKA	3. Pokazati prijatelju sadržaje koje uče 4. Rješavati zadatke u grupi 5. Pružiti drugome potrebnu pomoć	Veliko slovo u imenima ulica i trgova Uspoređivanje brojeva do 100 Množenje i dijeljenje	Rješavanje zadataka u paru i skupinama Povodom Dana općine izračunavanje tjedne, mjesečne i godišnje satnice rada načelnika	Redovna nastava, dodatna nastava Redovna dopunska i dodatna nastava Redovna nastava	Priprema zadataka Objašnjavanje važnosti dogovora za rješavanje zadataka, vođenje razgovora i grupnog rada Usmeno izlaganje, organizacija rada u paru	Bilješka iz koje je vidljiva pomoć pri rješavanju zadataka Bilješke o učeničkoj mogućnosti za prihvaćanje pravila u suradničkom radu	Bilješke o učeničkoj mogućnosti za vođenjem te načinu podrške
PRIRODA I DRUŠTVO	6. Pomoći prijatelju snalaziti se u prostoru	Snalaženje u prostoru	Igra navođenja	Redovna nastava	Organizacija igre i priprema materijala	Bilješka o načinima pomoći	
TZK	7. Suradivati u grupnim igrama	Štafeta	Izvođenje štafetne igre i uočavanje važnost suradnje	Redovna	Organiziranje štafetne igre, vođenje razgovora	Bilješka o poštivanju pravila	
GLAZBENA KULTURA	8. Pružiti drugome potrebnu pomoć u igri 9. Uporabom grupnog rada učenika razvijati suradnju	Sportska kultura Pjevanje	Izvođenje sportskih aktivnosti uz međusobno pomaganje Opisivanje razlike između solo pjevanja i dječjeg zbora	Redovna Redovna, INA	Vođenje rasprave, razgovor o važnosti pomaganja Organizacija zadataka, razgovor, izlaganje	Bilješka o pomaganju i opažanju potrebe za pružanje pomoći Bilješka o primjeni dogovorenoga/ Izvođenje skladbe ili melodije	
LIKOVNA KULTURA	10. Uporabom grupnog rada učenika razvijati suradnju	Dizajn	Grupna izrada plakata za kazališnu predstavu prema uputama	Redovna nastava	Vođenje razgovora, davanje uputa za rad	Bilješka o učenikovom opažanju	
	11. Pružiti drugome potrebnu pomoć	Udubljeno izbočena masa	Izrada lutaka za scenografiju, građenje, kombiniranje	Redovna nastava	Prikupljanje materijala za rad, davanje uputa za rad	Bilješka o učenikovom prepoznavanju/ Izrada lutaka	

I. Individualne osobine

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Samostalno obaviti školske zadatke	Pisanje	Individualan rad u razredu ili kod kuće	Redovna nastava i rad kod kuće	Objašnjavanje o načinu planiranja samostalnog rada		Bilješka, podaci roditelja
	1.a. Samostalno obaviti školske zadatke	Čitanje po ulogama - igrokaz	Izražajno čitanje po zadanim ulogama	Redovna nastava	Planiranje individualnih zadataka i načina izvedbe		Snimka čitanja uloga
	2. Obaviti zadatak u skladu s dogovorom s učiteljem	Obavijest	Dogovaranje oko odabira vrste zadatka i roka izvedbe	Redovna nastava	Izbor zadataka i dogovor oko načina izvedbe i rokova		Bilješka o pridržavanju dogovora o obavljenim zadacima
STRANI JEZIK	2.a. Obaviti zadatak u skladu s dogovorom s učiteljem	Radijska emisija	Ispunjavanje tablice zadataka, prezentacija i raspravljanje	Redovna ili izvanučionička nastava	Izrada tablice sa zadacima (tema, zvuk, trajanje emisije, sudionici)		Tablica
	3. Prepoznati uspješnost u obavljanju zadatka	Igrokaz	Izvođenje zadataka koji ostvaruju osjećaj uspješnosti	Redovna nastava	Planiranje individualiziranih zadataka koji svakome omogućavaju doživljaj uspjeha		Bilješke o samoefikasnosti rada, podaci roditelja
	4. Samostalno obaviti školske zadatke	Po izboru	Individualan rad u razredu	Redovna nastava	Objašnjavanje načina planiranja samostalnog rada		Bilješka o opaženoj samostalnosti u školskom radu
MATEMATIKA	5. Samostalno rješavati zadatke	Zadaci riječima	Individualno rješavanje zadataka	Redovna i dodatna nastava	Izbor i organiziranje zadataka		Nastavni listić
	6. Iznositi zaključke o samostalnosti u radu	Aritmetika i geometrija	Opisivanje važnosti vježbanja i ponavljanja za samostalnost u radu, opisivanje povezanosti vještina čitanja i rješavanja tekstualnih zadataka	Redovna nastava	Pripremanje tekstualnih zadataka za vježbanje u školi i za domaću zadaću		Izvršavanje domaće zadaće
	7. Prepoznati važnost geometrije u svijetu rada	Stranice kvadrata, pravokutnika i trokuta	Razgovor s roditeljima o načinu izgradnje kuće, izlaganje dobivenih informacija u razredu	Redovna nastava, rad kod kuće	Davanje uputa za organizaciju rada kod kuće	Roditelji	Nastavni listić
PRIRODA I DRUŠTVO	8. Razgovarati s gostima predavačima	Zaštita od požara	Sudjelovanje u razgovoru s gostima, zapisivanje i postavljanje pitanja koja učenike zanimaju	Redovna nastava	Vođenje razgovora	Gosti vatrogasci	Bilješke o vođenju razgovora
	9. Prepoznati svoju ulogu u održavanju čistoće okoliša	Čistoća, zaštita i čuvanje okoliša	Razvrstavanje otpada i gledanje video zapisa	Redovna nastava, izvanučionička nastava	Priprema materijala i nastavnih listića		Nastavni listić
LIKOVNA KULTURA	10. Iskazati svoje mišljenje o umjetničkim djelima	Točka i crta, grafički dizajn	Promatranje i iznošenje svojih dojмова	Redovna nastava	Priprema materijala		Bilješka o učenikovom doživljaju umjetničkih djela

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
GLAZBENA KULTURA	11. Samostalno rješavati zadatke i iznositi zaključke	Strip	Izvođenje pripremljenih zadataka koji omogućuju doživljaj uspješnosti, građenje, kombiniranje	Redovna nastava	Planiranje individualiziranih zadataka koji pojedincu omogućavaju doživljaj uspjeha, vođenje razgovora, davanje uputa, pokazivanje primjerka stripa kao predloška		Bilješka o mogućnosti organiziranja i pripremanja
	12. Samostalno izraditi domaću zadaću	Modeliranje	Izrada plakata u grupi	Redovna nastava	Prikupljanje podataka o važnosti vode, vođenje razgovora, davanje uputa		Bilješka o samoeffikasnosti učenika/ Izrada plakata
	13. Samostalno rješavati zadatke i iznositi zaključke	Pjevanje	Prepoznavanje tempa, dinamike i tonaliteta u zadanoj pjesmi	Redovna nastava, INA	Vođenje razgovora, demonstracija		Bilješka o učenikovo samostalnosti u radu/ Izvođenje skladbe ili melodije
	14. Samostalno obaviti zadani zadatak	Slušanje	Samostalno analiziranje odslušanog glazbenog djela	Redovna, izvanučionička nastava	Davanje uputa za rad		Bilješka o učenikovo samostalnosti u radu/ Slušanje primjerene skladbe
TZK	15. Izvesti pokrete uočene kod balerine/sportaša	Ritmičke strukture	Demonstracija i izvođenje pokreta uz koreografiju	Redovna nastava	Organizacija susreta s poznatim sportašem	Sportaši	Bilješka o izvedenim aktivnostima
	16. Samostalno rješavati zadatke i iznositi zaključke	Igranje momčadske igre	Igranje momčadskih igara uz samostalno primjenjivanje pravila	Redovna, INA	Vođenje razgovora o iskustvu samostalne primjene pravila		Bilješka o uspješnosti slijeđenja uputa
	17. Ustrajati u zadanim aktivnostima i ponašanju	Svakodnevno vježbanje, pravilna prehrana	Vođenje bilješki o vlastitim aktivnostima (dnevnik) vezanim uz vježbu, prehranu i sl.	Redovna, INA	Organiziranje zadataka koji zahtijevaju ustrajnost, vođenje rasprave o važnosti ustrajnosti za postizanje uspjeha		Bilješka o uspješnosti slijeđenja uputa, dnevnik o aktivnostima

2. CIKLUS 1b (3. i 4. razred)

A. Znanje o sebi s orijentacijom na vlastite jake strane i budućnost

PRREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACĀENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Usporediti svoje sličnosti i razlike s likovima iz literarnih i filmskih djela 2. Opisati osobine likova	Izgled i ponašanje lika Lektira: Družba Pere Kvržice	Pripovijedanje o likovima iz književno-umjetničkih i filmskih djela Rasprava u paru o sličnostima i razlikama između sebe i odabranog lika uz pridržavanje teme, izlaganje zaključka	Redovna nastava	Usmeno izlaganje, čitanje, promatranje		Bilješke o učenikovom napretku
STRANI JEZIK	3. Pripovijedati o zamišljenom zanimanju 4. Usporediti svoje sličnosti i razlike s likovima iz priča	Pripovijedanje – Da sam ekolog, ... Opisivanje i uspoređivanje vlastitih osobina i osobina likova iz priče	Samostalno pripovijedanje te slušanje govornika Slušanje i čitanje priče <i>The fox and the hedgehog</i> ; navođenje osobina likova i usporedba s vlastitim osobinama; izrada plakata	Redovna nastava	Organiziranje rasprave u paru i izlaganja zaključka		Vođenje bilješki o učenikovo mogućnosti usporedbe, izražavanje osjećaja i doživljaja
MATEMATIKA	5. Prepoznati svoje jake strane u matematici i važnost zalaganja 6. Opisati sebe u nekom zanimanju koje zahtijeva matematiku, računanje	Izvođenje više računskih radnji Računske radnje	Procjenjivanje uspješnosti u rješavanju zadataka u različitim matematičkim područjima Utvrđivanje sličnosti i razlike između učenika i zaposlenika (bankar, trgovac) i zapisivanje u pripremljenu tablicu	Redovna nastava, dodatna nastava	Vođenje razgovora ili rasprave Priprema materijala za čitanje i slušanje priče; vođenje rasprave, organizacija izrade plakata Priprema nastavnih listića, razgovor		Bilješke o učenikovo mogućnosti korištenja govornih vrednota HJ Plakat kao prilog u učenikovo portfoliju profesionalnog razvoja
PRIRODA I DRUŠTVO	7. Usporediti zanimanja koja mu se sviđaju 8. Nabrojiti svoje pozitivne osobine 9. Povezivati svoje hobije i interese	Moja županija; Brežuljkasti krajevi RH Čovjek Travnjak, šuma, zavičajno područje	Razgovor o zanimanjima koja se učenicima sviđaju, obrazlaganje razloga zašto im se ta zanimanja sviđaju Navođenje svojih pozitivnih osobina koje će biti važne za odabir zanimanja, grupna izrada plakata	Redovna nastava	Priprema prezentacije o različitim zanimanjima Davanje uputa za izradu tablice sličnosti i razlikama Redovna nastava		Bilješke o usporedbi i rangiranju zanimanja koja im se sviđaju Predložak kao prilog u učenikovo portfoliju profesionalnog razvoja/ izrada plakata: Ovo ćemo možda postati Predložak kao prilog učenikovo portfoliju profesionalnog razvoja

PRIDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
TZK	10. Prepoznati napredak u psihomotoričkim vještinama	Trčanje, Skakanje	Samostalno uspoređivanje rezultata vlastitog inicijalnog i finalnog mjerenja	Redovna nastava	Antropometrijsko mjerenje, bilježenje i obrada podataka		Tablica početnog i završnog stanja
	11. Opisati svoje interese i hobije	Slobodno vrijeme i zdravlje	Opisivanje interesa (momčadski ili pojedinačni sport), popunjavanje radnog listića	Redovna, izvanškolska	Demonstracija, izlaganje, Radni listić: Što volim, a što ne		Radni listić kao prilog učeničkom portfoliju
	12. Prepoznati svoje interese i sposobnosti u pojedinim umjetničkim područjima	Oblikovanje na plohi – crtanje, slikanje	Sudjelovanje na školskim priredbama i izložbama	Izvanastavne aktivnosti, redovna nastava	Priprema i organizacija sudjelovanja na izložbama i priredbama		Likovni radovi; nastup na priredbi
LIKOVNA KULTURA	13. Prepoznati napredak u glazbenom i likovnom izražavanju	Pjevanje; Površina – kompozicija, rekompozicija	Usmeno i pisano opisuje vlastiti napredak sudjelovanja na školskim priredbama i izložbama	Izvanastavne aktivnosti, redovna nastava	Vođenje razgovora, priprema listića samoprocjene		Likovni radovi; praćenje sudjelovanja u glazbenim aktivnostima, listić samoprocjene
	14. Nabrojati svoje pozitivne osobine – umjetničke talente	Kontrast i dominacija	Navođenje svojih pozitivnih osobina te utjecaj na odabir zanimanja, izrada plakata	Redovna nastava, INA	Organizacija rada, davanje uputa		Predložak kao prilog uz portfolio učenika/ izrada plakata: To smo mi
	15. Usporediti sebe sa zanimanjima u području likovne umjetnosti	Kontrast i dominacija	Utvrđivanje sličnosti i razlika između sebe i osoba različitih zanimanja npr. slikara, kipara...	Redovna nastava, INA	Organizacija rasprave te vođenja izlaganja		Bilješka o učeničkoj mogućnosti usporedbe
GLAZBENA KULTURA	16. Opisati svoje hobije i interese vezane uz područje likovnog	Dizajn – oblici i funkcije	Opisivanje interesa i hobija, popunjavanje radnog listića, izrada plakata	Redovna nastava, INA	Vođenje razgovora, priprema radnog listića, davanje uputa za izradu plakata		Predložak uz portfolio učenika/ Izrada plakata: Volim, ne volim
	17. Opisati svoje glazbene interese i hobije	Pjevanje ili sviranje	Opisivanje interesa za sviranje ili pjevanje, popunjavanje radnog listića	Redovna, izvanučionička nastava	Izlaganje, vođenje razgovora, priprema radnog listića	Učenici i učitelji Glazbene škole	Predložak kao prilog učeničkom portfoliju/ Izvođenje skladbe ili melodije
VJERONAUK	18. Prepoznati u Isusu strpljivu i vrijednu osobu koja brine o svakom čovjeku	Isus hrani mnoštvo	Navođenje vlastitih pozitivnih osobina i rasprava o njima, popunjavanje radnog listića	Redovna nastava	Vođenje razgovora, priprema radnog listića		Radni list

B. Znanje o svijetu rada

PRIDMET	KOMPETENCIE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Usporediti zanimanja različitih osoba u prozrim i filmskim djelima 2. Opisati jednostavnije poslove i uvjete rada s kojima se svakodnevno susreće 3. Usporediti zanimanja (stari zanati i nova zanimanja) 4. Prepoznati zanimanje različitih osoba na temelju pisanog ili vizualnog izvora	Stvaralačko pisanje – oblikovanje kraćega sastavka Obilježavanje Dana kruha Gledanje ili razgledavanje (dokumentarni film ili posjet muzeju) Lektira: Emil i detektivi	Vođenje dvostrukog dnevnika Igranje pantomime (zanimanja vezana uz proizvodnju kruha) Samostalno ili skupno povezivanje poslova, alata i zanimanja, izrada razrednog panoa	Redovna nastava Redovna nastava	Davanje uputa za vođenje dvostrukog dnevnika Organizacija timskog rada Izrada NL ili pitanja za kviz, prikazivanje dokumentarnog filma, vođenje izrade panoa	Gošća majka ili baka Kustos muzeja	Dvostruki dnevnik Bilješke o mogućnosti učenika kod izvođenja pantomime Bilježenje mogućnosti opisivanja, razredni pano
STRANI JEZIK	5. Imenovati različita zanimanja i opisati njihove poslove	Zanimanja – imenovanje i opisivanje njihovih poslova	Gledanje materijala o zanimanjima, razgovor o poslovima koji se obavljaju u sklopu tih zanimanja	Redovna nastava	Prikazivanje odabranog materijala, vođenje razgovora s učenicima		Bilješke o učenikovo sposobnosti postavljanje točnog pitanja, uručivanje značke detektiva pobjedničkom timu Bilješka o učenikovo sposobnosti prepoznavanja i imenovanja različitih zanimanja i poslova
MATEMATIKA	6. Procijeniti važnost mjernih jedinica u nekim zanimanjima 7. Dati primjer važnosti razumijevanja vremenskih jedinica u zanimanjima 8. Objasniti važnost geometrijskih računanja u pojedinim zanimanjima 9. Usporediti zanimanja nekad i danas 10. Prepoznati zahtjeve nekog zanimanja/ posla 11. Prikazati prednosti i mogućnosti nekih zanimanja u zavičaju	Opseg i površina pravokutnika i kvadrata Pisano zbrajanje i oduzimanje brojeva do 1000 Opseg i površina pravokutnika i kvadrata Računske radnje i geometrija Računske radnje (izračunavanje zarade) Nizinski zavičaj	Mjerenje i izračun opsega i površine pravokutnika i kvadrata na primjeru makete Rješavanje zadataka riječima u određenom vremenu Odlazak u posjet keramičaru, razgovor i prikupljanje podataka, rješavanje zadataka Opažanje i razgovor o razvoju zanimanja vezanih uz razvoj matematike i informatike Dramatizacija igre prodavač – kupac, korištenje papirnatih novčanica Sudjelovanje u grupnoj izradi plakata o zanimanjima u zavičaju	Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava	Priprema makete, zadataka i mjernih pomagala, davanje uputa za mjerenje Pripremanje zadataka riječima, praćenje rada s kontrolom vremena Organizacija i dogovor posjeta, vođenje razgovora, pripremanje zadataka Vođenje razgovora o opaženom i prikaz u obliku tablice Organizacija potrebnih materijala za igru, davanje uputa za oblikovanje računa Priprema slika, tekstova i časopisa za izradu plakata	Nastavni listić Nastavni listić s ograničenim vremenskim trajanjem Keramičar Nastavnik informatike Prodavačica	Nastavni listić s ograničenim vremenskim trajanjem Bilješke o kvaliteti postavljenih pitanja i točnosti rješavanja nastavnog listića Bilješka o učenikovo mogućnosti zaključivanja povezanosti Izrada fotografija za razredni pano Analiza plakata

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	12. Razlikovati zanimanja ljudi koja su vezana uz gospodarstvo zavičaja	Primorski zavičaj, Gorski zavičaj	Prikupljanje podataka i izrada PPT prezentacije	Redovna nastava	Davanje uputa za rad, podjela zaduženja u skupinama, praćenje rada učenika		Analiza PPT prezentacije
	13. Povezati životne uvjete i zanimanja ljudi u različitim regijama Hrvatske	Zavičaji: nizinski, brežuljkasti, gorski, primorski	Popunjavanje konceptualne tablice, izrada plakata u skupinama po zavičajima	Redovna nastava	Priprema i upute za popunjavanje konceptualne tablice, priprema materijala za izradu plakata		Konceptualna tablica, vrednovanje plakata i rada u skupini
	14. Prikazati jedno zanimanje sa zahtjevima i uvjetima	Čovjek: Ljudsko tijelo	Sudjelovanje u razgovoru s gostom o njegovu zanimanju	Redovna nastava	Dogovor s gostom, priprema učenika za razgovor	Gost – liječnik, medicinska sestra	Pratiti vođeni razgovor i način postavljanja pitanja
	15. Prepoznati zanimanja zavičajnog područja	Gospodarstvo zavičajnog područja	Sudjelovanje u igri „Pokaži na zemljovidu“ (kartice s imenima reljefnih dijelova) te imenovanje zanimanja	Redovna nastava	Organizacija igre (kartice)		Bilješka o učeničkoj mogućnosti imenovanja te prepoznavanja
	16. Opisivati poslove i uvjete rada svojih roditelja	Gospodarstvo moje županije	Samostalno ili grupno povezivanje poslova, alata i zanimanja	Redovna ili izvanučionička (posjet muzeju ili OPG-u)	Organizacija RL ili timskog rada KVIZ	Voditeljica muzeja, zaposlenici OPG-a	Radni listić kao prilog uz učenički portfolio, plakati
GLAZBENA KULTURA	17. Istražiti folklornu glazbu i zanimanja vezana uz tradiciju regija Hrvatske	Folklorna glazba Slavonije i Baranje	Opisivanje, bilježenje, istraživanje i slikanje folklornih manifestacija zavičaja	Projektna nastava	Organizacija izvanučioničke nastave, davanje uputa za rad	Roditelji	Prikupljene bilješke, opisi, crteži, fotografije...
	18. Opisivati osobine glazbenika	Pjevanje ili sviranje	Ciljano opažanje i razgovor o osobinama	Redovna, izvanučionička nastava	Vođenje razgovora	Učenci školskog zbora, nastavnica GK	Bilješka o prepoznavanju osobina/ Izvođenje skladbe ili melodije
	19. Prepoznati instrument i zanimanje	Sviranje	Igra otkrivanja, asocijacije, razgovor	Redovna nastava	Pokazivanje ili demonstracija, vođenje razgovora		Bilješka o mogućnosti prepoznavanja
LIKOVNA KULTURA	20. Opisati poslove i uvjete rada glazbenika	Pjevanje i sviranje	Rješavanje zadataka povezivanja poslova, instrumenata, zanimanja	Redovna nastava	Samostalni rad RL ili timski rad, Kviz		Bilješka o mogućnosti opisivanja zanimanja
	21. Prepoznati zanimanja na lik. načinima izražaja	Jedinstvo boja, oblika, veličina	Gledanje slika, skulptura, grafika, crteža te razgovor o vrstama zanimanja	Redovna nastava, INA	Organizacija materijala za prikazivanje, otkrivanje, vođenje razgovora		Bilješka o učeničkom prepoznavanju
	22. Opisati poslove i uvjete rada zanimanja vezanih uz likovnu umjetnost	Rekompozicija	Ciljano opažanje i razgovor o zanimanjima (restorator, kustos, soboslikar)	Redovna, izvanučionička nastava	Upućivanje na samostalno opažanje, vođenje razgovora uz potcajna pitanja	Kustos muzeja, soboslikar	Bilješka o opisanoj zanimanju

PRIDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
TZK	23. Usporediti sebe s poznatim sportašem	Trčanje, igranje	Utvrđivanje sličnosti i različitosti između sebe i sportaša	Redovna nastava	Organizacija rasprave, vođenje izlaganja		Bilješka o mogućnosti usporedbe
	24. Prepoznati zanimanje prema vizualnom predlošku	Trčanje, igranje, skakanje	Igranje uloga prema sportovima (pantomima)	Redovna nastava	Organizacija timskog rada i igre pantomime	Gost – gimnastičarka, zanimanja i uvjeta rada ritmičarka	Bilješka o prepoznavanju zanimanja i uvjeta rada ritmičarka

C. Razumijevanje važnosti rada u životu pojedinca

PRIDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Analizirati svoje životne uloge	Samostalno stvaranje priče	Razgovor o njihovim ulogama, samostalno stvaranje priče	Redovna nastava	Vođenje razgovora, poticanje na stvaralačko pisanje		Bilješke o napretku u pisanju samostalne priče
	2. Prikazati važnost poslova roditelja stvaralačkim pisanjem	Stvaralačko pisanje – oblikovanje kraćega sastavka	Razgovor o poslovima roditelja, samostalno stvaranje priče	Redovna nastava	Vođenje razgovora, poticanje na stvaralačko pisanje		Bilješke o napretku u stvaralačkom pisanju
	3. Pripovijedati o školskim i izvanškolskim obvezama	Pripovijedati o svakodnevnim obvezama i rezultatima rada	Samostalno pripovijedanje te slušanje govornika	Redovna nastava	Vođenje razgovora te organizacija zadatka, odgovaranje na pitanja		Bilježenje kvalitete učenikovog pripovijedanja
	4. Pripovijedati i usporediti svoje sadašnje i buduće radne uloge	Pripovijedanje – Zašto treba redovito učiti?	Samostalno pripovijedanje te slušanje govornika	Redovna nastava	Vođenje rasprave uz poticanje izlaganja pitanjima		Bilježenje kvalitete učenikovog pripovijedanja
MATEMATIKA	5. Demonstrirati primjenu matematičkih znanja u svakodnevnom životu	Pisano množenje dvoznamenkastog broja jednoznamenkastim	Igranje uloga, rješavanje zadataka	Redovna nastava	Priprema zadataka i materijala za igru, pojašnjenje uloga		Evaluacijski listić za samoprocjenu aktivnosti
PRIRODA I DRUŠTVO	6. Objasniti na svom primjeru i primjeru roditelja kako rad doprinosi kvaliteti života	Gospodarstvo mog zavičaja	Popunjavanje T-tablice u suradnji s roditeljima (viđenje učenika i stvarna situacija)	Redovna nastava	Dogovaranje aktivnosti s roditeljima, priprema T-tablice, upute za popunjavanje tablice	Roditelji	T-tablica
	7. Prepoznati različite uloge unutar zanimanja	Čovjek	Rasprava o ulogama u zanimanju (učiteljica, učenik)	Redovna nastava	Vođenje razgovora o vrstama i izmjenama uloga		Bilješka o učenikovoj mogućnosti prepoznavanja uloga
TZK	8. Objasniti važnost upornosti i marljivosti u postizanju cilja	Ritmčke i plesne strukture	Ilustrirati kako je važno redovito ulaganje truda za postizanje cilja u TZK	Redovna nastava	Pokazuje, prati, savjetuje učenike		Tablice uspjeha i napretka

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
GLAZBENA KULTURA	9. Usporediti obilježja svoje učeničke i buduće radne uloge 10. Opisivati različite uloge vezane uz glazbu	Trčanje, skakanje, igranje, bacanje i hvatanje Sviranje, pjevanje	Rasprava o višestrukim ulogama (igranje rukometa u školskom klubu i uloga u poznatom RK) Rasprava o različitim ulogama (samostalni gitarist, solist orkestra ili član)	Redovna nastava	Vođenje razgovora o vrstama i izmjeni uloga		Bilješka o prepoznavanju životnih uloga
	11. Predvidjeti moguće prepreke i kako ih premostiti u umjetničkim zanimanjima	Elementi glazbene kreativnosti	Sudjelovanje u raspravi o mogućim preprekama za pojedina umjetnička zanimanja i pronalaženju načina kako ih prevladati	Redovna nastava	Vođenje rasprave		Dokaz uspješnosti (potvrda sudjelovanja)
LIKOVNA KULTURA	12. Usporediti različite uloge	Kompozicija oblika	Uspoređivanje sličnosti i razlika (učenik – slikar – kipar), sudjelovanje u izradi zajedničkog rada	Redovna nastava, INA	Vođenje razgovora i izlaganja u razredu		Bilješka o mogućnosti usporedbe/ izrada zajedničkog rada (veličina oblika izražava sličnost ili različitost)
VJERONAUK	13. Usporediti kruh s neba (hostija) i kruh rada ruku čovječjih	Dani kruha i zahvalnosti	Uspoređivanje sličnosti i razlika izrade kruha u Isusovo vrijeme i danas	Redovna nastava	PPT prezentacija, razgovor, timski rad		Izrada plakata

D. Razumijevanje društvene vrijednosti rada

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Objasniti važnost rada na primjerima proznih, poetskih i filmskih djela 2. Izraziti svoje mišljenje o važnosti rada za obitelj i zajednicu 3. Objasniti korisnost rada	Pripovijedanje Rasprava Dokumentarni film ili posjet muzeju	Pripovijedanje prema planu Argumentirano iznošenje vlastitih stavova Analiziranje posljedica rada/ nerada za sebe i druge	Redovna nastava	Razgovor i rad na tekstu, pisanje Pripremanje i vođenje rasprave		Bilješke o napredovanju usmenom pripovijedanju Bilješke o aktivnom sudjelovanju u raspravi
				Redovna ili izvanučionička nastava	Vođenje rasprave o uzrocima i posljedicama	Voditeljica muzeja	Bilješka o učenikovoju mogućnosti objašnjenja korisnosti rada

PRIDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
STRANI JEZIK	4. Nabrojiti osobe i njihove uloge u školskom okruženju	Osobe u školskom okruženju, njihova uloga i utjecaj koji imaju na kvalitetu učeničkog života	Raspravljajte o poslovima koji se obavljaju u učeničkom neposrednom školskom okruženju i analizirajte utjecaj koji imaju na kvalitetu učeničkog života	Redovna nastava	Vođenje razgovora s učenicima		Bilješka o učeničkoj sposobnosti analize utjecaja koje određeni poslovi u školskom okruženju imaju na kvalitetu života učenika
MATEMATIKA	5. Objasniti korisnost rada (novac)	Jedinice za novac, računarske radnje	Samostalno imenovanje novčanica, računanje i primjena u računima	Redovna nastava	Izrada tekstualnih zadataka, organizacija samostalnog rješavanja postupka		Bilješka o mogućnostima točnog računanja i primjena naučenog
PRIRODA I DRUŠTVO	6. Usporediti zanimanja u prošlosti i sadašnjosti	Sadašnjost, prošlost, budućnost	Samostalno izrađivanje Vennovog dijagrama za uspoređivanje zanimanja u prošlosti i sadašnjosti	Redovna nastava	Priprema Vennovog dijagrama, vođenje razgovora o zanimanjima u prošlosti i sadašnjosti	Vennov dijagram	
	7. Prikazati važnost nekog zanimanja za zajednicu nakon posjeta	Gospodarske djelatnosti zavičajne regije, Gospodarstvo i kvaliteta okoliša	Postavljanje pitanje i razgovaranje o važnosti zanimanja, izrada izvješća o važnosti pojedinih zanimanja	Redovna nastava, izvanučionička nastava, rad kod kuće	Dogovaranje posjeta, organiziranje prijevoza, pripremanje učenika, davanje uputa za izradu izvješća	Djelatnici nekog poduzeća, komunalni djelatnici	Izvješće
	8. Objasniti načine čuvanja i ulogu pojedinca u čuvanju prirodne i kulturne baštine	Moj zavičaj u prošlosti; Kulturno-povijesne znamenitosti RH	Rad u skupinama kroz aktivnost „kockarenje“	Redovna nastava, izvanučionička nastava	Priprema listića i kocke s pitanjima		Odgovori na postavljena pitanja kroz kockarenje
	9. Objasniti korisnost rada	Travnjak	Analiziranje posljedica rada / nerada za sebe i okolinu - (Ijekovito bilje ili lijekovi)	Redovna nastava, INA	Vođenje rasprave te organizacija rada u školskom vrtu		Bilješka o učeničkoj mogućnosti objašnjenja korisnosti/ Sušenje ijekovitog bilja
LIKOVNA KULTURA	10. Objasniti važnost umjetnosti za život ljudi	Oblikovanje na plohi – crtanje, slikanje	Prikupljanje informacija o poznatim umjetnicima našeg zavičaja i prikazivanje na plakatu	Redovna nastava i izvannastavne aktivnosti	Pripremanje materijala za rad, upute za izradu plakata		Plakat
	11. Objasniti korisnost rada u području likovnih umjetnosti	Arhitektura i urbanizam	Gledanje predloška te analiziranje rada ili nerada, oslikavanje razrednog zida	Redovna nastava, INA	Organizacija pokazivanja, razgovora i izlaganja, upute za oslikavanje zida		Bilješka o objašnjenju rada ili nerada te sudjelovanje u oslikavanju zida
GLAZBENA KULTURA	12. Naglasiti korisnost rada	Glazba kao način opuštanja i smanjenja stresa	Slušanje te izražavanje osjećaja i doživljaja slušanog	Redovna nastava	Vođenje vježbi opuštanja i relaksacije te razgovora		Bilješka o objašnjenju korisnosti rada
TZK	13. Objasniti korisnost rada	Trčanje, igranje, skakanje	Analiziranje rada/nerada i njihovih posljedica	Redovna, izvannastavna nastava	Vođenje rasprave, objašnjavanje potrebe brige za zdravlje		Bilješka o objašnjenju korisnosti rada
VJERONAUKE	14. Prepoznati temeljne kršćanske vrijednosti i njihovu važnost u svakodnevnom životu i u svijetu rada	Božje zapovijedi – pravila života	Raspravljajte o višestrukim ulogama u životu svakog pojedinca	Redovna nastava	Molitveno izražavanje, čitanje, pisanje, planiranje i prezentiranje rezultata		Radni list

E. Razumijevanje razvoja karijernog puta pojedinca

PRREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Opisati kako zamišlja sebe i svoje vršnjake u bližoj i daljoj budućnosti 2. Prikazati svoje buduće zanimanje	Pripovijedanje Čitanje po ulogama	Samostalno pripovijedanje o stvarnome i zamišljenome budućem događaju Sudjelovanje u dramskim improvizacijama	Redovna nastava Redovna nastava	Vođenje razgovora, poticanje na pravilno izražavanje Podjela uloga, priprema teksta		Bilješka o učenikovoj mogućnosti zamišljanja budućnosti (snimka pričanja) Bilješke o izražajnom čitanju i djelovanju u dramskim improvizacijama
PRIRODA I DRUŠTVO	3. Izdvojiti ključne točke u karijernom putu nekog lika 4. Raspravljati o svojoj budućnosti 5. Izdvojiti ključne točke u karijernom putu gosta 6. Prikazati sebe u nekom zanimanju	Povezanost događaja s vremenom, mjestom i likom Rasprava na temu odabira bliskih zanimanja, npr. liječnik ili veterinar Vremenska crta Priroda, travnjak	Bilježenje razvoja karijere pomoću vremenske crte Pričanje priče o sebi te raspravljanje na temu odabira	Redovna nastava Redovna nastava Redovna, izvanučionička nastava Redovna nastava, INA	Čitanje i analiza priče, upućivanje učenika u bilježenje vremenske crte Vođenje rasprave o prednostima i nedostacima odabira Dogovor s gostom, priprema lente vremena Poticanje izlaganja potpitanjima ili pokazivanjem herbarija biljaka	Gost	Pregled vremenske crte Bilješka o učenikovoj mogućnosti zamišljanja budućnosti / Izrada razrednog panoa o učenicima kao budućim zaposlenicima Lenta vremena uz obrazloženje Bilješka o učenikovoj mogućnosti zamišljanja budućnosti
MATEMATIKA	7. Prikazati sebe kao učenika i budućeg matematičara	Mjerenje dužine	Prikazivanje sadašnjeg i budućeg stanja crtanja dužine određene duljine	Redovna nastava	Organizacija crtanja dužine (različite boje)	Profesor matematike (bivši učenik)	Priložen crtež
GLAZBENA KULTURA	8. Komentirati kako hobi može postati zanimanje (pjevanje, sviranje) 9. Opisati kako zamišlja sebe ili svoje vršnjake u budućnosti	Pjevanje i sviranje Sviranje ili pjevanje	Iznošenje vlastitog mišljenja i razgovor s gostom Pričanje priče o sebi kao poznatom pjevaču ili sviraču	Redovna nastava i izvannastavne aktivnosti Redovna nastava	Vođenje razgovora, dogovor s gostom Objašnjenje zadatka „pričam priču“ te poticanje izlaganja dodatnim pitanjima	Gost	Anketni upitnik nakon vođenog razgovora Bilješka o učenikovoj mogućnosti zamišljanja budućnosti
TZK	10. Opisati svoj razvojni put u tjelesnom kretanju	Vježbanje u vrtiću, školi, budućem klubu	Pričanje priče „Kako sam vježbao prije i sada“	Redovna nastava	Objašnjenje zadatka „pričam priču“, izlaganje		Bilješka o učenikovoj mogućnosti zamišljanja budućnosti

F. Razumijevanje potrebe za cjeloživotnim učenjem

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACĀENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Prikazati što je znao, želi znati i što je naučio 2. Nabrojati što je sve do sada naučio (npr. u pisanju, čitanju, analizi djela) 3. Navesti što je novo naučio i zašto je to bitno 4. Opisati kako matematička znanja koristi u svakodnevnom životu 5. Navesti što je prije znao, a što sada u matematici koristi	Stvaralačko pisanje Opisivanje prema planu	Samostalna izrada KWL tablice Usmeno opisivanje, raspravljanje i uspoređivanje u paru prema zadanim uputama	Redovna nastava Redovna nastava	Priprema i upute za popunjavanje KWL tablice Organizacija i izrada tablice te vođenje rasprave na temu: Što sam mogao kao mali, a što mogu sada		Pregled i usporedba KWL tablice Bilježenje učenikovog prisjećanja prošlosti
STRANI JEZIK	3. Navesti što je novo naučio i zašto je to bitno?	Što sam novo naučio i zašto je to bitno?	Razgovor u grupi/ paru na temu: što sam znao/mogao u prvom i drugom razredu i što mogu sada	Redovna nastava	Organizacija zadatka i vođenje razredne rasprave		Bilješka o učenikovoj mogućnosti dosjećanja aktivnosti u prva četiri razreda škole
MATEMATIKA	4. Opisati kako matematička znanja koristi u svakodnevnom životu 5. Navesti što je prije znao, a što sada u matematici koristi	Zbrajanje i oduzimanje brojeva do 1000	Razgovor o važnosti matematike u svakodnevnom životu; Igra trgovine	Redovna nastava	Priprema materijala i zadataka za igru		Listić – inventura robe prema tablici mjесnih vrijednosti i novca
PRIRODA I DRUŠTVO	6. Prikazati važnost učenja na primjeru jednog zanimanja 7. Navesti što je znao, a što naučio sada o prirodi	More (turizam, brodogradnja, ribarstvo) Priroda	Tablično ili shematsko prikazivanje vlastitih znanja vezanih uz aritmetiku Raspripljanje u skupinama o važnosti učenja i jačanju vlastitih jakih strana Slaganje podataka u paru (sortiranje biljaka, ljekovito bilje, vrste čajeva)	Redovna nastava Redovna nastava	Vođenje rasprave		Bilješka o učenikovoj mogućnosti za zorno prikazivanje podataka Pracēenje sudjelovanja u raspravi
TZK	8. Objasniti kako kineziološka znanja koristiti u svakodnevnom životu	Hodanja i trčanja; Skakanja; Igre	Kineziološke aktivnosti, bilježenje aktivnosti	Redovna nastava, INA, izvanskolske aktivnosti	Demonstracija aktivnosti, davanje upute za pracēenje i bilježenje		Tablice pracēenja s unosom rezultata
GLAZBENA KULTURA	9. Nabrojati i navesti što zna i što još uči u glazbenom stvaralaštvu	Sviranje ili pjevanje	Razgovor u paru na temu: Što sam mogao, a što mogu sada	Redovna nastava	Organizacija zadatka i vođenje razredne rasprave		Bilješka o dosjećanju prijašnjih aktivnosti/ Izvođenje
LIKOVNA KULTURA	10. Nabrojati što je do sada naučio u izvođenju likovne tehnike	Crtačka ili slikarska tekstura	Razgovaranje u grupi o prošlosti i sadašnjosti u crtanju, slikanju ili modeliranju	Redovna nastava, INA	Organizacija zadatka i vođenje rasprave		Bilješka o dosjećanju aktivnosti
VJERONAUК	11. Opisati što je o sakramentu krštenja naučio prije škole i tijekom pohađanja škole	Kršteni u Kristovo ime	Razgovor u paru na temu što sam o sakramentu krštenja naučio prije škole i tijekom pohađanja škole	Redovna nastava, iskustveno i istraživačko učenje	Usmjeravanje razgovora		Bilješka o učenikovoj mogućnosti dosjećanja znanja iz predškolske i školske dobi

G. Prilagodljivost na nove uloge i razine obrazovanja

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACĀENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Usporediti sličnosti razlike razredne i predmetne nastave s raspravom 2. Ispplanirati svoje slobodno vrijeme	Rasprava Pisanje – poštivanje pravopisne norme	Uspoređivanje u paru o iskustvima vezanih uz školu Pripovijedanje i zapisivanje u tablicu	Redovna nastava Redovna nastava	Organizacija razmjerne iskustava u paru Pripremanje tablice za planiranje slobodnog vremena, vođenje razgovora, upute za rad		Bilješke o učeničkim mogućnostima usporedbe zadataka i obveza u razrednoj i predmetnoj nastavi Bilješke o učenikovim sposobnostima planiranja svog slobodnog vremena
	3. Objasniti i provoditi pravila ponašanja pri raspravi	Rasprava – dogovaranje oko razrednih pravila	Rasprava u paru, bilježenje, prezentacija, sudjelovanje u izradi razrednog panoa ili tablice pravila	Redovna nastava	Organizacija izrade razrednog panoa ili tablice pravila		Bilježenje mogućnosti dosjećanje i primjene pravila/ Izrada razrednog bontona u obliku plakata ili male knjižice
	4. Navesti svoje školske i izvanškolske obveze	Opisivanje prema planu: Kako organizirati svoje obveze	Usmeno ili pismeno opisivanje	Redovna nastava	Organizacija zadataka ili izrada dnevnog rasporeda obveza		Bilješke o mogućnostima navođenja obveza i organiziranja dana
STRANI JEZIK	5. Navesti svoje školske i izvanškolske zadatke	Dnevni zadatci – školski i izvanškolski	Popunjavanje listića s tekstom o svojoj dnevnoj rutini	Redovna nastava	Organizacija učeničkog samostalnog rada, izrada listića		Predložak kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja
MATEMATIKA	6. Predvidjeti važnost matematičkih znanja potrebnih za sljedeću razinu obrazovanja	Uspoređivanje brojeva, pisano zbrajanje i oduzimanje, množenje i dijeljenje, izvođenje više računskih radnji	Raspravljanje o važnosti matematičkih znanja, rješavanje godišnjeg ispita znanja, procjena razine usvojenosti	Redovna nastava, dodatna nastava	Organizacija i vođenje rasprave, priprema godišnjeg ispita znanja		Godišnji ispit znanja
	7. Objasniti i provesti pravila kod rješavanja matematičkih zadataka	Redoslijed računskih radnji	Opisivanje redoslijeda rješavanja računskih radnji	Redovna nastava	Organizacija samostalnog zadanja zadataka od strane učenika		Bilježenje učeničkog zalaganja
PRIRODA I DRUŠTVO	8. Navesti svoje školske i izvanškolske obveze 9. Navesti pravila korištenja alata ili sredstava	Priroda, zavičaj, županija Priroda, zavičaj, županija	Opisivanje organizacije dnevnih obveza te obveza izvan škole. Razgovor u razredu o osobnim iskustvima održavanja vrtnog alata, čuvanja sjemena i sl.	Redovna nastava, INA Redovna nastava, INA	Organizacija zadataka		Bilješka o mogućnosti navođenja radnih zadataka Bilješka o učenikovoj mogućnosti primjene dogovora

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
VJERONAUK	10. Postaviti pitanja vezana uz sakrament prve svete pričesti	Sakrament prve pričesti	Razgovor u paru na temu što je priprava za sakrament prve pričesti promijenila u meni	Redovna nastava	Rad u paru, individualni rad		Bilješka o uspješnosti postavljanja pitanja
LIKOVNA KULTURA	11. Navesti pravilno korištenje zadane likovne tehnike	Slikanje – kompozicija i nijanse boja	Dogovaranje oko poštivanja pravila uporabe tehnike, npr. tuš	Redovna nastava, INA	Vođenje razredne rasprave		Bilješka o primjeni pravila u radu
TZK	12. Navesti pravila igre u ekipi	Igranje	Dogovaranje oko pravila ponašanja u ekipi	Redovna, izvanučionička nastava	Organizacija zadatka i rasprava		Bilješka o dosjećanju i primjeni

H. Prenosive vještine - Spoznajne vještine

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Napisati izvješće držeci se kronološkog slijeda 2. Napisati pismo u pravilnom obliku 3. Analizirati uzroke i posljedice nekog događaja 4. Iskazati vlastiti doživljaj teksta 5. Stvaranje zajedničke priče prema poticaju	Izješćivanje o obavijenom zadatku	Pisanje izvješća o obavijenom zadatku prema danim smjernicama	Redovna nastava	Vođenje razgovora uz poštivanje kronološkog slijeda		Pregled i vrednovanje izvješća
		Pisanje – pismo	Pisanje pisma držeći se uljudbenih pravila	Redovna nastava	Dati upute za pisanje pisma		Pregled učeničkih uradaka
		Stvaranje zajedničke priče prema poticaju	Sudjelovanje u stvaranju zajedničke priče	Redovna nastava	Vođenje razgovora		Bilješke o aktivnom sudjelovanju stvaranju zajedničke priče
		Lektira – Heidi	Usmeno ili pismeno preporučavanje	Redovna nastava	Vođenje vlastitog redoslijeda pričanja		Bilježenje mogućnosti isticanja bitnog te jasnoći preporučavanje
		Lektira – Čarobnjak iz Oza	Pisanje priče u paru te prezentacija	Redovna nastava	Priprema plana stvaranja priče		Bilježenje učeničkih mogućnosti praćenja dogovorenog plana/ Pisanje priča i crtanje za razredni pano
PRIRODA I DRUŠTVO	6. Ispitanirati manji anketni upitnik 7. Ispitanirati intervju	Zdravlje Moja županija	Osmišljavanje pitanja za anketu Osmišljavanje pitanja za intervju	Redovna nastava, domaća zadaća Redovna nastava, domaća zadaća	Pripremanje materijala za izradu ankete Davanje smjernica za oblikovanje intervjua		Anketni upitnik Osmišljeni intervju

PRIDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	8. Riješiti zadatke istraživačkog tipa	Šuma	Provođenje istraživanja o određenom zanimanju	Izvanučionička nastava, domaća zadaća	Priprema odlaska u šumu, dogovaranje radnih zadataka za vrijeme izvanučioničke nastave		Nastavni listić
	9. Izvesti pokus koristeći se jednostavnim mjernim instrumentima	Pokus	Izvođenje jednostavnih pokusa i zaključka	Redovna nastava	Pripremanje potrebnih materijala, nadgledanje učenika, vođenje u donošenju zaključaka		Bilješka o sudjelovanju u pokusu i sposobnosti izvođenja zaključaka
	10. Objasniti uzroke i posljedice nekog događaja	Zaštita okoliša (Dan rijeke Drave, Dan Zemlje)	Razgovor o mogućim uzrocima i posljedicama vlastitog i tuđeg ponašanja (zagadivanje okoliša)	Redovna, INA, izvanučionička nastava	Vođenje rasprave nakon demonstracije ili gledanja filma	Inženjer biologije	Bilješka o mogućnosti povezivanja uzroka i posljedice
MATEMATIKA	11. Analizirati i prepoznati bitne elemente zadatka	Rješavanje tekstualnih zadataka	Samostalno rješavanje zadataka te opisivane važnosti zapisivanja pročitano u obliku računa	Redovna nastava	Organizacija samostalnog stvaranja zadataka i provjeravanja		Bilješka o samostalnosti učenika
	12. Ovladati i primjenjivati postupak pisanog računanja	Pisano računanje računskih radnji	Pravilno pisanje, a zatim rješavanje zadataka, objašnjavanje redoslijeda rješavanja	Redovna nastava	Izrada samostalnih NL		Bilješka o učenikovoj mogućnosti jasnog izražavanja kod rješavanja postupka
	13. Slijediti i poštivati redoslijed postupka	Redoslijed računskih radnji	Opisivanje redoslijeda računskih radnji, samostalno rješavanje zadataka	Redovna nastava, domaća zadaća	Izrada NL, priprema zadataka za rad kod kuće		Bilješka o učenikovoj samostalnosti i točnosti
GLAZBENA KULTURA	14. Razlikovati glazbala po zvuku i izgledu	Slušanje i upoznavanje glazbe	Slušanje, uspoređivanje i opisivanje glazbala	Redovna nastava	Priprema glazbala, audiosnimki, vođenje razgovora		Glazbeni diktat
	15. Izdvojiti pojmove radi razumijevanja	Slušanje	Označavanje glazbenih pojmova (podizanje ruke za dogovoreni pojam)	Redovna nastava	Izlaganje, organizacija zadatka, vođenje razgovora		RL kao prilog za učenikov portfolio
	16. Prepoznati redoslijed glazbene priče	Slušanje glazbene priče Peća i vuk	Obilježavanje na radnom listiću redoslijeda radnje	Redovna nastava	Izrada radnog listića, vođenje razgovora		Bilješka o mogućnosti slaganja redoslijeda/ Slušanje uz pokrete
	17. Planirati korake u posjeti umjetničkim/ glazbenim ustanovama ili događajima	Koncert – slušanje	Razgovor o mogućim uzrocima i posljedicama vlastitog i tuđeg ponašanja	Redovna, izvanučionička nastava	Organizacija odlaska na koncert, vođenje razgovora i rasprave	Sudionici koncerta	Bilješka o povezivanju uzroka i posljedice/ Slušanje i gledanje, obogaćivanje kulture pojedinca
LIKOVNA KULTURA	18. Izdvojiti ključne pojmove	Kadar, odnos slike i teksta	Označavanje i objašnjavanje motiva, likovnog sredstva, komponiranja	Redovna nastava, INA	Priprema zadatka te vođenje rasprave		RL kao prilog učenikom portfolio/ Izložba uradaka
	19. Prepoznati redoslijed nastanka likovnog izraza	Scenska lutka	Slaganje manjih dijelova a zatim njihovo spajanje u cjelinu	Redovna nastava, INA	Priprema i podjela zadataka važnih za nabavu materijala		Bilješka o mogućnosti organiziranja i pripremanja/ Izložba lutaka

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	20. Slijediti redoslijed Učenik će moći:	Kaširanje ili recikliranje	Igranje "Igre asocijacija" te razgovor o načinu rada	Redovna nastava, INA	Pripremanje materijala		Bilješka o uspješnosti slijeđenja pravila/ Izložba i prodaja uradaka
TZK	21. Slijediti upute	Strategija igre	Igranje igara s poštivanjem uputa i bez uputa	Redovna nastava	Izbor i organiziranje igara		Bilješka o uspješnosti slijeđenja uputa
VJERONAUK	22. Izdvojiti glavne događaje i likove iz biblijske priče	Ja sam kruh života	Predstavljanje osnovnih biblijskih likova i označavanje ključnih pojmova	Redovna nastava	Organizacija radioničkog rada i igara		Procjena uključivosti u aktivnosti

H. Prenosive vještine - Komunikacijske vještine

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Izraziti svoje mišljenje u raspravi	Rasprava	Raspravljanje pridržavajući se uljudbenih pravila, iznošenje vlastitog mišljenja.	Redovna nastava	Priprema i vođenje rasprave		Bilješke o aktivnom sudjelovanju u raspravi i iznošenju vlastitog mišljenja
	2. Zastupati svoje mišljenje u govornom i pisanom obliku	Rasprava	Raspravljanje pridržavajući se uljudbenih pravila i pisanje žalbe u uljudnom obliku	Redovna nastava	Priprema i vođenje rasprave, davanje uputa za pisanje žalbe primjereno dobi učenika		Bilješke o učeničkom sudjelovanju u raspravi, pregled pisanih uradaka
	3. Izvještavati o zadatku držeći se redoslijeda	Izvješćivanje o obavljenom zadatku: Božićni običaji u svijetu	Usmeno ili pismeno izvješće prema zadanom redoslijedu	Redovna nastava, domaća zadaća	Priprema zadataka za rad kod kuće		Bilježenje o učeničkovoj mogućnosti slaganja događaja po redoslijedu
MATEMATIKA	4. Uljudno postavljati pitanja i sudjelovati u komunikaciji	Sporazumijevanje	Dramatizacija dogovorene teme	Redovna nastava	Dogovaranje o načinu prikaza teme		Bilježenje učeničkih govornih i kulturnih vrednota u razgovoru
	5. Opisivati svoj napredak	Aritmetika i geometrija	Opisivanje važnost vježbanja i ponavljanja	Redovna nastava	Planiranje individualnih zadataka		Bilješka o samoeфикаsnosti u matematici
STRANI JEZIK	6. Slijediti kratke i jasne upute za rad	Po izboru	Igranje igara i rad u određenim oblicima rada u kojima se zahtjeva slušanje i ponašanje prema uputama	Redovna nastava	Izbor i organiziranje zadataka		Bilješka o uspješnosti slijeđenja uputa
	7. Dati kratku i jasnu uputu za rad	Po izboru	Igranje igara i rad u određenim oblicima rada u kojima se zahtjeva davanje uputa	Redovna nastava	Izbor i organiziranje zadataka		Bilješka o uspješnosti davanja uputa

	8. Odgovarati na pitanja	Po izboru	Odgovaranje na postavljeno pitanje jasno i cjelovito rečenicom	Redovna nastava	Organizacija zadatka odgovaranja na pitanja – rad u grupi / paru	Bilješka o uspješnosti odgovaranja na pitanja s primjerima pitanja
PRIRODA I DRUŠTVO	9. Provesti intervju	Moja županija	Provođenje intervjua sa županom, pisanje osvrta	Izvanučionička nastava	Dogovaranje posjeta županiji, priprema učenika za razgovor	Djelatnici u županiji Pratiti razgovor, pregled pisanih osvrta na razgovor
	10. Postaviti jasno pitanje	Priroda, travnjak, šuma	Postavljanje pitanja stručnjaku, vršnjaku ili učitelji	Redovna, INA, izvanučionička nastava	Organizacija zadatka postavljanja pitanja	Bilješka o uspješnosti postavljanja pitanja
GLAZBENA KULTURA	11. Postavljati pitanja vezana uz skladbu	Slušanje, sviranje	Postavljanje pitanja	Redovna	Postavljanje pitanja u paru ili grupi	Bilješka o uspješnosti postavljanja pitanja
LIKOVNA KULTURA	12. Smisljeno objašnjavati način izrade	Građevine i tijela u prostoru	Odgovaranje na postavljeno pitanje jasno i cjelovito rečenicom	Redovna, INA, izvanučionička nastava	Organizacija postavljanja pitanja u paru ili grupi	Bilješka o uspješnosti odgovaranja cjelovito rečenicom/ Izložba
	13. Objasniti važnost odgovornog postupanja prema priboru i materijalima	Kontrast površina	Dogovaranje o odabiru zadatka i materijala (koristimo što nam je pristupačno količinom i cijenom)	Redovna nastava, INA	Organizacija nabave materijala i spremanja pribora u kutije	Bilješka o odgovornom postupanju/ Uporabna vrijednost košara ili ograda

H. Prenosive vještine - Socijalne vještine

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACŃENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Procijeniti kome u društvenoj zajednici treba pomoć	Obavijest	Prikupljanje informacija o akcijama u udrugama uz pomoć roditelja	Redovna nastava	Obavještavanje roditelje i djece o planu aktivnosti		Bilješke o aktivnostima učenika
	2. Dugoročno planirati svoje zadatke	Stvaralačko pisanje	Samostalna izrada plana aktivnosti za idućih mjesec dana	Redovna nastava	Priprema predloška i uputa za rad		Pregled predloška
	3. Provjeriti uspješnost u obavljanju zadataka	Izvjешćivanje o obavljenome zadatku	Popunjavanje listića samoprocjene	Redovna nastava	Izrada listića samoprocjene		Pregled listića samoprocjene
	4. Zatražiti pomoć stručne osobe (pronaći podatke)	Medijska kultura – knjižnica, računalo	Usmeno ili pismeno izvješće o izvršenom zadatku uz pomoć sudjelovanje u izradi panoa	Redovna, izvanučionička nastava	Organizacija zadatka i pitanja koji zahtijevaju dodatnu pomoć i objašnjenje	Nastavnik informatike, knjižničarka	Bilješka o samostalnom zalaganju u radu/ Izrada panoa: Naši najdraži pisci
MATEMATIKA	5. Rješavati zadatke u grupi	Pisano računanje ili izračunavanje površine	Objašnjavanje važnosti dogovora u rješavanju zadataka	Redovna nastava	Organizacija izrade zadataka za drugu grupu		Bilješka o učeničkoj mogućnosti prihvaćanja pravila u suradničkom radu

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	6. Pružiti drugome pomoć u rješavanju zadataka	Pomagač u učenju	Objašnjavanje drugom učeniku redoslijed rješavanja te opisati važnost pomaganja	Dopunska nastava	Organizacija izrade zadataka, provjeravanje učinjenog		Bilješka o učeničkoj mogućnosti za vođenje te načinu podrške
PRIRODA I DRUŠTVO	7. Zatražiti pomoć vršnjaka u radu	Priroda – okoliš – školski vrt	Traženje dodatnog objašnjenja	Redovna nastava, INA	Organizacija zadataka koji zahtijevaju dodatno objašnjenje (kuhanje pekmeza)	Kuharica ili zaposlenik OPG	Bilješka o načinu traženja pomoći/ Degustacija uradaka (pekmez, čaj)
TZK	8. Učenik će moći sudjelovati u timskim igrama	Igre	Prihvatanje i poštivanje pravila u timskim igrama	Redovna nastava	Objašnjavanje pravila ponašanja u igri, podjela učenika, praćenje igre		Evaluacijski listić
	9. Pružiti pomoć drugima	Učenje sportske kulture (poštivanje suparnika u igri)	Razgovor o važnosti pomaganja	Redovna, izvanučionička nastava	Vođenje rasprave i igranja igara simulacije pomoći		Bilješka o pomaganju i opažanju potrebe za pružanje pomoći
	10. Objasniti uzroke i posljedice ne/poštivanja pravila	Pomaganje pri ozljeđivanju	Razgovor o mogućim uzrocima i posljedicama (nepravilno izvođenje vježbi)	Redovna	Vođenje razgovora uz poticajna pitanja		Bilješka o povezivanju uzroka i posljedice te ponašanja
GLAZBENA KULTURA	11. Pronaći podatke uz pomoć ili samostalno	Slušanje, sviranje, pjevanje	Traženje dodatnog objašnjenja (kompozitor, vrsta melodije, vrste instrumenata)	Redovna, izvanučionička nastava	Organizacija zadataka koji zahtijevaju dodatno objašnjenje		Bilješka o načinu i izvoru objašnjenja
	12. Sudjelovati u zajedničkim glazbenim aktivnostima	Sviranje ili pjevanje	Objasniti bolje mogućnosti izvođenja skladbe u timu	Redovna nastava	Postavljanje zadatka u timu		Bilješka o mogućnosti pomaganja i davanja podrške drugima
LIKOVNA KULTURA	13. Suradivati s drugima pri izradi likovnih radova	Građevine i tijela u prostoru	Razgovorom odrediti pojedinačne zadatke i oblike suradnje s drugima	Redovna, INA, izvanučionička nastava	Organizacija pojedinačnog rada u izvođenju zadatka te pomaganje		Bilješka o razumijevanju pomaganja

I. Individualne osobine

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA Učenik će moći:	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACĀENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
STRANI JEZIK	1. Samostalno obaviti školske zadatke	Po izboru	Individualan rad u razredu	Redovna nastava	Upućivanje učenika u način planiranja samostalnog rada		Bilješka o opaženoj samostalnosti u školskom radu
HRVATSKI JEZIK	2. Samostalno obaviti dogovorene zadatke 3. Obaviti zadatak u skladu s dogovorom s učiteljem	Čitanje po ulogama – igrokaz, basna Radijska emisija	Izražajno čitanje po ulogama Izvođenje zadataka koji omogućuju osjećaj uspješnosti (popunjavanje tablice, prezentacija i raspravljanje)	Redovna nastava	Planiranje individualnih zadataka i načina izvedbe Izrada tablice sa zadacima (tema, zvuk, trajanje emisije, radijske emisije sudionici)		Bilježenje pridržavanja dogovora o obavljanju zadataka Bilješka o učenikovoj mogućnosti samostalnog i odgovornog obavljanja postavljenih zadataka/ Snimka sudjelovanja u emisiji
MATEMATIKA	4. Samostalno rješavati domaću zadaću	Aritmetika i geometrija	Individualan rad u razredu ili kod kuće	Redovna, dopunska nastava	Objašnjavanje načina samostalnog rada		Bilješka o samostalnosti u radu
PRIRODA I DRUŠTVO	5. Izvršavati dogovorene zadatke	Priroda – okoliš – školski vrt	Individualan rad u razredu ili kod kuće	Redovna nastava, INA	Predstavljanje i prihvaćanje zadataka		Bilješka o pridržavanju dogovora i rokova
GLAZBENA KULTURA	6. Obaviti zadatak u dogovoru i roku	Sviranje ili pjevanje	Individualan rad u razredu ili kod kuće (učenje teksta, notnog zapisa)	Redovna nastava	Predstavljanje zadataka na izbor i dogovaranje o načinu izvedbe		Bilješka o pridržavanju dogovora
LIKOVNA KULTURA	7. Obaviti samostalno zadatak u roku	Fotografija (Foto natječaj Lukač)	Izvođenje zadataka koji omogućuju doživljaj uspješnosti	Redovna, dodatna nastava	Planiranje individualiziranih zadataka		Bilješka o samoeфикаsnosti učenika/ Izložba
	8. Obaviti zadatak u skladu s dogovorom s učiteljem	Kompozicija oblika, Dani zahvalnosti	Dogovaranje oko odabira vrste zadataka i materijala (koristimo što nam je pristupačno količinom i cijenom)	Redovna, integrirana nastava	Predstavljanje zadataka na izbor i dogovaranje o načinu izvedbe i rokovima		Bilješka o pridržavanju dogovora o obavljanju zadataka/ Izložba
TZK	9. Poštivati dogovore	Svakodnevno vježbanje, pravilna prehrana	Izvođenje zadataka koji omogućuju doživljaj uspješnosti	Redovna nastava	Davanje uputa za planiranje individualnih zadataka i redoslijeda obavljanja obaveza		Bilješka o samoeфикаsnosti
	10. Prepoznati redoslijed razvoja sebe kao sportaša	Igranje, skakanje, trčanje	Izvođenje radnji potrebnih za uspješnost izvođenja zadanim redoslijedom	Redovna, izvanučionička nastava	Vođenje razredne rasprave		Bilješka o poštivanju vremenskog redoslijeda
	11. Utvrditi prednost vlastitih tjelesnih sposobnosti i njihovo jačanje	Hodanje, trčanje, bacanje	Prepoznavanje važnosti svakodnevnog vježbanja i treniranja.	Redovna nastava, izvanškolske aktivnosti	Podržavati učenike u njihovim aktivnostima i pratiti njihov rad		Tablica rasporeda sudjelovanja u aktivnostima i napretka

3. CIKLUS 2 (5. i 6. razred)

A. Znanje o sebi s orijentacijom na vlastite jake strane i budućnost

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Usporediti sebe s likovima iz proznih i dramskih tekstova 2. Povezati svoje pozitivne osobine i postignuća	Opisivanje osobe Lik u književnom djelu Dramski tekst Vrste riječi Portret	Utvrdjivanje sličnosti i razlika između sebe i likova iz proznih, dramskih i filmskih djela Navođenje vlastitih pozitivnih osobina i povezivanje s nekim postignućem u nastavi ili izvan nastave	Redovna nastava Redovna nastava; rad kod kuće	Vođenje razgovora s učenicima, nastavni listići (Vennov dijagram) Priprema materijala za samostalan rad učenika i pomoć roditelja (predložak: crtež čovjeka, činkvina)	Roditelji	Bilješka o učenikovoj mogućnosti usporedbe sebe i likova Predložak kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja
	3. Procijeniti svoje sposobnosti potrebne za obavljanje određenog zanimanja	Sažeto preporučavanje	Sažeto preporučavanje u dramatičnijem razgovoru za posao, slušanje drugih i objašnjavanje razlike drugih dijaloga	Rad u paru, redovna nastava	Organiziranje razgovora, predlaganje zamišljenih poslodavaca, moderiranje razgovora, upućivanje na prepoznavanje pogreška		Strukturirano: dramatičnija razgovora za posao/ Formativno (razgovor)
	4. Portretistički opisati buduće zamišljeno zanimanje	Portret	Samostalno pisanje sastavka o svojem budućem zanimanju pri čemu trebaju navesti razloge zbog kojih su izabrali to zanimanje	Pojedinačni rad, redovna nastava	Davanje smjernica učenicima za pisani rad		Strukturirano: pisani rad/ Sumativno (ocjena iz školske zadaće)
STRANI JEZIK	5. Nabrojiti svoje interese i hobije	Mojji hobiji i interesi	Nabrajanje i opisivanje hobija	Redovna nastava	Organizacija samostalnog rada prema radnom listu s pitanjima: What do you like doing? What are you good at?		Predložak kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja
	6. Usporediti sebe i svoje vršnjake po osobinama	Osobine mene i mojih vršnjaka	Utvrdjivanje sličnosti i razlika između sebe i svog vršnjaka u razgovoru u paru	Redovna nastava	Organizacija razgovora u paru i vođenje izlaganja u razredu		Bilješka o učenikovoj mogućnosti usporedbe sebe i vršnjaka
	7. Usporediti svoje sposobnosti sa sposobnostima potrebnim za željeno zanimanje	Extraordinary abilities	Sudjelovanje u grupnom radu - oluja ideja, pitanje-odgovor, dopunjavanje rečenica, usmeno opisivanje	Rad u paru, frontalni rad	Davanje uputa za rad na tekstu; upute za pisanje		Frontalna provjera/Vrednovanje realizacije ishoda učenja
MATEMATIKA	8. Povezati osobine i sposobnosti iz matematičkog područja s mogućim zanimanjima	Prirodni brojevi, cijeli brojevi, racionalni brojevi	Rješavanje zadanih matematičkih zadataka	Redovna, dodatna nastava	Zadavanje tekstualnih zadataka koje učenici trebaju „prevesti“ na matematički jezik i rješavati		Riješeni zadaci u bilježnici

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
INFORMATIKA	9. Procijeniti svoje sposobnosti potrebne za obavljanje određenog zanimanja	Slobodno vrijeme	Razgovor o talentima i njihovo povezivanje s određenim zanimanjima, izrada tablice i crtanje brojevinih pravaca, istraživanje udjela pojedinih vrsta zanimanja na temelju prikupljenih podataka. Sudjelovanje u razgovoru o podudaranju zanimanja njihovih roditelja i učeničkih aspiracija.	Frontalni, individualni rad	Vođenje razgovora o interesima učenika i njihovim hobijima, grafički prikaz.	Domaća zadaća	
PRIRODA	10. Prepoznati svoje prednosti i interese u informatičkom području	Crtanje pomoću računala Multimedija	Samostalno izvođenje praktičnog rada: crtanje, snimanje audio i video zapisa	Individualni rad, redovna nastava	Pokazati kako upotrebljavati alate za crtanje, audio i video zapis i potaknuti ih na izražavanje afiniteta	Sustavno evidentiranje načina rješavanja zadataka, bilješke o interesu, razvoju i napretku učenika	Check-lista
GEOGRAFIJA	11. Opisati što učenik čini za zaštitu prirode i usporediti to sa znanstvenim dokazima	Onečišćenje i zaštita prirode	Opisivanje i usmeno izlaganje svojih aktivnosti vezanih uz zaštitu prirode i usporedba sa znanstveno dokazanim učinkovitim ponašanjima.	Frontalni i individualni rad	Pripremiti check-listu za usporedbu osobnih aktivnosti učenika i dokazanih ponašanja učinkovitih u očuvanju okoliša	Bilješka o učeničkom postignuću	
POVIJEST	12. Procijeniti svoje osobine koje bi mogle pridonijeti uspjehu u geografskim zanimanjima	Zemlja u svemiru Vrijeme i klima	Pisanje kratkog eseja prema zadanim smjernicama te usmeno objašnjavanje zašto bi bio dobar u određenim zanimanjima	Redovna nastava	Davanje smjernica za pisanje eseja	Bilješka o učeničkom postignuću, plakat, prezentacija, esej	
VJERONAUKE	13. Preispitati svoje mogućnosti u feudalnom društvu, humanizmu, renesansi i Osmanskom Carstvu	Osmansko Carstvo Feudalno društvo Humanizam i renesansa Rimsko Carstvo i Seoba naroda	Skupna izrada plakata ili prezentacije o promjenama u društvu tijekom navedenih povijesnih razdoblja. Individualno pisanje kratkog eseja o promjenama u društvenoj hijerarhiji tijekom dva navedena razdoblja	Redovna nastava	Pripremanje materijala vezanih uz navedene teme Izlaganje o promjenama vezanim uz društvenu hijerarhiju tijekom dva navedena razdoblja	Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/Prezentiranje sadržaja	
VJERONAUKE	14. Analizirati jesticu moralnih vrednota	U stolarskoj radionici	Promatranje i interpretacija fotografija, izrada likovnog rada koji prikazuje snagu zajedništva; Po uzoru na priču „U stolarskoj radionici“ napisati sličnu priču s naslovom „U mojoj učionici/pemici, sobi...“	Redovna nastava	Priprema materijala, poticanje učenika na crtanje; uvođenje učenika u priču i poticanje na aktualiziranje vrednota kroz sastavak		

KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
LIKOVNA KULTURA	15. Samostalno realizirati zadatak 16. Prepoznati vlastite potencijale	Čiste boje (5.r) / Lokalna boja, tonsko stupnjevanje boja (6.r)	Individualni rad	Analičko promatranje Demonstracija Razgovor Variiranje Građenje Razlaganje		Vrednovanje i samovrednovanje
	17. Navesti svoje interese u kojima boja može biti sredstvo i način izražavanja	Čiste boje (5.r) / Lokalna boja, tonsko stupnjevanje boja (6.r)	Individualni rad	Analičko promatranje Demonstracija Razgovor Variiranje Građenje Razlaganje		Vrednovanje i samovrednovanje
	18. Prepoznati vlastite stvaralačke mogućnosti u likovnom području	Rekompozicija oblika, boja i crta Likovna radionica: Carevo novo ruho	Redovna nastava, individualni rad	Pripremanje i demonstriranje primjera rekonponiranja iz likovne umjetnosti, vođenje razgovora, davanje smjernica za analizu i rekonponiranje vlastitog rada		Bilješka o procjeni i samoprocjeni likovnih uradaka
GLAZBENA KULTURA	19. Prepoznati razvijenu glasovnih sposobnosti pjevanja, praćenja melodije i ritma, pamćenja teksta	Pjesmica „Dobar dan“	Grupni rad	Sviranje, pjevanje, davanje upute		Bilješka
TEHNIČKA KULTURA	20. Prepoznati vlastite vještine	Drvo, vrste drva i alati za obradu (5. razred); Materijali u graditeljstvu (6. razred)	Frontalni rad, samostalni rad, grupni rad	Usmeno izlaganje, vođenje razgovora, demonstracija, davanje uputa za rad		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja
	21. Procijeniti svoje sposobnosti za obavljanje određenog zanimanja	Drvo, vrste drva i alati za obradu (5. razred); Materijali u graditeljstvu (6. razred)	Frontalni rad, samostalni rad, grupni rad.	Usmeno izlaganje, vođenje razgovora, demonstracija, davanje uputa za rad		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja
TZK	22. Usporediti svoje sportske mogućnosti s mogućnostima vrhunskih sportaša kroz različite sportske aktivnosti	Mini odbojka 3: 3	Redovna nastava, grupni rad	Demonstriranje elemenata odbojke, davanje uputa o korištenju svih elemenata odbojke koje su do tada usvojili i usavršili		Bilješke o zainteresiranosti učenika i razini sposobnosti za pojedinu aktivnost kroz natjecanja

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	23. Nabrojiti pozitivne osobine za one aktivnosti u kojima su najtalentiraniji	Igre vršnim odbijanjem	Izvođenje pojedinih aktivnosti, analiziranje s ostalim učenicima i samoprocjena osobina i sposobnosti, uspoređivanje svoje procjene s učiteljem	Redovna nastava, individualni rad	Promatranje uspješnost učenika tijekom izvođenja aktivnosti i procjenjivanje razine usvojenosti i razvijenosti pojedinih elemenata		Bilješke o zainteresiranost učenika i razini sposobnosti za pojedinu aktivnost/ ocjena
	24. Prepoznati svoje interese	Osnovni koraci aerobike niskog i visokog intenziteta	Izvođenje osnovnih koraka aerobike, grupno osmišljavanje koreografije, sudjelovanje u grupnom izvođenju osmišljenog plesa	Redovna nastava, individualni i grupni rad	Izlaganje o aerobici, demonstriranje osnovnih koraka, davanje smjernica za sastavljanje jednostavne koreografije		Bilješke o zainteresiranost učenika i razini sposobnosti za pojedinu aktivnost, video-zapis izvedene koreografije

B. Znanje o svijetu rada

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Objasniti vrste zanimanja u području dramske umjetnosti	Kazalište	Samostalno čitanje dramskoga teksta, sudjelovanje u dramatizaciji proznoga teksta, prepoznavanje kazališnih izražajnih sredstava	Redovna nastava	Vođenje razgovora s učenicima, organizacija grupnog rada		Bilješke o učenikovoj mogućnosti prepoznavanja vrsta zanimanja/ poslova
	2. Razlikovati postojanje različitih skupina zanimanja	Dramski tekst	Upoznavanje glumačkog posla tijekom gostovanja glumca	Čelni rad, grupni rad, pojedinačni rad, redovna nastava	Moderiranje nastave, organiziranje dolaska gosta glumca na nastavu, davanje smjernica učenicima za postavljanje pitanja	Glumac glumačkoga ansambla	Nestrukturirano: cijeli nastavni sat/ Formativno (razgovor).
	3. Objasniti vrste poslova u području kazališne djelatnosti	Kazalište	Prepoznavanje i opisivanje zanimanja koja možemo pronaći u kazalištu.	Frontalni rad, pojedinačni rad, redovna	Predstavljanje kazališnih zanimanja, postavljanje pitanja učenicima		Nestrukturirano: cijeli sat/ Formativno (razgovor)
	4. Navesti stečene vještine korisne u određenome zanimanju	Sažeto prepričavanje	Sažeto prepričavanje u dramatizaciji razgovora za posao	Rad u paru	Poticanje učenika na heuristički razgovor i razlikovanje obilježja pojedinih zanimanja		Strukturirano: dramatizacija razgovora za posao/ Formativno (razgovor)

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA	
STRANI JEZIK	5. Objasniti različitost društvenih slojeva i novčanih mogućnosti	Načini pripovijedanja	Procjenjivanje pozitivnih i negativne osobina likova čitanjem, razgovorom i interpretacijom, pisanje sastavka o "svojoj zamišljenoj tvornici"	Frontalni rad, rad u paru, pojedinačni rad	Vođenje rasprave o društvenim razlikama, poticanje učenika na pisani iskaz u kojemu će izraziti svoje stavove		Strukturirano: pisani rad/ Sumativno: sastavak	
	6. Opisati zanimanja za koja je nužno poznavanje stranih jezika (kapetan broda, stjuardesa...)	Zanimanja za koje je nužno poznavanje stranih jezika	Samostalno istraživanje podataka na Internetu, izlaganje tijekom nastave	Redovna nastava	Organizacija i vođenje izlaganja u razredu		Bilješka o učenikovoj mogućnosti prepoznavanja poslova za koje je nužno znanje stranih jezika	
	7. Povezati zanimanja i poslove koji se obavljaju u okviru tog zanimanja	A professional look-alike (Talking about people's jobs)	Čitanje, pridruživanje poslova zanimanjima	Individualni rad	Davanje upute za rad na tekstu; upute za rad na zadacima		Vrednovanje rezultata rada na zadacima	
	8. Opisati kompetencije i uvjete rada za neko zanimanje	A professional look-alike (Talking about people's jobs)	Dopunjavanje teksta, igra pogađanja, kviz	Rad u grupi	Davanje upute za rad na tekstu i zadacima, pripremanje i vođenje kviza		Vrednovanje rezultata rada na zadacima, povratna informacija na temelju rezultata natjecanja	
	9. Imenovati zanimanja, opisati karakterne osobine ljudi te govoriti o dnevnoj rutini	Jobs & Qualities	Pisanje prema parafrazama, pisanje o osobinama ljudi, slušno opažanje traženih podataka, imenovanje zanimanja, opisivanje karakternih osobina ljudi, razgovor o dnevnoj rutini	Redovna nastava	Usmeno izlaganje, slušanje, upute za rad na tekstu, čitanje, pisanje, razgovor, ilustracija,		Sumativno (sastavak)	
	MATEMATIKA	10. Povezati nastavne sadržaje o geometrijskim likovima i njihovim površinama s različitim zanimanjima (krojač, zidar, arhitekt, trgovac)	Kut i trokut, četverokut	Samostalno rješavanje različitih matematičkih zadataka povezanih s mjerenjem površina geometrijskih likova	Redovna nastava, dodatna nastava	Priprema i zadavanje tekstualnih zadataka koje učenici „prevode“ na matematički jezik i rješavaju		Korigirani zadaci
		11. Prepoznati zanimanja u kojima je potrebno poznavanje površine geometrijskih likova	Površina četverokuta	Samostalno mjerenje duljine i širine svoje sobe te izračun površine	Redovna, izvanučionička nastava	Davanje upute, demonstracija		Domaća zadaća
		12. Opisati važnost informatičke pismenosti u radnom okruženju	Multimedija	Samostalna izrada video zapisa u kojemu će tema biti izrada poslovnog profila zanimanja navedenih u nastavnoj temi, prikazivanje radova u razredu	Individualni, frontalni rad, redovna nastava	Davanje uputa za izradu poslovnog profila, vođenje rasprave o profilima i važnosti informatičke pismenosti		Sustavno evidentiranje načina rješavanja zadataka, bilješke o razvoju i napretku učenika, video-zapisi
	PRIRODA	13. Povezati zanimanja sa određenom prirodnom znanosti	Prirodne znanosti i spoznavanje prirode	Čitanje u udžbeniku i usmeno izlaganje, pismeno povezivanje pojmova s njihovim opisima	Individualni i frontalni rad	Vođenje razgovora i priprema pismenog dijela		Pismeno povezivanje pojmova s njihovim opisima
14. Navesti oblike zaštite prirode i zanimanja vezana za zaštitu prirode		Koristi od šuma; onečišćenje i zaštita	Samostalan rad na tekstu, razgovor s gostom, prikupljanje informacija na Internetu	Frontalni i individualni rad	Dogovaranje posjeta osobe iz Parka prirode Papuk		Bilješka Osoba iz Parka prirode Papuk	

KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
PREDMET						
	15. Razlikovati pojedina zanimanja unutar pojedinih prirodoslovnih područja i staništa (marikultura, poljoprivreda)	Korist od mora i kopnenih voda	Redovna nastava	Uvodno izlaganje, davanje smjernica za rad na tekstu		Pitanja i zadaci, domaća zadaća
GEOGRAFIJA	16. Razlikovati primarni, sekundarni, tercijarni i kvartarni sektor djelatnosti	Gospodarske djelatnosti	Redovna nastava, grupni rad	Organiziranje grupnog rada, davanje upute za rad, opisivanje sektora djelatnosti		PPT prezentacija ili plakat
	17. Procijeniti radne mogućnosti u različitim klimatskim područjima	Klima	Redovna nastava	Usmeno izlaganje o klimi, zadavanje zadaće o uspoređivanju klima		Tijekom nastave vođenje bilješki/ Domaća zadaća Usmeno ispitivanje
	18. Klasificirati zanimanja prema klimatskim područjima	Klima	Redovna nastava	Usmeno izlaganje, usmjeravanje na čitanje teksta, razgovor s učenicima o zanimanjima		Tijekom nastave vođenje bilješki/ Domaća zadaća Usmeno ispitivanje
	19. Izdvojiti zanimanja povezana s orijentacijom i izradom karte	Orijentacija	Redovna nastava	Demonstracija rukovanja kompasom i kartom te orijentiranja u prostoru; podjela radnih listića, vođenje razgovora o zanimanjima povezanim s orijentacijom		Tijekom nastave vođenje bilješki/ Domaća zadaća Usmeno ispitivanje
POVIJEST	20. Razlikovati vrste zanimanja ljudi u antičko i kršćansko doba	Republika i Carstvo Pojava kršćanstva	Redovna nastava, grupni rad	Podjela učenika u grupe, davanje uputa za rad, naglašavanje novih djelatnosti koje se pojavljuju u navedenim razdobljima		Plakat, prezentacija, bilješka
	21. Usporediti isto zanimanje u različitim povijesnim razdobljima	Rimska Republika – početak osvajanja	Frontalni Individualni	Vođenje rasprave, davanje uputa za čitanje i rad na tekstu		Evidentiranje interesa učenika

PRIDMET	KOMPETENCije I IŠHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
LIKOVNA KLUTURA	22. Prepoznati obilježje plohe - dvodimenzionalnost	Čiste boje (5.r) / Lokalna boja, tonsko stupnjevanje boja (6.r)	Samostalno slikanje temperama	Individualni rad	Analičko promatranje Demonstracija Razgovor Variranje Građenje Razlaganje		Vrednovanje i samovrednovanje
	23. Istražiti što sve i koja područja rada mogu biti podložna dizajnu i bojama (6.r)	Čiste boje (5.r) / Lokalna boja, tonsko stupnjevanje boja (6.r)	Samostalno slikanje temperama	Samostalno slikanje temperama	Analičko promatranje Demonstracija Razgovor Variranje Građenje Razlaganje		Vrednovanje i samovrednovanje
GLAZBENA KULTURA	24. Imenovati zanimanja vezana uz izvođenje nekih folklornih djela	Tradicajska glazba Slavonije	Pjevanje, slušanje, gledanje video materijala, grupno nabiranje zanimanja uključenih u izvođenje	Grupni rad	Sviranje, pjevanje, vođenje		Učeničke bilješke
TZK	25. Povezati određeni sport s vrhunskim sportašima i svojim sportskim idolima	Mini odbojka 3:3	Gledanje filma o sportskim idolima, usporedba svojih sposobnosti sa sposobnostima vrhunskih sportaša, zaključivanje o najvažnijim elementima koji čine vrhunskog sportaša, vježbanje elemenata i tehnike odbojke	Redovna nastava, grupni rad	Prikazivanje filma o učeničkim sportskim idolima, organiziranje vježbe, vođenje učenika u procjeni elemenata koji čine vrhunskog sportaša		Pratiti zainteresiranost učenika i razinu sposobnosti za pojedinu aktivnost

C. Razumijevanje važnosti rada u životu pojedinca

PRIDMET	KOMPETENCije I IŠHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Objasniti važnost rada u životu pojedinca na primjerima književnih djela te animiranih filmskih djela	Obilježja pripovjednoga teksta Fabula i dijelovi fabule Načini pripovijedanja Lik u književnom djelu Animirani film Lektira	Čitanje i slušanje prozernih i dramskih te gledanje animiranih filmskih djela	Redovna nastava	Vođenje razgovora s učenicima, nastavni listići		Bilješka o učenikovo mogućnosti objašnjavanja važnosti rada u životu pojedinca
STRANI JEZIK	2. Objasniti vezu između kvalitetnog obavljanja posla i osjećaja sreće	Veza između kvalitetnog obavljanja posla i osjećaja sreće	Sudjelovanje u raspravi o tome kako kvalitetno obavijen posao doprinosi općem osjećaju sreće kod pojedinca.	Redovna nastava	Organizacija i vođenje izlaganja u razredu		Bilješka o učenikovo mogućnosti prepoznavanja veze kvalitetnog obavljanja posla i osjećaja sreće

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
MATEMATIKA	3. Objasniti važnost matematičkih znanja za uspjeh u zanimanjima traženim na tržištu rada	Kut i trokut, četverokut, racionalni brojevi	Sastavljanje i rješavanje matematičkih zadataka te objašnjavanje važnosti matematičkih znanja u zanimanjima koja su tražena na tržištu rada	Redovna, dodatna nastava	Zadavanje tekstualnog zadatka kojeg učenici „prevode“ na matematički jezik i rješavaju		Riješeni zadaci
	4. Analizirati zanimanja u kojima je važno izračunavanje oplošja	Pravokutnik i kvadrat	Opazanje i rasprava o konkretnom problemu vezanom uz izračun površine i opsega izvan učionice, računanje površine i opsega kroz zajednički rad	Grupni rad	Čitanje i prezentiranje odabranih zadataka, pisanih i grafičkih radova, vođenje razredne rasprave		Domaća zadaća
PRIRODA	5. Prepoznati različite uloge znanosti u svakodnevnom životu	Prirodne znanosti i spoznavanje prirode	Pronalaženje informacija o zastupljenosti prirodnih znanosti u svakodnevnom životu, samostalno pisanje izvještaja, grupna izrada plakata	Individualni ili grupni rad	Davanje uputa, vođenje rasprave		Pismeni rad, plakat
POVIJEST	6. Objasniti utjecaj rada na razvoj antičke i kršćanske civilizacije	Republika i Carstvo Helenizam Hrvatski prostor u antičko doba	Izrada plakata o poznatim povijesnim ličnostima iz navedenih povijesnih razdoblja.	Redovna nastava, grupni rad	Podijeliti učenike u četiri grupe, dati upute za rad, pripremiti biografije poznatih povijesnih ličnosti		Plakat
	7. Zastupati stav o poštenoj naknadi za rad	Egipat – društvo	Sudjelovanje u raspravi o položaju robova na osnovi promatranja piramide egipatskog društva	Individualni Frontalni rad	Vođenje rasprave, čitanje, davanje uputa za rad na tekstu i slikovnim materijalima		Prezentiranje sadržaja
ZEMLJOPIS	8. Objasniti važnost rada za korištenje prirodnih bogatstava	Prirodna bogatstva	Analiziranje slike u udžbeniku prema zadanim smjernicama, gledanje filma Obnovljiva energija	Redovna nastava	Davanje smjernica za analiziranje slika u udžbeniku, organiziranje gledanja filma Obnovljiva energija		Bilješke o aktivnosti učenika/ Domaća zadaća
LIKOVNA KULTURA	9. Opisati vlastito iskustvo korištenja boja (npr. u odabiru odjeće, namještaja i sl.)	Čiste boje (5.r) / Lokalna boja, tonsko stupnjevanje boja (6.r.)	Usmeno opisivanje osobnog iskustva korištenja boja prema zadanim smjernicama	Frontalni i individualni rad	Davanje smjernica za opisivanje, vođenje razgovora, demonstracija, slušanje		Bilješka
GLAZBENA KULTURA	10. Opisati važnost rada kao jednog od preduvjeta unapređenja kvalitete života	Pjesmica „Prvo leto služim“	Slušanje i pjevanje pjesme, sudjelovanje u razgovoru o čovjekovom razvojnog putu	Grupni rad	Sviranje, pjevanje, vođenje rasprave		Bilješka
TZK	11. Prepoznati važnost pobjeđivanja i nošenja s porazom	Igre vršnim odbijanjem	Igranje igre uz strogo poštivanje pravila, analiziranje igre s ciljem poboljšanja rezultata i efikasnosti u sljedećoj igri	Redovna nastava, grupni rad	Ponavljanje pravila za pojedini sport i isticanje važnosti poštene igre u bilo kojem sportu, vođenje rasprave o dostojanstvenom podnošenju poraza		Bilješke o zainteresiranosti učenika i razini sposobnosti za pojedinu aktivnost/ Demonstracija aktivnosti

KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
PREDMET						
VJERONAUKE						
	12. Prepoznati važnost higijenskih navika nakon svake tjelesne i drugih aktivnosti	Sudjelovanje u razrednoj raspravi o važnosti tjelesne aktivnosti i redovite primjene osnovnih higijenskih mjera nakon tjelesne aktivnosti	Redovna nastava, individualni i grupni rad	Poticanje rasprave o zastupljenosti tjelesne aktivnosti u svakodnevnom životu te dobrom i lošem provođenju higijenskih mjera nakon tjelesne aktivnosti		Bilješke o zainteresiranosti učenika i sudjelovanju u raspravi
	13. Prepoznati različite životne pozive u životu bliskih osoba	Promatranje filmskog prikaza, prikupljanje materijala i informacija, grupna izrada plakata	Redovna nastava	Pripremanje filmskog prikaza, čitanje svjedočanstava redovnika/redovnice, prikazivanje fotografija o redovničkim zajednicama		Plakat
	14. Objasniti vlastitu ulogu i uloge drugih ljudi u župnoj zajednici	Pripremanje i provođenje intervjua sa župnikom, vjeroučiteljem, lektorom, orguljašem, pjevačem, ministrantom, samostalno pisanje izvještaja o intervjuu i/ili snimanje intervjua	Redovna nastava	Dogovaranje susreta učenika i izabrane osobe, usmjeravanje učenika u sastavljanju pitanja	Gosti – župnik, tor,orguljaš...	Napisan ili snimljen intervjua
	15. Analizirati profil osobe života posvećenog drugima	Prikupljanje fotografija i tekstove o različitim, redovima, redovnicima, samostanima, uspoređivanje različitih životnih odluka	Redovna nastava	Poticanje učenika na prikupljanje fotografija i tekstova o osobama posvećenog života, pozivanje osobe posvećenog života u školu, moderiranje razgovora učenika i gosta	Redovnik/redovnica	Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/Prezentiranje sadržaja

D. Razumijevanje društvene vrijednosti rada

KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
PREDMET						
HRVATSKI JEZIK	1. Objasniti korisnost rada na primjerima iz literature i svoje okoline	Samostalno čitanje nekniževnih tekstova, grupna ili samostalna izrada plakata, pisanje sastavka prema zadanim smjernicama	Redovna nastava; rad kod kuće	Vođenje razgovora s učenicima, davanje smjernica za izradu plakata ili pisanje sastavka		Bilješka o učenikovo mogućnosti objašnjenja korisnosti rada, sastavak kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
MATEMATIKA	2. Objasniti važnost matematičkih znanja za pojedino zanimanje koje je važno za društvo	Racionalni brojevi, cijeli brojevi	Sudjelovanje u raspravi o važnosti matematičkih znanja u pojedinom zanimanju, rješavanje i izrađivanje zadataka	Redovna, dodatna nastava	Vođenje rasprave, zadavanje tekstualnih zadataka koje učenici „prevode“ na matematički jezik i rješavaju	Izrađeni zadaci	
	3. Analizirati udio pojedinih vrsta zanimanja kod roditelja i prikazati podatke brojevnim pravcem i tablicama	Slobodno vrijeme	Sudjelovanje u raspravi o hobijima i interesima i njihovo povezivanje s gradivom, individualno/ u parovima/ grupno rješavanje i prikazivanje podataka brojevnim pravcem i tablicama	Frontalni, individualni rad	Vođenje rasprave o interesima učenika i njihovim hobijima, demonstriranje pisanih i grafičkih radova, zadavanje domaće zadaće	Domaća zadaća	
PRIRODA	4. Prepoznati načine zaštite prirode	Koristi od šuma; onečišćenje i zaštita	Grupno pripremanje prezentacije o zanimanju važnom za očuvanje prirode (npr. smetlar, rendžer i sl.) za domaću zadaću prema zadanim smjernicama	Grupni rad	Pripremanje popisa zanimanja i davanje smjernica za rad	PPT prezentacija	
	5. Objasniti korisnost rada pojedine prirodne znanosti	Uzgoj i potrošnja hrane u nas i u svijetu	Samostalan rad kod kuće na tekstu iz udžbenika, vođenje bilješki	Individualni i frontalni rad	Davanje upute za rad na tekstu i vođenje bilješki	Domaća zadaća	
	6. Objasniti ulogu mehanizacije i ljudskog rada	Čovjek uzgaja i koristi biljke i životinje	Slušanje, promatranje i postavljanje pitanja vlasnicima OPG-a	INA, izvanučionička nastava	Organizacija posjeta OPG-u, pripremanje učenika za postavljanje pitanja, usmjeravanje razgovora	Radnici (vlasnici OPG-a)	Pitanja i zadaci, domaća zadaća
GEOGRAFIJA	7. Komentirati razlike radnih djelatnosti po kontinentima	Tradicija i suvremenost Azije, gospodarstvo Afrike, gospodarstvo i gradovi, Stanovništvo i gospodarstvo Australije, Polarni krajevi	Prikupljanje podatka o pojedinom zanimanju (učitelj, znanstvenik, ekonomist) na različitim kontinentima, sudjelovanje u razrednoj raspravi o prednostima i nedostacima života na pojedinom kontinentu (mogućnosti zapošljavanja, uvjeti rada...)	Redovna nastava, grupni rad	Davanje uputa za prikupljanje podataka o zanimanjima, organiziranje grupnog rada, vođenje rasprave	Bilješka o učenikovom postignuću	
	8. Prepoznati važnost racionalnog raspolaganja resursima u ekologiji	Očuvanje okoliša	Snimanje TV emisije pod nazivom Očuvanje Zemlje prema zadanim odrednicama (gosti emisije su: rudar iz Konga, šejk, vlasnik naftne kompanije, prijevoznik, predstavnik Greenpeacea, Austrijanac koji razvrstava otpad, Francuz koji radi u nuklearki...)	Redovna nastava, rad kod kuće, grupni rad	Opisivanje odrednica za snimanje emisije, organiziranje prikazivanja učeničkog uratka	Snimljena TV emisija, zabilješke o sudjelovanju i aktivnosti učenika	

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
VJERONAUKE	9. Opisati kako su život i učenje Isusa Krista utjecali na opću ljudsku povijest u prošlosti i sadašnjosti 10. Objasniti važnost svakog pojedinca u timu	Crkva kroz povijest Isus poziva i izabire dvanaestoricu	Sudjelovanje u razgovoru o svijetlim i tamnim stranama Crkve u srednjem vijeku Pripremanje Isusova poziva učenicima u prvom licu s pozicije jednog od apostola, pisanje rada na temu Apostol nam se predstavlja (Ja Petar; Ja Ivan)	Redovna nastava	Pripremanje materijala, podjela učenika u skupine, poučavanje se odvijaju primjerno metodama slaganja	Radni list	
TEHNIČKA KULTURA	11. Objasniti korisnost rada u zanimanjima iz područja graditeljstva i drvne industrije	Drvo, vrste drva i alati za obradu (5. razred); Materijali u graditeljstvu (6. razred)	Samostalno prikupljanje informacija o zanimanju vezanih uz temu, usmeno opisivanje povezanosti zanimanja sa svakodnevnim situacijama i poslovima u okruženju, prepoznavanje značajki poslova i zanimanja za funkcioniranje zajednice	Frontalni, samostalni, grupni rad	Pripremanje životopisa apostola, davanje uputa učenicima za istraživanje života apostola, poticanje na razmišljanje o suradnji	Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja, pisani učenički radovi	
TZK	12. Objasniti važnost i ulogu učitelja i trenera u određenim sportovima	Mini odbojka 3:3	Sudjelovanje u razgovoru o ulozi učitelja TZK i trenera u klubovima te njihovoj važnosti za pravilan razvoj učenika	Redovna nastava, individualni rad	Aktivno slušanje, usmeno izlaganje, vođenje razgovora, demonstracija	Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/Prezentiranje sadržaja	
					Vođenje učenika u raspravi o ulozi učitelja TZK i trenera u klubovima te njihovoj važnosti za pravilan razvoj učenika	Bilješka o sudjelovanju u raspravi, evidencija o uključenosti učenika u sportske aktivnosti u školi i izvan nje	

E. Razumijevanje razvoja karijernog puta pojedinca

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Opisati mogući karijerni put u izabranom zanimanju 2. Prepoznati važnost donošenja pravilne odluka	Subjektivno i objektivno opisivanje osobe Portret Dramski tekstovi	Samostalno pisanje sastavka prema zadanim odrednicama Sudjelovanje u raspravi o važnosti obrazovanja i učenja, interpretativno čitanje dramskog teksta	Redovna nastava; rad kod kuće Pojedinačni, grupni rad	Vođenje razgovora s učenicima i priprema za pisanje sastavka	Sastavak kao prilog u učenikom portfoliju profesionalnog razvoja	Bilješka o napretku učenika u čitanju

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	3. Objasniti vrste poslova na primjeru zanimanja fotografa	Filmska izražajna sredstva	Upoznavanje fotografa i pokušaj obavljanja njegova posla prilikom obrade filmskih izražajnih sredstava	Pojedinačni, grupni rad	Organiziranje posjeta fotografa, priprema razgovora, vođenje rasprave, poticanje učenika da se okušaju u jednostavnijim fotografskim zadacima	Gost fotograf	Bilješka o interesu i sudjelovanju učenika
	4. Prepoznati ulogu medija u karijernom putu pojedinca	Filmska izražajna sredstva	Upoznavanje fotografa i pokušaj obavljanja njegova posla prilikom obrade filmskih izražajnih sredstava.	Pojedinačni, grupni rad	Organiziranje posjeta fotografa, rasprava o mogućnostima ovoga zanimanja (filmski fotograf, modni fotograf, putopisni fotograf ...)	Gost fotograf	Bilješka o interesu i sudjelovanju učenika
STRANI JEZIK	5. Usporediti karijerne putove nekoliko iznimnih ljudi	Karijerni putovi iznimnih ljudi	Utvrđivanje sličnosti i razlika u karijernim putovima određenih iznimnih ljudi, grupna izrada plakata na tu temu	Redovna nastava	Vođenje rasprave u razredu i priprema zadatka za izradu plakata		Plakat kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja
	6. Izdvojiti u životopisima slavnih ljudi ključne događaje u razvoju njihove karijere	Ključni događaji u razvoju karijere slavnih osoba	Sudjelovanje u razrednoj raspravi o ključnim događajima u razvoju karijera određenih slavnih ljudi te utjecaju tih događaja na razvoj karijere	Redovna nastava	Organizacija i vođenje rasprave u razredu		Bilješka o učeničkoj mogućnosti prepoznavanja ključnih događaja u razvoju karijere nekih slavnih osoba i objašnjenja njihovih utjecaja
	7. Opisati karijerni put u različitim zanimanjima	A professional look-alike (Talking about people's jobs)	Slušanje, uspoređivanje, čitanje	Individualni rad, frontalni rad	Davanje uputa za rad na tekstu		Frontalna provjera/ vrednovanje rezultata rada na tekstu
MATEMATIKA	8. Opisati kako zamišlja sebe i svoje vršnjake u zanimanjima u kojima su potrebna matematička znanja	Povijest matematike – poznati matematičari i njihov karijerni put	Samostalno istraživanje karijernog puta nekog poznatog matematičara i njegova utjecaja na današnje društvo, vođenje bilješki, izrada plakata, uspoređivanje sebe s izabranim matematičarom,	Dotatna nastava	Davanje uputa za samostalan rad i vođenje bilješki te izradu plakata		Plakat
INFORMATIKA	9. Komentirati karijerni put javne osobe u IT području	Multimedija	Proučavanje i komentiranje pripremljenog video portfolija javne osobe	Individualni, grupni rad, redovna	Priprema i prikazivanje video portfolija javne osobe, poticanje učenika na vrednovanje karijernog puta		Bilješka o razumijevanju bitnih karakteristika prikazanog portfolia
PRIRODA	10. Opisati kako postati znanstvenik	Prirodne znanosti i spoznavanje prirode	Usmeno opisivanje onoga što znaju o tome kako se može postati znanstvenik	Individualni rad	Razgovor i vođenje		Bilješka

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
VJERONAUKE	11. Prepoznati važnost slobode u odabiru karijernog puta	Sloboda i odgovornost	Čitanje, analiziranje i interpretiranje teksta, nastavak započete priče, prepoznavanje ispravne odluke, prikupljanje, promatranje i analiziranje fotografija	Redovna nastava	Pripremanje tekstualnog predloška, poticanje na nastavljanje priče; usmjeravanje analize fotografija, poticanje na razmišljanje o svojim mogućnostima i interesima		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja
POVIJEST	12. Prikazati kako seoba naroda utječe na život pojedinca u društvenoj zajednici	Seoba naroda	Prikupljanje podataka o posljedicama vezanim uz događaje koji su uslijedili nakon provala germanskih plemena na područje Rima i nastavak života u nekadašnjem Rimskom Carstvu	Redovna nastava	Opisivanje utjecaja seobe naroda na svakodnevni život, davanje uputa za rad, vođenje rasprave o promjenama u svakodnevnom životu		Bilješka o učenikovom postignuću
	13. Procijeniti karijerni put i važnost obrazovanja u životima povijesnih ličnosti	Uzlet srednjovjekovne Europe	Analiziranje prikupljenih podataka prema zadanim smjernicama, usporedba pismenosti stanovništva s obzirom na blizinu samostana	Redovna nastava	Priprema podatka vezanih uz važnost blizine samostana za razvoj pismenosti okolnog stanovništva, davanje smjernica za analizu		Bilješka o učenikovom postignuću
	14. Objasniti karijerne putove istaknutih osoba u povijesti	Nastanak feudalnog društva	Samostalno čitanje udžbeničkog teksta o obilježjima feudalnog društva, sudjelovanje u igri uloga seljaka, vojnika, zemljoposjednika i kralja u feudalnom društvu	Individualni, frontalni rad	Davanje uputa za rad na tekstu, organiziranje igre uloga		Evidentiranje interesa učenika
LIKOVNA KULTURA	15. Povezati likovnu pripremu s pripremom karijernog puta	Slikarske tekste LIKOVNA RADIONICA: Različitim pripremom do različitih rezultata	Analiziranje primjera djela s različitim slikarskim podlogama, izrađivanje u paru po jednog primjera suhe i mokre podloge, uspoređivanje i povezivanje različitih likovnih priprema s pripremom za zanimanja povezana s likovnom umjetnosti	Rad u paru	Opisivanje i prikazivanje na primjeru različitih priprema slikarske podloge; vođenje rasprave s učenicima		Procjena i samoprocjena likovnih uradaka
TEHNIČKA KULTURA	16. Usporediti jednostavnije i složenije poslove	Drvo, vrste drva i alati za obradu (5. razred); Materijali u graditeljstvu (6. razred)	Opisivanje razlike između različitih razina vještina unutar iste grane zanimanja	Frontalni, samostalni, grupni rad	Aktivno slušanje, usmeno izlaganje, vođenje razgovora, demonstracija		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
TZK	17. Objasniti predrasude o muško-ženskim sportovima	Spajanje osnovnih koraka aerobike niskog i visokog intenziteta u jednostavne plesne koreografije	Igra i vježbanje u muško-ženskim parovima	Redovna, grupni rad	Prikazivanje filmova o "muškim" i "ženskim" sportovima, vođenje rasprave o poštivanju i uvažavanju različitosti među pojedincima		Praćenje interesa učenika i razvoja sposobnosti kroz natjecanja

F. Razumijevanje potrebe za cjeloživotnim učenjem

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Navesti što je znao u prethodnom i što zna u trenutnom ciklusu	Pripovijedanje u prvoj osobi Izricanje sadašnjosti prezentom Izricanje prošlosti perfektom	Sudjelovanje u razgovoru na temu: što sam znao i mogao kad sam bio mali, a što znam i mogu sada, pisanje sastavka	Redovna nastava; rad kod kuće	Organizacija zadatka i vođenje razredne rasprave, priprema za pisanje sastavka		Bilješka o učenikovoj mogućnosti dosjećanja, sastavak kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja
STRANI JEZIK	2. Prosuditi o doprinosu interneta u pronalasku posla	Internet	Grupna analiza obilježja Interneta, način na koji doprinosi obrazovanju i svakodnevnom životu; pronalaženje primjera i rasprava o pozitivnim i negativnim obilježjima Interneta.	Frontalni rad, skupni rad, pojedinačni rad	Vođenje razgovora, priprema materijala za čitanje.		Nestrukturirano: cijeli nastavni sat/ Formativno (razgovor)
STRANI JEZIK	3. Navesti što je znao u prethodnom i što zna u trenutnom ciklusu	Što sam novo naučio i zašto je to bitno?	Razgovor u grupi/ paru na temu: što sam znao/mogao u prva četiri razreda i što mogu sada	Redovna nastava	Organizacija zadatka i vođenje razredne rasprave		Bilješka o učenikovoj mogućnosti dosjećanja aktivnosti u dosadašnjem školovanju
MATEMATIKA	4. Raspraviti o važnosti cjeloživotnog učenja	Racionalni brojevi	Osmišljavanje i rješavanje zadataka	Redovna nastava	Zadavanje tekstualnih zadataka koje učenici "prevode" na matematički jezik i rješavaju		Riješeni zadaci
MATEMATIKA	5. Nabrojiti prednosti kontinuiranog rada u matematici	Izvođenje više računskih radnji	Slušanje, rješavanje zadataka, samostalno zaključivanje o prednostima redovnog vježbanja zadataka	Frontalni, individualni rad	Priprema zadataka; vođenje razredne rasprave, poticanje učenika na samostalno zaključivanje o primjeni zadataka u svakodnevnom životu.		Domaća zadaća

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
INFORMATIKA	6. Zastupati mišljenje o važnosti nadograđivanja znanja o ICT tehnologiji	Crtnje pomoću računala	Istraživanje o vještinama i znanjima potrebnim za zanimanja poput: web dizajner, tekstilni dizajner, grafičar, karikaturist	Individualni, frontalni rad, redovna nastava	Pokazivanje programa crtanja pomoću računala, vježbe upućivanja na istraživanja mogućih srodnih zanimanja u programu Moj izbor		Sustavno evidentiranje načina rješavanja zadatka, bilješke o razvoju i napretku učenika
PRIRODA	7. Usporediti što je naučio vezano za prirodne znanosti u odnosu na ranije	Čovjek – biološko biće	Ispunjavanje pripremljenog upitnika prije i poslije obrade nastavne teme te uspoređivanje rezultata	Individualni rad	Priprema i primjena upitnika		Razlika u odgovorima na upitniku prije i poslije
GEOGRAFIJA	8. Procijeniti važnost cjeloživotnog obrazovanja pojedinca za gospodarstvo neke države	Indija, Kina, Japan Gana i Južna Afrika SAD i Kanada Meksiko Australija	Samostalno pisanje eseja na temu „Zašto trebam stalno učiti kako bih uspio u svijetu rada“	Redovna nastava	Predavanje o važnosti cjeloživotnog obrazovanja, davanje uputa za pisanje eseja, upoznavanje učenika s gospodarstvima pojedinih država		Bilješka o učenikovom postignuću, esej
LIKOVNA KULTURA	9. Objasniti potrebe za prekvilifikaciju	Hrvatsko iseljeništvo u državama – kontinentima Novog svijeta	Slušanje, rad na tekstu, prepoznavanje zanimanja koja nestaju u Hrvatskoj i pojavi novih zanimanja, sudjelovanje u razgovoru o važnosti prekvilifikacije	Redovna nastava	Usmeno izlaganje, zadavanje teksta za obradu, vođenje razgovora		Bilješke o aktivnosti učenika/ Domaća zadaća/ Usmeno ispitivanje
LIKOVNA KULTURA	10. Usporediti razvijenost vlastitih motoričkih vještina u odnosu na ranije	Čiste boje	Slikanje temperama i analitičkim promatranjem uočavanje razlike u svome ranijem radu	Individualni i frontalni	Analičko promatranje Demonstracija Razgovor Variranje Građenje Razlaganje		Bilješka
TEHNIČKA KULTURA	11. Objasniti važnost cjeloživotnog učenja, razvoja novih tehnologija korištenjem novih alata i načina rada	Drvo, vrste drva i alati za obradu (5. razred); Materijali u graditeljstvu (6. razred)	Opisivanje razlike između različitih razina vještina unutar iste grane zanimanja i zaključivanje o važnosti nadogradnje znanja, učenja korištenja novih alata i načina rada te razvoja novih vještina	Frontalni, samostalni, grupni rad	Aktivno slušanje, usmeno izlaganje, razgovor, demonstracija		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja
POVIJEST	12. Usporediti razinu spolne diskriminacije u rimskom društvu	Život u rimskoj obitelji	Usporedba života muškaraca, žena i djece u rimskoj obitelji (uočavanje razlika)	Individualni Frontalni rad	Vođenje razgovora, priprema teksta i slikovnih materijala		Evidentiranje interesa učenika

G. Prilagodljivost na nove uloge i razine obrazovanja

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Prepoznati važnost pridržavanja pravila u različitim životnim i profesionalnim situacijama 2. Prepoznati iskoristivost vještina stečenih u školi i izvan škole	Subjektivno iznošenje događaja Čitanje nekniževnih tekstova	Sudjelovanje u razgovoru o važnosti pridržavanja pravila	Redovna nastava	Organizacija zadatka i vođenje razredne rasprave		Bilješka o učeničkoj mogućnosti prepoznavanja važnosti pridržavanja pravila
	1. Prepoznati iskoristivost vještina stečenih u školi i izvan škole 2. Prepoznati iskoristivost vještina stečenih u školi i izvan škole	Subjektivno iznošenje događaja, Čitanje nekniževnih tekstova Filmska izražajna sredstva, Strip, Internet, Početci pismenosti	Sudjelovanje u razgovoru o iskoristivosti vještine predstavljanja plakata, fotografiranja, služenja Internetom, izrade različitih predmeta, vođenje bilješki	Redovna nastava	Organizacija zadatka i vođenje razredne rasprave, nastavni listići		Učeničke bilješke kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja
	3. Samostalno pronaći informacije o poslovima u relevantnim izvorima	Medij	Pretraživanje Interneta i prikaz primjera	Frontalni, pojedinačni rad	Moderiranje razgovora, davanje uputo o pretraživanju interneta po ključnim riječima, demonstriranje pretraživanja Interneta		Nestrukturirano; cijeli sat/ Formativno (razgovor)
	4. Povezati kvalitetu učenja s odgovarajućim radnim prostorom	Opis otvorenoga i zatvorenoga prostora	Samostalno pisano opisivanje svog radnog prostor i važnosti tog prostora za učenje	Pojedinačni rad, frontalni rad	Poticanje učenike vođenom maštom na razmišljanje o važnosti vlastitog radnog prostora		Strukturirano: pisani rad/ Sumativno (sastavak)
STRANI JEZIK	5. Objasniti važnost prilagodljivosti na nove uvjete	A professional look-alike (Talking about people's jobs)	Sudjelovanje u razgovoru	Frontalni rad	Vođenje razgovora		Frontalna provjera/ verbalna povratna informacija od učitelja
MATEMATIKA	6. Navesti svoje školske i izvanškolske aktivnosti te ih povezati s nekim zanimanjima gdje su potrebna i matematička znanja 7. Istaknuti važnost pridržavanja pravila u različitim zanimanjima	Racionalni brojevi – računske operacije s racionalnim brojevima	Sudjelovanje u raspravi o važnosti matematičkih znanja, samostalno rješavanje zadataka	Redovna nastava	Zadavanje tekstualnih zadataka koje učenici „prevode“ na matematički jezik i rješavaju		Riješeni zadaci
	7. Istaknuti važnost pridržavanja pravila u različitim zanimanjima	Skupovi brojeva – redoslijed računskih radnji	Rješavanje matematičkih zadataka u kojima je potrebno poznavati redoslijed računskih radnji	Redovna nastava	Priprema i zadavanje zadataka		Riješeni zadaci

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
PRIRODA	8. Primijeniti novostečeno znanje o šumama u svakodnevnom životu koristeći hranu iz šumskog okoliša	Koristi od šuma i gospodarenje šumama	Čitanje teksta o važnosti šume za Zemlju i čovjeka te sve organizme na njoj, nabiranje koristi od šume, popisivanje načina pravilnog gospodarenja šumom	Redovna nastava	Vođenje razgovora o koristima šume, pokazivanje slika, navođenje primjera priprema i zadataka		Pitanja i zadaci, domaća zadaća
GEOGRAFIJA	9. Objasniti razloge migracija	Hrvatsko iseljenišvo u državama – kontinentima Novog svijeta	Slušanje i rad na tekstu o razlozima iseljavanja. Sudjelovanje u razgovoru o razlozima iseljavanja nekad i danas	Redovna nastava	Usmeno izlaganje, zadavanje teksta za obradu, vođenje razgovora.		Tijekom nastave vođenje bilješki/ Domaća zadaća Usmeno ispitivanje
POVIJEST	10. Usporediti razvoj zanimanja kroz povijest	Građansko društvo i rast gradova	Čitanje teksta i uspoređivanje života nekad i danas: obrtnici, trgovci, bankari, činovnici, liječnici, pravnici – položaj seljaka	Frontalni rad Rad u grupama	Pripremanje teksta za čitanje, demonstracija, vođenje rasprave		Evidentiranje interesa učenika
VJERONAUKE	11. Primijeniti moralne vrednote iz svakodnevnog života u profesionalnom okruženju	Deset zapovijedi	Preoblikovanje biblijskog teksta, pisanje novinskog izvješća, izrada stripa, sudjelovanje u raspravi	Redovna nastava	Odabir biblijskog teksta, pripremanje novinskih članaka, davanje uputa za izradu stripa, vođenje rasprave o moralnim vrijednostima i njihovoj primjeni u profesionalnom okruženju		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja
LIKOVNA KULTURA	12. Prepoznati važnost prekvalifikacije ako se za to ukaže potreba	Rekompozicija oblika, boja i crta LIKOVNA RADIONICA: Carevo novo ruho	Rekomponiranje vlastitog rada, sudjelovanje u raspravi, zaključivanje o važnosti prekvalifikacije	Redovna nastava, individualni rad	Poticanje učenika na prepoznavanje vlastitih sposobnosti i načina kako ih upotrijebiti u novim situacijama		Procjena i samoprocjena likovnih uradaka
	13. Stvoriti novo djelo razlaganjem postojećeg	Rekompozicija oblika, boja i crta LIKOVNA RADIONICA: Carevo novo ruho	Realizacija zadataka na temelju primjera likovnih djela	Redovna nastava, individualni rad	Priprema i pokazivanje likovnih djela, predlaganje različitih načina rekompozicije		Procjene i samoprocjena likovnih uradaka
	14. Preurediti vlastiti životni / radni prostor	Rekompozicija oblika, boja i crta Likovna radionica: Carevo novo ruho	Samostalno procjenjivanje i preispitivanje vlastitih potreba te prilagodba radnog prostora.	Redovna nastava, individualni rad, rad kod kuće	Priprema prijedloga preoblikovanja radnog prostora prilagođenog potrebama učenika		Procjene i samoprocjena likovnih uradaka

H. Prenosive vještine - Spoznajne vještine

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Prepričati tekst usmeno i pisano mijenjajući gledište	Stvaralačko prepričavanje s promjenom gledišta	Slušanje i čitanje priče te samostalno prepričavanje (s gledišta učitelja, učenika, ravnatelja)	Redovna nastava	Čitanje priče i vođenje učenika u prepričavanju		Bilješka o smislenosti i kreativnosti prepričanoga teksta
	2. Opisati lik na temelju prethodno stvorenoga plana	Subjektivno i objektivno opisivanje osobe, Portret	Opisivanje lika (vanjski izgled i osobine – učitelj, liječnik, vojnik, pilot, kuhar...)	Redovna nastava	Stvaranje plana opisa, pisanje, čitanje uradaka, analiziranje		Pisani radovi kao prilog u učeničkom portfoliju
STRANI JEZIK	3. Prepoznati redoslijed događaja	Priča / tekst po izboru	Slaganje odlomaka ili rečenice prema redoslijedu zbivanja	Redovna nastava	Priprema zadatka za samostalni rad na nastavi ili kod kuće		Predložak kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja
MATEMATIKA	4. Primijeniti ključne pojmove iz teksta	Kut i trokut	Samostalno rješavanje matematičkih zadataka	Redovna nastava	Priprema i zadavanje problemskih zadataka		Riješeni zadaci
	5. Primijeniti redoslijed matematičkih radnji	Skupovi brojeva – redoslijed računskih radnji	Samostalno rješavanje matematičkih zadataka u kojima je potrebno poznavati redoslijed računskih radnji	Redovna nastava	Priprema i zadavanje problemskih zadataka		Riješeni zadaci
	6. Procijeniti veličine i odnose	Kut i trokut	Samostalno rješavanje matematičkih zadataka	Redovna nastava	Priprema i zadavanje problemskih zadataka		Riješeni zadaci
	7. Prepoznati redoslijed događanja	Dijeljenje decimalnih brojeva	Predstavljanje izabраниh zadataka, timsko opažanje i rješavanje probleme: izračun količnika primjenom unutar učionice	Frontalni, individualni	Pripremanje radnih listića za rad na satu i vođenje razredne rasprave		Domaća zadaća, radni listići
GEOGRAFIJA	8. Prepoznati ovisnost dijela i cjeline	Stanovništvo Afrike Stanovništvo Amerike	Analiziranje dobivenih statističkih podataka, uspoređivanje razvijenosti kontinenata, raspravljanje s drugim učenicima	Redovna nastava	Pripremanje statističkih podataka o stupnju pismenosti i razvijenosti, vođenje kroz obradu i raspravu		Bilješka o učenikovom postignuću
	9. Upotrijebiti kartu pri snalaženju u prostoru	Stanovništvo i gospodarstvo Amerike	Ucrtavanje najveće države Amerike na slijepu kartu i rješavanje križaljke kojom se provjerava predznanje o SAD-u	Redovna nastava, rad u paru	Podjela slijepih karata, davanje uputa za rad		Tijekom nastave vođenje bilješki/ Domaća zadaća Usmeno ispitivanje
POVIJEST	10. Prepoznati uzročno-posljedične veze	Hrvatska u ranom srednjem vijeku	Rješavanje anketnog listića i komentiranje rješenja s drugim učenicima	Redovna nastava	Izrada anketnog listića o društvenim promjenama na tlu današnje Hrvatske		Bilješka o učenikovom postignuću, anketni listić

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
PRIRODA	11. Procijeniti važnost očuvanja prirode i povezanih zanimanja	Onečišćenje šuma i utjecaj čovjeka	Nabrajanje što svatko od nas može učiniti da sprijечи onečišćenje šume	Redovna nastava	Usmeno izlaganje o opasnostima za šume i okoliš, pokazivanje slika, poticanje učenika na samostalno zaključivanje		Pitanja i zadaci, domaća zadaca
VJERONAUK	12. Prepoznati redoslijed događaja	Pavlova misijska putovanja	Slaganje biblijskog teksta (događaja) prema redoslijedu zbivanja i aktualizacija, grupna izrada reklamnog letka	Redovna nastava	Priprema slagalice određenog teksta koji će učenici složiti, davanje uputa za izradu reklamnog letka		Reklamni letak
	13. Prepoznati važnost uzora u izgradnji vlastite osobnosti	Krišćani među nama	Izrada plakata ili umne mape na temu „Krišćani među nama“ prema zadanim smjernicama, nabrajanje uzora vjere u hrvatskom narodu, izrada slagalice na zadanu temu	Redovna nastava	Davanje smjernica za izradu plakata i slagalice, vođenje izrade zajedničke umne mape, predstavljanje svetaca kao uzora u izgradnji vlastite osobnosti		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja/plakati/ umna mapa
GLAZBENA KULTURA	14. Izraditi instrumente i povezati taj rad s ručnim radom u tvornici	Stvaramo naše instrumente	Prepoznavanje vrste materijala za izradu instrumenata, izrada instrumenata od kamenčića, riže, plastičnih kutijica, drva... (udaraljke, zvečke)	Redovna, praktična nastava	Prethodni dogovor o donošenju materijala za izradu instrumenata, davanje uputa za izradu		Rukovanje instrumentima/ sviranje ritma uz glazbu na instrumentu
TEHNIČKA KULTURA	15. Procijeniti svoje sposobnosti i samovrednovati svoj rad	Drvo, vrste drva i alati za obradu (5. razred); Materijali u graditeljstvu (6. razred)	Povezivanje svojih interesa s interesima potrebnima za obavljanje određenih poslova.	Frontalni, samostalni, grupni rad.	Aktivno slušanje, usmeno izlaganje, razgovor, demonstracija.		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja

H. Prenosive vještine - Komunikacijske vještine

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Slijediti upute za rad	Prema izboru	Igranje igara u kojima se zahtijeva slušanje i ponašanje prema uputama	Redovna nastava	Izbor i organiziranje zadataka (motivacijske igre)		Bilješka o uspješnosti slijedenja uputa
	2. Demonstrirati različite oblike službenoga razgovora	Razgovor	Vođenje dijaloga poštujući osobitosti službenoga razgovora; igranje uloga	Redovna nastava	Organizacija i vođenje razgovora		Bilješka o uspješnosti improvizacije

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	3. Usporediti različite vrste čitanja i povezati ih s određenim zanimanjima	Interpretativno čitanje i krasnoslov	Demonstriranje različitih vrste čitanja i povezivanje s određenim zanimanjima (glumac, novinar, političar). krasnosloviti pjesmu poput glumca (izražajno, jasno, optimalne glasnoće i brzine)		Priprema tekstova za čitanje, poticanje na prepoznavanje i samostalno oblikovanje različitih vrsta čitanja; demonstriranje načina čitanja		Strukturirano: učenički glasovni/govorni izričaj (krasnoslov)/ Sumativno (krasnoslov)
	4. Kroz dramatizaciju prikazati događaje	Subjektivno i objektivno iznošenje događaja	Sudjelovanje u dramatizaciji prikaza "Slučaj iz sudnice"	Grupni rad	Priprema scenske igre, poticanje na sudjelovanje i uživanje u ulogu, usmjeravanje na različite perspektive		Strukturirano: dramatizacija slučaja iz sudnice/ Formativno: razgovor
	5. Pripremiti se za razgovore za posao	Sažeto preporučavanje	Sudjelovanje u dramatizaciji razgovora za posao	Rad u paru	Upućivanje učenika na načine pripreme za razgovor za posao		Strukturirano: dramatizacija razgovora za posao/ Formativno (razgovor)
	6. Uvježbati vještine komuniciranja igranjem uloga u zamišljenom razgovoru (razlika privatnog i službenog razgovora)	Razgovor	Sudjelovanje u prikazu različitih vrsta razgovora	Rad u paru, skupni rad	Izlaganje o različitim vrstama razgovora, navođenje učenika na razmišljanje o formalnom i neformalnom razgovoru i ponašanju		Strukturirano: dramski prikaz razgovora/ Formativno (dramatiziranje službenoga razgovora)
	7. Samopredstaviti se u situaciji traženja posla	Razgovor	Sudjelovanje u prikazu različitih vrsta razgovora	Rad u paru, skupni rad	Slušanje i zajednička analiza razgovorne uloge		Strukturirano: dramski prikaz razgovora/ Formativno (dramatiziranje službenoga razgovora)
STRANI JEZIK	8. Slijediti upute za rad	Izvođenje zadataka koji zahtijevaju slušanje i rad prema uputama (My room – furniture)	Slušanje opisa i samostalno ucrtavanje namještaja u praznu sobu prema uputi	Redovna nastava	Priprema zadatka za samostalni rad na nastavi		Predložak kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja
	9. Predstaviti vlastite sposobnosti za koje misli da su prednost za određeno zanimanje	Extraordinary abilities	Dopunjavanje rečenica, sudjelovanje u razgovoru	Individualni, frontalni rad	Pripremanje rečenica za dopunjavanje, vođenje razgovora		Razgovor/ verbalna povratna informacija od učitelja
GEOGRAFIJA	10. Analizirati uzroke i posljedice klimatskih promjena	Vrijeme i klima	Gledanje filma, vođenje bilješki, komentiranje i rasprava o uzrocima i posljedicama klimatskih promjena	Redovna nastava	Pripremanje nastavnog filma, davanje uputa za rad, vođenje rasprave		Bilješka

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	11. Obrazložiti mjere za očuvanje okoliša	Očuvanje okoliša	Samostalan rad na tekstu o uzrocima onečišćenja okoliša, sudjelovanje u razgovor o zanimanjima koja uzrokuju onečišćenja i zanimanjima u zaštiti okoliša	Redovna nastava	Priprema teksta o onečišćenju okoliša, usmjeravanje razgovora o zanimanjima koja uzrokuju onečišćenja		Tijekom nastave vođenje bilješki/ Domaća zadaća Usmeno ispitivanje
	12. Objasniti zanimanja vezana uz klimu	Klima	Posjet školskome vrtu i analiziranje mjerljivih sastavnica klime (temperatura, tlaka, vjetra...)	Izvanučionička nastava	Organiziranje posjeta školskome vrtu, davanje uputa za analiziranje mjerljivih sastavnica klime		Tijekom nastave vođenje bilješki/ Domaća zadaća Usmeno ispitivanje
LIKOVNA KULTURA	13. Prepoznati u kojim segmentima je odabir proizvoda povezan s bojom	Čiste boje	Slikanje temperama	Individualni rad	Analičko promatranje Demonstracija Razgovor Variiranje Građenje Razlaganje		Vrednovanje i samovrednovanje
GLAZBENA KULTURA	14. Prepoznati razlike u profesionalnom komuniciranju u različitim zanimanjima	"Dobar dan" (pjevanje, improvizacija ritma)	Sudjelovanje u igri uloga (pozdravljanje učitelja, prijatelja, pozdravljanje u vojsci), pozdravljanje na različitim jezicima	Redovna nastava	Opisivanje važnosti pozdravljanja u svakodnevnom životu, razlike u formalnoj i neformalnoj komunikaciji, organiziranje igre uloga		Bilješka o sposobnosti improvizacije ritma/ shvaćanje važnosti pozdravljanja u svijetu općenito i u svijetu rada
TEHNIČKA KULTURA	15. Predstaviti vlastite sposobnosti i predispozicije za određeno zanimanje	Drvo, vrste drva i alati za obradu (5. razred); Materijali u graditeljstvu (6. razred)	Predstavljanje učenicima znanja i vještine potrebnih za obavljanje određenih zanimanja	Frontalni, samostalni, grupni rad	Aktivno slušanje, usmeno izlaganje, razgovor, demonstracija		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja
VJERONAUK	16. Objasniti odnos prema autoritetima	Isus poziva i izabire dvanaestoricu	Čitanje teksta i prepričavanje Isusovog poziva učenicima u prvom licu s pozicije jednog od apostola, pisanje rada na temu Apostol nam se predstavlja (Ja Petar; Ja Ivan)	Redovna nastava	Odabir tekstualnog primjera opisa pojedinog učenika i davanje upute za prepričavanje teksta i pisanje rada		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja
INFORMATIKA	17. Opisati pojam i vrste medija	Internet	Izrada domaće zadaće „Istraži različite medije“	Individualni/ rad u grupi/ rad u paru	Davanje upute, vođenje		Domaća zadaća
	18. Aktivno sudjelovati i razvijati vještine komunikacije putem ICT tehnologije (e-mail)	Uporaba web pošte	Samostalna izrada vlastitog portfolia i slanje nastavniku putem elektroničke pošte	Individualni, frontalni rad, redovna nastava	Davanje uputa za rad, izlaganje o različitim formama komunikacije		Sustavno evidentiranje najdjelotvornijih načina rješavanja zadanog zadatka

H. Prenosive vještine - Socijalne vještine

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Zatražiti pomoć učiteljice, vršnjaka ili roditelja u radu 2. Pružiti drugome učeniku pomoć 3. Prepoznati važnost poduzetništva za razvoj društva	Lektira Lektira Načini pripovijedanja	Samostalno traženje načina rješavanja zadataka Pomaganje drugom u realizaciji zadatka Čitanje, razgovor, interpretacija, procjena pozitivnih i negativnih osobina likova; pisanje sastavka o "svojoj zamišljenoj tvornici"	Redovna nastava; rad kod kuće Redovna nastava; rad kod kuće Frontalni rad, rad u paru, pojedinačni rad	Organizacija zadatka i objašnjenje Usmjeravanje na pružanje pomoći, motiviranje Vođenje razgovora o društvenim razlikama; usmjeravanje na prepoznavanje pozitivnih i negativnih osobina	Roditelji, vršnjaci	Bilješka o uspješnosti suradnje Bilješka o uspješnosti suradnje Strukturirano: pisani rad/ Sumativno: sastavak
POVIJEST	4. Argumentirati važnost jednakinih mogućnosti zapošljavanja	Život u rimskoj obitelji	Čitanje teksta, gledanje dokumentarnih filmova; pronalaženje razlika među spolovima u bogatim obiteljima	Individualni Frontalni rad	Pripremanje teksta, zadavanje uputa za rad na tekstu; priprema i prikazivanje filma		Evidentiranje interesa učenika
MATEMATIKA	5. Slijediti upute za rad – dati jasne upute za rad	Bilo koji sadržaj	Rješavanje zadanih zadataka u grupi, davanje uputa za rad drugim učenicima	Redovna nastava	Zadavanje tekstualnih zadataka koje učenici „prevode“ na matematički jezik i rješavaju		Riješeni zadaci
INFORMATIKA	6. Smisleno odgovarati na postavljena pitanja	Bilo koji sadržaj	Rješavanje zadanih zadataka, odgovaranje na pitanja drugih učenika i učitelja.	Redovna nastava	Postavljanje pitanja i navođenje učenika na smisleno odgovaranje.		Riješeni zadaci
INFORMATIKA	7. Pomoći drugome primjenom stečenih ICT vještina	Crtaње pomoću računala	Razmjenjivanje i vježbanje naučenih i uvježbanih vještina kroz zadane zadatke	Rad u paru, redovna nastava	Pripremanje zadataka za vježbu, zadavanje zadataka, poticanje učenika na suradnju i pomoć drugomu		Praćenje napretka kod učenika u komunikaciji i razmjeni usvojenog sadržaja
TZK	8. Procijeniti individualne razlike u motoričkim znanjima i sposobnostima	Osnovni koraci aerobike niskog i visokog intenziteta	Ocjenjivanje drugih učenika prilikom izvođenja motoričkih radnji; grupiranje na temelju ocjena; igranje igara i natjecanje	Redovna nastava, individualni i grupni rad	Izlaganje o razlikama u izvođenju motoričkih radnji, uvažavanje tih razlika i podrška onima sa slabijim motoričkim sposobnostima		Praćenje interesa učenika i razine sposobnosti za pojedinu aktivnost/ Demonstracija aktivnosti
	9. Pokazati pobjednički duh i važnost pobjeđivanja u svakodnevnim životnim situacijama	Mini odbojka 3:3	Treniranje, igra, natjecanje, proslave uspjeha ekipe	Redovna, grupni rad	Vođenje rasprave o važnosti upornosti i koncentracije, pokazivanju emocija i ponosa zbog dobrih rezultata, organizacija natjecanja		Praćenje interesa učenika i razine sposobnosti za pojedinu aktivnost/ Kroz natjecanja

I. Individualne osobine

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONI CI	PRACĀENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Samostalno obaviti školske zadatke	Lektira	Individualan rad u razredu ili kod kuće vezan uz lektiru – izrada plakata, prezentacije, lutke, stripa...	Redovna nastava i rad kod kuće	Davanje uputa za načinu planiranja samostalnog rada		Bilješka o opaženoj samostalnosti u školskom radu
	2. Obaviti zadatak u skladu s dogovorom s učiteljem	Lektira Strip Subjektivno i objektivno iznošenje događaja Kazalište	Dogovaranje o zadatku i roku izvedbe	Redovna nastava i rad kod kuće	Predstavljanje zadatka i dogovaranje o načinu izvedbe i rokovima		Bilješka o pridržavanju dogovora o obavljanju zadatka
	3. Preispitati svoju uspješnost u obavljanju zadatka	Lektira Strip Subjektivno i objektivno iznošenje događaja Kazalište	Izvođenje zadataka koji omogućavaju doživljaj uspješnosti	Redovna nastava i rad kod kuće	Planiranje zadataka koji omogućavaju doživljaj uspjeha		Bilješka o opaženoj samoefikasnosti
	4. Samovrednovati kvalitetu izvedbe	Interpretativno čitanje i krasnoslov	Samostalno govorenje pjesme, procjenjivanje i ocjenjivanje nastupa drugih učenika prema zadanim kriterijima	Pojedinačni, skupni rad	Pripremiti i podijeliti mjerila vrednovanja i zajedno s učenicima analizirati pojedinačne izvedbe krasnoslova, usmjeravanje učenika na uočavanje mjesta za napredak u usmenom izražavanju		Strukturirano: učnički krasnoslov/ Sumativno (krasnoslov)
MATEMATIKA	5. Samostalno riješiti zadatke	Bilo koji sadržaj	Samostalno rješavanje zadanih zadataka	Redovna nastava	Priprema i zadavanje problemskih zadataka		Riješeni zadaci
	6. Prepoznati vlastitu uspješnost u obavljanju zadataka	Bilo koji sadržaj	Samostalno rješavanje zadanih zadataka	Redovna nastava	Priprema i zadavanje problemskih zadataka		Riješeni zadaci
	7. Samovrednovati svoj rad	Razlomci	Rješavanje zadataka povezanih s praktičnim primjerima, samoprocjena osobnog napretka	Individualni rad	Demonstriranje problema na jednostavnim primjerima grafičkih i praktičnih radova. Organizacija rasprave i vođenje izlaganja u razredu.		Ocjena praktičnog rada
	8. Samostalno obaviti školske i domaće zadatke	Pravokutnik i kvadrat	Slušanje upute, samostalno izračunavanje opsega i površine na zadanim primjerima	Individualni rad	Upućivanje učenika u rješavanje zadanih zadataka za domaću zadaću		Ocjena praktičnog rada

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
GEOGRAFIJA	9. Preispitati svoju uspješnost u obavljanju zadataka	Očuvanje okoliša	Rješavanje upitnika samoprocjene	Redovna nastava, individualni rad	Priprema i primjena upitnika samoprocjene		Bilješka, riješeni upitnik samoprocjene
POVIJEST	10. Preispitati svoju uspješnost u obavljanju zadataka	Hrvatska u ranom novom vijeku	Rješavanje upitnika samoprocjene	Redovna nastava, individualni rad	Priprema i primjena upitnika samoprocjene		Bilješka, riješeni upitnik samoprocjene
GLAZBENA KULTURA	11. Objasniti važnost visoko stručnog manualnog rada	Stvaramo naše instrumente	Čitanje i analiza teksta, razgovor o zanimanjima u kojima je zastupljen ručni rad; povezivanje instrumenta koji su izradili s načinom kako će ga upotrebljavati, prepoznavanje važnosti truda i vremena uloženog u izradu instrumenta	Redovna, praktična nastava	Davanje upute za čitanje teksta, usmjeravanje analize, poticanje i vođenje rasprave o zanimanjima vezanima uz izradu instrumenata		Rukovanje instrumentima/ Sviranje ritma uz glazbu na instrumentima

4. CIKLUSI 3a i 3b (7. i 8. razred)

A. Znanje o sebi s orijentacijom na vlastite jake strane i budućnost

PRIDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACĀENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Usporediti odnose među likovima s odnosima među učenicima 2. Povezati svoje pozitivne osobine sa svojom budućnošću 3. Usporediti svoje osobine s osobinama likova iz romana	Lik u književnom djelu Novela Dramske vrste Stilska izražajna sredstva: simbol, alegorija Lik u književnom djelu Antoine de Saint-Exupery, Mali princ	Čitanje zadanog teksta, uočavanje i objašnjavanje odnosa među likovima, popunjavanje pripremljenog nastavnog listića Navođenje vlastitih pozitivnih osobina i njihov utjecaj na moguću budućnost	Redovna nastava Redovna nastava	Vođenje razgovora s učenicima, primjena nastavnog listića Pripremanje predloška i zadavanje tema za samostalan rad		Bilješka o učenikovo mogućnosti uočavanja i objašnjavanja odnosa Predložak kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja
	4. Opisati svoje buduće/zamišljeno zanimanje	Školska zadaća: Moje buduće zanimanje – moj pametan izbor	Planiranje i pisanje školske zadaće	Pojedinačni rad, redovna nastava	Davanje uputa za pisanje školske zadaće		Strukturirano: percepcija i samoevaluacija vlastitih osobina/Formativno (interpretacija)
STRANI JEZIK	5. Povezati svoje hobije i interese s mogućim zanimanjima 6. Povezati uzroke i ishode događaja sa svojim osobinama 7. Objasniti kako promjena u ponašanju dovodi do željenog učinka	Moji hobiji i interesi i zanimanja u kojima su oni važni Moje osobine i način na koji utječu na određene ishode	Pisanje sastavka na temu hobija i interesa i zanimanja za koje su ti interesi važni Pričanje u paru jedne dogodovštine iz vlastitog života; ciljano opažanje veze između vlastitih osobina i ishoda tog događaja	Redovna nastava Redovna nastava	Organizacija učeničkog samostalnog rada – davanje uputa za pisanje sastavka Organizacija zadatka, priprema za razgovor u paru i izlaganje u razredu		Sastavak kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja Bilješka o učenikovo mogućnosti povezivanja ishoda događaja sa svojim osobinama
	8. Analizirati svoje rezultate i svoj uspjeh te ih komparirati s rezultatima ostalih učenika.	Challenges – Vocabulary	Upoznavanje s nazivima zanimanja, vježba govorenja primjenom ciljanog vokabulara, analiza vlastitih rezultata i uspoređivanje s rezultatima ostalih učenika, primjena novog vokabulara i jezične strukture vezane uz zanimanja	Redovna nastava, frontalni, individualni rad, rad u paru	Vođenje razgovora, organiziranje igre pogađanja, pitanje-odgovor, slušanje, ponavljanje, pridruživanje, zaokruživanje		Bilješka o učenikovo mogućnosti povezivanja promjene u ponašanju i postizanja zadanog cilja Bilješka o učenikovo mogućnosti

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	9. Prepoznati svoje kvalitete i zanimanja u kojima su one važne	Discussing career options	Vježbanje izgovora jezičnih struktura i vokabulara vezanog uz izbor zanimanja: prezentacija, slušanje, ponavljanje, čitanje i rad na tekstu, pisanje, igranje uloga, govorenje, nadopunjavanje rečenica	Redovna nastava	Pripremanje i zadavanje zadataka za vježbu vokabulara		Bilješka o učenikovoj aktivnosti
POVIJEST	10. Procijeniti utjecaj prosvjetteljskih ideja na svoj život	Svijet i Hrvatska u osvit modernog doba	Samostalna izrada PPT prezentacije, prezentiranje u razredu, rasprava s drugim učenicima	Redovna nastava	Izlaganje o utjecaju prosvjetteljskih ideja na današnji život, davanje uputa za izradu PPT, vođenje rasprave		Bilješka o učenikovom postignuću
GEOGRAFIJA	11. Povezati svoje preferencije sa zanimanjima iz gospodarstva	Gospodarstvo Europe	Povezivanje fotografija zanimanja sa sektorima djelatnosti	Redovna nastava	Priprema fotografija i karata		Vođenje bilješki tijekom nastave, domaća zadaća, usmeno ispitivanje
LIKOVNA KULTURA	12. Osvijestiti vlastiti potencijal i mogućnost radne uloge u svijetu dizajna	Oblik i boja	Oblikovanje lampe ili police (maketa) u grupi	Redovna nastava, grupni rad	Analičko promatranje Demonstracija Razgovor Variranje Građenje Razlaganje		Vrednovanje i samovrednovanje
	13. Analizirati vlastite mogućnosti likovnog izražavanja	Koloristička modulacija: Opisi me slikom!	Odabir i priprema teksta o nekom zanimanju, pretvaranje literarnog djela u likovno, analiziranje i vrednovanje literarnog djela	Redovna nastava, grupni rad	Davanje uputa za odabir teksta, pokazivanje specifičnosti slikanja kolorističkom modulacijom, usmjeravanje analize i vrednovanja		Procjene i samoprocjena likovnih uradaka
	14. Prepoznati svoj likovni talent	Oblik i boja (industrijski dizajn, funkcija, primijenjena umjetnost) LIKOVNA RADIONICA: Svaki loncu poklopac	Odabir jednog načina trodimenzionalnog oblikovanja, kreativno izvršavanje zadanog zadatka, samoanaliziranje i samovrednovanje svog rada	Redovna nastava, rad u paru	Prikazivanje načina trodimenzionalnog oblikovanja, davanje uputa učenicima za odabir načina i tehnike rada, poticanje učenika na samoanalizu i samovrednovanje uradaka		Procjene i samoprocjena likovnih uradaka
GLAZBENA KULTURA	15. Izraziti osjećaje na različite načine	Božić i božićne pjesme	Izražavanje karakterističnog raspoloženja u vrijeme blagdana, izražavanje osjećaja glasom, zvukom odnosno pjevanjem ili sviranjem i pokretom	Redovna nastava	Vođenje razgovora o razlikovanju svakodnevice i blagdana, blagdanskim raspoloženju, izvođenje tematskih pjesama, vođenje rasprave o načinima izražavanja osjećaja	Svećenik	Pjevanje pjesama, osjećaj za ritam/ sloboda izražavanja osjećaja

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	16. Objasniti ulogu blagdana u životu ljudi u odnosu na radne dane / Izraziti ulogu glazbe za dobrobit, zadovoljstvo ljudi	Božić i glazba	Slušanje stranih božićnih pjesama, čitanje/gledanje filma o božićnim običajima drugih naroda i uspoređivanje s vlastitim, posjet crkvi i pjevanje božićnih pjesama, opisivane poslova koji se obavljaju u vrijeme blagdana, objašnjavanje utjecaja glazbe na raspoloženje i rad ljudi	Izvanučionička nastava	Priprema i reproduciranje stranih božićnih pjesama, organizacija odlaska u crkvu, vođenje rasprave o razlikama između svakodnevice i blagdana te utjecaju glazbe na raspoloženje i rad ljudi	Svećenik	Bilješka o uočavanju razlika i sličnosti u božićnim običajima među narodima/ utjecaj kulture na osobnost učenika
	17. Stjecati različite umjetničke vještine i osobine	Orkestri	Sudjelovanje u grupnom radu orkestra, slušanje glazbenih primjera	Redovna nastava	Pripremanje grupnog rada i glazbenih primjera, davanje uputa za rad		Bilješka o prepoznavanju instrumenata na temelju zvuka/ prepoznavanje izvođača u glazbenim primjerima
TEHNIČKA KULTURA	18. Procijeniti svoje sposobnosti za obavljanje određenog zanimanja	Proizvodnja i svojstva metala (7. razred) Vrste i svojstva polimernih materijala (8. razred)	Nabiranje znanja, vještina ljudi sa zanimanjima u metalskoj industriji i elektrotehnici, uspoređivanje sa svojim znanjima i vještinama	Frontalni, samostalni, grupni rad.	Aktivno slušanje, usmeno izlaganje, razgovor, demonstracija		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja
TZK	19. Prepoznati vlastiti talent za pojedine sportske / tjelesne aktivnosti	Sportske igre	Sudjelovanje u sportskim igrama, samoprocjena osobina i sposobnosti, uspoređivanje svojih sposobnosti s onima koje su potrebne u nekoj sportskoj aktivnosti	Redovna nastava, individualni rad, igra	Organiziranje igre, izrada alata za samoprocjenu, usmjeravanje usporedbe osobnih i idealnih sposobnosti		Pratiti zainteresiranost uključenošću učenika i razinu sposobnosti za pojedinu aktivnost/ Demonstracija aktivnosti
MATEMATIKA	20. Navesti koje osobine i sposobnosti posjeduje za željenom aktivnošću	Igra košarka	Sudjelovanje u sportskim igrama, samoprocjena osobina i sposobnosti, uspoređivanje svojih sposobnosti s onima koje su potrebne u nekoj sportskoj aktivnosti	Redovna nastava, individualni rad, igra	Opažanje učenika tijekom sportske aktivnosti; izrada alata za samoprocjenu, demonstracija motoričkih zadataka		Pratiti zainteresiranost učenika i razinu sposobnosti za pojedinu aktivnost/ Demonstracija aktivnosti
MATEMATIKA	21. Prepoznati svoje interese	Jednostavni kamatni račun	Aktivno slušanje i bilježenje glavnih pojmovima i formula, rad na kreiranju ideje o uzimanju kredita i računanje svih potrebnih elemenata	Frontalni i grupni rad	Predavanje, priprema zadatka, davanje upute, vođenje		Nastavni listić
	22. Prepoznati svoje interese i jake strane te ih ugraditi u svoja razmišljanja o budućnosti	Po izboru	Samostalno rješavanje složenijih matematičkih zadataka	Redovna nastava	Zadavanje tekstualnih zadataka koje učenici „prevode“ na matematički jezik i rješavaju		Nastavni listić sa zadacima

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	23. Objasniti kako unaprijediti matematičke vještine	Po izboru	Samostalno rješavanje složenijih matematičkih zadataka	Redovna nastava	Zadavanje tekstualnih zadataka koje učenici „prevode“ na matematički jezik i rješavaju		Nastavni listić sa zadacima
INFORMATIKA	24. Prepoznati interese i vještine potrebne za željeno IT zanimanje	Izrada web stranica	Ispunjavanje online upitnika profesionalnih interesa, izrada osobnog portfolia i njegova objava na web stranici razreda	Individualni, frontalni, timski rad, redovna nastava	Organizacija primjene online upitnika, vođenje analize dobivenih rezultata, davanje uputa za izradu portfolia i njegove objave na web stranici razreda		Sustavno evidentiranje, tj. bilježenje zapažanja o razvoju učenika kroz cijelu nastavnu temu/ Evaluacija izrađenog poslovnog profila pomoću unaprijed dogovorenih kriterija
BIOLOGIJA	25. Opisati najvažnije načine očuvanja bioraznolikosti	Carstvo biljaka i životinja	Opisivanje i usmeno izlaganje svojih aktivnosti vezanih uz zaštitu prirode i biološke raznolikosti	Frontalni i individualni –umna mapa	Davanje uputa za izradu umne mape o ugroženim biljkama i životinjama		Umna mapa
	26. Vrednovati vlastite prehrambene navike i njihov utjecaj na radnu sposobnost	Prehrana i zdravlje	Samostalna izrada piramide pravilne prehrane kod kuće koristeći letke iz trgovačkih centara, sudjelovanje u razrednoj analizi piramide pravilne prehrane	Redovna nastava, rad kod kuće	Predavanje o važnosti pravilne prehrane davanje uputa za izradu piramide pravilne prehrane, analiza piramide		Ocjenjivanje domaće zadaće
KEMIJA	27. Navesti industrije koje upotrebljavaju znanja iz kemije	Što proučavaju, gdje i kako rade kemičari?	Samostalna izrada i izlaganje u razredu umne mape o kemijskoj industriji	Frontalni i individualni rad	Davanje uputa za izradu umne mape, organiziranje i vođenje razredne rasprave o industrijama koje upotrebljavaju znanja iz područja kemije		Umna mapa
VJERONAUK	28. Prepoznati svoje pozitivne osobine i vrijednosti	Jedinstveni smo i upućeni jedni na druge	Ispisivanje liste svojih pozitivnih osobina i vrijednosti	Redovna nastava	Priprema izlaganja, priprema tablice za upisivanje pozitivnih osobina i vrijednosti		Tablica osobina i vrijednosti

B. Znanje o svijetu rada

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Objasniti vrste zanimanja različitih osoba na temelju književnih i filmskih djela 2. Opisati jednostavnije poslove i uvjete rada s kojima se svakodnevno susreće	Lektira, Scenarij, knjiga snimanja Dramske vrste Kriminalistička pripovijetka i kriminalistički roman U potrazi za knjigom Knjižnica Stilska izražajna sredstva: simbol, alegorija	Samostalno čitanje književnoga teksta, raspravljavanje, igranje uloga, gledanje filma Čitanje, uočavanje, objašnjavanje, pisanje sastavka	Redovna nastava, rad kod kuće	Vođenje razgovora s učenicima	Knjižničar/ ka	Bilješka o učenikovoj mogućnosti prepoznavanja vrsta zanimanja/ poslova Nastavni listić i sastavak kao prilog u učenikom portfoliju profesionalnog razvoja
	3. Usporediti zanimanja socijalnog radnika, liječnika, pravnika	Socijalna tematika u pjesništvu	Čitanje i interpretacija djela, opisivanje zanimanja koja uključuju elemente socijalnog rada	Frontalni, individualni, grupni rad, redovna nastava	Čitanje primjerenog djela, davanje uputa za rad u grupi, vođenje rasprave		Nestrukturirano: cijeli sat/ Formativno (razgovor)
STRANI JEZIK	4. Prepoznati unutrašnje i vanjske činitele profesionalnog izbora	Intervju sa zaposlenikom	Sudjelovanje u grupnoj aktivnosti postavljanja pitanja zamišljenoj osobi određenog zanimanja te odgovaranje na ta pitanja – dramatizacija	Redovna nastava	Organizacija grupnog rada, podjela uloga, vođenje grupa u istraživanju karakteristika zanimanja i izlaganju		Bilješka o učenikovoj mogućnosti utvrđivanja unutrašnjih i vanjskih čimbenika koji utječu pri odluci o budućem zanimanju
	5. Objasniti važnost znanja stranih jezika kao činitelja zaposljivosti	Važnost znanja stranih jezika kao činitelja zaposljivosti	Pregledavanje oglasa za posao na web stranici HZZ-a, bilježenje u kolikoj se mjeri znanje stranih jezika pojavljuje kao uvjet za zapošljavanje	Redovna nastava	Organizacija učeničkog samostalnog rada i vođenje izlaganja u razredu		Bilješka o učenikovoj mogućnosti utvrđivanja i objašnjavanja znanja stranih jezika kao činitelja zaposljivosti
	6. Razlikovati specifičnosti pojedinog zanimanja	MODULE 1 Jobs and Qualities: Extreme jobs, Extreme looks	Izrada što većeg popisa zanimanja vezanih uz zabavu i show bussiness u ograničenom vremenskom periodu, opisivanje pojedinog zanimanja na vizualnom primjeru (živi kip, maskota u zabavnom centru, čovjek-gušter)	Frontalni rad, rad u grupi, usmeno izlaganje	Usmeno izlaganje, priprema prikaza čovjeka ekstremnog izgleda koji je njime ostvario zanimanje https://www.youtube.com/watch?v=9xPpgq2x6EU , postavljanje pitanja, provjeravanje učeničkih odgovora		Ocjene pri čitanju i prevođenju konkretnog teksta te pismenog sastavka o ekstremnim zanimanjima

PR EDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	7. Prepoznati osobine koje treba posjedovati za određeno zanimanje	MODULE 1 Jobs and Qualities: Extreme jobs, Extreme looks	Slušanje auditivnog primjera zanimanja pojedinaca i odgovaranje na pitanja o njima, prevođenje, dopunjavanje novonaučenih fraza parom riječi koji nedostaje, usmeno iznošenje vlastitih želja vezanih uz zanimanje, pisanje sastavka o odabranom zanimanju	Frontalni rad, rad u grupi, usmeno izlaganje,	Usmeno izlaganje, priprema auditivnog prikaza zanimanja https://www.youtube.com/watch?v=9xPpqq2x6EU , postavljanje pitanja, provjeravanje učeničkih odgovora		Ocjene pri čitanju i prevođenju konkretnog teksta te pismenog sastavka o odabranim zanimanjima
	8. Odrediti vrijednost i težinu pojedinog zanimanja	MODULE 1 Lifestyles, Jobs and qualities	Opisivanje pojedinih zanimanja pomoću pridjeva u kojima je vidljivo koje su vještine i sposobnosti potrebne za to zanimanje	Frontalni rad, redovna nastava	Usmeno izlaganje uz dodatni vizualni materijal prikaza pojedinog zanimanja, vođenje razgovora		Bilješka o napretku
POVIJEST	9. Komentirati zanimanja u predindustrijskom razdoblju	Oblikovanje modernog društva	Proučavanje literature i/ili internetskih izvora o zadanoj temi, bilježenje i analiziranje dobivenih podataka, sudjelovanje u debati	Redovna nastava – debata	Priprema podatka o zanimanjima u predindustrijskom razdoblju, davanje uputa za rad, vođenje debate		Bilješka o učenikovom postignuću
	10. Analizirati promjene u zanimanjima nakon industrijskih revolucija	Oblikovanje modernog društva	Proučavanje literature i/ili internetskih izvora o zadanoj temi, komentiranje i sudjelovanje u razrednoj raspravi	Redovna nastava	Priprema izvora o raznim zanimanjima od njihove pojave do danas		Bilješka o učenikovom postignuću
	11. Usporediti zanimanja kroz povijesna razdoblja	Oblikovanje modernog društva	Rješavanje radnog listića, sudjelovanje u raspravi o rezultatima	Redovna nastava	Priprema radnog listića o zanimanjima kroz povijesna razdoblja		Bilješka o učenikovom postignuću, radni listić
	12. Objasniti razloge sindikalnog organiziranja i borbe za prava radnika	Društvene okolnosti i svakidašnji život u prvoj polovici 19. st.	Čitanje teksta, objašnjavanje na primjerima početaka sindikalnog organiziranja (ludisti i čartisti) za radnička prava i načini borbe za ta prava	Individualni Frontalni rad	Upute za čitanje, rad na tekstu i slikovnim materijalima		Evidentiranje interesa učenika

KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
LIKOVNA KULTURA	13. Uočiti i obraditi boje i oblike u funkciji industrijskog dizajna 14. Uočiti razliku između industrijskog i primjenjivog dizajna u svijetu rada 15. Poznavanje predmeta kao gotovog proizvoda i proces njegovog nastajanja te tko je sve uključen u proces nastajanja	1. Oblikovanje lampe ili police (maketa) u grupi 2. Promatranje predmeta u okruženju i opisivanje procesa njihova nastajanja	Grupni rad	Analičko promatranje Demonstracija Razgovor Variiranje Građenje Razlaganje		Grupno vrednovanje i samovrednovanje
LIKOVNA KULTURA	16. Objasniti zadatke i zadatke određenih zanimanja vezanih uz likovno izražavanje putem praktičnog likovnog rada	Sudjelovanje u likovnoj radionici	Rad u paru	Davanje uputa za tehniku i korake izrade mozaika na zidu u holi škole, predavanje o zadacima i zadacima određenog zanimanja vezanih uz likovno izražavanje		Procjene i samoprocjena likovnih uradaka, mozaik u holi škole
GLAZBENA KULTURA	17. Nabrojiti zanimanja vezana uz proces nastanka i realizacije nekog glazbeno-scenskog djela	Mjuzikl Gledanje mjuzikla u kazalištu, sudjelovanje u razgovoru o procesu nastanka mjuzikla	Izvanučionički Predstava u kazalištu	Izlaganje o mjuziklu, dogovaranje posjeta kazalištu, suradnja s vanjskim sudionikom, vođenje razgovora s gostom	Zaposlenik kazališta	Bilješka
TEHNIČKA KULTURA	18. Prepoznati zanimanja u metalskoj industriji i elektrotehnici	Čitanje teksta i nabiranje zanimanja u metalskoj industriji i elektrotehnici	Frontalni, samostalni, grupni rad	Usmeno izlaganje, vođenje razgovora, demonstracija		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja
MATEMATIKA	19. Povezati učenje geometrije prostora, statistike, vjerojatnosti s različitim zanimanjima 20. Procijeniti važnost pojedinog zanimanja u društvu / Objasniti statističke podatke o obrazovanju i zanimanjima	Rješavanje složenijih matematičkih zadataka Prikupljanje podataka i prikazivanje na brojnom pravcu, određivanje u kojim granama gospodarstva ljudi najviše rade u HR, razine obrazovanja itd.	Redovna nastava	Zadavanje tekstualnih zadataka koje učenici „prevode“ na matematički jezik i rješavaju		Riješeni zadaci Domaća zadaća, grafički prikazi učenika

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
INFORMATIKA	21. Naučiti (izračunavanjem površina) važnost primjene znanja u poslovima sekundarnog sektora	Primjena kvadriranja na izračunavanje površina	Sudjelovanje u razgovoru o situacijama iz svakodnevnog života gdje su važni izračuni površina i računanje površina na stvarnim primjerima	Frontalni, individualni rad	Vođenje razredne rasprave, pripremanje zadataka za vježbu, upućivanje na preciznost u mjerenju i računanju		Domaća zadaća, riješeni zadaci
	22. Analizirati tržište rada na internetskim stranicama	Internet	Pretraživanje portala HZZ/ burza rada, Mojposao.hr, posao.hr, uspoređivanje portala, vrednovanje kvalitete sadržaja, izrada popisa traženih zanimanja u županiji	Individualni, frontalni rad, redovna nastava	Davanje uputa za pretraživanje i vrednovanje portala te popisivanje traženih zanimanja		Bilješka o učeničkom vrednovanju portala za traženje posla, popis sufitarnih zanimanja u županiji
GEOGRAFIJA	23. Razlikovati zanimanja ljudi u različitim područjima u različitim uvjetima	Stanovništvo Europe	Pretraživanje literature i internetskih izvora, izrada plakata ili prezentacije o različitim zanimanjima koja se pojavljuju u pojedinim regijama Europe, prezentiranje u razredu, sudjelovanje u raspravi o sličnostima i razlikama u zanimanjima pojedinih regija	Redovna nastava, grupni rad	Davanje uputa za rad na izvorima i način prikupljanja podataka, organiziranje grupnog rada i predstavljanja plakata ili PPT prezentacija		Domaća zadaća, bilješka o učeničkom postignuću, plakati, prezentacije
	24. Razlikovati zanimanja što imaju veći ili manji udio u BDP-u	Nesklad u gospodarskom razvoju Europe	Sudjelovanje u izradi plakata sa zanimanjima koja ostvaruju veći odnosno manji udio u BDP-u	Redovna nastava, grupni rad	Davanje uputa za izradu plakata		Domaća zadaća, bilješka o učeničkom postignuću, plakati, prezentacije
BIOLOGIJA	25. Objasniti razloge preseljenja pojedinih zanimanja u zemlje s jeftinom radnom snagom	Gospodarstvo Europe	Čitanje novinskih članaka o gospodarskoj situaciji u Europi i uspoređivanje sa stanjem u Africi, sudjelovanje u izradi „grozda“ o gospodarstvu	Redovna nastava, grupni rad	Pripremanje članaka iz novina, davanje uputa za rad, organiziranje izrade „grozdovima“ o gospodarstvu		Domaća zadaća, bilješka o učeničkom postignuću, plakati, prezentacije
	26. Povezati zanimanja s očuvanjem bioraznolikosti	Carstvo biljaka i životinja	Čitanje teksta iz udžbenika, usmeno izlaganje o pročitanom; pismeno povezivanje pojmova s njihovim opisima	Individualni i frontalni rad	Pripremanje teksta, davanje uputa za usmeno izlaganje i pismeni zadatak		Pismeno povezivanje pojmova s njihovim opisima
	27. Navesti ugrožene i zaštićene biljke i životinje Hrvatske	Carstvo biljaka i životinja	Samostalan rad na tekstu i sudjelovanje u razgovoru s gostom, prikupljanje informacija na Internetu	Individualni i frontalni rad	Organiziranje posjete gosta, zadavanje domaće zadaće, davanje uputa za rad na tekstu	Osoba iz Parka prirode Papuk	Bilješke u imeniku

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	28. Nabrojiti zanimanja u kojim je važno znanje o mikroorganizmima	Virusi i bakterije	Čitanje teksta iz udžbenika, novina i interneta o važnosti cijepjenja te uloji medicinskih radnika za očuvanje zdravlja, pričavanje vlastitih iskustava o cijepjenju i bolesti	Redovna nastava	Davanje uputa za prikupljanje informacija o virusnim bolestima i važnosti medicinskog osoblja, vođenje rasprave o važnosti cijepjenja i čuvanja vlastitog zdravlja.		Pitanja i zadaci, domaća zadaća
	29. Opisati neka zanimanja u području primjene biologije i biomedicine	Organski sustavi	Nabranjanje bolničkih odjela koji se bave liječenjem pojedinih bolesti, specijalista iz pojedinih područja medicine i objašnjavanje njihove uloge	Redovna nastava	Vođenje rasprave		Bilješka o aktivnosti učenika
KEMIJA	30. Povezati zanimanja s proizvodima i kemikalijama u kućanstvu	Što proučavaju, gdje i kako rade kemičari?	Čitanje teksta iz udžbenika, usmeno izlaganje o pročitanom; pismeno povezivanje pojmova s njihovim opisima	Redovna nastava, individualni i frontalni rad	Razgovor i usmjeravanje rasprave		Pismeno povezivanje pojmova s njihovim opisima
	31. Prepoznati važnost hrane za funkcioniranje organizma	Biološki važni spojevi	Pisano opisivanje pojedinih hranjivih tvari, svrstavanje u odgovarajuće katove piramide prehrane	Redovna nastava, praktični rad	Davanje uputa o rasporedu hranjivih tvari u piramidi, vođenje rasprave o uloji hranjivih tvari u funkcioniranju organizma		Domaća zadaća
	32. Objasniti zanimanja vezana uz eksploataciju resursa (s naglaskom na ugljen, plin, vodu)	Ugljen	Izrada domaće zadaće – pokusom izraditi dobivanje drvenog ugljena prema uputama	Redovna nastava, praktični rad	Davanje uputa za domaću zadaću (pokus dobivanja drvenog ugljena)		Praktični rad izrađen za domaću zadaću
INFORMATIKA	33. Opisati različita zanimanja u kojima su potrebna znanja iz Excela	Excel	Na satu u grupama nabrajaju i zapisuju zanimanja u kojima su potrebna znanja iz Excela	Grupni rad	Prikazivanje Excela i njegovih funkcija, vođenje rasprave, pripremanje nastavnog listića		Nastavni listić
FIZIKA	34. Objasniti važnost primarnih zanimanja u svojoj okolini	Mjermimo ploštinu	Mjerenje dimenzija učionice i određivanje površine učionice i zidova, određivanje površine nogometnog igrališta na licu mjesta, navesti zanimanja i poslove u kojima je važno znanje mjerenja površine	Rad u grupama, Frontalni rad, Redovna nastava, Izvanučionička nastava	Usmeno izlaganje, demonstracija, organiziranje grupnog i terenskog rada, pokus		Bilješke, domaća zadaća usmeno ispitivanje

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	35. Objasniti metode zaštite od strujnog udara	Opasnost i zaštita od električnog udara	Rastavljanje starog kućanskog aparata, pokazivanje žica (faza, nula, uzemljenje), rastavljanje utičnice i prekidača bez napona, objašnjavanje principa pravilnog rukovanja i zaštite od strujnog udara, opisivanje situacija iz svakodnevnog života u kojima je potrebno znanje o zaštiti od strujnog udara	Rad u paru Frontalni rad, Redovna nastava	Usmeno izlaganje, demonstracija, organiziranje grupnog rada, vođenje pokusa		Bilješke, domaća zadaća, usmeno ispitivanje

C. Razumijevanje važnosti rada u životu pojedinca

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Na primjerima književnih, dramskih i filmskih djela objasniti važnost rada u životu pojedinca 2. Objasniti razloge iseljavanja mladih radno sposobnih ljudi 3. Objasniti važnost pomagačkih zanimanja	Lektira, Dokumentarni film Problemski članak Socijalna tematika u pjesništvu	Čitanje i slušanje proznih i dramskih te gledanje filmskih djela Pisanje sastavka o migracijama radno sposobnih i obrazovanih mladih ljudi te objašnjavanje mogućih razloga iseljavanja, iznošenje vlastitog stava Čitanje i interpretiranje djela, uočavanje socijalnih elemenata, sudjelovanje u razgovoru o potrebi za pomagačkim zanimanjima i njihovoj društvenoj važnosti	Redovna nastava; rad kod kuće Pojedinačni rad Frontalni, pojedinačni, grupni rad, redovna nastava	Priprema dramskih djela i filmova, vođenje razgovora s učenicima, nastavni listići Vođenje interpretacije djela i razgovora o važnosti pomagačkih zanimanja		Bilješka o učenikovoj mogućnosti objašnjavanja važnosti rada u životu pojedinca Strukturirano: pisani rad/ Sumativno (sastavak) Nestrukturirano: cijeli sat/ Formativno (razgovor)
STRANI JEZIK	4. Procijeniti važnost rada za vlastitu dobrobit	Važnost rada za vlastitu dobrobit – Maslowljeva teorija hijerarhije potreba	Raspravljajući u paru o važnosti rada za vlastitu dobrobit prema Maslowljevoj teoriji hijerarhije potreba	Redovna nastava	Organizacija rasprave u paru i vođenje izlaganja u razredu		Bilješka o učenikovoj mogućnosti procjene važnosti rada za vlastitu dobrobit

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
POVIJEST	5. Objasniti ulogu burze rada u zapošljavanju	Društvo, kultura i promjene u svakodnevnom životu na početku 20. st.	Priprema i provođenje intervjua s bližnjim osobama koje su nezaposlene, predstavljanje rezultata istraživanja te iskazivanje vlastitog mišljenja o burzi rada	Redovna, terenska nastava	Priprema pitanja za intervjua o iskustvima nezaposlenih na burzi rada, davanje uputa za provođenje intervjua i predstavljanje podataka		Bilješka o učenikovom postignuću, domaća zadaća
MATEMATIKA	6. Raspraviti o odnosu između radnih i ostalih životnih uloga	Analiza podataka, statistika i vjerojatnost	Rješavanje zadataka povezanih sa životnim situacijama te sudjelovanje u raspravi o važnosti takvih matematičkih znanja za određeno zanimanje (broker, banakar, meteorolog, ekonomist)	Redovna nastava	Zadavanje problemskih zadataka, vođenje razgovara o zadacima		Riješeni zadaci
MATEMATIKA	7. Raspraviti o važnosti matematičkih znanja i vještina za pojedino zanimanje	Analiza podataka, statistika i vjerojatnost	Rješavanje zadataka povezanih sa životnim situacijama te sudjelovanje u raspravi o važnosti takvih matematičkih znanja za određeno zanimanje (broker, banakar, meteorolog, ekonomist)	Redovna nastava	Zadavanje problemskih zadataka, vođenje razgovara o zadacima		Riješeni zadaci
MATEMATIKA	8. Prepoznati važnost radnih navika za uspješnost u matematici	Primjena kvadriranja na izračunavanju površina	Sudjelovanje u razrednoj raspravi o važnosti vladanja računskim operacijama u brojnim situacijama iz svakodnevnog života, izračunavanje površine	Individualni, frontalni rad	Vođenje rasprave o važnosti matematičkih znanja za većinu zanimanja (stolar, zidar, keramičar, prodavač)		Domaća zadaća
MATEMATIKA	9. Pokazati vezu između uloženog truda i ostvarenog uspjeha	Primjena kvadriranja na izračunavanju površina	samostalno rješavanje problemskih zadataka kružnih dijagrama	Individualni rad	Demonstriranje izrade kružnih dijagrama na primjerima iz svakodnevnog života		Domaća zadaća, riješeni zadaci
INFORMATIKA	10. Razviti odgovornost prema dogovorenim zadacima	Izrada web stranica	Sudjelovanje u radu grupe za planiranje sadržaja razredne web stranice prema zadanim uputama	Individualni, frontalni, timski rad, redovna nastava	Izlaganje o važnosti timskog rada, formiranje timova i zadavanje zadataka, sažimanje rada svih timova u zajednički plan izrade stranice		Bilješke o zalaganju učenika, plan razredne web stranice
FIZIKA	11. Objasniti važnost stjecanja radnih navika	Mjermimo obujam	Mjerenje volumena tekućina pomoću menzure, određivanje volumena nepravilnih i pravilnih tijela	Redovna nastava, Rad u paru Frontalni rad	Usmeno izlaganje, demonstracija, davanje uputa za mjerenje		Bilješke o aktivnosti, domaća zadaća, usmeno ispitivanje

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	12. Prepoznati važnost zanimanja u kojima se primjenjuje osnovnoškolsko gradivo fizike	Mjerimo ploštinu	Mjerenje dimenzija i površine učionice, određivanje površine igrališta, navođenje zanimanja i vještine potrebne za obavljanje poslova u kojima se primjenjuje osnovnoškolsko znanje fizike te uloge tih zanimanja u društvu	Rad u grupama Frontalni rad, Redovna nastava	Usmeno izlaganje, demonstracija, davanje uputa za mjerenje		Bilješke o aktivnosti, domaća zadaća, usmeno ispitivanje
BIOLOGIJA	13. Prepoznati različite uloge znanosti u svakodnevnom životu	Koristi od šuma; onečišćenje i zaštita	Prikupljanje informacija o očuvanju bioraznolikosti, izlaganje prikupljenih informacija – plakat, pisani rad, prezentacija	Individualni ili grupni rad	Vođenje razredne rasprave o očuvanju bioraznolikosti, organiziranje izlaganja		Pismeni rad, plakati, prezentacije
KEMIJA	14. Prepoznati različite uloge kemijske industrije u svakodnevnom životu	Što proučavaju, gdje i kako rade kemičari?	Prikupljanje informacija o zanimanjima koja upotrebljavaju znanja iz kemije, izlaganje informacija	Individualni ili grupni rad	Vođenje razredne rasprave o tome što i gdje rade kemičari		Pismeni rad, plakati, prezentacije
	15. Primijeniti pravila o sigurnosti u radu	Mjere opreza i zaštite u radu	Slušanje izlaganja o sigurnom izvođenju pokusa uz upotrebu kemijskog posuda, prepoznavanje znakova opasnosti na plakatu, pisanje zadaće o važnosti sigurnosti u radu pri rukovanju uređajima i strojevima	Redovna nastava, rad u skupini ili u paru	Izlaganje i demonstracija sigurnog izvođenja pokusa, pokazivanje i objašnjavanje znakova opasnosti na plakatima, zadavanje domaće zadaće		Pitanja i zadaci, domaća zadaća
TEHNIČKA KULTURA	16. Objasniti korisnost rada u metalskim i elektrotehničkim zanimanjima	Proizvodnja i svojstva metala (7. razred) Vrste i svojstva polimernih materijala (8. razred)	Slušanje izlaganja i vođenje bilješki, povezivanje metalskih i elektrotehničkih zanimanja sa svakodnevnim situacijama i poslovima u svom okruženju i prepoznavanje njihove važnosti za funkcioniranje zajednice	Frontalni, samostalni, grupni rad	Usmeno izlaganje, razgovor, demonstracija		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja
TZK	17. Objasniti različite aspekte pobjeđivanja u životnim situacijama	Mini odbojka 4 : 4	Sudjelovanje u igrama i natjecanju, proslava uspjeha prilikom pobjede, ovladavanje negativnim emocijama kod poraza	Redovna nastava, individualni i grupni rad	Vođenje rasprave o važnosti zalaganja za uspjeh ekipe i iskazivanja emocija		Bilješka o interesu učenika i razini sposobnosti
VJERONAUK	18. Objasniti što za njih znači odgovornost u radu	Rad i slobodno vrijeme	Čitanje pripremljenog teksta, opisivanje primjera odgovornog i neodgovornog postupanja svakodnevnim obvezama i dužnostima, navođenje osobina dobrog radnika	Redovna nastava	Pripremanje teksta s primjerima odgovornog i neodgovornog ponašanja, vođenje rasprave, priprema radnog lista		Radni list

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	19. Uočiti razliku između zanimanja i životnog poziva	Izbor životnog zvanja	Sudjelovanje u razgovoru u paru o razlikama životnog zvanja i životnog poziva, izrada plakata	Redovna nastava	Priprema potrebnih materijala, davanje uputa		Plakat
	20. Navesti prava radnika	Dekalog	Sudjelovanje u grupnom radu pronalaženja veza između Dekaloga i dokumenata o ljudskim pravima, pisanje eseja, razredna rasprava	Redovna nastava, grupni rad	Priprema materijala, davanje uputa za grupni rad, vođenje razredne rasprave		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja
	21. Analizirati zastupljenost kršćanskih vrednota u zakonima	Dekalog	Sudjelovanje u grupnom radu pronalaženja veza između Dekaloga i dokumenata o ljudskim pravima, pisanje eseja, razredna rasprava	Redovna nastava, grupni rad	Priprema materijala, davanje uputa za grupni rad, vođenje razredne rasprave		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja
	22. Opisati vlastite ideale	Idoli i ideali u izgradnji osobnosti	Sudjelovanje u diskusiji, izradi plakata ili zidnih novina o idolima i idealima, prepoznavanje i isticanje zamke krivih idola	Redovna nastava	Priprema materijala, davanje uputa za grupni rad, vođenje razredne rasprave		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja

D. Razumijevanje društvene vrijednosti rada

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Objasniti korisnost rada na primjerima iz literature i okoline	Književna baština, Zagrebačka škola crtanoga filma, Povijest hrvatskoga književnoga jezika	Čitanje neknjiževnih tekstova, izrada plakata, pisanje sastavka, posjet Gradskoj knjižnici i čitaonici, Muzeju	Redovna nastava; rad kod kuće, izvanučionička nastava	Vođenje razgovora s učenicima, priprema za izradu plakata ili pisanje sastavka, organizacija izvanučioničke nastave	Djelatnici Gradske knjižnice i Muzeja	Bilješka o učeničkoj mogućnosti objašnjenja korisnosti rada, sastavak kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja
STRANI JEZIK	2. Prepoznati ulogu različitih zanimanja iz okoline u životima učenika	Uloga različitih zanimanja iz okoline u životima učenika	Sudjelovanje u raspravi u paru o utjecaju različitih poslova na njihov svakodnevni život	Redovna nastava	Organizacija rasprave u paru i vođenje izlaganja u razredu		Bilješka o učeničkoj mogućnosti prepoznavanja utjecaja različitih poslova na naš svakodnevni život
	3. Objasniti zašto je svako zanimanje važno	MODULE 1 Lifestyles, Jobs and qualities	Slušanje izlaganja, vođenje bilješki o razlici između čeških zanimanja (policajac, medicinska sestra, trgovac, doktor, učitelj) od onih manje zastupljenih i posebnih po potrebnim vještinama (akrobat, kontrolor leta)	Frontalni rad	Usmeno izlaganje uz dodatni vizualni materijal prikaza pojedinog zanimanja, vođenje razgovora		Usmeni opis nekog zanimanja, bilješka o opisu

PRIDMET	KOMPETENCIE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
POVIJEST	4. Procijeniti važnost borbe žena za radnička prava	Demografski procesi između dva rata	Rješavanje radnog listića, iznošenje rezultata, sudjelovanje u razrednoj raspravi	Redovna nastava	Priprema radnog listića o ulozi žena s kraja 19. i početka 20. st. i njihovoj borbi za veća prava, davanje uputa, vođenje rasprave		Bilješka o učenikovom postignuću, radni listić
	5. Vrednovati važnost znanstvenih postignuća i tehnoloških izuma za razvoj društva	Druga industrijska revolucija	Čitanje teksta, razgovor o izumima 2. industrijske revolucije, vođenje bilješki o zanimanjima prije i nakon 2. industrijske revolucije	Individualni rad, Frontalni rad, Rad u paru	Davanje uputa za rad, vođenje rasprave, zadavanje domaćih zadaća		Evidentiranje interesa učenika, domaćih zadaća
	6. Zaključiti o značaju rada pojedinca za društvene promjene	Djelovanje Stjepana Radića i prvi višestranački izbori	Rad na tekstu o životu i radu Stjepana Radića, vođenje bilješki o pozitivnim i negativnim stranama zanimanja političara te njegove važnosti u konkretnom povijesnom trenutku, ali i danas, igranje uloga u situacijama iz života političara i stavljanje u poziciju Radića	Redovna nastava	Zadavanje teksta, organiziranje rada, vođenje rasprave, pripremanje i vođenje igre uloga		Evidentiranje interesa učenika, snimka igre uloga
LIKOVNA KULTURA	7. Uočiti renomirane umjetnike u svijetu primijenjenog dizajna	Oblik i boja	Izrada lampe ili police u grupi	Grupni rad	Analičko promatranje Demonstracija Razgovor Variiranje Građenje Razlaganje		Grupno vrednovanje i samovrednovanje
	8. Razumjeti da vlastitim napredovanjem utječu i na stvaralaštvo drugih						
	9. Organizirati radno mjesto	Oblik i boja LIKOVNA RACIONALNA: Fragmenti prošlosti – portret Ivana Gorana Kovačića	Organiziranje radnog mjesta držeći se danih uputa	Rad u paru	Opisivanje i pokazivanje najefikasnije organizacije radnog mjesta tijekom izrade mozaika u holu škole		Procjena i samoprocjena likovnih uradaka, mozaik u holu škole
GLAZBENA KULTURA	10. Objasniti važnost glazbe u medijskoj kulturi	Filmska glazba	Gledanje i slušanje video materijala, sudjelovanje u raspravi o ulozi glazbe u filmu, navođenje opisa glazbe po različitim filmskim žanrovima	Grupni rad	Priprema i prikazivanje video materijala, vođenje rasprave		Bilješka
TZK	11. Zaključiti o važnosti bavljenja nekom tjelesnom aktivnosti	Bečki valcer	Upoznavanje s vrstama plesova, zaključivanje o plesu kao tjelesnoj aktivnosti	Redovna nastava, individualni rad, rad u paru	Usmeno izlaganje, demonstracija plesova: klasični društveni plesovi, boogie, swing, latinoamerički plesovi, tradicionalni plesovi, pomodni plesovi		Bilješke o interesu učenika i razini sposobnosti, bilješka o uključenosti u sportska društva izvan škole

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
MATEMATIKA	12. Analizirati doprinos zanimanja u kojima su potrebna matematička znanja i vještine kvalitete života u društvu	Geometrijska tijela	Rješavanje tekstualnih zadataka u kojima su zastupljeni primjeri sa zanimanjima u kojima su potrebna matematička znanja	Redovna nastava	Priprema i zadavanje problemskih zadataka, vođenje rasprave		Riješeni zadaci
INFORMATIKA	13. Procijeniti važnost različitih zanimanja u zajednici istraživanjem web portala	Internet	Pretraživanje portala HZZ/ burza rada, Mojposao.hr, posao.hr, uspoređivanje portala, vrednovanje kvalitete sadržaja, zapisati koja su tražena zanimanja u županiji	Individualni, frontalni rad, redovna nastava	Davanje uputa za pretraživanje i vrednovanje portala te popisivanje traženih zanimanja		Bilješka o učeničkom vrednovanju portala za traženje posla, popis suficitarnih zanimanja u županiji
GEOGRAFIJA	14. Usporediti životni standard žitelja istočne i zapadne Europe	Nesklad u gospodarskom razvoju Europe	Sudjelovanje u grupnoj analizi dobivenih statističkih podataka, prikupljanje i analiza informacija o životnom standardu istočne i zapadne Europe, priprema za debatu, sudjelovanje u debati, bilješka o zaključku	Redovna nastava, grupni rad, debata	Priprema statističkih podataka o žiteljima istočne i zapadne Europe, organiziranje grupnog rada, davanje uputa za rad, vođenje debate, vođenje u donošenju zaključka		Bilješka o učeničkom postignuću, snimka debate
	15. Usporediti životni standard žitelja Primorske, Gorske i Nizinske Hrvatske	Gospodarstvo Primorske, gorske i nizinske Hrvatske	Sudjelovanje u grupnoj analizi dobivenih statističkih podataka, prikupljanje i analiza informacija o životnom standardu primorske, gorske i nizinske Hrvatske, priprema za debatu, sudjelovanje u debati, bilješka o zaključku	Redovna nastava, grupni rad, debata	Priprema statističkih podataka o žiteljima primorske, gorske i nizinske Hrvatske, organiziranje grupnog rada, davanje uputa za rad, vođenje debate, vođenje u donošenju zaključka		Bilješka o učeničkom postignuću, snimka debate
BIOLOGIJA	16. Prepoznati bioraznolikost određenog staništa	Carstvo biljaka	Sudjelovanje u grupnom radu kod kuće – priprema prezentacije o nekom zanimanju	Grupni rad kod kuće	Zadavanje uputa za pripremu prezentacije		PPT prezentacije
	17. Objasniti korisnost rada ekologa	Carstvo životinja	Rad na tekstu iz udžbenika	Individualni i frontalni rad	Davanje upute za rad, zadavanje domaće zadaće		Domaća zadaća
	18. Objasniti važnost poljodjelskih zanimanja	Kukci	Pregledavanje zbirke kukaca, čitanje teksta o građi i načinu života kukaca; povezivanje određenih kukaca (pčele) s granama poljoprivrede (pčelarstvo), pričavanje iskustva roditelja ili poznanika koji se bave pčelarstvom	Redovna nastava, rad u grupi	Pokazivanje zbirke kukaca, usmeno izlaganje, vođenje razgovora o granama poljoprivrede, poticanje učenika na iznošenje primjera iz svoje okoline		Pitanja i zadaci, domaća zadaća

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
KEMIJA	19. Prepoznati kemijske industrije i proizvode kemijske industrije	Što proučavaju, gdje i kako rade kemičari?	Sudjelovanje u grupnoj izradi prezentacije o zanimanjima i poslovima u kojima se koriste znanja iz kemije	Grupni rad kod kuće	Zadavanje uputa za izradu prezentacije		PPT prezentacije
VJERONAUK	20. Objasniti ulogu rada u razvoju čovječanstva	Grijech kao zloporaba slobode	Sudjelovanje u raspravi „Izgon iz raja“	Redovna nastava	Priprema debate „Izgon iz raja“, vođenje debate		Tablica, snimka debate
	21. Vrednovati društveno koristan rad osoba s posebnim potrebama	Ljudska bolest i patnja	Pronalaženje u Novom zavjetu jednog Isusovog čudesnog ozdravljenja bolesnoga, analiziranje ozdravljenja, pisanje zamišljenog intervjua s ozdravljenim, sudjelovanje u razrednoj raspravi o različitim životnim iskustvima bolesti i patnje te o osobama s posebnim potrebama	Redovna nastava, rad u paru	Zadavanje zadataka, vođenje rasprave		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja
	22. Zastupati moralne vrednote u svakodnevnom životu i radu	Poći za Kristom	Sudjelovanje u razgovoru o ređenju svećenika i redovničkom zavjetovanju, pronalaženje teksta o duhovnom pozivu i razgovor o njemu	Redovna nastava	Organiziranje posjeta redovnika, zadavanje zadataka, vođenje rasprave	Redovnik	Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja

E. Razumijevanje razvoja karijernog puta pojedinca

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Opisati kako zamišlja sebe u bližoj i daljoj budućnosti	Autobiografija	Pisanje sastavka	Rad kod kuće	Vođenje razgovora s učenicima, priprema za pisanje sastavka		Pisani rad kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja
	2. Usporediti biografije/karijerni put poznatih osoba	Biografija	Istraživanje izvora, pisanje, predstavljanje (glumci, sportaši, znanstvenici, pjevači, novinari...), izrada plakata, prezentacija	Redovna nastava i rad kod kuće	Organizacija rada i vođenje razgovora		Bilješka o uspješnosti učenikova istraživanja te predstavljanja rezultata

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	3. Komentirati mogući utjecaj biografija poznatih osoba na vlastiti život i život bliskih osoba	Biografija Komentar	Usmeno i pisano raspravljanje, pisanje komentara prema danim uputama	Redovna nastava	Vođenje razgovora s učenicima, priprema uputa za pisanje komentara		Pisani rad kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja
	4. Objasniti važnost upotrebe standardnog govornoga jezika u poslovnoj komunikaciji	Načini sporazumijevanja	Sudjelovanje u dramatizaciji razgovora za posao	Frontalni rad, rad u paru, redovna nastava	Usmeno izlaganje, zadavanje zadatka za uvježbavanje, priprema i predstavljanje književnih primjera		Nestrukturirano: cijeli sat/ Formativno (razgovor)
	5. Prepoznati važnost jezičnih i nejezičnih sredstava izražavanja	Načini sporazumijevanja	Sudjelovanje u dramatizaciji razgovora za posao	Frontalni rad, rad u paru, redovna nastava	Usmeno izlaganje, zadavanje zadatka za uvježbavanje, priprema i predstavljanje književnih primjera		Nestrukturirano: cijeli sat/ Formativno (razgovor)
STRANI JEZIK	6. Usporediti biografije/karijerni put poznatih osoba	Biografije / karijerni put poznatih osoba	Prikupljanje informacija i utvrđivanje sličnosti i razlika u karijernim putovima određenih iznimnih ljudi, pisanje sastavka	Redovna nastava	Vođenje rasprave u razredu, priprema zadatka za samostalan rad kod kuće		Predložak kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja
POVIJEST	7. Usporediti karijere važnih osoba u 20. stoljeću	Svijet i Hrvatska u 20. stoljeću	Samostalno prikupljanje podataka o povijesnim ličnostima 20. st., crtanje vremenske lente, predstavljanje rezultata u razredu	Redovna nastava	Davanje uputa za rad, praćenje napretka		Bilješka o učenikovom postignuću
	8. Vrednovati razvoj karijere poznate osobe	Napredak znanosti	Istraživanje života Marie Curie pomoću teksta u udžbeniku, opisivanje njenog karijernog puta i uspoređivanje s ulogom većine ženskih osoba tog doba	Redovna nastava	Odobir teksta za istraživanje, priprema radnih listića, analiza učeničkog rada, vođenje diskusije		Evidentiranje interesa učenika, radni listić
GLAZBENA KULTURA	9. Opisati ulogu i potrebna znanja i vještine dirigenta	Simfonijski orkestar	Gledanje i slušanje video materijala, komentiranje i demonstriranje	Grupni i individualni rad	Pripremanje materijala, davanje uputa i vođenje		Bilješka o sudjelovanju
LIKOVNA KULTURA	10. Planirati tijek rada s obzirom na zadatak	Koloristička modulacija: Opisi me slikom!	Zajedničko planiranje i dogovor o koracima izvršenja zadatka dodijeljenog grupi	Grupni rad	Pripremanje zadatka, organizacija grupnog rada, davanje zadataka		Procjena i samoprocjena likovnih uradaka

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenic će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
TEHNIČKA KULTURA	11. Usporediti jednostavnije i složenije poslove	Proizvodnja i svojstva metala (7. razred) Vrste i svojstva polimernih materijala (8. razred)	Čitanje teksta, vođenje bilješki, sudjelovanje u grupnom radu na analizi vještina i osobina potrebnih za pojedina zanimanja, izdvajanje jednostavnijih i složenijih poslova	Frontalni, samostalni, grupni rad	Usmeno izlaganje, organiziranje i vođenje grupnog rada, vođenje rasprave, demonstracija		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja
TZK	12. Zaključiti o predrasudama u muško-ženskim sportovima i poslovima	Engleski valcer	Sudjelovanje u igri, vježbanju i plesu podijeljeni u muško-ženske parove, razgovor o razlikama i sličnostima u učinku dječaka i djevojčica	Redovna, individualni i grupni rad	Priprema i prikazivanje filmova o "muškim" i "ženskim" sportovima, organiziranje igara i plesa, vođenje rasprave o razlikama i sličnostima		Pratiti zainteresiranost učenika i razinu sposobnosti za pojedinu aktivnost/ Demonstracija aktivnosti
MATEMATIKA	13. Prepoznati sebe u zanimanjima u kojima su potrebna matematička znanja 14. Analizirati karijerni put pojedinca 15. Iskazati u postotku udio učenika zainteresiranih za studij, odnosno visoko obrazovanje	Koordinatni sustav u ravnini Izračunavanje postotka	Prikupljanje i priprema informacija o zanimanjima koja zahtijevaju znanja o koordinatnom sustavu, pronalaženje osobe iz stvarnog života, analiziranje njenog karijernog puta, opisivanje sebe u toj ulozi, izrada zadataka Prikupljanje podataka o studijima, prezentiranje podataka u PowerPoint-u, sudjelovanje u razrednoj raspravi	Redovna nastava, domaća zadaća Grupni rad, domaća zadaća	Zadavanje domaće zadaće, pripremanje i primjena zadataka Zadavanje zadatka za domaću zadaću, organiziranje prezentacija, vođenje razredne rasprave		Domaća zadaća, riješeni zadaci
KEMIJA	16. Opisati kako postati kemičar	Što proučavaju, gdje i kako rade kemičari?	Usmeno opisivanje načina kako se može postati kemičar	Individualni rad	Razgovor i vođenje		Bilješka
VJERONAUK	17. Preispitati svoje želje i mogućnosti u karijernom putu	Izbor životnog poziva	Pripremanje ankete o izboru životnog zvanja među svojim vršnjacima prema zadanim smjericama, provođenje i analiziranje rezultata, predstavljanje i rasprava o rezultatima	Redovna nastava, terenski rad	Pripremanje i vođenje izrade, primjene i analize ankete, vođenje rasprave o rezultatima		Anketa, obrađeni rezultati, prezentacija

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	18. Prepoznati višestrukost uloga pojedinca	Proroci	Čitanje pripremljenih tekstova o karijernom putu proroka, bilježenje na vremenskoj lenti, sastavljanje biografija	Redovna nastava	Pripremanje tekstova, zadavanje zadataka		Vremenska lenta, biografije proroka

F. Razumijevanje potrebe za cjeloživotnim učenjem

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Navesti što je znao u prethodnom i što zna u trenutnom ciklusu 2. Razlikovati dobre bilješke i natuknice od loših 3. Upotrijebiti bilješke i natuknice prilikom pisanja životopisa 4. Oblikovati životopis kojim će se predstaviti budućem poslodavcu 5. Prikupiti informacije o obrazovanju u Hrvatskoj 6. Navesti što je znao u prethodnom i što zna u trenutnom ciklusu obrazovanja	Osvrt ili prikaz Bilješka i natuknica	Sudjelovanje u razgovor na temu: Što sam znao i mogao kad sam bio mali, a što znam i mogu sada, pisanje osvrta Čitanje pripremljenog teksta i vođenje bilješki, analiziranje bilješki i razlučivanje dobrih i loših Pisanje životopisa uz korištenje pripremljenih bilježaka Sastavljanje životopisa kojim će se predstaviti budućem poslodavcu prema zadanim smjernicama Samostalno prikupljanje informacija iz raznih izvora o obrazovanju u Hrvatskoj, predstavljanje prikupljenih informacija pred razredom Sudjelovanje u razgovor u grupi/ paru na temu: Što sam znao/ mogao u prvih šest godina školovanja i što znam /mogu sada	Redovna nastava, rad kod kuće Frontalni, pojedinačni rad, redovna nastava Frontalni, pojedinačni rad, redovna nastava Frontalni, pojedinačni rad, redovna nastava Frontalni, pojedinačni rad, redovna nastava Grupni rad, redovna nastava Skupni, pojedinačni rad, izvanučionička nastava	Vođenje razgovora s učenicima, priprema za pisanje sastavka Izlaganje o važnosti bilježaka, pokazivanje primjera dobrih i loših bilježaka, davanje uputa Davanje uputa za rad, praćenje rada i korigiranje prema potrebi Davanje smjernica za pravilno oblikovanje i pisanje životopisa Davanje upute za prikupljanje i predstavljanje informacija, vođenje rasprave Organizacija zadatka i vođenje razredne rasprave		Bilješka o učenikovoj mogućnosti dosjećanja i pisani rad kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja Nestrukturirano: cijeli sat/ Formativno (bilješke i natuknice) Nestrukturirano: cijeli sat/ Formativno (bilješke i natuknice) Nestrukturirano: cijeli sat/ Formativno (pisani životopis) Nestrukturirano: cijeli sat/ Formativno (rasprava) Bilješka o učenikovoj mogućnosti dosjećanja aktivnosti u osam godina školovanja

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	7. Navesti zanimanja u kojima je jako važno znanje stranog jezika	MODULE 1 Lifestyles, Everyday English 1d, Talking about clothes	Slušanje i ponavljanje novog vokabulara, navođenje zanimanja u kojima se upotrebljavaju strani jezici, grupno popunjavanje tablice s popisom predmeta iz trgovine odjećom i obućom	Frontalni, grupni rad	Usmeno izlaganje uz vizualni prikaz pojednog odjevnog predmeta, čitanje dijaloga razgovora u trgovini, ispitivanje učenika, pripremanje tablice	-	Ocjena za tablicu predmeta koje možemo naći u trgovini odjećom i obućom, usmeno ispitivanje, pismena provjera vokabulara i fraza
POVIJEST	8. Komentirati važnost osnivanja srednjih škola i sveučilišta u doba vladavine carice Marije Terezije	Svijet i Hrvatska u osvjet modernog doba	Čitanje i grupno analiziranje pripremljenih povijesnih izvora, komentiranje i uspoređivanje iskustva učenika nekada i sada	Redovna nastava	Priprema povijesnih izvora, davanje upute za rad organiziranje grupnog rada		Bilješka o učenikovom postignućima
	9. Objasniti potrebu cjeloživotnog učenja zbog procesa globalizacije i ubrzanog tehnološkog napretka	Svijet i Hrvatska u osvjet modernog doba	Samostalno prikupljanje informacija o globalizacijskim i tehnološkim promjenama, izrada plakata ili prezentacije o promjenama u zanimanjima kao posljedici društvenih promjena, predstavljanje u razredu i sudjelovanje u raspravi	Redovna nastava, domaća zadaća	Usmeno izlaganje o važnosti cjeloživotnog obrazovanja zbog globalizacijskih i tehnoloških promjena, davanje uputa za samostalan rad, organiziranje i vođenje prezentacije i rasprave		Bilješka o učenikovom postignuću, plakati, prezentacije
MATEMATIKA	10. Razumjeti važnost stalnog razvoja profesionalnih kompetencija za ostvarenje uspjeha u radu	Geometrijska tijela	Rješavanje problemskih zadataka sa sadržajem iz životnih situacija	Redovna nastava	Pripremanje i zadavanje problemskih zadataka sa sadržajem iz stvarnog života		Riješeni zadaci
	11. Komentirati važnost potrebe za usvajanjem sadržaja predmeta matematike	Izračunavanje postotka	Samostalno osmišljavanje priče s određenom problematikom po timovima. Zamjena osmišljene priče među timovima, rješavanje dane problematike, rasprava i prezentacija dobivenog rješenja	Frontalni, individualni rad	Zadavanje zadataka, vođenje razredne rasprave o posljedicama ponašanja likova i učenika u istim situacijama		Domaća zadaća
INFORMATIKA	12. Zaključiti o važnosti kontinuiranog razvoja ICT vještina	Internet	Pretraživanje web portala HZZ/ buza rada, Mojposao.hr, posao.hr, bilježenje traženih zanimanja, izdvajanje poslova za koje moraju imati dodatne ICT vještine	Individualni rad, rad u paru, redovna nastava	Upućivanje na zadane portale, davanje upute za rad, vođenje rasprave		Bilješka o napretku učenika
FIZIKA	13. Prepoznati važnost znanja stečenih na nastavi fizike	Mjerimo obujam	Mjerenje volumena tekućina pomoću menzure, određivanje volumena nepravilnih i pravilnih tijela	Redovna nastava Rad u paru Frontalni rad	Usmeno izlaganje, demonstracija, davanje uputa za mjerenje		Bilješke o aktivnosti, domaća zadaća, usmeno ispitivanje

KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
GEOGRAFIJA	14. Objasniti potrebu cjeloživotnog učenja zbog procesa globalizacije	Gospodarstvo Europe	Samostalno prikupljanje informacija o demografskim, globalizacijskim i tehnološkim promjenama, izrada plakata ili prezentacije o promjenama u zanimanjima, predstavljanje rezultata u razredu, rasprava s drugim učenicima	Redovna nastava	Usmeno izlaganje o važnosti cjeloživotnog obrazovanja zbog demografskih, globalizacijskih i tehnoloških promjena, zadavanje zadatka, organiziranje i vođenje prezentacije i rasprave		Bilješka o učenikovom postignuću
	15. Povezati promjene u svijetu rada s važnosti cjeloživotnog učenja	Prometni sustav i prometno povezivanje Europe	Čitanje teksta, vođenje bilješki, pisanje sastavka "Promet nekad i danas"	Redovna nastava	Odabir teksta za čitanje, vođenje razgovora o važnosti prometa, davanje smjernica za pisanje sastavka		Bilješka o učenikovoj aktivnosti, sastavak
BIOLOGIJA	16. Usporediti što je naučio vezano za prirodne znanosti u odnosu na ranije	Prirodne znanosti	Ispunjavanje upitnika prije obrade nastavne teme i nakon obrade, uspoređivanje rezultata, zaključivanje o količini naučenoga	Individualni rad	Pripremanje i primjena upitnika, vođenje u zaključivanju		Ispunjeni upitnici, razlika inicijalne i završne primjene
	17. Procijeniti važnost održavanja osobne higijene	Virusi i bakterije	Čitanje teksta iz udžbenika, novina, s Interneta o važnosti održavanja osobne higijene za očuvanje zdravlja	Redovna nastava	Davanje uputa za prikupljanje informacija		Pitanja i zadaci, domaća zadaća
KEMIJA	18. Nabrojati proizvode nastale primjenom spoznaja iz kemije	Što proučavaju, gdje i kako rade kemičari?	Pismeno nabiranje proizvoda koji su nastali primjenom spoznaja iz kemije	Individualni rad	Davanje uputa za rad, vođenje rasprave		Domaća zadaća
TEHNIČKA KULTURA	19. Procijeniti važnost razvoja novih tehnologija, korištenje novih alata i načina rada	Proizvodnja i svojstva metala (7. razred) Vrste i svojstva polimernih materijala (8. razred)	Sudjelovanje u raspravi o doprinosu tehnologije, novih alata i načina rada u današnjem društvu	Frontalni, samostalni, grupni rad	Priprema i vođenje razredne rasprave		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja
TZK	20. Pružiti prvu pomoć prilikom ozljeđivanja	Ozljede pri tjelesnim aktivnostima i prva pomoć	Sudjelovanje u simulaciji sportskih ozljeđa i pružanju prve pomoći, opisivane sportskih ozljeđa kod vrhunskih sportaša koje su im poznati (uganuće gležnja, istegnuće ligamenata, napuknuće kosti)	Redovna nastava, individualni rad	Usmeno izlaganje o sportskim ozljedama, pokazivanje pružanja prve pomoći prilikom ozljeđa nastalih u tim situacijama		Bilješka o interesu i razvijenosti sposobnosti učenika/ Demonstracija aktivnosti
	21. Procijeniti važnost provođenja tjelesne higijene	Umor i oporavak	Opisivanje osnovnih higijenskih mjera koje treba obaviti nakon sportske aktivnosti (oprati ruke, presvući odjeću, kada god su u mogućnosti istuširati se)	Redovna nastava, individualni rad	Usmeno izlaganje o doziranju tjelesne aktivnosti zbog izbjegavanja umora te pripremi organizma za novu aktivnost uz obvezno provođenje higijenskih mjera nakon aktivnosti		Bilješka o interesu i razvijenosti sposobnosti učenika/ Demonstracija aktivnosti

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	22. Procijeniti važnost i ulogu učitelja/ trenera u određenoj sportskoj aktivnosti	Igra košarka	Usmeno opisivanje svoga razmišljanja kako bi se ponašao u ulozi učitelja/trenera	Redovna nastava, individualni rad	Usmeno izlaganje o ulozi učitelja/trenera, vođenje rasprave o toj ulozi		Bilješka o interesu i razvijenosti sposobnosti učenika/ natjecanje
VJERONAUKE	23. Razlikovati osobni od profesionalnog identiteta	Idoli i ideali u izgradnji osobnosti	Predstavljanje svog idola kroz biografiju, fotografiju, plakat ili pjesmu	Redovna nastava	Davanje upute za izradu biografije, plakata, fotografije idola		Plakat
	24. Procijeniti važnost rada za osobni razvoj	Rad u službi osobnog napretka i razvoja	Sudjelovanje u izradi i primjeni ankete o vrijednosti ljudskog rada među vršnjacima, analiza rezultata, sudjelovanje u razrednoj raspravi o osobnim talentima, kako ih prepoznati i iskoristiti za razvoj	Redovna nastava	Davanje uputa za izradu, provođenje i analizu ankete, vođenje rasprave o osobnim talentima i njihovoj upotrebi u razvoju pojedinca		Anketa, obrađeni rezultati

G. Prilagodljivost na nove uloge i razine obrazovanja

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Prepoznati važnost pridržavanja pravila u različitim životnim i profesionalnim situacijama	Administrativno-poslovni stil (statuti, zakoni, pravilnici...)	Sudjelovanje u razgovoru o važnosti pridržavanja pravila	Redovna nastava	Organizacija zadatka i vođenje razredne rasprave		Bilješka o učenikovoj mogućnosti prepoznavanja važnosti pridržavanja pravila
	2. Prepoznati iskoristivost vještina stečenih u školi i izvan škole	Lektira Administrativno-poslovni stil (ispunjavanje brzojava, pretplatnog listića, ankete, prijavnice)	Sudjelovanje u razgovoru o iskoristivosti vještine predstavljanja plakata, služenja internetom, učeničke bilješke...	Redovna nastava	Organizacija zadatka i vođenje razredne rasprave, priprema nastavnih listića		Učeničke bilješke kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja
	3. Samostalno iskazivati doživljaje i kritičko mišljenje	Bilješka i natuknica	Samostalno sastavljanje bilješki i natuknica o vlastitome životu u pisanome obliku	Frontalni rad, pojedinačni rad, redovna nastava	Vođenje rasprave s naglaskom na poticanje kritičkog mišljenja i samostalnog razlučivanja		Nestrukturirano: cijeli sat/ Formativno (bilješke i natuknice)

KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
PREDMET						
4. Primijeniti novotvorenicu u službenoj komunikaciji	Nastajanje riječi	Samostalno pisanje primjera novotvorenicu vezanih uz određena zanimanja, sudjelovanje u zajedničkoj izradi leksikona novotvorenicu	Frontalni rad, skupni rad, rad u paru, redovna	Izlaganje o primjeni novotvorenicu u službenoj komunikaciji, zadavanje i kontrola zadatka, vođenje izrade leksikona		Leksikon novotvorenicu
POVIJEST	5. Procijeniti ulogu učenika kao građanina EU 21. stoljeća	Istraživanje na internetu pojma "građanin EU", pisanje eseja o tome što znači biti građanin EU, izlaganje rada u razredu	Redovna nastava, rad kod kuće	Davanje uputa za prikupljanje podataka i pisanje eseja, vođenje pojedinačnih izlaganja i rasprave u razredu		Bilješka o učenikovom postignuću
6. Objasniti razloge iseljavanja 19./20. st.	Društvene okolnosti i svakičasniji život u prvoj polovici 19. st.	Popunjavanje tablice o razlozima iseljavanja u gradove ili razvijene države zbog potrage za poslom nekad i danas	Redovna nastava	Usmeno izlaganje, pripremanja tablice i davanje uputa za njeno popunjavanje		Evidentiranje interesa učenika, popunjena tablica o razlozima iseljavanja
7. Razlikovati promjene u svijetu rada prije i nakon pojave industrije	Druga industrijska revolucija	Slušanje izlaganja, vođenje bilješki, sudjelovanje u razgovoru o promjenama u svijetu rada nakon 2. industrijske revolucije	Redovna nastava	Usmeno izlaganje, vođenje rasprave o promjenama u svijetu rada		Evidentiranje interesa učenika
8. Objasniti nastanak i razvoj novih zanimanja	Druga industrijska revolucija	Čitanje zadanih tekstova, samostalna izrada i analiza mentalne mape	Redovna nastava	Pripremanje i zadavanje teksta, davanje upute za izradu mentalne mape i usmjeravanje pri njenoj izradi		Evidentiranje interesa učenika, mentalna mapa
MATEMATIKA	9. Prepoznati nadogradnju i konstantno proširivanje naučenih matematičkih sadržaja	Samostalno rješavanje zadataka	Redovna nastava	Priprema zadataka		Riješeni zadaci
INFORMATIKA	10. Organizirati mjesečne troškove pomoću softwarea	Individualna izrada proračunske tablice budžeta svojeg kućanstva, izrada i analiziranje grafikona osobne potrošnje unutar jednog kvartala	Individualni, frontalni rad, redovna nastava	Opisivanje parametara za izradu proračunske tablice kućnog i osobnog budžeta, pomoć pri izradi tablice, poticanje učenika na analizu		Proračunske tablice
FIZIKA	11. Primijeniti znanje o predmetu u svakodnevnom životu	Mjerenje brzine vlastitog hoda pomoću elektromagnetskog tipkala, mjerenje brzine bačene lopte, učenika na biciklu, u trku itd., pojedinačno navođenje primjera iz svakodnevice na koje se može primijeniti naučeno o brzini	Rad u grupama, Frontalni rad, Redovna nastava	Organizacija mjerenja i obrade rezultata, vođenje rasprave o praktičnoj primjeni stečenog znanja		Bilješka o učenikovoj aktivnosti, tablice s podacima mjerenja

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
GEOGRAFIJA	12. Objasniti promjene u životima ljudi u RH time što smo postali dio EU	Hrvatska u Europi	Pripremanje i vođenje intervjua s bližnjim osobama, pisanje izvješća o intervjuu i njegovo predstavljanje u razredu, sudjelovanje u raspravi s drugim učenicima o rezultatima intervjua	Redovna nastava, rad kod kuće	Pripremanje pitanja za intervjuu s bližnjima, davanje uputa za rad, usmeno izlaganje o EU i njezinoj ulozi		Intervju i izvješće o intervjuu
	13. Objasniti što znači biti građanin EU	Hrvatska u Europi Hrvatska – srednjoeuropska i sredozemna zemlja	Istraživanje na internetu pojma "građanin EU", pisanje eseja o tome što znači biti građanin EU izlaganje svog rada u razredu	Redovna nastava, rad kod kuće	Davanje uputa za prikupljanje podataka i pisanje eseja, vođenje pojedinačnih izlaganja i rasprave u razredu		Bilješka o učeničkom postignuću
	14. Objasniti svoju ulogu u multikulturalnom društvu	Strukture stanovništva i gospodarstva	Samostalno proučavanje literature i internetskih izvora o multikulturalizmu, pripremanje bilješki, sudjelovanje u razrednoj raspravi o rizicima i prednostima multikulturalizma	Redovna nastava, rad kod kuće	Usmeno izlaganje o multikulturalizmu, davanje uputa za proučavanje literature i interneta, vođenje razredne rasprave		Bilješka o učeničkom postignuću
	15. Objasniti prilagodbu pojedinih zanimanja različitim podnebljima i potrebama u prostoru	Nesklad u gospodarskom razvoju Europe	Slušanje izlaganja, vođenje bilješki, sudjelovanje u razgovoru o analizi uzroka koncentracije gospodarstva oko velikih gradova, luka i kvalitetnih prometnica	Redovna nastava	Usmeno izlaganje, usmjeravanje razgovora		Tijekom nastave vođenje bilješki/ Domaća zadaća, Usmeno ispitivanje
BIOLOGIJA	16. Nabrojati načine očuvanja bioraznolikosti	Prirodne znanosti	Pisanje o načinima očuvanja bioraznolikosti prema zadanim smjernicama, usmeno izlaganje u razredu	Individualni rad, redovna nastava	Davanje smjernica za pisanje, organiziranje učeničkih izlaganja		Pisani radovi
	17. Primijeniti osnovne vještine pružanja prve pomoći	Sustav organa za kretanje	Pokazivanje postupka kod ozljede kostiju, mišića ili zgloba, sudjelovanje u razgovoru o važnosti ekipe Prve pomoći koja prva izlazi na teren u pomoć unesrećenima te o važnosti poznavanja postupaka pružanja prve pomoći, razgovor o važnosti pravilnog zagrijavanja i istezanja prije sportske aktivnosti kako ne bi došlo do ozljede sustava organa za kretanje	Redovna nastava, radu paru, rad u grupi	Koodiniranje učenika koji pohađaju PCK za demonstriranje pružanja prve pomoći drugim učenicima, vođenje razgovora o važnosti usvajanja postupaka pružanja prve pomoći		Pitanja i zadaci, domaća zadaća, fotografije

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
KEMIJA	18. Nabrojati industrije koje upotrebljavaju kemiju	Što proučavaju, gdje i kako rade kemičari?	Slušanje izlaganja, vođenje bilješki, pismeno povezivanje pojmova s njihovim opisima	Redovna nastava, individualni rad	Usmeno izlaganje o granama kemijske industrije, davanje zadatka, usmjeravanje u radu		Pismeno povezivanje pojmova s njihovim opisima
LIKOVNA KULTURA	19. Proračunati potrebno vrijeme i materijal za zadatak	Oblik i boja LIKOVNA RADIONIČA: Fragmenti prošlosti – portret Ivana Gorana Kovačića	Usmeno opisivanje primjera dobrog i lošeg upravljanja vremenom, izrada proračuna vremena i materijala potrebnog za realizaciju zadatka prema zadanim smjernicama	Redovna nastava, rad u paru	Objašnjavanje važnosti proračunavanja vremena i materijala potrebnog za realizaciju mozaika u holi škole, poticanje na opisivanje primjera dobrog i lošeg upravljanja vremenom, davanje uputa		Procjena i samoprocjena likovnih uradaka, portret Ivana Gorana Kovačića

H. Prenosive vještine - Spoznajne vještine

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Argumentirano obrazložiti svoju profesionalnu odluku	Problemski članak	Pisanje problemskoga članka kod kuće prema zadanim smjernicama, predstavljanje pisanih radova u razredu	Redovna nastava, rad kod kuće	Opisivanje smjernica za izradu problemskog članka, analiziranje učenčkih radova u razredu		Bilješka o smislenosti i kreativnosti članka, članak kao prilog učeničkom portfoliju
	2. Napisati vlastiti životopis u svrhu prijave za posao	Životopis	Pisanje životopisa prema zadanim smjernicama, predstavljanje pisanih radova	Redovna nastava, rad kod kuće	Opisivanje smjernica za pisanje životopisa, analiziranje učenčkih radova u razredu		Pisani radovi kao prilog u učeničkom portfoliju
	3. Voditi kvalitetne bilješke	Natuknice i bilješke	Vođenje i srediavanje bilježaka tijekom istraživanja karijernog puta poznatih osoba	Rad kod kuće	Priprema zadatka za samostalan učenički rad kod kuće, podsjećanje učenika na pravila vođenja bilješki		Pisani radovi kao prilog u učeničkom portfoliju
	4. Prepoznati važnost zapisnika, zahtjeva i prijave u poslovnome svijetu	Administrativno-poslovni stil	Istraživanje stilskih obilježja zadanog stila prema danim uputama, objašnjavanje obilježja stilova	Redovna nastava	Organizacija zadatka i vođenje razredne rasprave, nastavni listići		Bilješka o učenikovoj mogućnosti objašnjavanja stilskih obilježja zapisnika, zahtjeva i prijave
	5. Vrednovati kvalitetu oglasa za posao	Različitos stilova	Uspoređivanje različitih oglasa na pripremljenom listiću prema zadanim smjernicama	Frontalni, pojedinačni rad, redovna nastava	Pripremanje nastavnog listića, davanje smjernica o vrednovanju oglasa		Nastavni listić

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
STRANI JEZIK	6. Naučiti voditi kvalitetne bilješke	Tekst po izboru	Čitanje teksta iz kojeg treba izdvojiti ključne informacije koje će biti temelj izradi umne mape, samostalna izrada umne mape	Redovna nastava	Pripremanje teksta i zadatka za samostalni rad na nastavi, davanje upute za izradu umne mape		Predložak umne mape kao prilog u učeničkom portfoliju profesionalnog razvoja
POVIJEST	7. Procijeniti razloge i posljedice organizacije Crvenog križa	Svijet u doba europske dominacije u 19. stoljeću	Samostalno pregledavanje pripremljene literature i internetskih izvora o osnivanju i ulozi međunarodnih organizacija s osvrtnom na Crveni križ, grupna izrada plakata ili PPT prezentacije, izlaganje i komentiranje s drugim učenicima u razredu	Redovna nastava	Priprema povijesnih izvora i literature o organizaciji Crvenog križa, davanje upute za rad		Bilješka o učeničkom postignuću, plakati, prezentacije
	8. Procijeniti uzroke i posljedice osnivanja UNICEF-a	Svijet i Hrvatska u osvjet 21. stoljeća	Samostalno pregledavanje pripremljene literature i internetskih izvora o osnivanju i ulozi međunarodnih organizacija s osvrtnom na UNICEF, grupna izrada plakata ili PPT prezentacije, izlaganje i komentiranje s drugim učenicima u razredu	Redovna nastava	Priprema povijesnih izvora i literature o UNICEF-u, davanje upute za rad		Bilješka o učeničkom postignuću
GEOGRAFIJA	9. Analizirati ekonomske karte	Gospodarstvo Europe	Analiziranje karte industrijskih područja, poljoprivrede i ribolovnih područja, vođenje bilješki	Redovna nastava	Davanje smjernica za analizu ekonomskih karti		Usmeno ispitivanje
	10. Procijeniti uzroke i posljedice osnivanja međunarodnih organizacija	Ujedinjavanje Europe	Proučavanje literature i internetskih izvora, grupna izrada plakata ili PPT prezentacije o zadanoj međunarodnoj organizaciji, predstavljanje u razredu, komentiranje i rasprava	Redovna nastava	Organiziranje grupnog rada, davanje uputa za rad, vođenje prezentacija i rasprave		Bilješka o učeničkom postignuću, prezentacije, plakati
KEMIJA	11. Objasniti važnost uravnotežene prehrane za radnu sposobnost	Biološki važni spojevi	Slušanje izlaganja i vođenje bilješki, pisanje domaće zadaće o vrstama hranjivih tvari, njihovoj ulozi u organizmu te važnosti uravnotežene prehrane za radnu sposobnost	Redovna nastava praktični rad	Usmeno izlaganje o vrstama namirnica i hranjivih tvari, propitivanje učenika o njihovim ulogama, poticanje na uočavanje pravilnog omjera		Ocjenjivanje domaće zadaće
LIKOVNA KULTURA	12. Objasniti utjecaj boje na oblik	Oblik i boja	Slikanje temperama prema zadanim smjernicama	Individualni	Analičko promatranje Demonstracija Razgovor Variranje Građenje Razlaganje		Vrednovanje i samovrednovanje

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE/ ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
TEHNIČKA KULTURA	13. Kritički preispitati vlastiti i tuđi uradak	Koloristička modulacija: Opisi me slikom!	Upoznavanje s kriterijima procjene likovnih uradaka, procjena razlike ostvarenosti zadanog zadatka za svoj rad i radove ostalih učenika	Redovna nastava, grupni rad	Predstavljanje kriterija procjene likovnih uradaka, navođenje i nepristrano komentiranje primjera		Procjena i samoprocjena likovnih uradaka
	14. Samovrednovati svoj rad	Proizvodnja i svojstva metala (7. razred) Vrste i svojstva polimernih materijala (8. razred)	Grupno proučavanje zanimanja vezanih uz temu na tekstovima pripremljenim kod kuće, bilježenje najvažnijih činjenica, predstavljanje ostalim učenicima	Frontalni, samostalni, grupni rad, samostalni rad kod kuće	Davanje uputa za pripremu materijala i obradu informacija, vođenje razgovora, demonstracija		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja
	15. Objasniti načine financijskog planiranja i racionalnog upravljanja novcem	Jednostavni kamatni račun	Izrada domaće zadaće o veličini mjesečnog obiteljskog budžeta te raspoređivanju budžeta na pojedine stavke	Individualni rad kod kuće	Davanje uputa za izradu domaće zadaće, pregledavanje i komentiranje domaće zadaće	Davanje uputa za izradu domaće zadaće, pregledavanje i komentiranje domaće zadaće	Roditelji
MATEMATIKA	16. Primijeniti proporcionalnost i obrnutu proporcionalnost	Primjena proporcionalnosti i obrnute proporcionalnosti	Izrađivanje zadanih zadataka individualno ili u paru	Individualni/ rad u paru	Davanje uputa		Domaća zadaća
	17. Izraziti vjerojatnost nekog slučajnog događaja	Vjerojatnost slučajnog događaja	Izrađivanje zadanih zadataka individualno ili u paru	Individualni/ rad u paru	Davanje uputa		Domaća zadaća
	18. Objasniti ključne pojmove	Mnogokuti i sličnost	Sudjelovanje u razrednoj raspravi o važnosti matematičkih znanja u svakodnevnom životu i na poslu	Redovna, dodatna nastava	Pripremanje zadataka, vođenje razredne rasprave		Riješeni zadaci
INFORMATIKA	19. Opisati redoslijed matematičkih radnji	Mnogokuti i sličnost	Sudjelovanje u razrednoj raspravi o važnosti matematičkih znanja u svakodnevnom životu i na poslu	Redovna, dodatna nastava	Pripremanje zadataka, vođenje razredne rasprave		Riješeni zadaci
	20. Primijeniti pravilan redoslijed računskih radnji	Mnogokuti i sličnost	Rješavanje zadanih zadataka	Redovna, dodatna nastava	Pripremanje zadataka, vođenje razredne rasprave		Riješeni zadaci
	21. Procijeniti stečene ICT vještine konkurentne na tržištu rada	Internet	Pretraživanje web portala HZZ/ burza rada, Mojposao.hr, posao.hr, bilježenje za koja zanimanja su potrebne ICT vještine, rješavanje online upitnika „Moj izbor“, razgovor s učiteljem o izboru srednjoškolskog programa	Individualni rad, redovna nastava	Davanje uputa za pretraživanje web stranica, vođenje u ispunjavanju upitnika, razgovor s učenicima o izboru srednjoškolskog programa	Praćenje napretka učenika kroz sposobnost uviđanja i obrazlaganja uočenih ICT vještina/ Samoevaluacijski listić, ispunjen upitnik „Moj izbor“	
VJERONAUK	22. Vrednovati sličnosti i razlike među vjerama	Poći za Kristom	Čitanje teksta o duhovnom pozivu, sudjelovanje u razrednom razgovoru o ređenju svećenika i redovničkom zavjetovanju	Redovna nastava	Davanje uputa za analizu teksta, vođenje razrednog razgovora.	Redovnik	Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja

H. Prenosive vještine - Komunikacijske vještine

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Slijediti upute za rad 2. Iznositi svoje dokaze izražavajući misli i stavove u govornoj i pisanoj komunikaciji 3. Primijeniti intervju kao oblik razgovora 4. Vježbati prezentacijske vještine 5. Primijeniti poslovnu komunikaciju u razgovoru za posao 6. Procijeniti važnost sporazumijevanja i neverbalne komunikacije u poslovnome svijetu	Bilo koja tema Rasprava Novinarski stil Bilo koja tema Dramatizacija poslovne komunikacije Dramatizacija poslovne komunikacije	Igranje igara u kojima se zahtijeva slušanje i ponašanje prema uputama Raspravljjanje (usmeno i pisano) Igranje uloga – pripremanje i provođenje intervjua Istraživanje, pisanje, izrada prezentacije o zanimanjima, predstavljanje u razredu Priprema i sudjelovanje u dramatizaciji izmišljene poslovne komunikacije, vježbavanje vještina samopredstavljanja Sudjelovanje u zamišljenom razgovoru za posao s usmjerenošću na neverbalnu komunikaciju, sudjelovanje u raspravi o važnosti neverbalne komunikacije	Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava Redovna nastava, rad kod kuće Frontalni rad, rad u paru, pojedinačni rad, redovna nastava Frontalni rad, rad u paru, pojedinačni rad, redovna nastava	Izbor i organiziranje zadataka (motivacijske igre) Organizacija i vođenje razgovora Organizacija zadatka Organizacija rada u paru/skupini i vođenje razgovora, analiziranje Organiziranje dramatizacije, praćenje rada učenika Davanje smjernica za rad, vođenje rasprave		Bilješka o uspješnosti slijeđenja uputa Bilješka o uspješnosti rasprave Bilješka o uspješnosti intervjua Bilješka o uspješnosti učenikova istraživanja i predstavljanja rezultata Strukturirano: dramatizacija razgovora za posao/ Formativno (razgovor) Strukturirano: dramatizacija razgovora za posao/ Formativno (razgovor)
STRANI JEZIK	7. Primijeniti odgovarajući vokabular i gramatička pravila u komunikaciji 8. Primijeniti prezentacijske vještine 9. Objasniti važnost stranog jezika za uspjeh u zanimanjima	Po izboru Po izboru MODULE 1 Lifestyle, Everyday English 1d, Talking about clothes	Postavljanje i odgovaranje na pitanja; pričavanje uz upotrebu odgovarajućeg vokabulara i primjenu gramatičkih pravila Izlaganje zadane teme koristeći PowerPoint prezentaciju Ponavljjanje novih jezičnih fraza, prevođenje s engleskog na hrvatski jezik, osmišljavanje u paru dijaloga i snalaženje u novoj govornoj situaciji na konkretnom primjeru (razgovor: prodavač u trgovini-kupac), popunjavanje grupe tablice	Redovna nastava Redovna nastava, samostalan rad kod kuće Frontalni rad, rad u paru	Izbor i organiziranje zadataka Pripremanje učenika za samostalni rad i izlaganje Usmeno izlaganje uz vizualni prikaz pojedinog odjavnog predmeta, čitanje dijaloga razgovora u trgovini, usmjeravanje učenika u pripremanju dijaloga		Bilješka o učenikovoj mogućnosti primjene odgovarajućeg vokabulara i gramatičkih pravila u komunikaciji Bilješka o učenikovoj mogućnosti primjene prezentacijskih vještina Grupne tablice predmeta – kvantitativna ocjena Usmeno ispitivanje, pismena provjera vokabulara i fraza

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	10. Primijeniti osnovne poslovno jezik u komunikaciji na stranom jeziku	MODULE 1 Lifestyles, Everyday English 1d, Talking about clothes	Ponavljanje novih jezičnih fraza, prevođenje s engleskog na hrvatski jezik, osmišljavanje u paru dijaloga i snalaženje u novoj govornoj situaciji na konkretnom primjeru (razgovor: prodavač u trgovini-kupac), popunjavanje grupe tablice	Frontalni rad, rad u paru	Usmeno izlaganje uz vizualni prikaz pojednog odjevnog predmeta, čitanje dijaloga razgovora u trgovini, usmjeravanje učenika u pripremanju dijaloga.		Grupne tablice predmeta – kvantitativna ocjena Usmeno ispitivanje, pismena provjera vokabulara i fraza
	11. Prezentirati vlastite sposobnosti na stranom jeziku	Jobs and Qualities	Sudjelovanje u raspravi o samopouzdanju, odnosu s vršnjacima, osobnom raspoloženju, ispunjavanje upitnika samopouzdanja, igranje uloge osobe koja radi u savjetovaštvu za mlade	Frontalni rad, individualna primjena upitnika	Organiziranje sudjelovanja školskog psihologa, vođenje rasprave, organiziranje igre uloga	Školski psiholog	Upitnik u arhivi psihologa
	12. Prezentirati primjere opasnih zanimanja pred ostalim učenicima	Danger is their business	Čitanje zadanog teksta i ciljano traženje određenih informacija vezanih uz opasna zanimanja, primjena novog vokabulara i jezičnih struktura, pronalaženje na internetu drugih opasnih zanimanja i njihovo predstavljanje drugim učenicima	Redovna nastava, frontalni, individualni rad, rad u paru	Čitanje teksta, davanje uputa, vođenje prezentacija i rasprave		Čitanje, razgovor, prezentacija
	13. Imenovati aktivnosti za dnevnu rutinu i slobodno vrijeme te nabrojiti zanimanja.	Jobs with a difference	Slušanje, čitanje, pisanje, dopunjavanje rečenica, dijalog, ponavljanje vokabulara i fraza, rasprava o dnevnoj rutini, opisivanje zanimanja	Redovna nastava, frontalni, individualni rad, rad u paru	Usmeno izlaganje, čitanje, slušanje, pisanje, vođenje razgovora		Formativno (čitanje i razgovor)
LIKOVNA KULTURA	14. Samostalno izražavati mišljenja i doživljaje vezane za kreativna zanimanja	Koloristička modulacija: Opisi me slikom!	Sudjelovanje u strukturiranom grupnom razgovoru s ciljem prisjećanja doživljaja u kojima su izrazili svoju kreativnost, prepričavanje tih doživljaja učenicima u drugim grupama	Grupni rad	Davanje smjernica za strukturirani razgovor, poticanje na prepoznavanje kreativnih zanimanja i izdvajanje onih koja se učenicima sviđaju		Procjena i samoprocjena likovnih uradaka
TEHNIČKA KULTURA	15. Predstaviti vlastite sposobnosti i predispozicije za određeno tehničko zanimanje	Proizvodnja i svojstva metala (7. razred) Vrste i svojstva polimernih materijala (8. razred)	Pismeno ili usmeno opisivanje vlastitih interesa, sposobnosti i predispozicija za određeno tehničko zanimanje	Frontalni, samostalni, grupni rad	Aktivno slušanje, usmeno izlaganje, razgovor, demonstracija		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja

PRIDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenič će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRACENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
MATEMATIKA	16. Postaviti jasna i smisljena pitanja vezana uz sadržaje koji se obrađuju 17. Slijediti upute za rad i postaviti jasno pitanje vezano uz sadržaj matematike	Kružnica i krug Omjer veličina iste vrste i omjer veličina različitih vrsta	Sudjelovanje u raspravi i o važnosti postavljanja jasnih pitanja i traženja jasnih odgovora u radnim situacijama Rješavanje zadataka, sudjelovanje u razgovoru s drugim učenicima, samostalno zaključivanje	Redovna nastava Grupni rad	Pripremanje i zadavanje problemskih zadataka sa sadržajem vezanim uz radne situacije Pripremanje zadataka vođenje razredne rasprave, poticanje učenika na samostalno zaključivanje	Riješeni zadaci	Ocjena praktičnog rada
GEOGRAFIJA	18. Argumentirano objasniti mjere za poticanje ravnomjernijeg gospodarskog razvoja	Nesklad u gospodarskom razvoju Europe	Pripremanje i sudjelovanje u parlamentarnom radu na zadanoj temi	Redovna nastava, grupni rad	Davanje uputa za pripremu i provođenje parlamentarne rasprave nakon aktivnosti		Tijekom nastave vođenje bilješki, video-zapis
POVIJEST	19. Argumentirano objasniti prednosti i nedostatke pojedinih zanimanja u prošlosti	Velika gospodarska kriza	Bilježenje za vrijeme izlaganja, prepoznavanje i zapisivanje zanimanja koja su najotpornija na gospodarsku krizu, čitanje teksta, pisanje kratkog sastavka prema zadanim smjernicama	Redovna nastava	Usmeno izlaganje uz primjere prednosti i nedostataka pojedinih zanimanja u prošlosti, usmjeravanje učenika pri čitanju teksta, davanje smjernica za pisanje sastavka		Evidentiranje interesa učenika, ocjena pisanog rada
INFORMATIKA	20. Oblikovati web stranicu	Izrada web stranice	Pregledavanje postojećih web stranica s kritičkim osvrtom na njih, izrada vlastite web stranice na zadanoj temi	Frontalni i individualni rad	Pokazivanje web stranice i vođenje rasprave o njima, demonstriranje izrade web stranica, davanje upute, vođenje u radu		Izrađena web stranica
	21. Prikazati svoju prezentaciju drugima	Izrada prezentacije	Samostalno izrađivanje PPT prezentacije na odabranu temu	Individualni rad	Demonstracija, vođenje, davanje uputa		PPT prezentacija
	22. Primijeniti komunikacijske vještine za organizaciju rada unutar tima	Izrada web stranica	Dogovorna podjela uloga u timu, timsko rješavanje zadanog zadatka, donošenje grupnog zaključka o elementima koje svaka stranica treba sadržavati	Rad u grupi, redovna nastava	Organiziranje timskog rada, davanje uputa rješavanje zadataka, usmjeravanje rasprave unutar grupa		Bilješke o razvoju i napretku učenika kroz nastavnu temu/ ocjena praktičnog rada tima
VJERONAUKE	23. Primijeniti prezentacijsku vještinu	Pokrštenje Hrvata i ulazak u zajednicu kršćanskih naroda	Sudjelovanje u izradi grupne PPT prezentacije na zadanoj temi	Redovna nastava	Usmeno izlaganje, davanje uputa za izradu prezentacije.		PowerPoint prezentacija

H. Prenosive vještine - Socijalne vještine

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Zatražiti pomoć učiteljice ili vršnjaka u radu 2. Prepoznati prednost poznavanja znakovnog jezika 3. Poduprijeti potrebu pomaganja socijalno ugroženim ljudima u svojoj okolini 4. Poduprijeti zapošljavanje osoba s invaliditetom	Po izboru Načini sporazumijevanja Socijalna tematika u pjesništvu Načini sporazumijevanja	Traženje načina rješavanja zadataka Oponašanje učiteljevih znakova, pokušavanje samostalnog „govorenja“ znakovnim jezikom Raspripravljane u skupinama o načinima pomoći socijalno ugroženim ljudima u svojoj okolini, zajednička izrada umne mape o pronađenim rješenjima Sudjelovanje u razrednoj vođenoj raspravi o potrebi zapošljavanja osoba s invaliditetom i osobnom angažiranju u podupiranju razvoja svijesti o potrebi zapošljavanja takvih osoba	Rad kod kuće Frontalni rad, rad u paru, redovna nastava Frontalni rad, pojedinačni, grupni rad, redovna nastava Frontalni rad, rad u paru, redovna nastava	Organizacija zadatka i objašnjenje Pokazivanje nekoliko riječi znakovnim jezikom Davanje uputa za rad i izradu umnih mapa Vođenje rasprave, igra asocijacija	Bilješka Nestrukturirano: cijeli sat/ Formativno (razgovor) Umne mape Nestrukturirano: cijeli sat/ Formativno (razgovor)	
STRANI JEZIK	5. Uspješno raditi u paru i skupini	Po izboru	Sudjelovanje u radu u paru i skupini na zadanom zadatku	Redovna nastava	Priprema za rad u paru i skupini, zadavanje zadatka		Bilješka o učenikovoj mogućnosti uspješnog rada u paru i skupini
POVIJEST	6. Analizirati svoje mogućnosti kao aktivista u sklopu međunarodnih organizacija 7. Analizirati svoju moguću ulogu u sklopu međunarodnih organizacija	Svijet i Hrvatska u osvjet 21. stoljeća Svijet i Hrvatska u osvjet modernog doba	Pisanje sastavka o svojoj ulozi aktivista u sklopu međunarodnih organizacija na temelju pripremljenih materijalima o UNICEF-u Samostalno pisanje kratkog eseja na temu: „Kako ja mogu sudjelovati i djelovati u sklopu međunarodnih organizacija“, čitanje eseja u razredu, pripremanje i sudjelovanje u debati na osnovi prikupljenih informacija o Crvenom križu, rasprava o mogućnosti vlastitog angažmana kao aktivista Crvenog križa	Redovna nastava Redovna nastava	Davanje smjernica za pisanje sastavka Davanje smjernica za pisanje eseja, pripremu i provođenje debate, vođenje učenika u donošenju zaključaka		Bilješka o učenikovom postignuću, snimka debate, esej
	8. Primijeniti načela demokracije u školi	Uspon parlamentarnih demokracija	Sudjelovanje u organizaciji i izboru predsjednika i zamjenika predsjednika razreda uz primjenu demokratskih načela	Redovna nastava, sat razrednika	Priprema i organiziranje izbora razrednog rukovodstva u suradnji s razrednikom		Evidentiranje interesa učenika

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
LIKOVNA KULTURA	9. Razvijati pozitivan odnos prema radu i prepoznati važnost timskog rada 10. Razvijati sposobnost timskog rada u ulozi voditelja i člana tima te poštovati odluku skupine 11. Organizirati timski rad	Oblik i boja Koloristička modulacija: Opisi me slikom!	Zajedničko (grupno) biranje jednog od više ponuđenih motiva za rad, izbor „vođe“ tima, individualni rad na dijelovima zadatka, sastavljanje individualnih uradaka u cjelinu Izražavanje svojih želja u skupini, analiziranje vještina i interesa članova skupine i podjela zaduženja prema interesima i vještinama	Grupni, individualni rad, redovna nastava	Organiziranje grupnog rada, zadavanje zadataka		Bilješka, vrednovanje i samovrednovanje
	12. Odrediti razredna zaduženja pri održavanju učionice i kabineta likovne kulture	Oblik i boja LIKOVNA RADIONIČA: Svakom loncu poklopac kulture	Sudjelovanje u određivanju i dogovoru o podjeli razrednih zaduženja u učionici i kabinetu likovne kulture	Redovna nastava, rad u paru	Davanje uputa u pravila održavanja učionice i kabineta likovne kulture		Procjena i samoprocjena likovnih uradaka
GLAZBENA KULTURA	13. Pokazati drugome plesne korake	Društveni plesovi	Prikupljanje informacija o jednom plesu (Internet, udžbenici) u skupini, uvježbavanje i demonstriranje plesa, podučavanje drugih plesnim koracima	Redovna, praktična nastava, rad u skupini, rad u paru	Izlaganje o društvenim plesovima, podjela učenika u skupine, davanje uputa za rad demonstriranje plesa, poticanje na pomoć drugima		Procjena o sposobnosti prenošenja znanja na druge i učenikovih sposobnosti razlikovanja plesova i njihovih obilježja
TZK	14. Uvažavati razlike u sposobnostima kod drugih 15. Stvoriti timsku suradnju i pozitivnu suradničku klimu	Bečki valcer Mini odbojka 4 : 4	Sudjelovanje u natjecanju u plesanju, međusobno ocjenjivanje izvedbe svakog para prema dogovorenim kriterijima Sudjelovanje u igri i natjecanju uz poštivanje pravila suradnje, bodrenje ekipe i kod pobjede i kod poraza	Redovna nastava, rad u paru Redovna nastava, grupni rad	Organiziranje natjecanja u plesanju po razredima, proglašavanje najboljih plesčkih parova Vođenje rasprave o usmjerenosti u igri, važnosti suradnje i uzajamne podrške te iskazivanju emocija, ponosa na uspjeh na primjeren način uvažavajući protivnika		Bilješke o interesu učenika i razini sposobnosti Bilješke o interesu učenika i razini sposobnosti
VJERONAUK	16. Primijeniti princip tolerancije u dijalogu	Poči za Kristom	Čitanje teksta o duhovnom pozivu, sudjelovanje u razrednom razgovoru o ređenju svećenika i redovničkom zavjetovanju	Redovna nastava	Davanje uputa za analizu teksta, vođenje razrednog razgovora	Redovnik	Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
	17. Pokazati socijalnu osjetljivost prema različitostima	Ljudska bolest i patnja	Analiziranje u paru jednog Isusovog čudesnog ozdravljenja bolesnoga, pisanje zamišljenog intervjua s ozdravljenim, sudjelovanje u raspravi o životnim iskustvima bolesti i patnje te o osobama s posebnim potrebama	Redovna nastava	Davanje uputa za rad, vođenje razredne rasprave		Evidentiranje interesa učenika za pojedina zanimanja/ Prezentiranje sadržaja
	18. Objasniti ulogu misionara u pomaganju drugima	Od religije do vjere	Gledanje dokumentarnog filma, sudjelovanje u razgovoru, izrada plakata	Redovna nastava	Priprema dokumentarnog filma i materijale za izradu plakata		Plakat
FIZIKA	19. Obaviti zadatke u dogovorenom vremenskom roku	Što je brzina?	Samostalno rješavanje zadataka o brzini vlastitog hoda pomoću elektromagnetskog tipkala, samostalno organiziranje mjerenja školskog igrališta	Rad u grupama, Frontalni rad, Redovna nastava	Usmeno izlaganje Demonstracija		Bilješke u učenicu/ Usmeno ispitivanje

I. Individualne osobine

PREDMET	KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/ TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
HRVATSKI JEZIK	1. Samostalno obaviti školske zadatke	Lektira	Individualan rad u razredu ili kod kuće, izrada plakata, prezentacije...	Redovna nastava i rad kod kuće	Objašnjavanje o načinu planiranja samostalnog rada		Bilješka o opaženoj samostalnosti u školskom radu
	2. Obaviti zadatak u skladu s dogovorom s učiteljem	Lektira	Dogovaranje oko vrste zadatka i roka izvedbe (vezano uz lektiru – plakati, prezentacije ...).	Redovna nastava i rad kod kuće	Predstavljanje zadatka, dogovaranje o načinu izvedbe i rokovima		Bilješka o pridržavanju dogovora o obavljajući zadatak
	3. Prepoznati uspješnost u obavljajući zadatak	Po izboru	Izvođenje zadataka koji omogućavaju doživljaj uspješnosti	Redovna nastava i rad kod kuće	Planiranje zadataka koji omogućavaju doživljaj uspjeha		Bilješka o opaženoj samoeфикаsnosti
STRANI JEZIK	4. Prepoznati uspješnost u obavljajući zadatak	Po izboru	Izvođenje zadataka koji omogućuju doživljaj uspješnosti	Redovna nastava	Izbor i organiziranje zadataka		Bilješka o učenikovoj mogućnosti prepoznavanja uspješnosti u obavljajući zadatak
POVIJEST	5. Objasniti svoj stav u timskom radu	Drugi svjetski rat	Pripremanje za debatu proučavajući povijesne izvore i literaturu, samostalno izvođenje zaključaka	Redovna nastava	Pripremanje povijesnih izvora, davanje uputa za rad, vođenje rasprave i izvođenja zaključaka		Bilješka o učenikovom postignuću

KOMPETENCIJE I ISHODI UČENJA <i>Učenik će moći:</i>	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	AKTIVNOSTI UČENJA	OBLIK NASTAVE / ŠKOLSKOG RADA	METODE/TEHNIKE POUČAVANJA	VANJSKI SUDIONICI	PRAĆENJE/ VREDNOVANJE REALIZACIJE ISHODA UČENJA
PREDMET						
6. Vrednovati svoje i tuđe učinke rada	Drugi svjetski rat	Proučavanje literature i internetskih izvora, pisanje kratkog eseja na temu „Ja kao vojnik u Drugom svjetskom ratu“, čitanje u razredu, uspoređivanje s drugim esejima, sudjelovanje u vrednovanju učinka drugih učenika	Redovna nastava	Usmjeravanje učenika na povijesne izvore i literaturu, davanje smjernica za pisanje eseja, opisivanje smjernica za vrednovanje		Bilješka o učenikovom postignuću, esej
7. Samostalno realizirati zadatak od ideje do gotovog proizvoda	Oblik i boja	Sudjelovanje u grupnoj izradi lampe ili police	Grupni rad, redovna nastava	Zadavanje uputa za rad, demonstracija		Vrednovanje i samovrednovanje, bilješka o uspješnosti realizacije ideje
8. Stvoriti vlastiti likovni izričaj	Koloristička modulacija: Opisi me slikom!	Sudjelovanje u grupnoj raspravi o mogućnostima i načinima korištenja kolorističke modulacije, stvaranje vlastitog likovnog rukopisa temeljenog na naučenim pravilima kolorističke modulacije i ranije napisanog i proučenog literarnog djela	Redovna nastava, grupni rad	Tumačenje pravila slikanja kolorističkom perspektivom na primjeru likovnog djela, poticanje učenika na promišljanje i stvaralački rad		Procjena i samoprocjena likovnih uradaka
MATEMATIKA						
9. Prepoznati veću uspješnost u obavljanju zadataka slijedećem pravila	Korištenje zagrada – redoslijed izvođenja računskih operacija	Samostalno rješavanje zadataka	Individualno, rad kod kuće	Planiranje i zadavanje zadataka		Bilješka o opažanju samoefikasnosti, roditeljski podaci, samoprocjena
10. Samostalno obaviti postavljene zadatke	Po izboru	Samostalno rješavanje zadataka	Redovna nastava	Planiranje i zadavanje zadataka		Bilješka o opažanju samostalnosti
11. Prepoznati uspješnost u obavljanju zadataka	Po izboru	Samostalno rješavanje zadataka	Redovna nastava	Planiranje i zadavanje zadataka		Bilješka o opažanju samoefikasnosti
12. Pomoći u analizi podataka i prikazu prikupljenih podataka drugim učenicima	Prikazivanje i analiza podataka	Sudjelovanje u timskom prikupljanju i obradi podataka ankete provedene pomoću računala, priprema prezentacije rezultata, sudjelovanje u razrednoj raspravi	Grupni (timski) rad	Zadavanje zadataka i vođenje razredne rasprave		Ocjena praktičnog rada

4.5 SADRŽAJI I ISHODI UČENJA MODULA ZA UČENIKE SEDMOG I OSMOG RAZREDA

Svi dostupni modeli profesionalnog usmjeravanja iz različitih zemalja posebnu pozornost pridaju aktivnostima u završnim razredima osnovnog školovanja pri čemu većina zemalja ima devet ili deset godina obveznog osnovnog školovanja. To je razdoblje sazimanja svih prethodnih iskustava i intenzivnog procesa razvoja profesionalne zrelosti te donošenja konačne odluke o izboru srednje škole, a time najčešće i prvog zanimanja. Zato je i u ovom programu razrađen poseban modul za učenike sedmog i osmog razreda.

Osnovni cilj programa/modula jest razvijanje sposobnosti mladih da donesu i provedu promišljenu, valjanu i samostalnu odluku o izboru škole i zanimanja, planiraju karijeru i uspješno se uključe u svijet rada.

Opći cilj programa/modula jest poticanje učenika da aktivnim sudjelovanjem u programu profesionalnog usmjeravanja preuzmu odgovornost za svoju budućnost, upoznaju sebe i svoje sposobnosti, putove školovanja i putove karijere, upoznaju svijet rada, da promišljeno donesu odluku o izboru škole/zanimanja i na taj način postignu uspjeh u planiranju svoje karijere.

Modul sadrži matricu ishoda programa namijenjenog učenicima sedmog i osmog razreda. Uz svaki ishod u matrici je navedena tema kroz koju je predviđena realizacija ishoda, program stjecanja ishoda (aktivnosti učenja i poučavanja) te postupci praćenja/vrednovanja ishoda.

Nakon **uvodnog dijela** u kojem se predstavlja modul, ishodi su razvrstani u četiri područja:

1. znanje o sebi (samospoznaja s orijentacijom na vlastite jake strane)
2. znanje o svijetu rada
3. mogućnosti školovanja
4. odluka o profesionalnom izboru/razvoju.

1. Znanje o sebi (samospoznaja s orijentacijom na vlastite jake strane): prepoznavanje osobnih kapaciteta, sposobnosti, interesa, vrijednosti i sklonosti.

Opći cilj ovog područja učenja jest poticanje prepoznavanja osobnih sklonosti i kapaciteta učenika u okviru stjecanja realne slike o sebi, osposobljavanje za samoprocjenu i unapređivanje kapaciteta za samorazvoj.

Specifični ciljevi područja su:

- omogućiti učenicima stjecanje znanja o bitnim odrednicama izbora zanimanja i uspoređivanje znanja o sebi (svojim osobinama) sa znanjima o zahtjevima pojedinih područja rada (zanimanja) te ih tako ojačati za samostalno i odgovorno donošenje odluke o izboru zanimanja
- osposobiti učenike za prepoznavanje vlastitih osobnih obilježja i jakih strana važnih za uspjeh u željenim zanimanjima te ih ugraditi u pozitivna razmišljanja o sebi u budućnosti (**orijentacija na budućnost**)
- poticati učenike da svoje osobine dalje razvijaju.

2. Znanje o svijetu rada: prikupljanje informacija o zanimanjima, analiza i strukturiran način obrade informacija tako da se omogući dobra informiranost pri odlučivanju o izboru zanimanja (susreti s poslodavcima, ljudima koji

obavljaju različite poslove, kratka praksa, tj. isprobavanje poslova u realnim uvjetima).

Opći cilj ovog područja učenja jest upoznavanje svijeta rada.

Specifični ciljevi područja:

- osposobiti učenike za samostalno prikupljanje i razumijevanje informacija o različitim područjima rada, raznolikosti zanimanja i zahtjevima koje (s obzirom na uvjete i sredstva rada) određena zanimanja postavljaju prema čovjekovim osobinama
- razvijati kod učenika pozitivne stavove prema radu, različitim vrstama rada/ zanimanja
- osposobiti učenike za upoznavanje društvenih potreba za različitim zanimanjima te individualni i društveni značaj pravilnog izbora budućeg zanimanja
- potaknuti kod učenika razumijevanje i doprinose pojedinih zanimanja kvaliteti života u društvu (društvena vrijednost rada).

3. Mogućnosti školovanja: upoznavanje mogućnosti školovanja i karijere koje vode do željenog zanimanja.

Opći cilj ovog područja učenja jest prikupljanje informacija o srednjim školama i zanimanjima te razvijanje vještina za aktivno i samostalno korištenje raspoloživih informacija.

Specifični ciljevi područja:

- upoznavanje različitih mogućnosti obrazovanja i osposobljavanja za zanimanja (trajanje obrazovanja, sadržaji obrazovnih programa, mreža odgojno obrazovnih organizacija)
- upoznavanje mogućnosti školovanja i karijere koje vode do željenog zanimanja
- prepoznavanje povezanosti između obrazovnih i profesionalnih izbora (**fleksibilno planiranje karijernog puta**)
- prepoznavanje razlike između osnovne i srednje škole i priprema učenika za prijelaz u novu sredinu i novu ulogu (**prilagodljivost na novu ulogu**).

4. Odluka o profesionalnom izboru/razvoju: donošenje samostalne odluke o izboru škole/zanimanja i analiza vlastitog puta razvoja karijere.

Opći cilj ovog područja učenja jest jačanje spremnosti učenika za samostalno donošenje odluke o daljnjem školovanju i zanimanju.

Specifični ciljevi područja:

- osposobiti učenike za samostalno i odgovorno donošenje odluke o izboru zanimanja
- osposobiti učenike za donošenje odluka vezanih uz razvitak karijere
- omogućiti stjecanje vještina upravljanja karijerom potaknuti učenike na razumijevanje razvoja karijere u kontekstu cjeloživotnog učenja i cjeloživotnog profesionalnog razvoja
- omogućiti učenicima samostalnu izradu plana razvoja vlastite karijere.

Sastavni dio ovog modula su radni materijali za učenike s detaljnim uputama za rad, radnim materijalima i svime što je potrebno za realizaciju ovog modula. Matrica ishoda učenja s pripadajućim načinom stjecanja i

ŠKOLSKI KURIKULUM ZA PROFESIONALNI RAZVOJ U OSNOVNOJ ŠKOLI

Matrica sadržaja i ishoda učenja modula za učenike 7. i 8. razreda

O. UVOD – PREDSTAVLJANJE I UPOZNAVANJE PROGRAMA PROFESIONALNOG USMJERAVANJA ZA 7. I 8. RAZRED

Ishodi (učenic će moći)	Tema	Program stjecanja –aktivnosti učenja i poučavanja	Pracnje/vrednovanje ishoda učenja
Opisati program profesionalnog usmjerenja za 7.i 8. razred	Program profesionalnog usmjerenja za učenike 7. i 8. razreda	1. Voditelj učenicima predstavlja program profesionalnog usmjerenja za 7. i 8. razred; 2. Učenci raspravljaju o povezanosti dosadašnjeg rada na temama profesionalnog usmjerenja kroz rad u redovnoj nastavi i programa za 7. i 8.razred; 3. Učenci zajedno s voditeljem određuju pravila za rad u radionicama, na terenu i ostalim aktivnostima programa; 4. Učenci samostalno popunjavaju pripremljeni upitnik „Što znam o profesionalnom usmjerenju“; 5. Voditelj vodi razrednu raspravu o pitanjima i učeničkim odgovorima u upitniku.	Dopunjena učenička mapa (ako već postoji) ili novoformirana ako je još nemaju Popis pravila za rad u aktivnostima programa Popunjeni upitnik „Što znam o profesionalnom usmjerenju“
Suradnički odrediti pravila rada u aktivnostima programa			Pracnje/vrednovanje ishoda učenja
Procijeniti svoje znanje o profesionalnom usmjerenju	Program profesionalnog usmjerenja za učenike 7. i 8. razreda	1. Voditelj raspravi s učenicima važnost interesa za uspjeh u školovanju i radu; 2. Učenci individualno pomoću unaprijed određene tehnike (kartice, upitnici, radni listovi) opisuju vlastite interese; 3. Učenci predstavljaju svoje interese drugim učenicima i odgovaraju na njihova pitanja; 4. Učenci povezuju svoje interese s nekim školama i zanimanjima.	Opis interesa Prikaz interesa – grafikon, rang lista i sl. i njihove povezanosti s određenom školom i/ili zanimanjem
Prepoznati i izraziti vlastite vještine	1. Moji interesi	1. Voditelj raspravi s učenicima važnost vještina za uspjeh u školovanju i radu; 2. Učenci individualno pomoću unaprijed određene tehnike (kartice, upitnici, radni listovi) opisuju vlastite vještine; 3. Učenci predstavljaju svoje vještine drugim učenicima i odgovaraju na njihova pitanja; 4. Učenci povezuju svoje vještine s nekim školama i zanimanjima.	Radni list/upitnici priloženi u učeničku mapu
Prepoznati i uvažiti tuđe vještine	2. Moje vještine	1. Voditelj raspravi s učenicima važnost sposobnosti za uspjeh u školovanju i radu; 2. Učenci individualno pomoću unaprijed određene tehnike (kartice, upitnici, radni listovi) procjenjuju vlastite sposobnosti; 3. Učenci predstavljaju svoje sposobnosti drugim učenicima i odgovaraju na njihova pitanja; 4. Učenci povezuju svoje sposobnosti s nekim školama i zanimanjima.	Radni list/upitnici priloženi u učeničku mapu
Procijeniti vlastite talente i sposobnosti	3. Moje sposobnosti	1. Učitelj raspravi s učenicima važnost interesa za uspjeh u školovanju i radu; 2. Učenci individualno pomoću unaprijed određene tehnike (kartice, upitnici, radni listovi) procjenjuju vlastite sposobnosti; 3. Učenci predstavljaju svoje sposobnosti drugim učenicima i odgovaraju na njihova pitanja; 4. Učenci povezuju svoje sposobnosti s nekim školama i zanimanjima.	Radni list/upitnici priloženi u učeničku mapu
Povezati interese sa sposobnostima	4. Moje sposobnosti i interesi	1. Učitelj raspravi s učenicima važnost interesa za uspjeh u školovanju i radu; 2. Učenci individualno pomoću unaprijed određene tehnike (kartice, upitnici, radni listovi) opisuju vlastite interese; 3. Učenci predstavljaju svoje interese drugim učenicima i odgovaraju na njihova pitanja; 4. Učenci povezuju svoje interese s nekim školama i zanimanjima.	Opis interesa Prikaz interesa – grafikon, rang lista i sl. i njihove povezanosti s određenom školom i/ili zanimanjem

1. ZNANJE O SEBI

Ishodi (učenic će moći)

(Prilog II., str. 158-171).

- <http://os-mladost-jaksic.skole.hr/>
- <http://www.os-igkovacic-gornjebazje.skole.hr/>

Ishodi (učenic će moći)	Tema	Program stjecanja –aktivnosti učenja i poučavanja	Pracnje/vrednovanje ishoda učenja
Izvršiti samoprocjenu sustava vlastitih vrijednosti	4. Vrline i vrijednosti	1. Voditelj zamoli učenike da se prisjete svega što je za njih važno, što izuzetno cijene i poštuju, što im je najvrednije u životu. Nakon kratkog razmišljanja trebaju dopuniti rečenicu: „Najveća vrijednost za mene je...“; 2. Učenici predstavljaju svoju najvažniju vrijednost nekim simbolom, crtežom, rječju i slično. Ako ne mogu odlučiti za jednu vrijednost, mogu ih predstaviti više (ali ne više od 3). Svatko se treba potpisati na svoj crtež; 3. Svi učenici na svaki crteži zapisuju koja je vrijednost u pitanju; na kraju autor sam napiše što je predstavio;	U mapu se prilaže crtež vrijednosti i popis zajedničkih najvažnijih vrijednosti
Prihvatiti vrijednosti drugih		4. Voditelj zapisuje vrijednosti koje se najčešće pojavljuju ali i one koje se pojavljuju najmanje puta;	
Popisati zajedničke vrijednosti članova grupe		5. Učenici razmjenjuju mišljenja o tome kako ih iskazane vrijednosti određuju u budućnosti a osobito pri izboru zanimanja.	
Povezati vrijednosti i zadovoljstvo s uspjehom u poslu i životu	5. Moje slobodno vrijeme/hobiji...	1. Učenici u skupinama sastavljaju što duži popis hobija ili aktivnosti koje im se sviđaju i kojima se bave ili bi se željeli baviti u slobodno vrijeme; 2. Na ploču ili veliki papir voditelj zapisuje hobije i aktivnosti koje su učenici zapisali; 3. Učenici samostalno zapisuju pet hobija ili aktivnosti koje ih najviše vesele i dogovoreniim znakom označe one za koje misle da bi mogli postati njihovo zanimanje; ono što su zapisali rasprave s članovima svoje male grupe ; 4. Voditelj s učenicima raspravi o tome što su radili vodeći se unaprijed određenim smjericama.	Popis najmanje pet hobija/aktivnosti koji se učenicima sviđaju i koji ih vesele
Prepoznati hobije i aktivnosti koje bi mogle postati zanimanje i/ili su vezani uz željeno zanimanje	6. Samo-predstavljanje	1. Svaki učenik napiše svoje hobije i interese, što voli, što ga zanima i zašto, nabroji sposobnosti i vještine za koje misli da su kod njega dobro razvijene; 2. Učenici međusobno u paru prezentiraju svoje uratke ili plakat 3. Svaki učenik samostalno kod kuće izrađuje prezentaciju svojih interesa, sposobnosti i vještina 4. Učenici dobrovoljno prikazuju svoje prezentacije u razredu.	Učenička prezentacija
Opisati osnovne osobne faktore profesionalnog razvoja	7. Pojam o sebi – svatko je jedinstven	1. Svaki učenik na unaprijed dogovoreni način zapisuje svoje interese, vrijednosti, sposobnosti i željeno zanimanje; 2. Učenici predstavljaju drugom učeniku u paru svoje sposobnosti, interese, vrijednosti i željeno zanimanje; 3. Na osnovi zapisanih samoopažanja učenici pišu autobiografiju; 4. Voditelj skupi sve autobiografije i čita ih nasumce, ne navodeći ime učenika, a ostali učenici pogađaju čija je to autobiografija; 5. Učenici opisuju kako su se osjećali prilikom samoopisa i prepoznavanja drugih; 6. Voditelj vodi raspravu na osnovi sljedećih pitanja: Što je pozitivan pojam o sebi? Što je negativan pojam o sebi? Kako se ponaša osoba s pozitivnim pojmom o sebi? Kako se ponaša osoba s negativnim pojmom o sebi? 7. Igra uloga: učenici u parovima dobivaju zadatak glumiti 2-3 minute osobu pozitivnog i osobu negativnog samopoimanja pri čemu mogu birati kojim će to redosljedom odigrati. Ostali učenici analiziraju njihov nastup i prema zadanim odrednicama procjenjuju ponašaju li se oni u skladu s pozitivnim ili s negativnim pojmom o sebi (primjeri situacije igranja uloga opisani u priručniku za učenike);	Priložen samoopis i autobiografija u učeničkoj mapu; Zapažanja učenika i nastavnika. Video-zapis igranja uloga
Objasniti kako pojam o sebi utječe na donošenje odluka		8. Zaključna rasprava o povezanosti samopoimanja i donošenja odluka na području profesionalnog razvoja.	

Ishodi (učenic će moći)	Tema	Program stjecanja –aktivnosti učenja i poučavanja	Pracnje/vrednovanje ishoda učenja
Procijeniti svoje sadašnje snage i mogućnosti napredovanja u različitim područjima obrazovanja	8. Razvoj samopoštovanja	1. Učitelj vodi uvodnu raspravu o pojmovima <i>vlastite vrijednosti, pozitivna slika, dijeljenje drugima pohvale</i> . U razredu je izložen popis pozitivnih osobina kao što su: iskren, uredan, izvršava svoje obaveze na vrijeme, veseo, brzo uči, znatiželjan, lako prilagodljiv, rado pomaže drugima, strpljiv, tjelesno jak, spretn, ustrajan, društven; 2. Učenici zapisuju osobine za koje smatraju da ih najbolje opisuju i taj papir im se zalijepi na leđa. Ostali učenici na taj papir upisuju najmanje dvije osobine koje prepoznaju kod tog učenika; 3. Svaki učenik za sebe uspoređi one osobine koje je sam označio s onima koje su mu drugi napisali; 4. Učenici pročitaju ono što im se svidjelo kako su ih opisali njihovi kolege; 5. Učenici pismeno povezuju svoje dobre osobine sa školskim i ostalim uspjesima te predviđaju kako im te osobine mogu pomoći na nekom budućem poslu.	Prilog u mapi – papir sa samoopisom i opisima kolega
Prepoznati osobne vrijednosti i kapacitete s naglaskom na pozitivne			
Povezati svoje uspjehe u školi i izvan nje s kasnijim upravljanjem karijerom	9. Timski rad	1. Voditelj organizira i vodi uvodnu raspravu o značajkama i prednostima timskog rada i suradnje; 2. Učenici na unaprijed pripremljenom zadatku vježbaju timski rad; 3. Učenici pismeno u grupi prema zadanim smjernicama (zapažanjima o radu u timu, samoprocjena vlastitog doprinosa i uloge u timu i sl.) analiziraju rad u timu; 4. Voditelj s učenicima raspravi o važnosti dogovora i spremnosti za suradnju s obzirom da je timski rad jedna od najtraženijih kompetencija kod poslodavaca.	Evaluacijski listić za procjenu timskog rada Zapažanja voditelja o ponašanju pojedinih učenika za vrijeme timskog rada
Upoznati načine opažanja vlastitih komunikacijskih vještina	10. Komunikacijske vještine	1. Voditelj radionice pročita unaprijed pripremljene primjere <i>ja i ti</i> komunikacije; 2. Učenici su podijeljeni u nekoliko skupina i svaka skupina dobije po jedan papir s primjerima <i>ti</i> situacija koje treba napisati <i>u ja</i> govoru; 3. Predstavnik svake skupine pročita rješenja koja je njihova skupina ponudila; 4. Svi zajedno komentiraju prijedloge rješenja tako što ih primjenjuju na svakodnevnim situacijama iz svoga školskoga i obiteljskog života i objašnjavaju kako „ <i>ja govor</i> “ poboljšava komunikaciju; 5. Svaki učenik u razdoblju od tjedan dana vodi „dnevnik komunikacije“ u koji opisuje situacije gdje je primijenio „ <i>ja govor</i> “; 6. Dragovoljno predstavljanje dnevnika komunikacije u razredu.	Ispisani papiri s primjerima promjene „ <i>ti govora</i> “ u „ <i>ja govor</i> “ Dnevnik komunikacije
Opisati temeljne zakonitosti komunikacije			
Unaprijediti vlastite komunikacijske vještine			
Povezati odnos prema autoritetu s nekim tipičnim poslovima (vojska, policija)	11. Odnos prema autoritetu	1. Učitelj dogovori i organizira posjet policijskog službenika, vojnika i sl. te ga ukratko predstavi učenicima; 2. Gost govori o svome poslu s posebnim naglaskom na važnost organizacije i hijerarhije te poštivanja autoriteta u takvim organizacijama; 3. Učenici na prazne listove zapisuju pitanja za gosta vezana za odnos s kolegama i šefovima te pitanja vezana za hijerarhiju poslova tj. odnos nadređenih i podređenih; 4. Gost odgovara na pitanja; 5. Voditelj organizira i vodi završnu raspravu o važnosti poštivanja autoriteta u zanimanjima kod kojih postoji hijerarhijska ljestvica nadređenih i podređenih.	Bilješka o sudjelovanju učenika u razgovoru
Objasniti važnost poštivanja autoriteta u zanimanjima kod kojih postoji hijerarhijska ljestvica nadređenih i podređenih			

2. ZNANJE O SVIJETU RADA

Ishodi (učenic će moći)	Tema	Program stjecanja –aktivnosti učenja i poučavanja	Praćenje/vrednovanje ishoda učenja
<p>Opisati ključne kompetencije u suvremenom svijetu rada</p> <p>Opisati vlastite aktivnosti potrebne za unapređivanje ključnih kompetencija</p> <p>Izdvojiti glavne zahtjeve u suvremenom svijetu rada</p>	<p>1. Slika suvremenog svijeta rada i ključne kompetencije</p>	<p>1. Voditelj održa predavanje o ključnim kompetencijama (opis kompetencija, promjene u zahtjevima rada, povezivanje pojmova: područje rada, zanimanje, obrazovni sektor, karijera te nužnost stalnog razvoja kompetencija)</p> <p>2. Učenici u grupama raspravljaju o kompetencijama, opisuju ih prema dobivenom predlošku i predstavljaju svoj opis drugim grupama;</p> <p>3. Učenici pojedinačno procjenjuju svoje kompetencije i aktivnosti kojima ih mogu unaprijediti na unaprijed pripremljenom radnom listu te iznose svoje zaključke drugim učenicima;</p> <p>4. Učenici u vođenoj raspravi opisuju glavne zahtjeve suvremenog svijeta rada i zaključuju koje kompetencije doprinose boljoj zaposljivosti.</p>	<p>Plakat s opisima ključnih kompetencija</p> <p>Radni list sa samoprocjenom kompetencija</p>
<p>Popisati zanimanja kojima se bave članovi šire obitelji</p> <p>Opisati što je članovima obitelji bilo (ili još jeste) zadovoljstvo u poslu</p> <p>Objasniti kako obitelj utječe na životne i profesionalne odluke</p> <p>Objasniti povezanost zadovoljstva na poslu i kvalitete obiteljskog života</p>	<p>2. Čime se bave (što rade) članovi moje obitelji?</p>	<p>1. Voditelj nekoliko dana prije izvođenja radionice učenicima daje zadatak da pripremljenim setom pitanja intervjuiraju članove bliže obitelji o tome kako su oni donijeli odluku o zanimanju te koliko su zadovoljni svojim poslom;</p> <p>2. Učenici na pripremljeni radni list unose prikupljene podatke;</p> <p>2. Učenici u parovima uspoređuju i komentiraju svoje radove. Pokušavaju uočiti postoje li neke sličnosti i razlike u prikupljenim podacima;</p> <p>3. Voditelj postavlja pitanja za raspravu cijelom razredu: - koliko roditelji utječu na odluku o zanimanju? - u kojim situacijama dolazi do promjene zanimanja? - što su članovi obitelji najčešće navodili kao izvor ne/zadovoljstva u poslu? - je li zadovoljstvo poslom povezano s načinom donošenja odluke? - što se može dogoditi ukoliko roditelji na sebe preuzmu odluku o izboru zanimanja, a što ako ju potpuno prepuste vama?;</p> <p>4. Vođena rasprava, zaključak o provedenim aktivnostima.</p>	<p>Ispunjeni listovi za intervjuiranje članova obitelji</p> <p>Radni listovi popunjeni podacima iz intervjua</p>
<p>Prikupiti informacije o suvremenom svijetu rada</p> <p>Opisati glavna područja i djelatnosti u regiji</p> <p>Razvrstati institucije i poduzeća iz regije po sektorima djelatnosti</p> <p>Upoznati uvjete rada u pojedinim zanimanjima</p> <p>Upoznati obrazovni put za različita zanimanja</p>	<p>3. Prikupljanje i obrada informacija o svijetu rada</p> <p>4. Predstavnici zanimanja u školi –karijerni put</p>	<p>1. Učenici prema zadanim smjernicama kod kuće prikupljaju informacije o poslovnim subjektima u regiji;</p> <p>2. Učitelj vodi raspravu o različitosti poslova, zanimanja i sektora;</p> <p>3. Učenici u grupama sastavljaju popis institucija i poduzeća u regiji te poslova i zanimanja koja se u tim poduzećima rade;</p> <p>4. Učenici u grupama uspoređuju navedene poslove i zanimanja s nekom postojećom klasifikacijom (npr. Moj izbor na http://e-usmjeravanje.hzz.hr/)</p>	<p>Popis institucija i poduzeća u regiji te poslova i zanimanja koja se u tim poduzećima rade</p> <p>Sastavak o karijernom putu odabrane osobe</p>
<p>5. PROJEKT: POSJET POSLODAVCIMA</p>			

Ishodi (učenic će moći)	Tema	Program stjecanja –aktivnosti učenja i poučavanja	Pracnje/vrednovanje ishoda učenja
Samostalno prikupiti relevantne informacije o poslovnim subjektima u regiji	a) priprema za posjet poslodavcima	1. Učenci, raspoređeni u grupe, putem Interneta prikupljaju dodatne informacije o poduzećima/ustanovama u regiji, bilježe informacije i predstavljaju drugim učenicima; 2. Učenci na osnovi prikupljenih informacija prave listu poslodavaca koje žele posjetiti; 3. Voditelj vodi raspravu o osobinama i mogućnostima potrebnima za pojedina zanimanja u ustanovi/ poduzeću koje namjeravaju posjetiti; 4. Učenci predlažu pitanja za poslodavce i od predloženih pitanja odabiru manji broj za intervju; 5. Učenci u paru vježbaju razgovor s poslodavcem; 6. Učenci pripremaju obrazac za intervju i za analizu poslova.	Plan posjeta poslodavcima Obrazac za intervju s poslodavcima Upitnik za analizu posla - osobine, vještine i znanja potrebna za pojedine poslove
Pripremiti dokumentaciju za prikupljanje podataka o poslovima i zanimanjima	b) posjet poslodavcima	1. Predstavnik poslodavca iznosi osnovne podatke o poduzeću/ustanovi i poslovima koje radnici obavljaju, učenci mogu postavljati pitanja; 2. Učenci provode strukturirani razgovor prema ranije uobličenoj listi uz pomoć savjetnika moderatora; 3. Učenci provode analizu radnih mjesta prema pripremljenom protokolu.	Ispunjeni obrasci za intervju i analizu radnih mjesta Foto dokumentacija
Provesti analizu posla za nekoliko radnih mjesta	c) osvrt na posjet poslodavcima	1. Učenci opisuju svoje dojmove prilikom posjete poslodavcima; 2. Učenci prema zadanim uputama (sistemizirati informacije o svijetu rada i zanimanjima s kulturnih, ekonomskih, socijalnih i ekoloških stanovišta) u grupama analiziraju dobivene podatke i predstavljaju ih drugim učenicima; 3. Voditelj vodi završnu raspravu o ukupnom rezultatu i koristima od posjete poslodavcima.	Analiza posjeta poslodavcima (grupni plakat, prezentacija i sl.)
Sistemizirati informacije o svijetu rada i zanimanjima	6. Zdravlje i izbor zanimanja	1. Učitelj izlaže o važnosti zdravlja za obavljanje posla; 2. Učenci opisuju primjere iz svoje okoline kojima ilustriraju promjene u radnoj sposobnosti (najčešće smanjenje) s promjenom zdravstvenog stanja; 3. Učenci pronalaze poslove i zanimanja u kojima su važni određeni aspekti zdravlja; 4. Učenci povezuju vlastite zdravstvene teškoće (tko ih ima) s mogućnostima upisa u pojedine srednjoškolske programe.	Bilješka o učeničkoj aktivnosti i sudjelovanju u radu
Povezati zanimanja s područjima rada	7. Zahtjevi zanimanja – odgovarajuće sposobnosti i kontraindikacije	1. Učenci na pripremljenom obrascu povezuju osobne značajke sa zahtjevima različitih zanimanja i svoj uradak komentiraju u parovima; 2. Učenci u skupinama odaberu jedno zanimanje te napišu koje osnovne sposobnosti, znanja i vještine treba imati osoba koja obavlja to zanimanje i koje su prepreka za tad u tom zanimanju; 3. Svaka grupa predstavlja svoj rad drugim učenicima i nakon toga u vođenoj raspravi zaključuju o važnosti dobre samoprocjene s jedne i kvalitetnih informacija o svijetu rada s druge strane te usklađivanja ta dva skupa podataka.	Radni list: područja rada, zahtjevi zanimanja i kontraindikacije
Predstaviti rezultate projekta	8. Povezanost zanimanja	1. Učenci u skupinama ili u paru opisuju neko zanimanje unaprijed dogovorenim tehnikom (npr. mentalnom mapom); 2. Predstavljaju opisa zanimanja drugim učenicima; 3. Voditelj bilježi zajedničke elemente različitih zanimanja; 4. Učenci u vođenoj raspravi zaključuju o važnosti kvalitetne analize zanimanja, obrazovnog i karijernog puta određenog zanimanja te povezanosti i preklapanju različitih zanimanja i poslova.	Mentalna mapa – opis zanimanja Bilješka o zajedničkim elementima različitih zanimanja Bilješka o učeničkom sudjelovanju u radu

Ishodi (učenic će moći)	Tema	Program stjecanja –aktivnosti učenja i poučavanja	Praćenje/vrednovanje ishoda učenja
<p>Prepoznati važnost poštivanja drugih ljudi i njihovih izbora</p> <p>Prepoznati predrasude raznih vrsta s posebnim naglaskom na predrasude vezane uz školovanje, zapošljavanje i rad</p> <p>Uvježbati strategije prevladavanja predrasuda</p>	<p>9. Poštivanje različitosti u profesionalnom životu</p>	<p>1. Voditelj održa kratko predavanje o stereotipima i predrasadama;</p> <p>2. Učenici prema unaprijed dogovorenom modelu (debata ili neki drugi oblik rasprave) raspravljaju primjere rodne (ne)ravnotežnosti u svakodnevnom životu s posebnim osvrtom na rad i zapošljavanje;</p> <p>3. Učenici raspravljaju o iznošenju/slušanju argumenata koji nisu/jesu u skladu s osobnim mišljenjem; u grupama zapisuju interese, vještine, sposobnosti i osobine za koje misle da se trebaju pripisati muškarcima, odnosno ženama;</p> <p>4. Na osnovi rasprave učenici opisuju svoja zapažanja o jedinstvenosti i vrijednosti svakog pojedinca bez obzira na rodnu pripadnost;</p> <p>5. Učenici za domaću zadaću napišu sastavak o mogućnostima prevladavanja rodnih stereotipa na primjerima iz svoje okoline. Na sljedećem satu naprave zajednički popis ponašanja korisnih za prevladavanje stereotipa i predrasuda.</p>	<p>Lista „muških“ i „ženskih“ osobina</p> <p>Opis jedinstvenosti osobe priložen u učeničku mapu</p> <p>Popis ponašanja za prevladavanje stereotipa i predrasuda</p>
<p>Opisati osobine koje treba imati poduzetnik</p> <p>Opisati faze u razvoju poduzetničke ideje</p> <p>Izdvojiti važnost kreativnosti kroz viziju o bavljenu poduzetništvom</p>	<p>10. Poduzetništvo</p>	<p>1. Kod kuće učenici pripremaju osnovne informacije o otvaranju obrta, izradi poslovnog plana i slično, koristeći materijal koji im je pripremio učitelj;</p> <p>2. Učenici u grupama u pripremljenu tablicu upisuju obrte i usluge koji postoje u njihovu mjestu te one koji ne postoje a oni bi htjeli da su tamo;</p> <p>3. Učenici dogovorno odaberu jedan obrt ili uslugu kojega trenutno nema u njihovu mjestu i kao poduzetnički tim prema pripremljenim uvjetima naprave poslovni plan za njegovo otvaranje (uvjeti poslovanja, poslovi, odgovornosti članova tima, zaposlenici is.);</p> <p>4. Učenici predstavljaju drugima svoje ideje i kroz vođenu raspravu opisuju faze u razvoju poduzetničke ideje;</p> <p>5. Učenici nabrajaju osobine koje treba imati poduzetnik te izazove i rizike poduzetništva.</p>	<p>Popis obrta i usluga</p> <p>Poslovni plan za otvaranje obrta</p>
<p>Objasniti povezanost stalne promjenljivosti rada s osobnom spremnošću za promjenu</p> <p>Prepoznati spremnost na promjenu s uspjehom i zadovoljstvom na poslu</p>	<p>11. Spremnost na promjenu</p>	<p>1. Priprema kod kuće: učenici prikupljaju informacije iz medija, literature i/ili Interneta o značajnijim promjenama koje su se nedavno dogodile u njihovoj okolici, široj sredini, Hrvatskoj, Europi i svijetu;</p> <p>2. Učenici u školi u skupinama na unaprijed određen način (plakat, koncept-mapa, prezentacija...) opisuju pregled promjena u nekom zanimanju u odnosu na isto zanimanje prije 10 ili 20 godina (strojovođa, automehaničar, programer, dimnjačar, prodavač, učiteljica, očni kirurg...);</p> <p>3. Predstavljanje opisa drugim učenicima;</p> <p>4. Rasprava o prikazanim promjenama i važnosti snalaženja u promjenama, tj. prilagodljivosti;</p> <p>5. Predviđanje promjena koje bi se mogle dogoditi u svijetu rada u koji će učenici biti uključeni te načina na koji bi se tim promjenama mogli prilagoditi.</p>	<p>Zapisane očekivane promjene u postojećim zanimanjima, zanimanja koja će nestati, nova zanimanja u „njihovom“ svijetu rada“</p>

3. MOGUĆNOSTI ŠKOLOVANJA

Ishodi (učenic će moći)	Tema	Program stjecanja –aktivnosti učenja i poučavanja	Praćenje/vrednovanje ishoda učenja
Samostalno prikupiti informacije o zahtjevima daljnjeg školovanja i zanimanjima Izdvojiti ključne podatke o školovanju i zanimanjima Predstaviti prikupljene informacije	1. Prikupljanje i obrada informacija o školama i zanimanjima	1. Učenici prema dobivenim uputama samostalno prikupljaju informacije o upisu u srednju školu na Internetu i drugim izvorima; 2. Uz pomoć nastavnika učenici grupiraju navedene izvore informacija u skupine prema vrsti informacija i/ili usluga koje mogu pronaći na navedenim izvorima (poteškoće oko izbora, škole i obrazovni programi, informacije o upisu, komunikacija s vršnjacima i stručnjacima); 3. Učenici podijeljeni u grupe izrađuju prikaze bitnih informacija po njihovoj vrsti; 4. Predstavljaju prikupljenih informacija drugim učenicima.	Izrada grupnih popisa izvora informacija Zajednička podjela izvora informacija Prezentacije o izvorima informacija ovisno o vrsti
Povezati obrazovne profile sa zanimanjima i područjima (sektorima) rada	2. Obrazovni profili u srednjim školama	1. Učenici u pripremljenu tablicu uz svaki obrazovni profil škola u okruženju upisuju zanimanja i poslove koji se mogu raditi završetkom tog obrazovnog profila; 2. Voditelj za vrijeme izlaganja izrađuje zajedničku tablicu o povezanosti zanimanja i obrazovnih profila.	Tablica povezanosti zanimanja i obrazovnih profila
Prikupiti informacije o mogućnostima školovanja u okolini Prepoznati putove kroz mrežu škola do željenog zanimanja	3. Putovi obrazovanja i karijere – mreža srednjih škola	1. Učenici u skupinama istražuju kako osoba koja završi određenu školu može nastaviti školovanje (osnovna škola, pomoćno zanimanje, dvogodišnji, trogodišnji, četvergodišnji, petogodišnji strukovni programi, gimnazija), a kako se može školovati ako počne raditi; 2. Svaka skupina će napraviti hodogram nastavka školovanja kao i mogućnosti uključivanja u svijet rada za osobu sa završenim školovanjem određene razine.	Hodogram nastavka obrazovanja i uključivanja u svijet rada
Povezati raznovrsne mogućnosti školovanja s njihovim specifičnim zahtjevima i završnim kvalifikacijama Opisati glavna područja djelatnosti u županiji	4. Povezivanje područja rada sa zanimanjima	1. Voditelj upoznaje učelnike s određenim djelatnostima (službeni NKZ ili neka prigodna podjela – npr. poljoprivrede, obrazovanje, zdravstvo ...); 2. Učenici pobroje što veći broj poslova i zanimanja koja uče u svojoj regiji; 3. Voditelj zapisuje sva zanimanja kojih su se učenici sjetili, objašnjava razliku između zanimanja i područja djelatnosti (zanimanje je grupa sličnih poslova tipična za više poduzeća, dok je područje djelatnosti grupa ljudi uključena u proizvodnju slične robe ili usluga); 4. Učenici u malim grupama sve navedene poslove svrstaju prema područjima djelatnosti kojima pripadaju;	Bilješka o učenikovoj aktivnosti Popis poslova po područjima djelatnosti
Razlikovati zanimanja zajednička mnogim područjima djelatnosti od onih koja su tipična samo za jednu djelatnost	5. Susret s predstavnicima srednjih škola	5. Učenici odaberu pet najvažnijih područja djelatnosti u svojoj županiji i na primjeru tih djelatnosti rasprave: Koja je razlika između zanimanja i područja djelatnosti? Koja su zanimanja zajednička mnogim područjima djelatnosti a koja su tipična samo za jednu djelatnost? Kakve su posljedice odabira zanimanja koje je tipično samo za jedno područje rada?	Plan susreta s predstavnicima srednjih škola Prezentacije i plakati s informacijama o srednjim školama
Prikupiti relevantne informacije o uvjetima upisa	5. Susret s predstavnicima srednjih škola	1. Učenici prema zadanim smjernicama u skupinama (timovima) sistematiziraju informacije o srednjim školama; 2. Učenici prema zadanim smjernicama izrađuju plan susreta s predstavnicima srednjih škola i pripremaju pitanja za intervju s njima te protokole za bilježenje informacija o školi; 3. Predstavnici srednjih škola dolaze u osnovnu školu ili učenici odlaze u posjet srednjoj školi (ovo drugo je uvijek bolja varijanta); 4. Učenici timski obrađuju i sistematiziraju prikupljene podatke, izrađuju prezentaciju ili plakat te svoj rad predstavljaju drugim učenicima; 5. Voditelj vodi razrednu raspravu u smjeru zaključivanja o važnosti prikupljanja informacija iz „prve ruke“.	Plan susreta s predstavnicima srednjih škola Prezentacije i plakati s informacijama o srednjim školama
Timski obraditi i sistematizirati informacije dobivene od predstavnika škola Uočiti važnost prikupljanja informacija iz „prve ruke“	5. Susret s predstavnicima srednjih škola	1. Učenici prema zadanim smjernicama u skupinama (timovima) sistematiziraju informacije o srednjim školama; 2. Učenici prema zadanim smjernicama izrađuju plan susreta s predstavnicima srednjih škola i pripremaju pitanja za intervju s njima te protokole za bilježenje informacija o školi; 3. Predstavnici srednjih škola dolaze u osnovnu školu ili učenici odlaze u posjet srednjoj školi (ovo drugo je uvijek bolja varijanta); 4. Učenici timski obrađuju i sistematiziraju prikupljene podatke, izrađuju prezentaciju ili plakat te svoj rad predstavljaju drugim učenicima; 5. Voditelj vodi razrednu raspravu u smjeru zaključivanja o važnosti prikupljanja informacija iz „prve ruke“.	Plan susreta s predstavnicima srednjih škola Prezentacije i plakati s informacijama o srednjim školama

Ishodi (učenic će moći)	Tema	Program stjecanja –aktivnosti učenja i poučavanja	Praćenje/vrednovanje ishoda učenja
Usporediti vlastite potencijale s kriterijima za upis u željenu školu	6. Kriteriji za upis u srednju školu	1. Učenici na osnovi posljednjeg natječaja za upis u srednje škole izrađuju popis kriterija za upis i procjenjuju važnost pojedinih kriterija; 2. Voditelj pojašnjava eventualne nedoumice u vezi upisnih kriterija.	Radni list: Kriteriji za izbor škole – skala procjene važnosti kriterija
Opisati svoj obrazovni put od vrtića/male škole do završetka obrazovanja/zanimanja kojim se žele baviti	7. Učenje traje cijeli život	1. Učenici se prisjete koja su znanja stekli u npr. prva dva razreda osnovne škole (ili samo u prvom razredu, ako mogu rekonstruirati) te opisuju kako bi se snalazili u današnjem svijetu samo s tim znanjima (korištenje Facebooka, a ne znaš pisati, kako biti samostalan s računanjem do 20 i drugo); 2. Učenici identificiraju znanja koja su im još potrebna kako bi mogli biti uspješne odrasle osobe; 3. Učenici u skupinama zapisuju karakteristike dobrog nastavnika, prodavačice, vozača autobusa ili nekog drugog zanimanja te onih pripadnika istog zanimanja koji nije uspješan/dobar; učenici zapisuju i vlastita zapažanja o tome zašto je netko dobar u svome poslu a netko drugi nije;	Popis karakteristika uspješne i neuspješne osobe u nekom zanimanju Kronološki prikaz obrazovnog puta
Prepoznati važnost kvalitnog obrazovanja		4. Voditelj organizira predstavljanje uratka svake skupine i razrednu raspravu s posebnim naglaskom na značaj cjeloživotnog učenja (dodatne edukacije, konferencije, usavršavanja, majstorski ispit i sl.) i njegovu važnost za kvalitetno obavljanje posla i osobno zadovoljstvo poslom;	
Prepoznati cjeloživotno učenje kao najvažniji faktor fleksibilnosti i prilagodljivosti u svijetu rada		5. Učenici na pripremljenom kronološkom prikazu opisuju svoj obrazovni put od vrtića/male škole te kod svake ključne točke zapišu ukratko što su najvažnije naučili tijekom tog vremena; upisuju i daljnje planirane točke kao što su: srednja škola, studij, usavršavanja tijekom rada i što još žele naučiti.	

4. ODLUKA O PROFESIONALNOM IZBORU/RAZVOJU

Ishodi (učenic će moći)	Tema	Program stjecanja –aktivnosti učenja i poučavanja	Praćenje/vrednovanje ishoda učenja
Prepoznati važnost planiranja odluke o nastavku školovanja i općenito vlastite budućnosti	1. Postavljanje ciljeva – važnost planiranja	1. Učenici nabrajaju nekoliko događaja i aktivnosti koje treba planirati (ljetovanje, ekskurzija, natjecanje, gradnja kuće, organizacija rođendanske zabave...); 2. Učenici u skupinama zapisuju korake i način planiranja za jedan događaj/aktivnost 3. Svaka skupina izlaže svoja zapažanja a voditelj ih upisuje na zajedničko mjesto; 4. Učenici uz pomoć voditelja pronalaze zajedničke elemente planiranja u različitim situacijama; 5. Učenici zapisuju kojim zanimanjem se žele baviti (ili misle da bi se mogli time jednog dana baviti) te opisuju sve potrebne korake koje moraju poduzeti kako bi taj cilj i ostvarili.	Izrađen okvirni plan za postizanje cilja – stjecanje određenog zanimanja/zvanja
Opisati potrebne korake za postizanje izražene cilja – željeno zanimanje	2. Što znam o profesionalnom razvoju?	1. Voditelj izlaže osnovne informacije o cjeloživotnom profesionalnom razvoju i fazama razvoja (istraživanje, uspostava, održavanje, isključivanje – pripremiti tekst); 2. Učenici samostalno na pripremljenom radnom listu pronalaze vezu između ključnih kompetencija i školskog programa profesionalnog razvoja; 3. U vođenoj raspravi učenici objašnjavaju svrhu školskog programa profesionalnog usmjerenja.	Radni list – veza između ključnih kompetencija i školskog programa profesionalnog razvoja
Objasniti pojam cjeloživotnog profesionalnog razvoja	Identificirati kompetencije koje razvija program PU		
Objasniti svrhu školskog programa profesionalnog razvoja			

Ishodi (učenik će moći)	Tema	Program stjecanja –aktivnosti učenja i poučavanja	Praćenje/vrednovanje ishoda učenja
Poredati faze razvoja karijere	3. Faze profesionalnog razvoja	1. Učenici samostalno rade na pripremljenom materijalu o fazama razvoja karijere te rade bilješke prema uputama voditelja; 2. Učenici izlažu svoja zapažanja i postavljaju pitanja o nejasnim elementima te na njih dobivaju odgovor kroz vodenu raspravu; 3. Voditelj zapisuje glavne faze profesionalnog razvoja i njihove osnovne značajke; 4. Učenici kroz vodenu raspravu objašnjavaju važnost ranog postavljanja elemenata plana profesionalnog razvoja.	Bilješka o učenikovoj aktivnosti
Prepoznati važnost pripreme za budućnost kroz planiranje u ranoj dobi (osnovna škola)	4. Važne životne uloge	1. Učenici za domaću zadaću intervjuiiraju jednu blisku osobu nizom pripremljenih pitanja usmjerenih na različite životne uloge (majka, suprug, prijateljica, službenica...); 2. Na osnovi dobivenih odgovora svaki učenik izrađuje slikovni (shematski) prikaz životnih uloga odabrane osobe; 3. Učenici naprave izložbu domaćih zadaća a oni koji žele predstaviti životne uloge osoba koje su oni opisali; 4. Učenici u školi na papir zapisuju sve svoje trenutne uloge i odaberu jednu koju smatraju najvažnijom te napišu razloge zašto baš tu ulogu smatraju najvažnijom; 5. Svaki učenik navede razloge zbog koji odabranu ulogu smatra najvažnijom, svi se navedeni razlozi zapisu na jednom mjestu; 6. Učitelj vodi raspravu o važnosti pojedinih životnih uloga s naglaskom na profesionalne uloge (posao, zanimanje) i usklađivanje osobnog i profesionalnog života.	Slikovni prikaz suodnosa životnih uloga kod bliske osobe
Predvidjeti mogućnosti usklađivanje životnih uloga	5. Spremnost za profesionalni izbor	1. Voditelj izlaže osnovne informacije o konceptu i dimenzijama spremnosti za profesionalni izbor; 2. Učenici ispunjavaju upitnik spremnosti za profesionalni izbor; 3. Učenici samostalno i u paru vrednuju rezultate u upitniku prema zadanim odrednicama; 4. Učenici u paru raspravljaju o elementima spremnosti za profesionalni izbor koje treba ojačati; 5. Voditelj potiče učenike i vodi zajedničku raspravu o spremnosti za profesionalni izbor.	Ispunjen upitnik spremnosti za profesionalni izbor
Identificirati osobe i ustanove od kojih mogu očekivati pomoć u razvoju karijere	6. Tko mi je podrška na putu do odluke - izgradnja mreže kontakata za profesionalni razvoj	1. Voditelj organizira posjet školskog psihologa i/ili pedagoga, psihologa iz HZZ-a, CISOK-a i slično; 2. Gostujući stručnjak opiše model stručne podrške učenicima pri donošenju profesionalnih odluka koristeći pri tome računalne aplikacije (e-usmjerenje) te opiše nekoliko karakterističnih slučajeva kada učenici dolaze na savjetovanje (neodlučni, zdravstvene smetnje, pritisak roditelja...); 3. Učenici dobiju pripremljeni popis ustanova i osoba uključenih u mrežu podrške; 4. Učenici na osnovi dobivenih podataka rade shematski prikaz podrške i u njega dodaju svoje elemente npr. roditelje, prijatelje i slično; 5. Učenici koji žele izlažu svoje radove te se kroz vodenu raspravu zaključuje o važnosti mreže podrške, njezinoj veličini, snazi i funkciji.	Prikaz sustava podrške u donošenju odluka o profesionalnom razvoju
Prepoznati povezanost (umreženost) osoba i ustanova koje su podrška u donošenju odluka u profesionalnom razvoju	7. Proces donošenja odluke	1. Voditelj ponavlja zaključke prijašnjih aktivnosti koji se odnose na važnost ranog postavljanja elemenata plana profesionalnog razvoja, zacrtane korake na putu do ostvarenja cilja i slično; 2. Učenici za domaću zadaću opisuju dosadašnji proces odlučivanja o razvoju karijere i ključne točke u tom procesu; 3. Učenici koji žele izlažu svoje radove a voditelj zapisuje elemente procesa donošenja odluke i ključne točke o kojima imaju raspravu.	Domaća zadaća o dosadašnjem procesu odlučivanja o razvoju karijere
Prepoznati važnost stvaranja profesionalnih veza koje mogu pomoći u izgradivanju karijere	Pronaći saveznike i podršku u razvoju karijere		

Ishodi (učenic će moći)	Tema	Program stjecanja –aktivnosti učenja i poučavanja	Praćenje/vrednovanje ishoda učenja
Opisati svoja očekivanja od rada	8. Moja očekivanja (Ja za 10 godina)	1. Učenici pišu sastav na temu „Jedan dan u mom životu 2025.g.“ vođeni popisom natuknica; 2. Učenici označavaju važnije događaje u svom životu, na grafičkom/shematskom prikazu (životni sat, vremenska lenta i sl.); 3. Učenici izrađuju kolaž o sebi za 10 godina; 4. Voditelj s učenicima raspravi povezanost njihovih očekivanja s izborom željene škole ili zanimanja.	Sastav „Jedan dan u mom životu 2025.g.“ i shematski prikaz očekivanih životnih događaja priloženi u učeničkoj mapi
Prepoznati sličnosti i razlike između svojih očekivanja i očekivanja vršnjaka			Sudjelovanje na izložbi radova – kolaža „Ja za 10 godina“
Uočiti vezu između izbora škole/zanimanja i zadovoljstva poslom			
Usporediti očekivanja s realnošću svijeta rada			
Povezati izbor željene škole i zanimanja s planiranjem razvoja vlastitih kompetencija potrebnih za radni život			
Objasniti motive i razloge za izbor srednje škole i zanimanja		1. Učenici samostalno zapisuju motive i razloge svog izbora srednje škole i zanimanja (interesi, sposobnosti, informacije, podrška ili pritisak obitelji i sl.) te označavaju one za koje misle da su imali najveći utjecaj; 2. Voditelj razlaže što treba izbjegavati u procesu donošenja odluke (impulzivno donošenje odluka, prepuštanje odluka okolnostima bez planiranja, oslanjanje na tuđa iskustva i odluke, odgađanje odluke i odlučivanje u zadnji čas, bez dovoljno informacija...); 3. Učenici u paru izlože svoje argumente za izbor te opišu prepreke i nedoumice koje su na putu do izbora doživjeti te kako su ih riješili.	Popis motiva i razloga za odabir srednje škole i zanimanja
Prepoznati važnost samostalnog izbora i upravljanja karijerom	9. Donošenje odluke o izboru		
Zastupati vlastito mišljenje i postavljene prioritete			
Prepoznati potrebu za profesionalnim savjetovanjem	10. Provjera odluke – profesionalno savjetovanje	1. Učenici koji su neodlučni u izboru srednjoškolskog programa mogu pristupiti profesionalnom savjetovanju u obliku individualnog posjeta stručnom suradniku u školi, savjetniku za profesionalno usmjeravanje u školi ili HZZ-u ili CISOK-u 2. Savjetnik za profesionalno usmjeravanje kroz polustrukturirani intervju vodi učenika kroz otkrivanje jakih strana i sposobnosti te u suradnji s njim izrađuje plan aktivnosti profesionalnog razvoja za 7. i 8. razred.	Bilješka o profesionalnom savjetovanju učenika
Isprobati proces savjetovanja u području profesionalnog usmjeravanja		1. Voditelj izlaže važnost aktivne uloge na tržištu rada; 2. Voditelj potiče učenike na identifikiranje elementa koji su nužni u životopisu (osobni podaci, podaci o obrazovanju, radno iskustvo, interesi, osobine, preporuke...); 3. Voditelj predstavlja nekoliko modela pisanja životopisa i molbe za posao; 4. Učenici za domaću zadaću pišu molbu za posao i životopis a oni koji žele predstavljaju ih pred drugim učenicima; 5. Voditelj ukazuje na dobre i loše elemente u molbama i životopisima; 6. Učenici u vođenoj raspravi iznesu iskustva poznatih ljudi, primjera iz filmova, literature i sl. o razgovoru za posao; 7. Učenici u parovima glume razgovor za posao izmjenjujući se u ulozu poslodavca i posloprimca a ostali učenici u pripremljene protokole bilježe svoja opažanja; 8. Voditelj potiče učenike na zaključivanje o važnosti pripreme za razgovor za posao i općenito a proaktivnoj ulozi na tržištu rada.	Izrađen životopis, zamolba za zapošljavanje i pismo namjere Video-zapis igranja uloga – razgovor za posao
Napisati dokumente za natječaje (molba, životopis, pismo namjere...)	11. Kako tražiti posao – pisanje zamolbe, životopisa, aktivna uloga na tržištu rada...		
Pokazati i isprobati vještine natjecanja za posao			
Opisati/objasniti osobnu strategiju za planiranje školovanja, karijere i života	12. Plan razvoja karijere	Učenici samostalno na pripremljenom obrascu izrađuju plan razvoja karijere, predstavljaju ga drugim učenicima i raspravljaju o svakom pojedinačnom planu.	Plan razvoja karijere

4.6 PROGRAM ZA RODITELJE

Obitelj je moćan sustav koji stalno i vrlo složeno utječe na životne izbore svakog pojedinca. Roditelji su prvi učitelji svoje djece i najviše utječu na njihov profesionalni razvoj. Djeca su često sklona ispunjavanju roditeljskih očekivanja kada je u pitanju izbor škole ili budućeg zanimanja. Vrlo je važno osvijestiti roditelje kako svako dijete ima jedinstven životni put koji ne mora nužno slijediti roditeljska očekivanja i želje. To će pomoći roditeljima u oblikovanju realnih očekivanja u pogledu profesionalnog razvoja svoje djece uvažavajući djetetove interese, ali i realno sagledati djetetove sposobnosti.

Suradnja s roditeljima na području profesionalnog usmjeravanja treba početi od polaska djeteta u školu. Pravovremena priprema za izbor zanimanja i razvoj kompetencija za cjeloživotni razvoj karijere vrlo je bitna kako bi se izbjegle negativne posljedice pogrešnih izbora i odluka. Tijekom cijelog djetetovog obrazovanja roditelji bi trebali podržavati djetetove interese, poticati razvoj talenata i unapređivanje sposobnosti te pravovremeno donošenje samostalnih i odgovornih odluka o daljim koracima na karijernom putu.

Glavni je cilj programa za roditelje ojačati ih za primjereno i opravdano profesionalno usmjeravanje djece. Taj cilj moguće je postići kroz specifične ciljeve:

- informirati roditelje o svim važnim subjektivnim i objektivnim činiteljima profesionalnog razvoja njihove djece

Nema ništa opasnije od dobrog savjeta popraćenog lošim primjerom. (J. Bierre)

Pravilan odgoj sastoji se u tome da se izvuče iz svakoga ono što je najbolje. (Ghandi)

- informirati ih o mogućnostima i uvjetima obrazovanja i zapošljavanja, o karakteristikama zanimanja te mogućnostima korištenja stručne pomoći različitih institucija
- poticati aktivnu ulogu roditelja u svim aktivnostima usmjerenima na profesionalni razvoj u osnovnoj školi.

Program za roditelje zamišljen je kao niz aktivnosti koje se provode na roditeljskim sastancima, zajedničkim aktivnostima s djecom, ali i roditeljskom aktivnom uključivanju u program profesionalnog usmjeravanja u školi, primjerice kao predstavnici zanimanja koji učenicima opisuju svoj karijerni put ili pomažu i organiziraju posjete poslodavcima i slično. U ovom je projektu razvijen sustav radionica i predavanja za roditelje koje se mogu provoditi u svim razredima uz određene preinake i prilagodbe, ovisno o dobi učenika. Svi materijali modula za roditelje (pripreme, pisani materijali za roditelje, radni materijali za rad u radionicama) nalaze se na mrežnim mjestima škola u Jakšiću i Gornjem Bazju, a primjeri obrade tema za roditelje nalaze se u Prilogu III. na str. 172-191.

U matrici ishoda učenja po predmetnim područjima također se mogu pronaći primjeri sudjelovanja roditelja u školskim aktivnostima profesionalnog usmjeravanja. Naravno, to su samo neki primjeri i ono što su autori ovog kurikulumu uspjeli osmisliti, ali sasvim je jasno da je roditelje moguće (i potrebno) uključiti na nebrojene načine pa potičemo sve sudionike odgojno-obrazovnog procesa da to i učine!

4.7 DIDAKTIČKO-METODIČKE ODREDNICE

U okviru projekta „Moj pametan izbor“ svaka škola prvo je osnovala tim za profesionalno usmjeravanje, u čijem su sastavu stručni suradnici i učitelji. Tim planira i realizira program profesionalnog usmjeravanja za učenike sedmog i osmog razreda, prati i koordinira provođenje integriranog kurikuluma i programa za roditelje. Na taj način program profesionalnog usmjeravanja pridonosi konceptu kvalitetnog i jednakog obrazovanja za sve i dostupan je svakom učeniku podržavajući društvo obrazovanja i pozitivne promjene u suvremenom tržištu rada i karijere.

Kurikulum profesionalnog usmjeravanja kao dio školskog kurikuluma

Kurikulum kreiran u ovom projektu dobra je osnova za školske kurikulume profesionalnog usmjeravanja, ali školski tim za profesionalno usmjeravanje ima izazov kreirati specifične programe profesionalnog usmjeravanja koji kod učenika razvija ključne kompetencije, dakle, znanja, vještine, stavove i vrijednosti koje rezultiraju sposobnošću učenika da kompetencije koje su stekli kroz program primijene u snalaženju u različitim situacijama i rješavanju različitih problema. Preporučuje se da svaka škola izabere onaj način implementacije koji odgovara njezinim specifičnostima, razvojnim ciljevima i postojećim kadrovskim i materijalnim resursima. Školski tim za profesionalno usmjeravanje analizirat će i odabrati model implementacije u dogovoru s Razrednim vijećima i Učiteljskim vijećem.

Preporuka je da se škola, prije svega, rukovodi načelima izrade školskog programa/kurikuluma, ali i nekim smjernicama za kreiranje programa profesionalnog usmjeravanja: (prema: Profesionalna orijentacija-program za osnovne škole; Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije i Deutsche Gesellschaft fuer Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, Beograd, 2011).

- Koje ciljeve, zadatke i ishode učenja želimo postići programom profesionalnog usmjeravanja?
- Koje obrazovne standarde želimo postići?
- Na koji način ostvarujemo praćenje i vrednovanje kvalitete programa?
- Koja znanja, vještine, stavove i vrijednosti želimo izgraditi, koje kompetencije razviti kod učenika?
- Koji su interesi, kapaciteti i sposobnosti učenika s kojima radimo? Kako ćemo uvažiti njihove različitosti i njihovu perspektivu; na koji način uče i koje su njihove razvojne potrebe?
- Koje ćemo različite načine učenja, interaktivne, suradničke i iskustvene metode i tehnike koristiti u programu profesionalnog usmjeravanja kako bismo razvili kompetencije kod svih učenika?
- Kojim nastavnim sredstvima i materijalima i u kojim uvjetima (specifičnim za našu školu) možemo ostvariti ciljeve programa?
- Kako rasporediti sadržaje i aktivnosti u okviru svih dijelova školskog programa, tj. u okviru obaveznih, izbornih i izvanastavnih područja?
- Na koji način osigurati da učitelji i stručni suradnici

razvijaju profesionalnu kompetenciju kroz osobno stručno usavršavanje i profesionalni razvoj kako bi odgovorili konceptu cjeloživotnog profesionalnog usmjeravanja?

- Na koji način možemo ostvariti horizontalnu i vertikalnu povezanost u okviru predmeta i između različitih nastavnih predmeta kako bismo realizirali međupredmetni pristup i potvrdili da se kroz nastavni rad potiče profesionalni razvoj učenika?
- Kako se mogu kroz program profesionalnog usmjeravanja uvažiti različita iskustva i znanja koja učenici stječu izvan škole i kako osigurati njihovo povezivanje sa sadržajima profesionalnog razvoja?
- Na koji način osigurati razvojnu dimenziju programa za učenike sedmog i osmog razreda?
- Na koje sve načine osigurati maksimalno sudjelovanje učenika u planiranju i realizaciji programa?
- Koji su indikatori da je kvalitetno učenje/nastava centralni proces razvoja kompetencija kod učenika?
- Kako osigurati primjere dobre prakse u svojoj školi i razmjenu primjera dobre prakse s drugim školama?
- Kako ostvariti praćenje, procjenjivanje i napredovanje učenika, ali i škole u cjelini u području profesionalnog razvoja? Na koji način zabilježiti, pratiti, procjenjivati i vrednovati postignuća?
- Koje su karakteristike okruženja koje koristimo kao resurs za ostvarivanje posjeta poslodavcima i srednjim školama?
- Kako izabrati aktivnosti koje želimo ostvariti, u kojem vremenskom razdoblju, na koji način, tko će i kako pridonijeti ostvarivanju programa profesionalnog usmjeravanja?
- Kako možemo s roditeljima/starateljima ostvariti kvalitetnu suradnju i podršku učenicima u samostalnom izboru škole i zanimanja?
- Koje manifestacije i akcije možemo ostvariti u suradnji sa školama u okruženju u cilju unapređivanja kvalitete rada škole u području profesionalnog usmjeravanja i time osiguramo korištenje resursa iz okruženja?
- Kako možemo planirati na osnovi prethodnog iskustva, evaluacije procesa i postignutih rezultata, kao i samoevaluacije i eksterne evaluacije?

Već je nebrojeno puta rečeno kako se kurikulum za profesionalno usmjeravanje logično ugrađuje u školski kurikulum, a provodi se u redovnoj nastavi i na satima razrednika, u izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima ili u posebnim inovativnim projektima škole i društvene zajednice u suradnji s roditeljima, stručnjacima i istraživačima, predstavnicima lokalne uprave i samouprave, gospodarskim subjektima i drugima.

Opći i specifični materijalni uvjeti potrebni za stjecanje ishoda učenja u ovom području isti su kao i za ostale uobičajene školske sadržaje. Sve ishode učenja moguće je realizirati u istim uvjetima u kojima se realiziraju i ostali odgojno-obrazovni ishodi u našim školama.

Kompetencije učitelja potrebne za vođenje učenika u stjecanju ishoda učenja u području profesionalnog ra-

zvoja odnose se na specifična znanja koja se mogu steći dodatnim programom usavršavanja. Te se kompetencije dograđuju na osnovne učiteljske kompetencije koje oni stječu svojim osnovnim obrazovanjem, kroz pripravnički staž i kroz radno iskustvo u radu s učenicima i roditeljima. Prema dostupnim informacijama, postoje neke inicijative i prijedlozi programa za usavršavanje učitelja i stručnih suradnika u području profesionalnog usmjerenja pa podržavamo nastojanja da se te inicijative formaliziraju i kroz sustav usavršavanja omogućiti učiteljima uključivanje u programe usavršavanja.

Metode rada i nastavni oblici opisani su kod svakog ishoda učenja. Primjenjuju se različite metode i oblici poučavanja kao što su: suradničko učenje, učenje raspravom, igranje uloga, metode kritičkog mišljenja, projektne aktivnosti, radionički pristup i slično. Valja napomenuti kako nema nikakvih ograničenja u planiranju i izvođenju sadržaja profesionalnog usmjerenja u bilo kojem nastavnom predmetu, bilo kojoj aktivnosti, obliku nastave, načinu rada... Ishodi učenja koji su napravljeni u ovom projektu mogu se realizirati kako su ovdje opisani, ali i drukčije, mogu se kreirati novi ishodi učenja, mogu se koristiti drugi materijali... pri tome je važno „osluškvati“ interes učenika, njihovih roditelja i lokalne zajednice. Valja još napomenuti kako za postizanje nekog ishoda učenja treba samo manji ili veći dio nastavnog sata, negdje će trebati cijeli sat, a ponegdje cijeli projekt, integrirani dan, terenski rad, istraživanje i slično. Zbog orijentiranosti na neposrednu okolinu, kurikulum je snažna poluga za čvršće i raznovrsnije povezivanje s lokalnom zajednicom.

Vrednovanje ishoda učenja ostvaruje se integracijom različitih izvora podataka kao što su procjene i bilješke učitelja, stručnih suradnika škole i ostalih suradnika, samoprocjena učenika i tako dalje. Osnovna značajka vrednovanja je što je ono opisno, a samo iznimno brojčano (npr. kad se u matematici ocjenjuju zadaci ili neki sastavak s temom iz profesionalnog usmjerenja u hrvatskom jeziku). Prati se i vrednuje napredovanje svakog pojedinog učenika u okviru svih predmeta, razredništva, izvannastavnih aktivnosti, tijekom projektnih aktivnosti. Većina informacija o vrednovanju, učenički individualni i grupni radovi te drugi materijali pohranjuju se u mapu profesionalnog usmjerenja. Učenici i roditelji dobivaju periodično povratne informacije o postizanju predviđenih ishoda čime ih usmjeravaju prema postizanju ciljeva.

Provedba programa profesionalnog usmjerenja predviđa značajnije **uključivanje roditelja** i njihovu aktivniju ulogu. Tako oni nisu više samo „primatelji informacija“, pasivni slušatelji, već mogu biti predavači, voditi skupine učenika u radne organizacije i slično. Njihovo uključivanje svakako je dodatna vrijednost u radu škole.

Za provedbu većine opisanih aktivnosti **nisu potrebna dodatna sredstva, dodatni i posebni uvjeti rada** - dovoljna je samo svijest učitelja i stručnih suradnika o važnosti profesionalnog razvoja i njihova domišljatost za uključivanje sadržaja profesionalnog usmjerenja u svakodnevni život i rad u školi. Provedba programa za roditelje također ne zahtijeva dodatne resurse, predložene

teme moguće je obraditi na satu s razrednikom/razrednicom, organiziranje susreta s gostom-predavačem i slično.

Provođenje modula za učenike sedmog i osmog razreda zahtijeva dodatne kadrovske i vremenske resurse. Dio aktivnosti moguće je u dogovoru učitelja i stručnih suradnika napraviti u okviru redovne nastave i/ili s razrednikom, ali dio sadržaja morat će se provesti kroz terenski rad, projekte, dodatnu nastavu i slično. Dio sadržaja mogu provoditi stručni suradnici, roditelji ili drugi stručnjaci angažirani izvan škole, tj. iz lokalne zajednice. Mogući načini provedbe nalaze se u opisu modula za sedmi i osmi razred i u Priručniku za učenike.

Preporučuje se da svaka škola izabere onaj način implementacije koji odgovara specifičnostima, razvojnim ciljevima i postojećim kadrovskim resursima i fondovima sati, u skladu sa strateškim dokumentima koji definiraju ovo područje. Program profesionalnog usmjerenja može biti organiziran na različite načine i omogućuje **različite modele implementacije**, koje će školski tim za profesionalno usmjerenje analizirati i odabrati u dogovoru s Razrednim vijećima i Učiteljskim vijećem.

Na kraju ovog razmatranja iznosimo prijedlog koji će biti sastavni dio prijedloga verifikacije kurikuluma za profesionalno usmjerenje u osnovnoj školi u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i sporta. U okviru projekta „Moj pametan izbor“ u OŠ „Mladost“ Jakšić i OŠ Ivana Gorana Kovačića iz Gornjeg Bazja djelovali su Centri za profesionalno usmjerenje čije su voditeljice koordinirale i provodile aktivnosti vezane uz profesionalno usmjerenje. Plan rada Centra za profesionalni razvoj nalazi se u Prilogu VI. na str. 192-193. Taj je model za realizaciju cjelovitog programa profesionalnog usmjerenja u školi idealan, ali smo svjesni da je teško ostvariv. Kao alternativu predlažemo nešto što je za naš sustav sigurno dostižno, a za realizaciju programa sasvim prikladno, a to je **savjetnik za profesionalno usmjerenje u svakoj školi**. Ovakvo rješenje vrlo dobro funkcionira u Republici Češkoj s čijom se obrazovnom praksom, ali i uvjetima rada u školskim ustanovama možemo uspoređivati (prema onome što smo vidjeli tijekom studijskog posjeta osnovnoj školi i još nekim njihovim ustanovama u okviru obrazovnog sustava, naše su škole bolje opremljene i uređene!). Reforma kurikuluma u Češkoj provedena je 2006. godine i u okviru te reforme sadržaji profesionalnog usmjerenja integrirani su u ukupan kurikulum, a za tri završna razreda osnovnog obrazovanja (koje traje devet godina) predviđeni su obvezni dodatni sadržaji koji učenike izravno pripremaju za odluku o nastavku obrazovanja nakon osnovne škole, tj. izbor zanimanja. Za koordiniranje i provođenje sadržaja profesionalnog usmjerenja, svaka škola dužna je zaposliti tzv. **obrazovnog savjetnika**. Riječ je o učiteljima, inače zaposlenima u školama, koji u tjednom zaduženju imaju određeni broj sati za poslove profesionalnog usmjerenja. Ti poslovi odnose se na realizaciju programa za završne razrede i koordinaciju ostalih aktivnosti na profesionalnom usmjerenju u školi. U našim školama sve je manje djece i mnogi nastavnici teško popunjavaju satnicu (budimo iskreni, često i „izmišljenim“ poslovima) rade na više udaljenih škola i tako dalje. Stoga

predložimo model po kojem učitelj (bilo koji, tj. onaj koji ima afiniteta prema tom području) dobiva tjedno zaduženje (4 do 8 sati, ovisno o broju učenika u školi)

na poslovima profesionalnog usmjeravanja, a prethodno prolazi obuhvatnu edukaciju za to područje.

4.8 PROFESIONALNO USMJERAVANJE UČENIKA S TEŠKOĆAMA U RAZVOJU

Svi ključni međunarodni i domaći dokumenti o odgoju i obrazovanju mogu se ukratko svesti na nekoliko osnovnih načela:

- sva djeca mogu učiti i imaju pravo na obrazovanje
- djeca najbolje uče u prirodnoj vršnjačkoj grupi, zato im treba omogućiti obrazovanje u redovnim predškolskim, osnovnim i srednjoškolskim ustanovama
- učitelji i škole trebaju prilagoditi način rada tako da zadovolje obrazovne potrebe djece
- nekoj djeci, zbog invaliditeta i smetnji u razvoju, specifičnih teškoća u učenju ili života u socijalno nestimulativnoj sredini, potrebna je dodatna podrška u obrazovanju.

Naš odgojno-obrazovni sustav zasnovan je, između ostalog, na **inkluzivnim principima jednakosti i dostupnosti svim učenicima**. Obrazovne ustanove trebaju biti spremne uključiti svu djecu bez obzira na njihove razvojne, zdravstvene i/ili socijalne teškoće. Praksa našeg sustava i u ovom je području daleko od one idealne, propisane i deklarirane. Stoga nam se učinilo korisnim ovdje dati nekoliko napomena i, nadamo se, korisnih preporuka za uspješnije uključivanje djece s teškoćama u procese profesionalnog usmjeravanja. Cilj je tih nastojanja uključivanje što više takve djece u dalje obrazovanje, po mogućnosti u redovne programe. Kako bi proces donošenja odluka o profesionalnom razvoju kod te djece bio što prikladniji, potrebno je imati njihov detaljan „profil“. U ovom području iznimno je važno rano utvrditi vrstu i stupanj teškoća. To će omogućiti i rano otkrivanje jakih i slabih strana, interesa, sposobnosti i vještina tj. bolje upoznavanje i prihvaćanje samog sebe. Također će se i škola moći prilagoditi u organizacijskom, stručnom i metodičko-didaktičkom pogledu. Tako izrađen profil učenika za potrebe rada na profesionalnom savjetovanju treba sadržati:

- opis vrste i stupnja teškoća
- procjenu potrebe za podrškom – vrsta, način i svrha mjera podrške
- plan aktivnosti s definiranim ciljevima/ishodima, koracima i njihovim trajanjem
- način procjene ishoda
- suglasnost roditelja/staratelja i način njihova uključivanja u program.

Cilj je svakog odgoja i obrazovanja osposobljavanje **svih** učenika za kvalitetan, samostalan i odgovoran život u zajednici. Ostvarenje ovog cilja kod djece s teškoćama osobit je izazov. Učinilo nam se kako bi bilo korisno opisati ovdje nekoliko napomena i savjeta iz obrazovnih sustava gdje su programi profesionalnog usmjeravanja u osnovnoj školi već zaživjeli i pokazali se uspješnima. Tako se u programu koji se od 2011. pod financijskim i stručnim pokroviteljstvom Vlade Republike Njemačke provodi u svim osnovnim školama u Srbiji mogu naći sljedeće napomene: (prema: Profesionalna orijentacija-program za osnovne škole; Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja Republike Srbije i Deutsche Gesellschaft fuer Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, Beograd, 2011).

O čemu treba razmišljati prilikom realizacije programa profesionalnog usmjeravanja:

- upućivati kratke i konkretne naloge
- nuditi im što više vizualnih i očiglednih sadržaja
- ponuđene sadržaje ponoviti više puta
- koristiti primjerene tehnologije
- kreirati novi ili prilagoditi postojeći didaktički materijal
- usklađenost metodologije prijenosa informacija između voditelja, roditelja i učenika omogućuje lakše usvajanje programskih sadržaja i daljnju primjenu usvojenog znanja u svakodnevnom životu.

Često neće biti dovoljno prilagoditi samo pristup, već i sadržaj:

- sažimanje sadržaja tako da se koriste samo oni dijelovi sadržaja koji su učenicima razumljivi
- primjena metoda prezentacije sadržaja koji usmjeravaju prema cilju
- verbalizaciju sadržaja popratiti igrom uvijek kada je to moguće
- sadržaj preoblikovati i učiniti razumljivim i očiglednim
- od određenog sadržaja kreirati više radionica
- početna aktivnost je dinamična i traži motornu angažiranost, povezanu sa sadržajem.

Nekad je potrebno prilagoditi radionicu (bilo koju vrstu aktivnosti) kao metodu rada:

- uvesti stanke koje samu radionicu dijele na dva dijela
- radionicu mogu voditi dvije osobe, na primjer, voditelj i roditelj/staratelj, uz dobru procjenu mogućnosti drugog voditelja i pripremu za tu ulogu
- potrebno je pojednostaviti pojmove koji se koriste tijekom aktivnosti
- ponuđene tekstove kada je to god moguće predstaviti sličicom, ali paziti da se ne izgubi bitno

- da bi bio zanimljiviji i razumljiviji, glavni dio radionice predstaviti pantomimom
- za vrijeme radionice često mijenjati metode demonstracije sadržaja, što sadržaj čini dinamičnijim
- radionica može imati neki svoj simbol koji se provlači kroz sve njezine dijelove (uvodni, glavni i završni) jer će on biti asocijacija učenicima u budućnosti na sadržaj radionice koja se realizirala, a i neka vrsta podsjetnika za usvojeno znanje
- sadržaj i redoslijed radionica profesionalne orijentacije može pratiti nastavni plan i program rada drugih predmeta kako bi učenicima bio prepoznatljiv i lako prihvatljiv.

Praktični savjeti

- Učenike koji često ustaju ili imaju potrebu za pokretom povremeno uključiti kao pomoćnike voditelju, primjerice da podijele materijal, flomastere i tako dalje. Čim oni zadovolje potrebu za kretanjem, treba ih vratiti na njihovo mjesto i zahvaliti im na

pomoći.

- Učenici bez teškoća mogu pomagati onima s teškoćama u savladavanju gradiva nakon što završe svoj zadatak. Tako će se i jedni i drugi osjećati bolje (princip solidarnosti).
- Važno je da naučimo biti zadovoljni onime što dobivamo od učenika, bez obzira je li cilj ostvaren u potpunosti. Cilj svake aktivnosti treba biti aktivno sudjelovanje svakog člana bez obzira je li usvojio sva predviđena znanja i vještine.
- Također je važno s učenicima, osim verbalne, ostvariti i neverbalnu komunikaciju te im omogućiti da se osjećaju važno i bitno što utječe na jačanje samopouzdanja.
- Prepoznati signale koji prethode izmijenjenom ponašanju učenika i reagirati prije nego što dođe do neželjenih reakcija (izgubljen pogled, pojačan tremor i slično). Ovo sprječava niz neželjenih posljedica koje se mogu javiti uslijed nezadovoljstva

4.9 VREDNOVANJE KURIKULUMA

Za pojedine sastavnice kurikuluma opisani su elementi vrednovanja i praćenja. Elementi vrednovanja kurikuluma kao cjeline u vrijeme izrade ovog priručnika još su u izradi, a prikazano je ono što je prikupljeno.

Iskusniji (možemo reći i stariji), s dužim stažem u školstvu znaju kako sustav praćenja učenika na prijelazu iz jednog u drugi dio odgojno-obrazovnog sustava (vrtić, osnovna škola, srednja škola, visoko obrazovanje, zapošljavanje) zapravo ne postoji. Jednako tako znaju i da su im ponekad informacije o tome potrebne. Te su informacije nužne za potpunu evaluaciju cijelog ovog projekta pa tako i kurikuluma za profesionalni razvoj u osnovnoj školi. Stoga je predviđeno **razviti prilagođen i održiv sustav praćenja učenika na njihovom profesionalnom putu**. Riječ je o složenom modelu gdje je potrebno uključiti osnovne i srednje škole, HZZ i poslovne subjekte. Za učinkovit model potrebne su sljedeće informacije:

- razvoj instrumentarija za praćenje učenika nakon završetka osnovne škole (upis u željeno zanimanje, realni/nerealni ciljevi, namjera/konačan izbor, savjet – podržan njihov izbor ili ne, datum savjetovanja) – u pripremi; potreba postoji odavno i svi ju sustavi iskazuju
- razvoj sustava praćenja od prvog razreda osnovne škole do njenog završetka - portfolio profesionalnog usmjeravanja – dobili svi učenici, ulažu materijale, završni dokument je Plan razvoja karijere
- zapažanja učenika (od petog razreda nadalje)
- sustavno praćenje učenika od strane svih učitelja (periodično)
- školski uspjeh i zadovoljstvo izabranom školom tijekom srednje škole – u instrumentariju za praćenje nakon završene osnovne škole – u izradi
- dužina nezaposlenosti – u izradi
- zadovoljstvo poslom i uspješnost na radnom mjestu – u izradi.

Nakon završetka projekta i prikupljanja svih potrebnih informacija, predviđeno je upućivanje kurikuluma za

profesionalno usmjeravanje u osnovnoj školi na **verifikaciju nadležnom tijelu** (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i sporta) za primjenu u drugim osnovnim školama. U pripremi je i projekt kojemu će glavni cilj biti izrada i primjena kurikuluma za profesionalno usmjeravanje u srednjoj školi. Namjera je kandidirati projekt na nekom od sljedećih natječaja za dodjelu sredstava u okviru programa za razvoj ljudskih potencijala.

Učitelji i stručni suradnici koji su u okviru ovog projekta bili uključeni u edukaciju moći će prenijeti svoja znanja i iskustva novozaposlenima u svojim školama i kolegama u drugim školama na stručnim vijećima i nekim drugim skupovima. Edukacija o profesionalnom razvoju u osnovnoj školi u trajanju od 32 sata i sudjelovanje u izradi kurikuluma bit će prijavljeno za priznavanje **usavršavanja u sustavu napredovanja učitelja i stručnih suradnika**. Isto usavršavanje prijavljeno je Hrvatskoj psihološkoj komori te su psiholozi uključeni u edukaciju ostvarili propisani broj bodova.

U Prilogu V. na str. 194 opisana su zapažanja, doživljaji, razmišljanja i prijedlozi učitelja i stručnih suradnika do kojih su došli tijekom provođenja aktivnosti profesionalnog usmjeravanja, kao i zapažanja i razmišljanja učenika (Prilog VI. na str. 195).

Za sustavno i cjelovito praćenje i evidentiranje rada na profesionalnom usmjeravanju osmišljena je za svaku školu **zajednička tablica** u koju učitelji unose osnovne podatke o provedenim aktivnostima profesionalnog usmjeravanja (Prilog VIII. na str. 197). Tablica je postavljena na mrežnim stranicama i dostupna je svakom učitelju u svako vrijeme i sa svakog računala.

Predviđeno je i uključivanje elemenata profesionalnog usmjeravanja u **uvođenje novih učitelja u rad**. Škole uključene u projekt uvrstit će ovo područje u pripravničku poduku, a sadržaji profesionalnog usmjeravanja kao obvezni dio učiteljskog pripravnništva bit će sastavni dio prijedloga za verifikaciju kurikuluma za profesionalno usmjeravanje u osnovnoj školi.

Zbog važne i aktivne uloge **roditelja**, važan element evaluacije jesu i njihova zapažanja koja će se sustavno prikupljati nakon roditeljskih sastanaka, društvenih akcija, posjeta poslodavcima, predstavljanja svog karijernog puta ili bilo kojeg drugog oblika sudjelovanja roditelja.

Konačno, no svakako ne najmanje važno, prikupljat će se i **podaci o uključenosti lokalne zajednice**. U ovom području uključene škole već su do sada prikupile obilje zapisa i fotografija s izleta, ekskurzija, posjeta poslodavcima, uključenosti roditelja, dolascima predstavnika zanimanja u škole o čemu svjedoči bogata foto-dokumentacija na web stranicama škola (<http://www.os-igkovic-gornjebazje.skole.hr/>, <http://os-mladost-jaksic.skole.hr/>). Dio pisanih zapažanja roditelja i poslodavaca prikazan je u Prilogu VII. na str 196.

Glavne aktivnosti ovog projekta (edukacija, izrada kurikuluma i studijsko putovanje) provedene su prema planu. Nakon svake aktivnosti sudionici su popunili kratki evaluacijski upitnik pa ovdje donosimo neke njihove komentare.

Edukacija „Obrazovanje za profesionalni razvoj u osnovnoj školi“

Sve pohvale! Predavanja su bila veoma zanimljiva, sadržaji stručno obrađeni, atmosfera na radionici također odlična. Radionica mi se svidjela i bila je vrlo edukativna i primjenjiva u praksi. Vrlo zanimljive teme. Sretna sam zbog sudjelovanja na ovom seminaru jer smatram da djecu treba bolje pripremiti za izbor zanimanja i sa zadovoljstvom ću to raditi. Izuzetno dobro pripremljeno, lako primjenjivo, motivirajuće, zanimljivo! Sve pohvale predavačicama.

Izrada kurikuluma

Veličanstveno!

Posljednji sastanak u školi u Jakšiću donio je dodatnu vrijednost povezivanju partnerskih škola, jačem partnerstvu, a stručna podrška voditeljica seminara odlična je podrška u akademskom i praktičnom smislu i vidu. Hvala Vam! Postojanje univerzalnog obrasca u koji bismo upisali tijekom (ustroj) nastavnog sata, a time bismo, osim obrazovnih ishoda, transparentno prikazali i ishode koji se očekuju u ovom projektu. Hvala!

Odličan projekt, smatram da se može učiniti mnogo glede implementacije prof. usmjeravanja u školama. Mislim da je učinjen bitan korak ovim projektom te je sada najrelevantnije da odgovorno Ministarstva i ostale institucije podrže projekt i implementaciju.

Studijsko putovanje

Zanimljivo je vidjeti na koji način je organizirano školstvo u Češkoj i koliko se oni trude usmjeriti mlade osobe na zanimanje koje najbolje odgovara njihovim željama i mogućnostima.

Bilo je zanimljivo čuti kako druge države organiziraju usmjeravanje učenika i uočiti važnost kvalitetnog usmjeravanja i procjenjivanja učenikovih sposobnosti.

4.10 PUBLIKACIJE I RADNI MATERIJALI

Sastavni dio ovog projekta su sljedeće publikacije i radni materijali:

Priručnik za učenike - sastavni je dio modula za sedmi i osmi razred, a sadrži upute za rad, upitnike, protokole, opise vježbi, prijedloge aktivnosti i druge potrebne materijale za stjecanje ishoda ovog modula.

Učenički portfolio - radna mapa koju treba dobiti svaki učenik na početku školovanja i u njega ulagati sve materijale koji se tijekom školovanja odnose na profesionalno usmjeravanje. Mapa treba stajati u školi kako bi uvijek bila dostupna. Završni „dokument“ u portfolio je plan razvoja karijere (Prilog II. na str. 169-171).

Priručnik za učitelje knjiga je koju držite u rukama. Ona se sastoji od četiriju osnovnih dijelova:

1. osnovne informacije o projektu „Moj pametan izbor“ u kojem je opisan nastanak i razvoj projektne ideje, utemeljenost predviđenih aktivnosti, svrha, ciljevi i osnovne aktivnosti projekta te njegova održivost

2. pregled osnovnih teorijskih koncepata o cjeloživotnom profesionalnom usmjeravanju, ulozi i važnosti škole i učitelja u tim procesima, ugradnji sadržaja profesionalnog usmjeravanja u misiju i viziju škole i u školski kurikulum i kulturu škole
3. prikaz kurikuluma profesionalnog usmjeravanja za osnovnu školu sa svim pripadajućim elementima (ciljevi i svrha, tijekom izrade, sastavnice, didaktičko-metodičke odrednice, napomene o profesionalnom usmjeravanju učenika s teškoćama u razvoju te vrednovanje kurikuluma)
4. prilozi.

Sve materijale možete pronaći na sljedećim web adresama:

- <http://os-mladost-jaksic.skole.hr/>
- <http://www.os-igkovic-gornjebazje.skole.hr/>
- <http://www.hzz.hr>

4.11 POPIS AUTORA KURIKULUMA I RADNIH MATERIJALA

U izradi kurikuluma profesionalne orijentacije za učenike osnovne škole sudjelovali su učitelji (gotovo svi) iz OŠ „Mladost“, Jakšić i OŠ Ivana Gorana Kovačića Gornje Bazje, voditeljice Centara za profesionalno usmjerenje, savjetnice iz odsjeka PU HZZ-a te nekoliko stručnih suradnika iz osnovnih i srednjih škola u Požegi. Slijedi popis autora kurikuluma pri čemu je redosljed navođenja u svakoj grupi prema abecednom redosljedu početnog slova prezimena.

Eksperti za profesionalno usmjerenje i kurikulum:

- dr.sc. Darja Maslić Seršić i dr.sc. Vlasta Vizek Vidović

OŠ „Mladost“, Jakšić:

- Marijana Andrišek, Pile Aščić, Marijana Benić, Sanja Bošković, Katarina Bošnjak, Ančica Eđed, Slavica Filipović, Đurđica Gjajić, Marijan Grubešić, Dubravko Jakobović, Marija Jukić, Drago Kifer, Marina Kovačević, Ana Križić, Tonica Kudrić, Ivana Kuna Raguž, Marijana Matijević, Sanja Mišić, Jela Mjertan, Boško Obradović, Martina Paukner, Jelena Pažin, Maja Sikirica, Ivana Svjetličić, Veronika Šakota, Margareta Šarić, Ivana Škrabal, Božena Šojat, Dina Šojat, Ivana Šulc, Vesna Šuster, Igor Tomljanović, Marina Vidović, Renata Vidović.

OŠ Ivana Gorana Kovačića, Gornje Bazje:

- Natalija Bajer, Ante Bešlić, Vlasta Brcković, Igor Bregovec, Božica Duž, Danijela Fadljević, Ivanka Feketija, Vera Ferenčević, Igor Fućkar, Sanja Galović, Sanja Gomerčić-Gvojić, Sanja Grabić, Irena Iličić Marko Ivanković, Daniela Jovanović, Dijana Kanjka, Tanja Kosi, Ivan Krmpotić, Marina Mađarević, Viktorija Majstorović, Željka Marčeta, Hrvoje Miklaužić, Kamenka Miletić, Branka Mirić, Ines Viljevac, Olivera Pleše, Branka Prokl, Milica Renić, Ivan Slavić, Anđelka Smiljanić, Igor Sudec, Biserka Sobočan, Vanja Šajatović, Saša Topić, Zrinka Žiga.

HZZ:

- Dragana Prendl, Snježana Prkić, Anita Savić, Ljiljana Žanetić.

Vanjski suradnici

- Rahela Pilon, OŠ Julija Kempfa, Požega; Ivo Žanetić, Gimnazija Požega.

Izvori :

1. Zakon o Hrvatskom kvalifikacijskom okviru (NN 22/13, 41/16)
2. <http://www.profesionalnaorijentacija.org>
3. <http://karijera.hr/>
4. <http://e-usmjeravanje.hzz.hr/>
5. <http://www.os-igkovacic-gornjebazje.skole.hr/>
6. <http://os-mladost-jaksic.skole.hr/>

1. Primjeri priprema za realizaciju ishoda učenja

PRIPREMA ZA IZVOĐENJE NASTAVE HRVATSKOG JEZIKA

OSNOVNA ŠKOLA „MLADOST“ JAKŠIĆ

NADNEVAK: 28.listopad 2015.

UČITELJICA: Jela Mjertan

RAZRED: 2.a

NASTAVNA JEDINICA: Dizalo spuštalo, interpretacija

KLJUČNI POJMOVI: redoslijed događaja

TIP SATA: obrada

OBRAZOVNA POSTIGNUĆA : zamijetiti uzročno-posljedičnu i vremensku povezanost događaja u priči; zamijetiti važne pojedinosti o likovima

CILJ SATA: zamijetiti uzročno-posljedičnu i vremensku povezanost događaja priči

ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHOD: Objasniti korisnost rada za sebe i druge

NASTAVNE METODE I OBLICI RADA: razgovor, demonstracija, čitanje i pisanje, usmeno izlaganje, rad na književnom tekstu

OBLICI RADA: frontalni, individualni,

NASTAVNA SREDSTVA I POMAGALA: video zapis, projektor, udžbenik, tekstovi s jasnim fabulativnim tijekom stilski i sadržajno primjereni učeniku, radna bilježnica, likovna mapa

MEĐUPREDMETNA KORELACIJA: Priroda i društvo – kućanski uređaji

PISANA PRIPRAVA ZA IZVOĐENJE NASTAVNE JEDINICE

Škola: Osnovna škola „Mladost“, Jakšić

Učiteljica: Jela Mjertan

Nadnevak: 12.veljače 2016.

Nastavni predmet: Priroda i društvo

Tema: Zaštita od požara

Nastavna jedinica: vatrogasci

Razred: 2.a

Cilj sata: upoznati mjere opreza od vatre

Ključni pojmovi: požar, vatrogasci, vatrogasni uređaj

Tip sata: ponavljanje

Nastavne metode: razgovor, demonstracija

Aktivnosti učenja: prepoznati važnost učenja na primjeru jednog zanimanja

Oblici nastave: izvanučionička nastava

Ishodi: izdvojiti što je bitno iz razgovora s odraslima

Metode poučavanja: razgovor, vođenje razredne rasprave nakon posjeta vatrogasnom društvu

Praćenje ishoda: slikanje vatrogasne opreme, nastavni listić

TIJEK SATA

Uvod: malci vatropalci, tekst za motivaciju

Odlazak u DVD Jakšić

razgovor s vatrogascima, promatranje vatrogasne opreme i vozila. učenici su individualno probali vatrogasnu kacigu, ulazili u vatrogasno vozilo. imali su priliku zorno vidjeti što je sve vatrogascima potrebno za intervenciju, te koliko je teška oprema koju moraju imati pri tome

ponavljanje i provjeravanje: povratkom u učionicu učenici razgovaraju o poslu koji vatrogasci obavljaju

Domaća zadaća: rješavanje nastavnog listića

PROFESIONALNI RAZVOJ U OSNOVNOJ ŠKOLI

Osnovna škola: „Mladost“ Jakšić		
Učiteljica: Marijana Benić		
Razred: 5. b	Datum realizacije: studeni 2015.	Trajanje : dva tjedna za realizaciju zadatka te izlaganje – dva nastavna sata
Ishodi učenja (PROFESIONALNOG RAZVOJA U OSNOVNOJ ŠKOLI): 1. Zatražiti pomoć učiteljice, vršnjaka ili roditelja u radu 2. Pružiti drugome učeniku pomoć 3. Samostalno obaviti školske zadatke 4. Obaviti zadatak u skladu s dogovorom s učiteljem 5. Preispitati svoju uspješnost u obavljanju zadatka		
Tema prema Nastavnom planu i programu, 2006.:		Tema PROFESIONALNOG RAZVOJA U OSNOVNOJ ŠKOLI
Lektira: Ivan Kušan, Uzbuna na Zelenom Vrhu; Koko i duhovi; Koko u Parizu		Lektira
Socijalni oblici rada: individualni, u paru, u skupini		
Metode i postupci rada: čitanje, pisanje, slušanje, rad na tekstu, istraživanje, crtanje, izlaganje		
Tijek rada Učenici će predstaviti romane Ivana Kušana (tema, mjesto radnje, vrijeme radnje, likovi – osobine i potkrijepiti citatima, kratak sadržaj, dojmovi, najzanimljiviji dijelovi – objasniti zašto...) Način predstavljanja – plakat, izlaganje Učenici odlučuju žele li raditi pojedinačno, u paru ili u skupini; podjela zadataka i dogovor o realizaciji; sami dogovaraju podjelu rada unutar skupine ili para Pri predstavljanju plakata moraju reći tko je što radio (ako je skupina ili par) ili tko im je pomogao (ako rade individualno – dopuštena je pomoć roditelja); svaki član skupine ili para mora nešto reći o romanu; ostali učenici mogu prokomentirati ili nadopuniti; članovi skupine procjenjuju svoju uspješnost i zadovoljstvo odrađenim zadatakom; isto vrijedi i za individualna predstavljanja		

PISANA PRIPRAVA ZA IZVOĐENJE TERENSKJE NASTAVE

Škola: Osnovna škola „Mladost“, Jakšić

Učiteljica: Božena Šojat

Nadnevak: 23.2.2016.

Nastavni predmet: priroda i društvo/zdravstveni odgoj

Tema: zdravstvene ustanove

Nastavna jedinica: zdravstvena ustanova i zdravstveni djelatnici

Razred: 2.b

Cilj sata: razlikovati zdravstvene ustanove i zdravstveno osoblje, argumentirati važnost rada zdravstvenih djelatnika

Ključni pojmovi: zdravstvena ustanova, zdravstveni djelatnici

Tip sata: ponavljanje

Nastavne metode: razgovor, demonstracija, intervju

Aktivnosti učenja: prepoznati važnost učenja na primjeru navedenih zanimanja

Oblici nastave: terenska nastava

Ishodi učenja: učenici će imenovati zdravstvene ustanove i zdravstveno osoblje te objasniti važnost i korisnost njihovog rada na primjerima iz okoline

Metode poučavanja: razgovor, intervju, otkrivanje, istraživanje, zapažanje

Praćenje ishoda: plakat, stvaralačko pisanje da sam ja liječnik, poučna staza

Tijek terenske nastave:

- putovanje vlakom u Pleternicu, posjet zdravstvenim ustanovama:

1. Dom zdravlja: intervju s liječnikom opće prakse i zubarom, metodom razgovora otkrivanje i argumentiranje važnosti i odgovornosti njihovog rada, igra oponašanja (pravilno pranje zubi.)

2. Ljekarna: razgovor s ljekarnikom, opisivanje i povezivanje rada ljekarnika s ostalim zdravstvenim osobljem

- Povratak u Jakšić

Ostalo - održava se slijedeći nastavni dan.

Izvanučionička aktivnost – građanski odgoj i obrazovanje

Osnovna škola: „Mladost“ Jakšić
Razrednice: Đurđica Gjajić i Margareta Šarić

Razred: IV.a i IV.b

Trajanje : 60 min

Datum realizacije: 19.svibnja 2015.

Teme: Posjet uspješnom poduzetniku ili gospodarskoj tvrtki i razgovor s odgovornim osobama

Cilj: Upoznati uspješnog poduzetnika

Ishodi učenja:

- objasniti svojim riječima što je poduzetnost i zašto je ona danas važna
- razlikovati društveno poželjno od nepoželjnih oblika poduzetnosti

Socijalni oblici rada:

Individualni, skupni

Metode, postupci i načini ostvarenja rada: razgovor, demonstracija, praktičan rad

Realizatori aktivnosti: učiteljice i obitelj Pažin

Refleksija nakon provedenih tema

- Upoznali smo uspješnog poduzetnika i njegov rad;
- Upoznali smo se s radom različitih strojeva koja obrađuju lim te gotovim proizvodima;
- Zadovoljni smo viđenim te s objašnjenjima u radionici za obradu lima.

PRIPRAVA ZA SAT RAZREDNIKA

Osnovna škola: „Mladost“, Jakšić

Nadnevak: 16. 10. 2015.

Razred: 1. a

Učiteljica: Đurđica Gjajić

Odgoj: građanski

Dimenzija: međukulturalna dimenzija povezana s ostalim dimenzijama

Tema: osobni identitet

Nastavna jedinica: Dan kruha

Tip nastavnog sata: obrada

Cilj nastavne jedinice: njegovanje kulturne baštine svoga naroda

Odgojno- obrazovni ishodi:

- aktivno sudjelovati u aktivnostima kojima se obilježavaju datumi važni za lokalnu zajednicu i šire
- upoznati zanimanja koja su važna za lokalnu i širu zajednicu (pekar, svećenik ...)
- opisati zanimanje npr. pekara i njegove uvjete rada,

Nastavne metode i oblici rada: razgovor, usmeno izlaganje, praktični rad, frontalni i individualni oblik rada

Nastavna sredstva i pomagala:

- cd player
- fotografija pekara
- sastojci za pravljenje kekasa
- sličice različitih pekarskih proizvoda
- bijeli stolnjaci
- pekač za pečenje kekasa

Međupredmetna povezanost: Priroda i društvo – blagdani, zanimanja

TIJEK NASTAVNOG SATA

Motivacija: pjevanje pjesme „Mlinar“

Uvodna aktivnost

Razgovor s učenicima o Danu kruha. Imenujemo i opisujemo pekarske proizvode na sličicama na ploči. Opisujemo fotografiju pekara kako mijesi kruh. Kako se zovu ljudi koji prave kruh? U koje doba dana oni najčešće rade? Zašto rade noću? Što mislite, je li njihov posao lagan ili težak?

Središnja aktivnost

Oprat ćemo ruke i staviti pregače. Mi ćemo danas zamijesiti tijesto ali za kolače-kekse, a kod kuće ćete s mamama praviti kruh. Zamijesit ćemo tijesto za kekse od ovih sastojaka: brašna, margarina, jaja, šećera, vanilin šećera i malo limuna. Zatim ćemo oblikovati kuglice koje ćemo staviti u pekač za kekse i peći nekoliko minuta.

Razredom i hodnikom širio se ugodan miris pečenih kolača.

Završna aktivnost

Kad smo ispekli sve kekse jedan dio smo odvojili i pojeli, a drugi dio odnijeli smo našim prijateljima u 1.b razred.

Domaća zadaća

Učenici trebaju u školu donijeti kruh i pekarske proizvode koje su pekli s mamama i bakama. Svećenik je blagoslovio proizvode koje su učenici donijeli i zajedno smo blagovali.

PRIPRAVA ZA NASTAVNI SAT PRIRODE I DRUŠTVA

Osnovna škola: „Mladost“, Jakšić

Nadnevak: 28. 9. 2015.

Razred: 1.a

Učiteljica: Đurdica Gjajić

Nastavno područje: društveno – humanističko područje

Nastavna tema: Život i rad u školi

Nastavna jedinica: Život i rad u školi

Ključni pojmovi: djelatnici u školi

Tip nastavnog sata: obradba

Cilj nastavne jedinice: razumjeti i razlikovati uloge različitih djelatnika škole(učiteljica, ravnatelj, pedagoginja, knjižničarka, kuharica, spremačica, domar ...)

Obrazovna postignuća: upoznati djelatnike u školi (ravnatelj, stručni suradnici, tehničko osoblje).

Odgojno obrazovni ishodi:

- kognitivni: imenovati djelatnike u školi, objasniti i razlikovati djelatnosti koje oni obavljaju
- psihomotorički: povezivati prije stečena znanja s novim spoznajama
- afektivni: pristojno se odnositi prema svim djelatnicima škole, poštovati rad svakog djelatnika škole

Nastavne metode rada: demonstracija, razgovor, crtanje, usmeno izlaganje, didaktička igra

Nastavni oblici rada: frontalni, individualni i rad u paru

Nastavna sredstva i pomagala: zanimanja – puzzle, udžbenik „naš svijet 1“, radna bilježnica „naš svijet 1“, nastavni listić- zanimanja

TIJEK NASTAVNOG SATA

Motivacija: Igra „Zanimanja“ – slagalice

- složiti različite sličice zanimanja(postolar, doktor, učiteljica, čistačica ...)
- od složenih sličica zanimanja izdvojiti ona koja imamo u našoj školi(učiteljica, tajnik, kuharica ...)
- Kako se trebamo odnositi prema svim djelatnicima koji su zaposleni u našoj školi?

Najava:

Sada ćemo proći kroz našu OŠ „Mladost“ i upoznati ljude različitih zanimanja koji u njoj rade.

Novi nastavni sadržaji:

- upoznali smo ravnatelja, pedagoginju, tajnika i računovođu,
- u kuhinji smo upoznali kuharicu koja nam svaki dan priprema različita jela,
- pokucali smo na vrata knjižnice gdje radi knjižničarka koja nas je upoznala sa popisom lektire za 1.r,
- iz radionice pokraj škole čulo se nekakvo kucanje, to je naš domar koji popravlja pokidanu stolicu,
- u hodniku smo upoznali čistačicu koja je prala i čistila hodnik,
- zavirili smo i u učionice gdje smo upoznali učenike, učiteljice i učitelje koji su marljivo učili.

Ponavljanje:

- vratili smo se u učionicu i riješili križaljku o različitim zanimanjima

Domaća zadaća

- nacrtaj što bi željela/želio biti kad odrasteš
- raspitaj se kojih sve zanimanja ima u tvojoj široj obitelji

Zanimanja

Svakoj riječi na lijevoj strani odgovara jedan od crteža na desnoj strani. Poveži ih. O svakom zanimanju napiši rečenicu.

učitelj ●	
pekar ●	
zidar ●	
vodoinstalater ●	
krojač ●	

ZANIMANJA (slagalica)

Predlozi:
Boris Nazarsky

Prepoznaj što je sve na crtežima pa nazive upiši u lik križaljke vodoravno ili okomito!

Ilustrirala: Branka Zubovac

PLAN I PROGRAM RADNOG IZLETA – UPOZNAVANJE SVIJETA RADA

VRIJEME REALIZACIJE	9. ožujka 2016.
MJESTO REALIZACIJE	Pleternica i Poloje
SUDIONICI - učenici	Učenici od 1. do 4. razreda područnih škola: Treštanovci: 3 učenika Tekić: 10 učenika Rajsavac: 13 učenika Cerovac: 7 učenika
Sudionici - učitelji	Veronika Šakota, Marina Vidović, Marijan Grubešić, Marijana Andrišek i Valentina Hrvat
Potrebni resursi	Autobusni prijevoz, obrok za učenike
Plan i program realizacije	Zadaci za učenike i ishodi
8,00 : Polazak ispred škole Treštanovci 8,10: Polazak ispred škole Tekić 8,30: Polazak ispred škole Rajsavac 8,40: Polazak ispred škole Cerovac 9- 9,40 : Posjet željezničkom kolodvoru u Pleternici 9,50- 10,30 : Posjet Podravskoj banci u Pleternici 10,40- 11,30: Posjet obiteljskom gospodarstvu Kovačević u Poloju 11,30- 11,40: Ručak 12,00: Povratak u školu Treštanovce, Tekić, Rajsavac i Cerovac	pravilno ući i ponašati se u autobusu - razgovarati sa djelatnicima - imenovati i sastaviti popis zanimanja u željezničkom prometu - intervjuirati službenike banke - opisati poslove koje se obavljaju u banci - običi poljoprivredno gospodarstvo - prikupiti podatke o radu gospodarstva - razlikovati grane poljoprivrede - objasniti potrebna zanimanja za rad gospodarstva - izvijestiti što smo danas vidjeli
Evaluacija	- razgovor u razredu - izrada plakata - pisanje sastavaka i izvješća

PRIPREMLJENA PITANJA

Pleternica - željeznički kolodvor

1. Koliko vagona ima vlak?
2. Koliko putnika stane u vagon?
3. Koliko ima vlakova sada na pruzi?
4. Kako se pokreće vlak?
5. Tko sve radi na kolodvoru?
6. Koju školu treba završiti prometnik?
7. Koja su zanimanja važna za vlak

Pleternica - Podravska banka

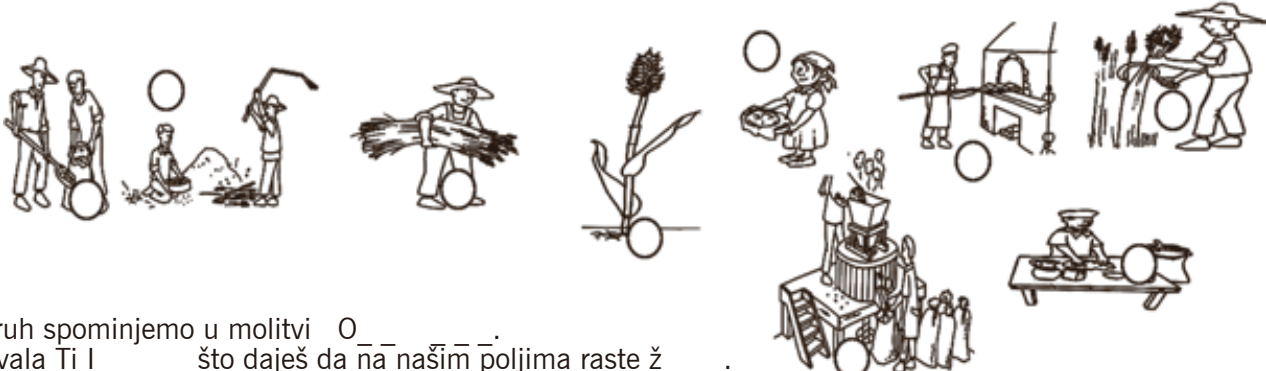
1. Gdje stoji sef ?
2. Gdje se čuva novac?
3. Tko sve radi u banci?
4. Volite li svoj posao?
5. Koju ste školu završili?
6. Zašto se izabrali ovaj posao?
7. Koji predmeti u školi su važni za vaš posao?
8. Može li se provaliti u banku?
9. Je li opasan posao u banci?

Poloje - poljoprivredno imanje

1. Koliko životinja imate?
2. Otkad se bavite uzgojem krava?
3. Koje kulture sijete?
4. Koju ste školu završili?
5. Zašto ste se odlučili ovo raditi?
6. Tko Vam je dao ideju za ovaj posao?
7. Otkad imate konje?

Datum realizacije: 1. listopada 2015.	PODRUČJE: PROFESIONALNI RAZVOJ	Nastavni sat: Hrvatski jezik Razred: drugi
Ishod učenja: Prepoznati zanimanja različitih osoba na temelju pisanog izvora		
Tema prema Nastavnom planu i programu, 2006.	Opisivanje	
Realizirano u etapi nastavnog sata:	Vježbanje	
Socijalni oblici rada: frontalni, individualni		
Metode i postupci rada: razgovor, rad na listiću, čitanje		
Listić: Tko sve radi u dvorcu kod Trnoružice? (Sjeti se što više zanimanja i upiši ih na crte)		
		
Tijek aktivnosti: Upute za rad na listiću, rad na listiću, razgovor o upisanim zanimanjima.		
Refleksija nakon provedenih tema:	Učenici riješili listić i imenovali desetak zanimanja. Dovoljno 10 minute za aktivnost. Alternative može biti na trakama upisati zanimanja, a da učenici izdvoje i zalijepi one koje mogu postojati u dvorcu.	

Datum realizacije: 10. listopada 2015.	PODRUČJE: PROFESIONALNI RAZVOJ	Nastavni sat: Vjeronauk Razred: treći Vjeroučitelj: Ivana Šulc
Ishod učenja: Usporediti kruh s neba i kruh rada ruku čovječjih		
Tema prema nastavnom planu i programu	Opisivanje	
Realizirano u etapi nastavnog sata: Dani kruha i zahvalnosti	Vježbanje	
Socijalni oblici rada: frontalni, individualni		
Metode i postupci rada: razgovor, rad na listiću, čitanje		
Listić: Priča o kruhu. (Sjeti se kako nastaje kruh, brojeve od 1 do 9 upiši na odgovarajuća mjesta . Nadopuni rečenice.)		
		
Kruh spominjemo u molitvi O _____. Hvala Ti I _____ što daješ da na našim poljima raste ž _____.		
Tijek aktivnosti : upute za rad na radnom listiću, rad na listiću, razgovor o tijeku izrade kruha		
Refleksija provedenih tema	nakon	Učenici riješili listić, te prepoznali vrijednost rada u životu pojedinca po uzoru na Isusa Krista

Primjeri priprema i radni materijali za realizaciju ishoda učenja modula za 7. i 8. razred

ISHOD	Opisati važne životne uloge Prepoznati važnost svoje nove životne uloge učenika u srednjoj školi Predvidjeti mogućnosti usklađivanje životnih uloga
PODRUČJE	Odluka o profesionalnom izboru/razvoju
TEMA	Važne životne uloge
PREGLED/UVOD	Zanimanje i posao isprepleću se sa svim poljima života pojedinca. Ljudi djeluju na više međusobno povezanih polja, koja zahtijevaju određeno vrijeme, energiju, predanost i pažnju. Ključ za postizanje uspješnog života leži u pronalaženju ravnoteže između tih različitih područja. Pravilan odabir zanimanja i karijere pridonijet će ravnoteži između životnih polja. Zanimanje nam treba omogućiti da živimo onako kako volimo, da smo okruženi ljudima s kojima želimo biti okruženi, da imamo dovoljno vremena za obitelj, da se u slobodno vrijeme možemo posvetiti sebi, da možemo društveno djelovati onako kako to hoćemo te da možemo ispunjavati svoje duhovne potrebe. Drugim riječima, dobro izabrano zanimanje treba nam omogućiti da i na drugim poljima života budemo sretni.
SVRHA/CILJ	Definirati i opisati životne uloge te njihovu važnost
POTREBAN MATERIJAL	Pripremljena pitanja za intervju, upitnik „Ja sam ...“ (vidjeti Radni materijal za učenike)
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Učenici za domaću zadaću intervjuiraju jednu blisku osobu nizom zajednički pripremljenih pitanja usmjerenih na različite životne uloge (majka, supruga, prijateljica, službenica...) – 20 minuta. 2. Na osnovi dobivenih odgovora svaki učenik izrađuje slikovni (shematski) prikaz životnih uloga odabrane osobe – 30 minuta. 3. Učenici naprave izložbu domaćih zadaća a oni koji žele predstaviti životne uloge osoba koje su oni opisali - 20 minuta postavljanje izložbe, 10 minuta predstavljanje. 4. Učenici u školi na papir zapisuju sve svoje trenutačne uloge i odaberu jednu koju smatraju najvažnijom te napišu razloge zašto baš tu ulogu smatraju najvažnijom (upitnik „Ja sam ...“) – 10 minuta. 5. Učenici koji žele navedu razloge zbog koji odabranu ulogu smatra najvažnijom, svi se navedeni razlozi zapišu na jednom mjestu – 15 minuta. 6. Učitelj vodi raspravu važnosti pojedinih životnih uloga s naglaskom na profesionalne uloge (posao, zanimanje) i usklađivanje osobnog i profesionalnog života – 10 minuta.
VRIJEME	50 minuta rada kod kuće (intervju i slikovni prikaz) 45 minuta u školi

ISHOD	Objasniti povezanost i preklapanje kompetencija potrebnih za određena zanimanja i poslove
PODRUČJE	Znanje o svijetu rada
TEMA	Povezanost zanimanja
PREGLED/UVOD	Prije donošenja konačne odluke o izboru zanimanja, potrebno je prikupiti informacije o svim aspektima određenog zanimanja (obrazovni put, radni zadaci, pozitivne i negativne strane posla). S istim zanimanjem mogu se raditi različiti poslovi i do istog zanimanja može se doći različitim putovima.
SVRHA/CILJ	Napraviti analizu posla/zanimanja
POTREBAN MATERIJAL	Prazni papiri/plakati, flomasteri/markeri, računalo i projektor
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Učenici u skupinama ili u paru opisuju neko zanimanje unaprijed dogovorenom tehnikom (npr. mentalnom mapom) - 20 minuta. 2. Predstavnik svake skupine predstavlja opis zanimanja, obrazovni i mogući karijerni put za to zanimanje drugim učenicima – 15 minuta; 3. Za vrijeme predstavljanja zanimanja, voditelj bilježi zajedničke elemente različitih zanimanja na ploču ili plakat. 4. Učenici u vođenoj raspravi zaključuju o važnosti kvalitetne analize zanimanja, obrazovnog i karijernog puta određenog zanimanja te povezanosti i preklapanju različitih zanimanja i poslova – 10 minuta.
VRIJEME	45 minuta

ISHOD	Sažeti proces samovrednovanja i te spoznaje iskoristiti u planiranju karijere Predstaviti rezultat samovrednovanja
PODRUČJE	Znanje o sebi
TEMA	Istakni svoje prednosti, prihvati svoja ograničenja
PREGLED/UVOD	Kod donošenja važnih odluka, npr. izbora zanimanja, treba biti svjestan vlastitih snaga i sposobnosti, ali i nedostataka kako bi mogli odluku donijeti na vlastitu dobrobit.
SVRHA/CILJ	Potaknuti učenike na promišljanje o vlastitim snagama i slabostima te njihovoj povezanosti s izborom budućeg zanimanja.
POTREBAN MATERIJAL	Stolica, check lista pozitivnih karakteristika, obrazac s pitanjima
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Voditelj u uvodnom dijelu podsjeća učenike kako je važno biti svjestan vlastitih vještina i sposobnosti, ali i nedostataka te da ta ukupnost osobe utječe na razvoj karijere – 10 minuta. 2. Učenici kroz radionicu, igru ili neki drugi oblik grupnog rada propituju svoje osobine. (Primjer igre: Vruća stolica - na sredinu učionice se postavi stolica, a učenici šetaju oko nje. Voditelj kaže jednu vrlinu, sposobnost ili talent a učenik koji smatra da posjeduje tu osobinu sjeda na stolicu i mora obrazložiti tu svoju osobinu, npr. ako smatra da je duhovit treba ispričati vic) – 15 minuta. 3. Voditelj podijeli učenicima pripremljenu check listu pozitivnih karakteristika na kojoj svatko zasebno treba procijeniti koje karakteristike posjeduje, a koje treba unaprijediti – 10 minuta. 4. Na pripremljenom obrascu učenici zapisuju odgovore na sljedeća pitanja: - 10 minuta Kojim zanimanjem se želiš baviti? Koje sposobnosti zahtjeva to zanimanje? Koje sposobnosti ti posjeduješ, a koje ti nedostaju? Itd.. 5. Na osnovi svojih odgovora učenici pripreme trominutno samopredstavljanje s naglaskom na pozitivne osobine i tako se predstave drugim učenicima (dobrovoljci) – 25 minuta; 6 Voditelj organizira završnu raspravu o važnosti isticanja vlastitih prednosti i prihvaćanja ograničenja te nadomještanja određenih ograničenja dobrim stranama - 10 minuta.
VRIJEME	90 minuta

ISHOD	Samostalno prikupiti relevantne informacije o poslovnim subjektima u regiji Prezentirati prikupljene informacije Pripremiti dokumentaciju za prikupljanje podataka o poslovima i zanimanjima
PODRUČJE	Znanje o svijetu rada
TEMA	Priprema za intervju s poslodavcima
PREGLED/UVOD	Prije konačne odluke o izboru srednje škole, važno je prikupiti što više informacija o svim aspektima određenog zanimanja (obrazovni put, radni zadaci, pozitivne i negativne strane posla). Takve informacije najbolje je prikupiti „iz prve ruke“, tj. kod poslodavaca promatrajući poslove i njihovim opisivanjem unaprijed pripremljenom metodologijom. Kontakte s poslovnim sektorom treba dobro pripremiti a početni intervju i obrazac za analizu posla najvažniji su alati za prikupljanje podataka.
SVRHA/CILJ	Priprema za analizu posla i za intervju s poslodavcima
POTREBAN MATERIJAL	Papirići sa zanimanjima, prazni papiri, lista pitanja za intervju
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	Uvod: Voditelj i učenici na papiriće napišu nazive različitih zanimanja, papirići se stave u vrećicu, učenici se podijele u skupine i jedan učenik u svakoj skupini izvlači papirić te drugim učenicima iz skupine mora opisati zanimanje koje oni trebaju pogoditi bez da koristi korijen riječi. Ona skupina koja ima najviše točnih odgovora pobjeđuje - Igra u skupinama (20 min) Glavni dio: Priprema za analizu posla: Po skupinama se učenicima podijeli jedno zanimanje koje analiziraju i smišljaju pitanja za intervju sa stručnjakom takvog zanimanja (radni zadaci, potrebno obrazovanje, pozitivne i negativne strane posla i sl.). Po završetku dobivaju listu pitanja za svako zanimanje i tu listu uspoređuju sa svojom listom; na osnovi analize rade konačnu listu pitanja za posjet poslodavcu - rad u skupini (20 min) Završni dio: Rezime voditelja: naglašavanje pripreme za intervju i važnost analize posla - izlaganje (5 min)
VRIJEME	45 minuta

ISHOD	Povezati odnos prema autoritetu s nekim tipičnim poslovima (vojska, policija) Objasniti važnost poštivanja autoriteta u zanimanjima kod kojih postoji hijerarhijska ljestvica nadređenih i podređenih
PODRUČJE	Znanje o sebi
TEMA	Odnos prema autoritetu
PREGLED/UVOD	Da bi život u ljudskoj zajednici bio moguć, ona mora biti organizirana, u njoj mora postojati izvjestan red. Zato u zajednici postoji vertikalni red ili hijerarhija a postojanje i priznavanje autoriteta je potreba svake funkcionalne zajednice. Autoritativnost je zdravo podređivanje autoritetu pri čemu i nadređeni i podređeni znaju da je riječ o društvenim ulogama iz kojih ne proističe da je onaj „gore“ bolji od onoga „dolje“.
SVRHA/CILJ	Učenike upoznati s raznovrsnošću zanimanja (zanimanja u kojima nema nadređenih i zanimanja u kojima postoje nadređeni). Ukazati kako je u mnogim poslovima bitno poštovati autoritet (nadređene).
POTREBAN MATERIJAL	Prazni papiri

AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Učitelj ukratko najavljuje gosta (policijskog službenika, vojnika i sl.) koji će posjetiti razred te ukratko govori o važnosti poštivanja autoriteta te zanimanjima u kojima postoji hijerarhija nadređenih i podređenih. – (Izlaganje, najava i uputa za rad - 5min) 2. Učenici dobiju prazne listove te pišu pitanja za gosta vezano za odnos s kolegama i šefovima te pitanja vezana za hijerarhiju poslova, odnosno nadređenih i podređenih. (Grupni rad - učenici se podjele u nekoliko skupina - 15min) 3. Gost se sam ukratko predstavi i nakon toga učenici postavljaju pitanja – 20 minuta 4. Zaključak od strane nastavnika. – 5 minuta
VRIJEME	45 minuta
ISHOD	<p>Identificirati osobe i ustanove od kojih mogu očekivati pomoć u razvoju karijere</p> <p>Prepoznati povezanost (umreženost) osoba i ustanova koje su podrška u donošenju odluka u profesionalnom razvoju</p> <p>Prepoznati važnost stvaranja profesionalnih veza koje mogu pomoći u izgrađivanju karijere</p> <p>Pronaći saveznike i podršku u razvoju karijere</p>
PODRUČJE	Odluka o profesionalnom izboru/razvoju
TEMA	Tko mi je podrška na putu do odluke - izgradnja mreže kontakata za profesionalni razvoj
PREGLED/UVOD	Odluke o profesionalnom razvoju u današnjem su svijetu složenije nego prije zbog sve složenijih tehnoloških promjena i društvenih odnosa. Iako treba težiti osamostaljivanju djeteta i preuzimanju odgovornosti za svoje odluke, to ne znači da na putu razvoja karijere osoba mora i treba biti sama. U svakom aspektu života trebamo pomoć i podršku ljudi kojima vjerujemo i stručnjaka iz raznih područja. Sada je vrijeme za početak gradnje mreže ljudi, osoba, ustanova i drugih koji mogu biti korisni u razvoju karijere.
SVRHA/CILJ	Informirati učenike o web stranici e-usmjeravanje, brošuri „Kamo nakon osnovne škole“ te o drugim izvorima informacija (pedagog, psiholog u školi, psiholog u HZZ-u, stručni savjetnik u CISOK-u).
POTREBAN MATERIJAL	Brošure HZZ-a, računala, popis ustanova/osoba za pomoć oko profesionalnog usmjerenja
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Voditelj organizira posjet školskog psihologa i/ili pedagoga, psihologa iz HZZ-a, CISOK-a i slično – priprema, dogovori – potrebno oko 30 minuta za dogovor. 2. Gostujući stručnjak opiše model stručne podrške učenicima pri donošenju profesionalnih odluka koristeći pri tome računalne aplikacije (e-usmjeravanje) te opiše nekoliko karakterističnih slučajeva kada učenici dolaze na savjetovanje (neodlučni, zdravstvene smetnje, pritisak roditelja...) - 20 minuta. 3. Učenici dobiju pripremljeni popis ustanova i osoba uključenih u mrežu podrške. 4. Učenici na osnovi dobivenih podataka samostalno ili u paru rade shematski prikaz podrške i u njega dodaju svoje elemente npr. roditelje, prijatelje i slično – 15 minuta. 5. Učenici koji žele izlažu svoje radove te se kroz vođenu raspravu zaključuje o važnosti mreže podrške, njezinoj veličini, snazi i funkciji – 10 minuta.
VRIJEME	45 minuta

ISHOD	Opisati svoj obrazovni put od vrtića/male škole do završetka obrazovanja/zanimanja kojim se žele baviti Prepoznati važnost kvalitetnog obrazovanja Prepoznati cjeloživotno učenje kao najvažniji faktor fleksibilnosti i prilagodljivost u svijetu rada
PODRUČJE	Mogućnosti školovanja
TEMA	Učenje traje cijeli život
PREGLED/UVOD	Razvoj društva i tehnologije uzrokovali su i značajne promjene u svijetu rada. Glavni zahtjevi suvremenog svijeta rada drukčiji su od onih u vrijeme kada su npr. djetetovi roditelji započinjali svoj radni vijek. Stoga je važno poznavati ključne kompetencije u suvremenom svijetu rada, ulagati napor i unapređivati kroz cijeli život kompetencije čija razvijenost doprinosi boljoj zapošljivosti.
SVRHA/CILJ	Potaknuti razvoj odgovornosti prema vlastitoj karijeri.
POTREBAN MATERIJAL	Brošure „Kamo nakon osnovne škole“ Obrasci s kronološkim pravcem obrazovanja
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Učenici se prisjete koja su znanja stekli npr. u prva dva razreda osnovne škole (ili samo u prvom razredu, ako mogu rekonstruirati) te opisuju kako bi se snalazili u današnjem svijetu samo s tim znanjima (korištenje Facebooka, a ne znaš pisati, kako biti samostalan s računanjem do 20 i drugo) -10 minuta. 2. Učenici identificiraju znanja koja su im još potrebna kako bi mogli biti uspješne odrasle osobe – 10 minuta. 3. Učenici u skupinama zapisuju karakteristike dobrog nastavnika, prodavačice, vozača autobusa ili nekog drugog zanimanja te onih pripadnika istog zanimanja koji nije uspješan/dobar; učenici zapisuju i vlastita zapažanja o tome zašto je netko dobar u svome poslu a netko drugi nije – 15 minuta. 4. Voditelj organizira predstavljanje uratka svake skupine i razrednu raspravu s posebnim naglaskom na značaj cjeloživotnog učenja (dodatne edukacije, konferencije, usavršavanja, majstorski ispit i sl.) i njegovu važnost za kvalitetno obavljanje posla i osobno zadovoljstvo poslom – 15 minuta. 5. Učenici na pripremljenom kronološkom prikazu opisuju svoj obrazovni put od vrtića/male škole te kod svake ključne točke zapišu ukratko što su najvažnije naučili tijekom tog vremena; upisuju i daljnje planirane točke kao što su: srednja škola, studij, usavršavanja tijekom rada i što još žele naučiti – 15 minuta. 6. Učenici koji žele predstavljaju svoj rad. Voditelj usmjerava raspravu prema zaključku o važnosti cjeloživotnog učenja kao najvažnijeg faktora fleksibilnosti i prilagodljivosti na tržištu rada – 15 minuta.
VRIJEME	80 minuta

ISHOD	Prepoznati vlastite kapacitete za timski rad Unaprijediti vještine timskog rada
PODRUČJE	Znanje o sebi
TEMA	Kakva sam/kakav sam u timu (Timski rad)
PREGLED/UVOD	Sve je teže u suvremenom stvaralačkom radu znatniji uspjeh ostvariti kao pojedinac. Individualisti u radu su prošlost, zamijenio ih je suradnički odnos i timski rad u kojem je važno poticati i razvijati potencijale svih zaposlenih. Tim je mali broj ljudi s komplementarnim vještinama, koji imaju zajedničku svrhu, zajedničke ciljeve i pristup radu, za koji se smatraju međusobno odgovornima. Budućnost, zacijelo, pripada timskom radu jer tim može, zna i želi više od pojedinaca u njemu. Stoga je važno razvijati vještine potrebne za timski rad jer je to jedna od najtraženijih kompetencija za najrazličitije poslove.
SVRHA/CILJ	Potaknuti učenike da otkriju, samoprocjene i osnaže osobne kapacitete i kompetencija za timski rad.
POTREBAN MATERIJAL	Vrećice flipsa, čačkalice
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Voditelj organizira i vodi uvodnu raspravu o značajkama i prednostima timskog rada i suradnje – 5 minuta. 2. Učenici govore asocijacije na riječi tim i suradnja, voditelj zapisuje na ploču – 5 minuta. 3. Učenici se podijele u skupine od 4-5 učenika, svaka skupina dobije vrećicu flipsa i paketić čačkalica i od toga trebaju napraviti kuću pri čemu smiju koristiti samo jednu ruku – 15 minuta. 4. Učenici pismeno u grupi prema zadanim smjernicama (zapažanjima o radu u timu, samoprocjena vlastitog doprinosa i uloge u timu i sl.) analiziraju rad u timu – 10 minuta. 5. Predstavnici svake skupine izlože svoju kućicu, opišu iskustvo timskog rada i predstave zaključke procjene različitih aspekata timskog rada – 15 minuta. 6. Voditelj s učenicima raspravi o važnosti dogovora i spremnosti za suradnju s obzirom da je timski rad jedna od najtraženijih kompetencija kod poslodavaca. Dovode u vezu kvaliteta produkta sa procesom koji se dešavao u grupi – 10 minuta.
VRIJEME	60 minuta

ISHOD	Popisati zanimanja kojima se bave članovi šire obitelji Opisati što je članovima obitelji bilo (ili još jeste) zadovoljstvo u poslu Objasniti kako obitelj utječe na životne i profesionalne odluke Objasniti povezanost zadovoljstva na poslu i kvalitete obiteljskog života
PODRUČJE	Znanje o svijetu rada
TEMA	Čime se bave članovi moje obitelji
PREGLED/ UVOD	Mišljenje roditelja svakom djetetu puno znači pa će i na dječju odluku o izboru zanimanja utjecati i roditeljska razmišlja i iskustva. Kako očekivanja roditelja nisu uvijek u skladu s dječjim željama, učenici trebaju biti spremni na prihvaćanje mogućih nesuglasica, tj. obiteljskih savjeta proizašlih iz životnog iskustva te ih pokušati uklopiti u svoje profesionalne želje.
SVRHA/CILJ	Pripremiti učenike na mogući nesklad između vlastitih želja i očekivanja obitelji (ponajprije roditelja) u odabiru budućeg zanimanja te ih usmjeriti na zajedničko donošenje odluke.
POTREBAN MATERIJAL	Radni listovi za intervjuiranje obitelji za svakog učenika (RL1) Radni listovi s prikazom stabla za svakog učenika (RL2)
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	Voditeljica nekoliko dana prije izvođenja radionice učenicima daje zadatak da unaprijed pripremljenim pitanjima intervjuiraju članove bliže obitelji (roditelje, ujake, stričeve, tetke, djedove, bake) o tome kako su oni donijeli odluku o zanimanju te koliko su zadovoljni svojim poslom. Aktivnosti na radionici: 1. Učenici na radni list s prikazom stabla unose prikupljene podatke. Na listove stabla upisuju ime osobe i njeno zanimanje i bojaju te listove odgovarajućom bojom – 10 minuta. 2. Učenici u parovima uspoređuju i komentiraju svoje radove. Pokušavaju uočiti postoje li neke sličnosti i razlike u njihovim stablima – 10 minuta. 3. Voditeljica postavlja pitanja za raspravu cijelom razredu – 15 minuta: <ul style="list-style-type: none"> • koliko roditelji utječu na odluku o zanimanju? • u kojim situacijama dolazi do promjene zanimanja? • što su članovi obitelji najčešće navodili da ih čini ne/zadovoljnima u njihovom poslu? • je li zadovoljstvo poslom povezano s načinom donošenja odluke? • što se može dogoditi ukoliko roditelji na sebe preuzmu odluku o izboru zanimanja, a što ako ju potpuno prepuste vama? • kako postići da i roditelji i vi, učenici, budete zadovoljni svojom odlukom? 4. Voditeljica daje kratki zaključak o provedenim aktivnostima: „Odabir budućeg zanimanja je velika odluka u kojoj nam naša obitelj (a najčešće i najglasnije to čine roditelji) želi pomoći svojim savjetima. Međutim, kako bismo bili zadovoljni svojim odabirom i kasnijim poslom, bitno je da u toj odluci i mi sami sudjelujemo i biramo ono što je u skladu s našim interesima. Naime, kroz tuđa iskustva ste i sami uvidjeli da u svom poslu moramo pronaći nešto što odgovara našoj osobnosti da bismo njime bili zadovoljni“ – 10 minuta.
VRIJEME	Samostalni rad kod kuće 45 minuta radionice

RL1

Radni list za intervjuiranje članova obitelji

Ime i srodstvo	Zanimanje*	Proces donošenja odluke**	Zadovoljstvo izabranim zanimanjem i glavni razlog tome***

* Ukoliko je došlo do promjene zanimanja, navedite i prošlo i sadašnje zanimanje. Također, provjerite zašto je do te promjene došlo i to zapišite.

** Navedite koliko je na odluku o izabranom zanimanju sa svojim savjetima utjecala obitelj, a koliko je ona bila vlastiti izbor – upišite *roditeljska* (ukoliko je roditeljsko mišljenje bilo presudno za izbor zanimanja), *samostalno* (roditelji su se pri donošenju odluke držali postrance), *zajednička* (roditelji su s djetetom težili usklađivanju želja i tražili kompromis).

*** Zadovoljstvo zanimanjem procijenite na tri stupnja – *uglavnom zadovoljan (Z)*, *niti zadovoljan niti nezadovoljan (0)*, *uglavnom nezadovoljan (N)*.

RL2

U listove stabla unesite imena članova obitelji i njihovo srodstvo, a ispod toga njihovo zanimanje.

Listove zatim obojajte – *zeleno* ukoliko je osoba zadovoljna svojim zanimanjem, *narančasto* ukoliko

nije ni zadovoljna ni nezadovoljna ili *crveno* ukoliko nije zadovoljna. Ukoliko je potrebno, doctraj stablu još listova

ISHOD	Upoznati uvjete rada u pojedinim zanimanjima Upoznati put obrazovanja za različita zanimanja
PODRUČJE	Znanje o svijetu rada
TEMA	Predstavnici zanimanja u školi – karijerni put
PREGLED/ UVOD	Nakon završetka obaveznog školovanja za stjecanje određene kvalifikacije učenici nisu predodređeni za samo jedno zanimanje i obavljanje samo uobičajenih radnih zadataka nego imaju mnogo mogućnosti za napredovanje ili usmjeravanje u neku drugu granu posla. Na taj način mogu svoje poslovne aktivnosti prilagoditi svojoj osobnosti i potrebama, odnosno posao mogu prilagoditi sebi, a ne moraju prilagođavati sebe poslu.
SVRHA/CILJ	Potaknuti učenike da kroz iskustva odraslih osoba i radnika uoče važnost proaktivnog pristupa u profesionalnom životu.
POTREBAN MATERIJAL	Radni list s pripremljenim pitanjima za intervju za svakog učenika *
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	Voditeljica na radionicu poziva 2-3 osobe koje imaju netipičan profesionalni put, u smislu prekvalifikacije, dodatnog školovanja, usavršavanja u točno određenom području svog posla, tj. pronalazi osobe iz različitih područja rada, ali proaktivnog pristupa u pronalaženju optimalne vrste posla i/ili zaposlenja i načina usavršavanja upravo u tom smjeru. 1. Voditeljica učenike razmješta u polukrug te istovremeno uvodi predstavnike zanimanja. Predstavlja svakog od njih imenom i navodi vrstu zaposlenja i posla kojim se bave, a nakon toga prepušta intervjuiranje učenicima – 5 minuta. 2. Učenici prema unaprijed pripremljenom obrascu intervjuiraju goste te bilježe njihove odgovore – 30 minuta. 3. Nakon odlaska gostiju, učenici komentiraju karijerne putove gostiju i iznose svoje dojmove. Voditeljica učenike ispituje što je sve potaknulo goste da poduzmu daljnje korake u karijeri – jesu li na to bili primorani ili su ih mogli izbjeći, jesu li sami zaželjeli promjenu itd. Naglašava da uvijek imamo mogućnost izbora u životu i poslu – 25 minuta.
VRIJEME	60 minuta

ISHOD	Pronaći primjere pozitivnih i negativnih radnih navika stvarnih i izmišljenih osoba Opisati kako dobre radne navike pridonose povjerenju koje se daje nekoj osobi Opisati svoje radne navike Predložiti mjere za poboljšanje vlastitih radnih navika
PODRUČJE	Znanje o sebi
TEMA	Radne navike
PREGLED/ UVOD	Radne navike su različite aktivnosti koje oduzimaju minimalnu količinu naše energije i vremena i koje bez potrebe dodatnog motiviranja često i lako provodimo. U profesionalnom životu, kada radno mjesto pred radnika postavlja velik broj zahtjeva i radnih zadataka, automatsko upuštanje u rad i odrađivanje učestalih radnih zadataka ostavlja nam dovoljno energije i vremena za savladavanje izazovnijih zadataka ili manje poznatih zahtjeva. Također, usvojene dobre radne navike često označavaju da smo u nekom radu dobro organizirani, što uvelike olakšava svaki posao.
SVRHA/CILJ	Osvijestiti kod učenika stav o tome kolika je moć radnih navika u formiranju vlastite uspješnosti na različitim područjima.
POTREBAN MATERIJAL	Radni listovi (RL4) Radni listovi (RL5)

1. Učenici prema uputi voditelja zapisuju poslove (zadatke) koje obavljaju u obitelji, prisjete su kojoj dobi su počeli obavljati te poslove, što od toga vole raditi a što ne; posebno zapisuju poslove za koje su na bilo koji način bili plaćeni – 5 minuta.
2. U manjim grupama rasprave i zapišu koje su sposobnosti, vještine i osobine mogli razviti radeći navedene poslove – 10 minuta.
3. Svaka grupa predstavi dva do tri tipična posla za djecu njihove dobi te opiše koje su sposobnosti, vještine i osobine mogli razviti radeći navedene poslove – 10 minuta
4. U vođenoj razrednoj raspravi povezuju se opisani poslovi u kućanstvu s poslovima u različitim zanimanjima -10 minuta.
5. Za domaću zadaću učenici na temelju školske rasprave pišu sastavak o tome kako su se kod njih razvijale radne navike (navikavanje na radni napor, izvršavanje zadataka do kraja, navikavanje na određeno radno mjesto i vrijeme za rad, točnost i preciznost rada, planiranje rada i drugih obveza i slično) i što još trebaju poduzeti za njihovo učvršćivanje.

Aktivnosti na radionici na sljedećem satu u školi:

1. Voditelji učenike potiče na razmišljanje o tome što su navike. Postavlja im pitanja – 10 minuta:
  - možete li mi reći neke svoje dobre navike?
  - da li je to nešto što radite često?
  - treba li vam puno vremena da to učinite ili ih odradite brzo, skoro bez razmišljanja?
  - imate li neke loše navike?; koje su to?
  - jeste li se ikada probali odreći navika?
  - je li vam to bilo lako ili teško?
2. Voditelj sumira odgovore i donosi zaključak o tome što su navike – 5 minuta.
„Sad ste vidjeli da su navike dio nas i našeg ponašanja – to je sve ono što lako i brzo radimo, gotovo automatski, bez razmišljanja, kao da smo na autopilotu. Nekad su to dobre navike i one nam pomažu da budemo brži i uspješniji, a nekad su to loše navike koje nas samo ometaju, a ponekad nas ljute, ali nam je teško odreći ih se. Danas ćemo naučiti važnost razvijanja dobrih navika u učenju i općenito u radu.“
3. Voditelj najavljuje zadatak za individualni rad učenika - uz pomoć radnog lista trebaju se dosjetiti se što više vlastitih radnih, školskih navika, bilo dobrih, bilo loših. Nakon toga pojedini učenici navode svoje primjere. Voditeljica zatim učenike dijeli u grupe od 4-5 članova te im dijeli nove radne listove. Učenici se pokušavaju dosjetiti dobrih radnih navika kojim bi zamijenili one loše koje su primijetili kod sebe. Grupe izlažu svoje radove, a voditeljica pohvaljuje učeničke prijedloge za poboljšanje. Ističe mogućnost biranja između različitih prijedloga za poboljšanje određene loše navike i povezanost lakšeg postizanja školskog uspjeha s razvijenim dobrim navikama – 15 minuta.
4. Voditelj izdvaja određene ranije navedene pozitivne i negativne radne navike i zapisuje ih na ploču. Kroz razgovor s učenicima navodi ih na povezivanje izgrađenih školskih i radnih navika – kako one navike koje sada imamo možemo prenijeti i u svoj radni život i kako nam tada mogu jednako tako pomagati ili odmagati. Voditelj sumira aktivnosti usmjeravanjem učenika na uviđanje prednosti malih, a produktivnih radnih navika te ih na taj način motivira na promjenu i usvajanje grupno predloženih prijedloga za poboljšanje – 15 minuta.

Radni list 4.

Dobre i loše školske navike odnose se na vaše ponašanje za vrijeme nastave u školi (slušanje, zapisivanje, postavljanje pitanja, zabavljanje na nastavi), ali i za vrijeme pisanja zadaća i učenja kod kuće (redovitost učenja, vježbanja ili pisanja zadaće, vrijeme i mjesto gdje to radite, korištene tehnike, priprema za ispitivanja znanja, izvori ometanja). Navedite što više takvih navika kojih se možete sjetiti, a koje opisuju vas kao učenika.

Moje dobre školske navike	Moje loše školske navike

Radni list 5.

Ispišite loše radne navike za koje ste primijetili da se pojavljuju kod više učenika u vašoj grupi. Zajednički pokušajte pronaći načine kako biste ih ubuduće mogli izbjeći, tj. što biste mogli učiniti s ciljem usvajanja dobre radne navike umjesto te loše.

Loše školske navike	Prijedlozi za promjenu

ISHOD	Opisati/objasniti osobnu strategiju za planiranje školovanja, karijere i života
PODRUČJE	Odluka o profesionalnom izboru/razvoju
TEMA	Plan razvoja karijere
PREGLED/UVOD	Profesionalni razvoj cjeloživotni je proces a planiranje i priprema za budućnost počinje baš sada! Osobni plan razvoja karijere završni je dokument programa profesionalnog usmjerenja u osnovnoj školi i učenike treba potaknuti da sustavno koriste sva znanja stečena kroz taj program.
SVRHA/CILJ	Integrirati znanja stečena kroz osnovnoškolski program profesionalnog usmjerenja u izradu osobnog plana razvoja karijere.
POTREBAN MATERIJAL	Obrazac plana razvoja karijere
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	1. Svaki učenik prema zadanim odrednicama na pripremljenom obrascu izradi samostalno kod kuće osobni Plan razvoja karijere. 2. U školi svaki učenik predstavi svoj plan, odgovara na pitanja drugih učenika i voditelja radionice te napravi korekcije ako nakon rasprave smatra da je to potrebno. Kako se rasprave ne bi „raspršile“, potrebno je svakom učeniku ograničiti vrijeme za prezentaciju i raspravu, npr. na 10 minuta. Ukupno trajanje predstavljanja svih osobnih planova ovisit će o broju učenika u grupi. Prijedlog je da se u jednom danu to vrijeme ograniči na dva školska sata (90 minuta), što znači predstavljanje planova desetak učenika i da se organizira onoliko susreta koliko je potrebno da svaki učenik predstavi i raspravi s drugima svoj plan.
VRIJEME	Samostalni rad učenika kod kuće (oko 60 minuta) + pojedinačno predstavljanje Plana razvoja karijere 10 minuta za svkog učenika

MODEL DONOŠENJA PROFESIONALNIH ODLUKA

MODEL DONOŠENJA PROFESIONALNIH ODLUKA

1. Odlučiti donijeti odluku

Spremni ste donijeti odluku o svojoj budućnosti. Zapamtite: odluke se mogu promijeniti i mijenjaju se kako odrastamo i starimo.

2. Skupiti informacije o sebi: željeni način života, interesi, sposobnosti, vještine, sposobnosti, radne vrijednosti.

a) tri najznačajnija područja mojih interesa su:

---

b) volim raditi s: ljudima, strojevima, podacima, idejama, stvarima _____

---

c) imam sljedeće vještine:

---

d) moje tri najznačajnije radne vrijednosti su:

---

e) ističem se u sposobnostima: zaključivanje, pamćenje, brzina, spretnost _____

---

f) različiti drugi podaci

---

3. Istražite tržište rada: moguća karijera koja me zanima – navesti tri mogućnosti

---

---

4. sagledati sve mogućnosti i posljedice za svaku od tri navedene karijere iz perspektive svojih interesa, znanja, sposobnosti, vještina i radnih vrijednosti. Upišite sve tri karijere (zanimanja) u tablicu i procijenite ih s obzirom na svoje značajke na skali od 1 do 4 pri čemu je:

4 = potpuno zadovoljavanje

3 = zadovoljavanje

2 = donekle zadovoljavanje

1 = nikako ne zadovoljavanje

	KARIJERE/ZANIMANJA		
a) interesi			
b) znanja			
c) vještine			
d) radne vrijednosti			
e) sposobnosti			
f) ostale osobine			

5. Donijeti odluku.

Za koji ste se plan odlučili? Koje zanimanje? Koji posao? Kakva karijera?

---

6. Napraviti plan djelovanja

Napravio/la sam plan kako ću se pripremiti za budućnost. Osnovni koraci jesu:

1. _____
  2. _____
  3. _____
  4. _____
-
-

Dodajte koraka koliko je potrebno. Spremni ste djelovati.

7. Djelovanje. Poduzimanje i realizacija zacrtanih koraka. Vi ćete se mijenjati a time će se mijenjati i vaši ciljevi u karijeri. Odlučite već sada koliko ćete često propitivati svoju odluku.

8. Vrednovanje svog napretka i prilagođavanje ponašanja.

Ponovno ću pogledati svoj plan za mjesec, pola godine, godinu dana.... i procijeniti svoj napredak te ga, ako je potrebno, prilagoditi ili promijeniti. Tada mogu ciklus donošenja profesionalnih odluka započeti ispočetka ili od nekog međukoraka.

PLAN DJELOVANJA

Moj profesionalni cilj je:

Napravio/la sam plan kako ostvariti svoj cilj. Koraci koje ću poduzeti su:

KORAK	KADA?

Svoj sam plan podijelio/podijelila sa _____

Datum _____

Potpis _____

Primjeri priprema za realizaciju tema iz programa za roditelje

TEMA	Moje zanimanje
CILJ/SVRHA	Prepoznati utjecaj različitih osoba i događaja na važne životne odluke (npr. izbor prvog zanimanja)
PREGLED/UVOD	Na donošenje važnih životnih odluka utjecaj imaju različite osobe i događaji. Izbor prvog zanimanja jedna je od tih važnih odluka i u njenom donošenju neke osobe i događaji su podrška, a drugi zapreka. Važno se sjetiti osoba i situacija koji su na nas značajno utjecali, tko nas je podržao, kako smo svladali prepreke. Ova iskustva mogu biti vrlo slična iskustvima koja naša djeca sada prolaze.
POTREBAN MATERIJAL	Papir i olovka, pripremljena vremenska lentu za upisivanje zapažanja
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Na lentu vremena svaki roditelj treba napisati svoje zanimanje i označiti najvažnije događaje i osobe koje su utjecale na donošenje odluke o profesionalnom izboru. Treba se prisjetiti važnih osoba i njihovih uloga (roditelj, učitelj, trener...) koje su bile podržavajuće. Također neka roditelji opišu i prepreke ukoliko su postojale te način na koji su prevladane. (Samostalna aktivnost svakog roditelja, 10 do 15 minuta) 2. Roditelji u paru razmjenjuju svoja zapažanja (10 minuta) a na kraju oni koji žele iznesu to pred svima (10 minuta). 3. Voditelj usmjerava raspravu na povezivanje osobnih iskustava roditelja s potrebama njihove djece za podrškom u profesionalnom razvoju (15 minuta).
VRIJEME	40 – 45 MINUTA

MOJE ZANIMANJE: _____

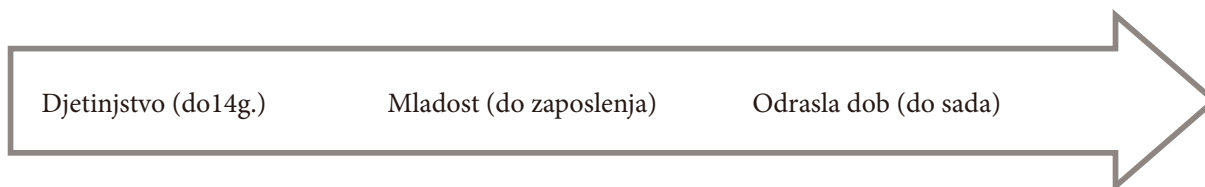
TKO ME PODRŽAVAO I KAKO:

_____
 _____
 _____

PREPREKE I KAKO SAM IH PREVLADO/PREVLADALA:

_____
 _____
 _____

Na vremensku lentu zapišite osobe i označite događaje koji su značajno utjecali na vaš profesionalni razvoj.

TEMA	Kako podržati dijete da odluku donese samostalno
CILJ/SVRHA	Osvijestiti i/ili ojačati roditelje u percepciji važnosti odabira srednje škole sukladno djetetovim interesima, sposobnostima i mogućnostima s naglaskom na djetetovo samostalno donošenje odluke uz podršku roditelja (samostalno i odgovorno donošenje odluke o nastavku školovanja).
PREGLED/ UVOD	Sa završetkom osnovne škole sve učenike, ali i njihove roditelje, čeka važna odluka – odabir srednje škole koju će dijete pohađati. Prije donošenja odluke prvo treba dobro procijeniti djetetove sposobnosti i mogućnosti jer svaki posao postavlja određene zahtjeve pred osobu koja ga obavlja. Bitno je omogućiti djetetu samostalnu odluku uz podršku roditelja s tim da roditelji trebaju djetetu omogućiti uvid u sve mogućnosti. Potrebno je njegovati djetetove talente i interese te ostavljati od malih nogu prostor za donošenje samostalnih odluka.
POTREBAN MATERIJAL	Računalo i projektor, letci/informativni materijali za roditelje
	<p>1. Voditelj održi kratko predavanje o profesionalnom usmjeravanju i njegovoj važnosti za učenike koji upisuju srednju školu, posebice za neodlučne (10 minuta; u prilogu ove pripreme je pisani materijal za učenike i roditelje).</p> <p>2. Opisati roditeljima kako mogu pomoći djetetu u samostalnom izboru (10 minuta); Predstaviti moguće situacije i probleme u slučaju kada roditelji donose odluku umjesto djeteta (5 minuta). Potaknuti roditelje na razmišljanje o tome što je a što nije podrška kod ove odluke – opisati koje elemente uključuje roditeljska podrška, npr.: poticati dijete na prikupljanje informacija o srednjim škola koje može upisati, poticati djecu u razvoju talenata i sposobnosti, profesionalno savjetovanje kod psihologa/pedagoga u školi (roditelj i dijete zajedno te dijete zasebno), posjet Službi za profesionalno usmjeravanje u HZZ-u i po potrebi testiranje djetetovih sposobnosti (posebice za neodlučne), poticati osobnu odgovornost tj. samostalno donošenje odluka (10 minuta).</p> <p>3. Rasprava, pitanja roditelja, podjela pisanih materijala vezanih za profesionalno usmjeravanje i upoznavanje s portalom e-usmjeravanje.hzz.hr/ Dogovaranje individualnih sastanaka s roditeljima za one koji to zatraže.</p>
VRIJEME	45 min

KAKO BIRAMO ZANIMANJE

Kratki vodič za roditelje i učenike

Izbor zanimanja jedna je od najvažnijih odluka svakog čovjeka, jer u obrazovanju za rad i profesionalnom radu provedemo najveći dio svog života. Spontano i brzo pleto biranje zanimanja može imati negativne posljedice: nezadovoljstvo u školovanju i radu, slabe mogućnosti zapošljavanja, bolovanja, premještanja itd. Stoga je važno onima koji biraju zanimanje pružiti svu moguću pomoć i podršku. Tu pomoć mogu dobiti ponajprije od svojih roditelja i nastavnika u školi, ali i od stručnjaka koji se bave profesionalnim usmjeravanjem a rade u Hrvatskom zavodu za zapošljavanje u odjelima za profesionalno usmjeravanje.

Izbor poziva nije jedna odluka koja se donosi u 8. razredu ili na kraju srednje škole. To je razvojni proces, niz odluka koje se donose, mijenjaju i prilagođavaju tijekom godina života i razvoja. Kada pitate malu djecu što će oni biti, vrlo su česti odgovori: glumac, pjevačica, stjuardesa, doktor, balerina... Djeca do 10 godina obuzeta su maštom, ona misle da mogu postati što god žele. Kroz učenje i razvoj, kroz zahtjeve okoline i njeno upoznavanje, u razmišljanja o izboru zanimanja uključuju se, osim naših želja, i spoznaje o okolini i nama samima, tj. našim mogućnostima.

Danas postoji mnogo različitih zanimanja, a unutar zanimanja mnogo poslova koja se s tim zanimanjem mogu raditi. Pojedina se zanimanja razlikuju po tome koje sposobnosti, interese, vještine i znanja zahtijevaju, a razlikuju se i po tome u kakvim se uvjetima obavljaju te koja očekivanja netko može u njima ostvariti (dobra plaća, napredovanje, želja za pomaganjem drugima, stvaranje lijepih predmeta itd. – svatko očekuje nešto drugo...). Ljudi se razlikuju po svojim sposobnostima, interesima, očekivanjima i željama. Tako će neki biti zadovoljniji zanimanjem bravara, drugi konobara, treći profesora... Po svojim osobinama čovjek nije stvoren samo za jedno zanimanje, on je prilagodljiv i uz određeni napor može obavljati različita zanimanja. Ipak, ovisno o tim osobinama, neke će mu poslove biti lakše obavljati i bit će njima zadovoljniji nego nekim drugima.

Kako je iz ovih nekoliko rečenica jasno, proces profesionalnog izbora i razvoja vrlo je složen. S namjerom da se roditeljima i djeci olakša put kroz to "vijugavo" područje, evo nekih važnih pitanja na koja bi svatko trebao odgovoriti prije konačnog izbora, a odgovori su putokaz u izboru odgovarajućeg zanimanja.

- Koje su moje jake i slabe strane? U čemu sam najbolja?
- Koji su razlozi što odabirem neku školu? (to želim i sviđa mi se posao za koji ću se osposobiti; tako žele moji roditelji; tamo idu moji prijatelji...)
- Koliko sam vremena i napora spremna uložiti u učenje i rad? Jesam li do sada već imala problema s učenjem?
- Imam li sposobnosti potrebne za to zanimanje?
- Koje su dobre i loše strane rada u tom poslu?
- Poznajem li dovoljno zanimanje za koje se želim školovati? Gdje mogu pribaviti još informacija i tko mi u tome može pomoći?

- Imam li kakve zdravstvene smetnje? Hoće li mi to smetati u školovanju i radu?
- Kakve su mogućnosti nakon završetka škole? Mogu li se zaposliti ili ću možda poželjeti studirati?
- Imam li dovoljno bodova za upis u željenu školu?

Kako roditelji mogu pomoći, a kako nikako ne trebaju pomagati

Vaše dijete treba odluku o izboru zanimanja donijeti samostalno, vi mu u tome trebate **samo** pomoći - dakle nemojte odluku donositi vi i "gurati" dijete tamo kamo ono ne želi ili ne može.

Izbor zanimanja ne obavlja se u drugom polugodištu osmog razreda – to je proces koji traje dugi niz godina, zato djeci omogućite upoznavanje različitih poslova i zanimanja – to je moguće kroz igru, druženje s različitim ljudima, gledanje TV emisija, obilaženje doslovno svih mjesta gdje ljudi mogu raditi.

Ne omalovažavajte težinu odluke koju dijete treba donijeti, pitanja na koja treba odgovoriti su teška: Tko sam ja? Što namjeravam? Kako da to ostvarim?

Iako pri izboru zanimanja pomažu nastavnici i stručnjaci koji se bave profesionalnom orijentacijom, obitelj i dalje ima golem (najveći) utjecaj na odluke mladih ljudi o njihovom budućem profesionalnom razvoju. Imajte to na umu i onda kad vam se čini da vas vaše dijete (koje je taman na teškom putu odrastanja) uopće ne sluša i ne uvažava, nemojte biti nametljivi ali budite prisutni.

Najvažnija uloga obitelji je pružanje podrške, a najvažnije je podržati dijete da samostalno donese odluku.

Budite otvoreni i iskreni prema svojoj djeci, slušajte ih (**stvarno** ih slušajte) i razgovarajte s njima.

Vaša iskustva su im primjer i pouka iako ih neće uvijek i sasvim uvažiti, već će htjeti sami iskušati neke stvari "na svojoj koži" – takvo iskustvo je uvijek skupo i bolno, ali ako se moraju i "opeći", teško ćete ih spriječiti u toj namjeri.

Djeca nas promatraju – ne pokušavajte sakriti ono što ne volite, pričajte im o svom poslu, svojim dvojbama i problemima pri izboru zanimanja i svojim dobrim i lošim iskustvima.

Pružite im što više informacija, a ako ih nemate povežite ih s ljudima koji ih imaju (školski pedagozi i psiholozi, stručnjaci iz Zavoda za zapošljavanje).

Prilagodite svoja očekivanja – ona mogu biti visoka, ali ponajprije moraju biti realna; imajte na umu kako ne mogu svi biti vrhunski znanstvenici, pjevači i direktori; Janica je samo jedna, ali nisu zato naša djeca manje vrijedna.

Imajte povjerenja u prosuđivanje vlastitog djeteta, uvažite njegove nade, strahove i nedoumice.

Vi ne trebate servirati gotovo rješenje, najvažnije što vaše dijete od vas očekuje i treba (i to ne samo pri izboru zanimanja) jest ljubav, podrška, razumna ograničenja i zdravo rasuđivanje.

TEMA	Koliko se poznajemo: TVOJ(A) ILI IPAK SVOJA(A)
CILJ/SVRHA	Osvijestiti važnost komunikacije, slušanja i uvažavanja drugoga.
PREGLED/UVOD	Roditelji su jedan od najvažnijih sudionika u donošenju odluke o izboru budućeg zanimanja svoje djece pa bi im trebali biti podrška i pružiti što više informacija kako bi olakšali donošenje tako važne odluke. Zbog toga je važno da roditelj ima realan uvid u interese, sposobnosti, vještine i vrijednosti svoga djeteta jer su to uporišta za izbor prvog zanimanja.
POTREBAN MATERIJAL	Papir i olovka, upitnik „O meni“
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Na zadnjem satu nastave prije roditeljskog sastanka učenici ispune kratki upitnik s pitanjima koja se odnose na njih same – 10 minuta. 2. Isti takav upitnik dobiju roditelji na roditeljskom sastanku. U uputi stoji da odgovore na pitanja onako kako misle da su njihova djeca odgovorila – 10 minuta. 3. Kad roditelji ispune upitnik, podijelite im upitnike koje su ispunjavala njihova djeca kako bi mogli usporediti odgovore (10 minuta). 4. U raspravi ih pitajte što misle zašto su odgovori različiti; roditelji koji žele mogu iznijeti svoja iskustva, zapažanja i zaključke (10 minuta). 5. Zaključno se u vođenoj raspravi osvrnuti na važnost komunikacije, slušanja i uvažavanja drugoga (10 minuta).
VRIJEME	10 + 40 min

UPITNIK: O MENI

U ovom upitniku bit će vam postavljena pitanja koja se odnose na vas same. Molim vas da odgovorite na svako pitanje što kraće.

Moja najdraža boja je _____.

Moj najbolji prijatelj je _____.

Najdraži školski predmet mi je _____.

Moje najdraže jelo je _____.

Moja najdraža igračka ili igra je _____.

Kad odrastem želio bih biti _____.

Što najviše voliš raditi s mamom? _____.

Što najviše voliš raditi s tatom? _____.

Zaokruži što više voliš.

Sladoled – Čokolada

Hrvatski jezik – Matematika

Zima – Ljeto

Pas – Mačka

Gotov si! Hvala!

TEMA	Slika suvremenog svijeta rada
CILJ/SVRHA	Informiranje roditelja i razmjena iskustava o zahtjevima suvremenog svijeta rada, znanjima, sposobnostima, vještinama i osobinama ličnosti koje treba imati uspješan zaposlenik u 21. stoljeću.
PREGLED/ UVOD	Razvoj društva i tehnologije uzrokovali su i značajne promjene u svijetu rada. Glavni zahtjevi suvremenog svijeta rada drukčiji su od onih u vrijeme kada su roditelji započinjali svoj radni vijek. Stoga je važno poznavati ključne kompetencije u suvremenom svijetu rada, poticati dijete na ulaganje napora i provođenje aktivnosti na unapređivanju tih kompetencija čija razvijenost doprinosi boljoj zapošljivosti.
POTREBAN MATERIJAL	Računalo i projektor za prezentaciju
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Kako biste potaknuli roditelje na razmišljanje, zamolite ih da iznesu svoja mišljenja o tome koje osobine treba imati uspješan zaposlenik u današnje vrijeme te neka to usporede s osobinama koje su bile bitne kad su oni bili u dobi u kojoj su sada njihova djeca. Njihova zapažanja zapišite na ploču (15 minuta). 2. Iznesite unaprijed pripremljene informacije o stanju na tržištu rada, deficitarnim i suficitarnim zanimanjima, sposobnostima, znanjima, vještinama i osobinama ličnosti koje su bitne za uspjeh u poslu (10 minuta). 3. Na osnovi roditeljskih zapažanja i informacija koje ste pripremili, raspravite s roditeljima razlike i sličnosti tržišta rada nekad i sad te o tome što će u tom području biti važno u budućnosti (20 minuta). 4. Za ilustraciju promjena možete prepisati nazive zanimanja iz oglasa za zapošljavanje npr. s portala http://www.moj-posao.net/
VRIJEME	45 minuta

TEMA	Životne uloge i kako ih uskladiti
CILJ/SVRHA	Roditelji će opisati važne životne uloge, razmotriti prioritete i mogućnosti usklađivanje životnih uloga. Prepoznati će i važnost nove životne uloge svoje djece (učenik u srednjoj školi) te svoj doprinos u integraciji i usklađivanju te i drugih uloga u njihovom životu.
PREGLED/ UVOD	Zanimanje i posao isprepleću se sa svim poljima života pojedinca. Ljudi djeluju na više međusobno povezanih polja, koja zahtijevaju određeno vrijeme, energiju, predanost i pažnju. Ključ za postizanje uspješnog života leži u pronalaženju ravnoteže između tih različitih područja. Pravilan odabir zanimanja i karijere pridonijet će ravnoteži između životnih polja. Zanimanje nam treba omogućiti da živimo onako kako volimo, da smo okruženi ljudima s kojima želimo biti okruženi, da imamo dovoljno vremena za obitelj, da se u slobodno vrijeme možemo posvetiti sebi, da možemo društveno djelovati onako kako to hoćemo te da možemo ispunjavati svoje duhovne potrebe. Drugim riječima, dobro izabrano zanimanje treba nam omogućiti da i na drugim poljima života budemo sretni.
POTREBAN MA- TERIJAL	Upitnik „Ja sam...“ Pisani materijal o životnim ulogama
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Roditelji dobiju upitnik „Ja sam...“ koji trebaju ispuniti tako da definiraju koje sve životne uloge imaju – 10 minuta. 2. Kada to napišu, razmjene svoja zapažanja u parovima, pokušaju odrediti koja im je uloga najvažnija, kako usklađuju različite životne uloge, što i tko im u tom usklađivanju pomaže a što i tko odmaže – 10 minuta. 3. Svaki par izlaže svoja zapažanja a voditelj uloge i načine usklađivanja zapisuje na ploču ili plakat – 10 minuta. 4. Voditelj sažima zapažanja roditelja o bitnim životnim ulogama, njihovom preplitanju i dopunjavanju te važnosti njihova usklađivanja – 15 minuta. Roditelji dobivaju kratki pisani materijal o životnim ulogama.
VRIJEME	45 minuta

UPITNIK ŽIVOTNIH ULOGA

Molim vas da na crte upišete sve svoje životne uloge kojih se možete sjetiti (otac, sin, radnik, prijatelj, ribič...). Uz svaku ulogu zapišite kratko prvo što vama padne na pamet (npr. prijatelj – Peri i Mati, radnik – u Zvečevu)

JA SAM.....

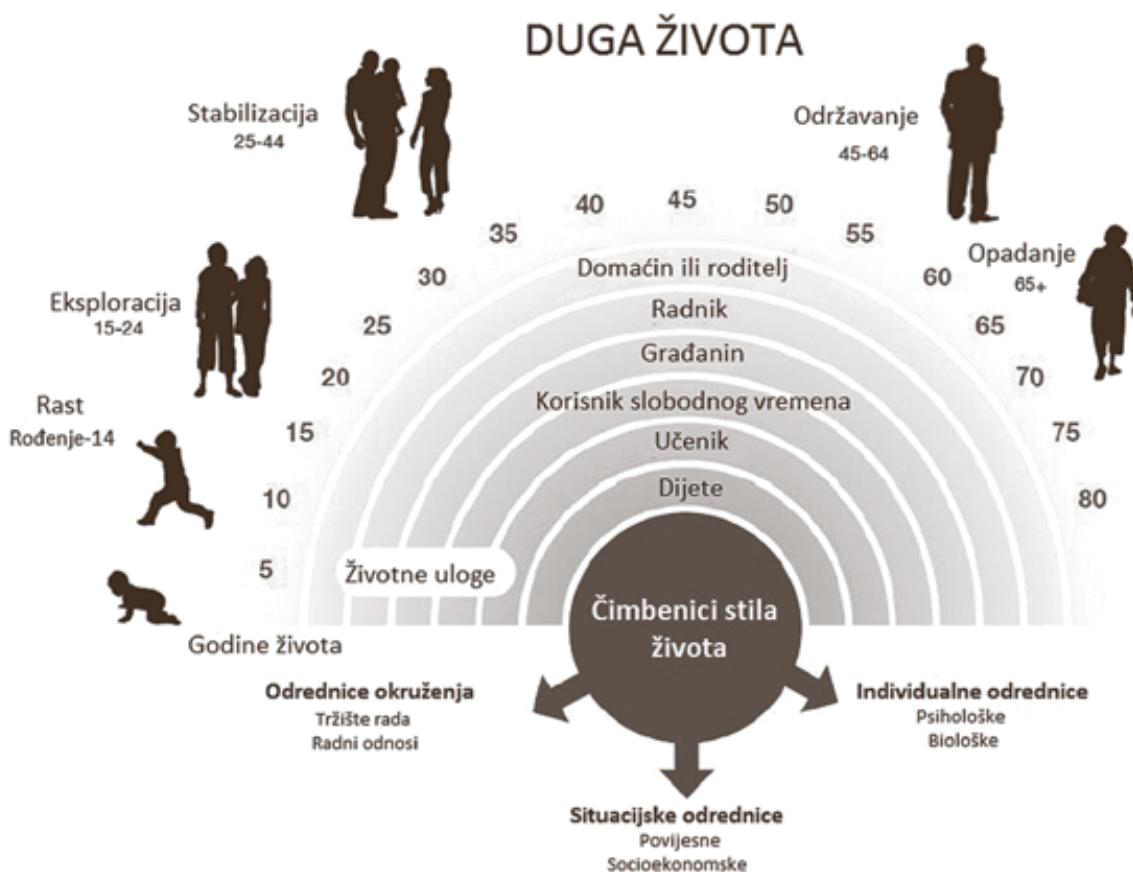
Razmislite...

- Koja vam je uloga najvažnija?
- Zašto?
- Kako uspijevate uskladiti životne uloge, tko vam i što u tome pomaže a tko/što odmaže?

ŽIVOTNE ULOGE I KAKO IH USKLADITI

Zanimanje i posao isprepleću se sa svim poljima života pojedinca. Može se reći da ljudi djeluju na više međusobno povezanih polja, koja zahtijevaju određeno vrijeme, energiju, predanost i pažnju. Ključ za postizanje uspješnog života leži u pronalaženju ravnoteže između tih različitih područja. Američki istraživač Donald E. Super razmatra cjelovitu sliku osobnog razvoja tako što

pojam samopoimanja vezan uz ostvarenje radne uloge promatra u dinamici odnosa između radne i ostalih životnih uloga koje pojedinac preuzima u pojedinim životnim razdobljima. Odnos životnih uloga djeteta, učenika, radnika, domaćina/roditelja i uloga korisnika slobodnog vremena Super prikazuje u tzv. **modelu životne duge**.

Životno zadovoljstvo proistječe iz umješnosti pojedinca da udovoljava zadacima pojedinih uloga u određenim životnim fazama. Super je svoje istraživanje usmjerio na proučavanje „važnosti rada u životu pojedinca“ te na utvrđivanje zahtjeva koje pred pojedinca postavlja određeno životno razdoblje. U početnoj varijanti modela Super govori o pet stupnjeva karijernog puta dok se u kasnijoj razradi modela navode četiri stupnja unutar kojih se razlikuju tri podstupnja:

Faza istraživanja s podstupnjevima: kristalizacija, specifikacija i implementacija

Faza uspostave s podstupnjevima: stabilizacija, konsolidacija i napredovanje

Faza održavanja s podstupnjevima: zadržavanje, osvježavanje i inoviranje

Faza isključivanja s podstupnjevima: usporavanje, priprema za mirovinu, umirovljenje.

U svojim istraživanjima Super se najviše bavio proučavanjem razvojnih zadataka u fazi istraživanja i uspostave karijere.

Zadatak	Dob	Opis zadatka
Kristalizacija	14 - 18	Upoznavanje sebe i svijeta rada; formiranje prvih općih profesionalnih ciljeva
Specifikacija	19 - 21	Prikupljanje informacija; uže određivanje željenog područja rada i zanimanja
Implementacija	21 - 24	Obrazovanje i osposobljavanje za određeno zanimanje
Stabilizacija	24 - 30	Stjecanje radnog iskustva i učvršćivanje karijere
Konsolidacija	31 - 40	Jačanje kompetencija i stjecanje samopouzdanja
Napredovanje	41 - 44	Napredovanje u karijeri, spremnost prihvaćanje novih izazova

Neki drugi autori različitost životnih uloga opisuju kroz sljedećih pet područja:

- Posao nije samo izvor prihoda dovoljnog za ekonomsku sigurnost. Zanimanje i karijera pojedinca bitno određuju cijeli njegov život. Oni određuju njegov materijalni položaj, društveni ugled, mjesto stanovanja, prijatelje. Određuju način na koji pojedinac vidi samoga sebe, kao i način na koji se drugi ponašaju prema njemu. Zato možemo reći da je planiranje i usmjeravanje vlastite karijere zapravo planiranje vlastita života.
- Obitelj je zajednica u kojoj smo zaštićeni, voljeni, ohrabrivani, sretni. Obiteljske odluke donosimo da bismo vodili skladan obiteljski život. Svjesno odabiremo životnog partnera i planiramo veličinu obitelji. Gradimo odnose koje priželjkujemo i biramo posebne prilike koje slavimo. Uređujemo svoj dom onako kako to volimo. Sve to zajedno čini našu obiteljsku karijeru i određuje naš stil života.
- Društvena djelatnost je način na koji sudjelujemo i pridonosimo napretku naše zajednice. Neki ljudi aktivno sudjeluju u politici, drugi sudjeluju u radu raznih udruga i odbora kako bi pripomogli razvoju i napretku šire zajednice, a neki smatraju da je plaćanje poreza i glasovanje sve za što imaju vremena tijekom naporna života. Naša društvena djelatnost može se smatrati društvenom karijerom. I ona će, naravno, oblikovati naš život.

4. Duhovna strana zadovoljit će naše duhovne potrebe ispunjavanjem moralnih, estetskih i/ili religijskih vrijednosti. Većina ljudi ima potrebu dio svojega života posvetiti poboljšanju sebe i okoline u kojoj žive. U kojoj ćemo se mjeri i na koji način posvetiti našim moralnim, estetskim ili religijskim vrijednostima, odrazit će se na našem stilu života.

5. Slobodno vrijeme je način na koji provodimo vrijeme kada među obavezama svakodnevnog života pronađemo dragocjen trenutak za nas same. To je polje života u kojem pronalazimo najviše zadovoljstva, pa ako ga zanemarujemo, naše fizičko i psihičko zdravlje može trpjeti ozbiljne posljedice. Bilo da se bavimo hobbijem ili sportom, čitamo ili radimo nešto drugo, slobodno vrijeme treba promatrati kao važan čimbenik u održavanju ravnoteže našeg života.

Pravilan odabir zanimanja i karijere pridonijet će ravnoteži između životnih polja. Zanimanje nam treba omogućiti da živimo onako kako volimo, da smo okruženi ljudima s kojima želimo biti okruženi, da imamo dovoljno vremena za obitelj, da se u slobodno vrijeme možemo posvetiti sebi, da možemo društveno djelovati onako kako to hoćemo te da možemo ispunjavati svoje duhovne potrebe. Drugim riječima, dobro izabrano zanimanje treba nam omogućiti da i na drugim poljima života budemo sretni.

NAZIV RADIONICE Primjer kao odgojno sredstvo

CILJ/SVRHA	Omogućiti roditeljima dodatni uvid o njihovoj ulozi na formiranje radnih navika i stavova prema radu kod njihove djece koja svoja buduća radna ponašanja usvajaju već i prije stjecanja bilo kakvog osobnog radnog iskustva.
PREGLED/ UVOD	Iskustva zaposlenih, ali i nezaposlenih roditelja iz svijeta rada neizbježno su i dio obiteljskog života. Opažanjem roditelja kada iznose svoje doživljaje ili u direktnom opažanju njihovog obavljanja radnih zadataka, djeca usvajaju prva uvjerenja i radne navike – saznaju kako izgleda radni dan, koje su prednosti i nedostaci nekog posla, predstavlja li on zadovoljstvo ili nezadovoljstvo njihovim roditeljima, treba li se truditi i težiti uspjehu, cijene li se predanost, ustrajnost i odgovornost itd.
POTREBAN MATERIJAL	Radni listovi (RL1, RL2, RL3)
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	<p>Na radionici mogu sudjelovati i zaposleni i nezaposleni roditelji. Nezaposleni roditelji u pojedinim zadacima se mogu referirati na svoje neformalno radno iskustvo, honorarni rad ...</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Voditelj najavljuje temu radionice te potiče raspravu s roditeljima (10 minuta):<ul style="list-style-type: none"> - koliko često s odraslim članovima obitelji raspravljate o poslu? - utječe li vaš posao na obiteljski život i kako? - što o vašem poslu i vama kao radniku znaju vaša djeca? 2. Roditelji ispunjavaju radni list RL1. Voditelji vodi raspravu o odgovorima, uočava sličnost u ispreplitanju privatnog i profesionalnog života. Voditelji ističe kako djeca na temelju roditeljskog iskustva donose neke zaključke o važnosti rada, ali i razvijaju stavove o tome kako se treba ponašati na poslu (prema radu, kolegama itd.) – 10 minuta. 3. Voditelji dijeli roditeljima radne listove „Ja kao radnik“ (RL 2) te daje uputu (nakon što razmisle, roditelji trebaju napisati svoje pozitivne i negativne osobine, ponašanja, radne navike – važno je napisati i one negativne jer su i one dio nas i trebamo ih biti svjesni) – 10 minuta. 4. Nakon samostalnog rješavanja radnog lista, roditelji se podijele u grupe i uspoređuju svoje odgovore (10 minuta). Ukoliko se dosjete još neke svoje osobine kroz zajednički rad, mogu je dopisati na listić. Nakon toga, voditelji na ploču zapisuje osobine i ponašanja koja su roditelji naveli. Vodi raspravu o navedenom. Pokazuje razumijevanje za pozitivna i negativna ponašanja, osobine i radne navike, naglašava njihovu povezanost s radnim uvjetima pojedinog zaposlenja, ali naglašava i kako roditelji, sa svim svojim osobinama, djeci predstavljaju model ponašanja u pristupu drugima i radu (i na privatnom i na profesionalnom području) 10 minuta. 5. Voditelji roditeljima daje novi radni list (RL 3) na kojem trebaju zapisati što žele za svoju djecu u budućnosti (o tome kakve osobe žele da postanu u odnosu na svoje zanimanje, posao, radne kolege itd.). Nakon rješavanja zadatka, voditelj zamoli nekoliko dobrovoljaca da pročitaju svoje želje. Sumira današnju radionicu i naglašava kako roditelji imaju najveći utjecaj u formiranju stavova i ponašanja svoje djece. Potiče roditelje da u svom odgoju uoče i iskoriste prilike za poboljšanje modela radnih ponašanja i stavova koje nude djeci – 10 minuta.
VRIJEME	60 minuta

Radni list 1.

Pročitajte navedene tvrdnje te procijenite u kojoj mjeri se one odnose na vas i vaš posao te jesu li vaši članovi obitelji s tim upoznati.

<i>Tvrdnja</i>	<i>Događa li mi se to rijetko ili često?</i>	<i>Pokazujem li to otvoreno pred svojom obitelji?</i>
Radne zadatke nosim kući.		
Moj posao me ljuti.		
Važnije mi je da je neki posao obavljen, a manje važno kako.		
Na posao krećem opušten/opuštena.		
Kada bih mogao/mogla, odmah bih promijenio/promijenila svoj posao.		
Moje kolege mogu računati na moju pomoć.		
Kada mogu, izbjegavam odlazak na posao.		
Raduju me moji radni uspjesi.		
S nekim kolegama ne bih želio/željela više raditi.		

Koliko često kod kuće prepričavate dogodovštine s posla? _____

Jesu li to obično pozitivni i smiješni događaji ili negativni događaji, povezani s osjećajem nezadovoljstva? _____

Radni list 2.

U donjoj tablici napišite što više svojih dobrih osobina, ponašanja i navika koje vam pomažu da budete uspješni u poslu. Također, prisjetite se i nekih svojih osobina, ponašanja i navika koje vas ometaju u postizanju uspjeha ili kojima niste zadovoljni i htjeli bi ih promijeniti.

<i>Ja kao radnik</i>	
<i>Moje pozitivne strane</i>	<i>Moje negativne strane</i>

Radni list 3.

Najponosniji bih bio/najponosnija bih bila na svoje dijete kada bi ono na svom budućem radnom mjestu pokazivalo sljedeće osobine, ponašanja ili navike : _____

ULOGA RODITELJA U PROFESIONALNOM RAZVOJU DJECE

Naša djeca izložena su u svojem razvoju utjecaju mnogih ljudi, vršnjaka, televizijskih i filmskih zvijezda, učitelja, likova iz knjiga, susjeda. No više je istraživanja pokazalo da je roditeljski utjecaj glavni čimbenik kada se pred učenika postavljaju složeni problemi poput odabira zanimanja i planiranja ostalih aspekata njihova života. Škola i roditelji zajedničkim radom mogu učeniku stvoriti najpovoljnije uvjete za školovanje, tako da jednog dana bude osposobljen za donošenje važnih životnih odluka.

Najvažnije uloge koje roditelji mogu odigrati u profesionalnom razvoju svoje djece

Iskusni prijatelj

Pričajte o poukama koje ste naučili tijekom svoga profesionalnog razvoja. Da možete nešto ponoviti ili promijeniti, što bi to bilo? Istaknite kako i loša iskustva mogu pozitivno utjecati na školovanje. Podijelite sa svojim djetetom sudove i stavove koji su rezultat vašeg promatranja vrijednosti, prioriteta i potreba povezanih s donošenjem odluke o budućem zanimanju i poslu. Djeca promatraju naš način prilaženja i rješavanja poslovnih zadataka, kao i stupanj predanosti poslu i vrste vještina koje upotrebljavamo kako bismo radili učinkovito. Ona promatraju i naše negativne reakcije na posao i utjecaj posla na naše stavove i ponašanje. Pričajte im što volite i što ne volite na svojem radnom mjestu i zašto je to tako.

Izvor informacija

Djeci trebaju istinite informacije o radnom mjestu. Potrebni su im izvori i imena ljudi koji im mogu dati točne podatke koji će im pomoći u donošenju odluke. Prikupite im svježije i točne podatke o poslovnom svijetu, uputite ih k osobama koje im te podatke mogu dati i, najvažnije, naučite djecu da sama dođu do informacija i da nauče tražiti i prikupljati podatke koji ih zanimaju.

Slušać

Slušajte snove, brige, nade, nesigurnosti i uzbuđenja djece kada govore o svojoj budućnosti. Slušajte kako donose odluke. Slušajte što pričaju o poslovima o kojima razmišljaju. Poslušajte i njihove zahtjeve za pomoć. I ne slušajte samo s pola uha!

Instruktor

Učite djecu vještinama koje će moći upotrebljavati u različitim situacijama tijekom cijelog života, kao npr. vještine komuniciranja, vještine rješavanja problema, vještine snalaženja i ponašanja u društvu, organizacijske vještine, vještine ispravljanja pogrešaka itd. Podijelite s njima posebne metode ili tehnike koje su vama pomogle pri stjecanju i upotrebljavanju tih vještina.

Stvaratelj prilika

Istraživanje je moćno oružje u smanjivanju broja mogućih izbora i u donošenju odluke. Omogućite djetetu da prouči različite poslove, da promatra kako ljudi rade, da dođe do knjiga i brošura o zanimanjima i školama koje ga zanimaju, da uči iz kompjuterskih programa ili da stekne praktično iskustvo u profesionalnom svijetu.

Stvaratelj ravnoteže

Pomognite djeci da uravnoteže svoj život. Pomognite im da uvide kako ljudi djeluju na pet međusobno povezanih polja: posao, slobodno vrijeme, obitelj, građansko društvo i duhovna strana. Tako će uvidjeti važnost pravilnog odabira zanimanja.

Motivator

Najbolji je motivator onaj koji se zanima za profesionalni razvoj vašega djeteta. Vaša visoka, ali istodobno i realna, očekivanja pomoći će vašem djetetu da si postavi najbolje ciljeve. Podrška njegovu sudjelovanju u školskom programu profesionalnog razvoja dat će ozbiljnost cijelom procesu. Isticanje važnosti iskustava stečenih u školi, kada to vaše dijete izgubi iz vida, pomoći će mu da se usredotoči na učenje. Pomognite djeci da otkriju svoje talente.

TEMA	
Zašto je potrebno rano početi s priprema za izbor zanimanja	
CILJ/SVRHA	Informirati roditelje o značaju ranih priprema za izbor zanimanja kako bi se izbjegao pogrešan izbor, napuštanje škole, ponavljanje godine i sl. Uputiti roditelje na izvore informacija i dostupnost stručne podrške.
PREGLED/UVOD	Pravovremena priprema za izbor zanimanja vrlo je bitna kako bi se izbjegao pogrešan izbor srednje škole, ponavljanje godine ili pak napuštanje škole. Tijekom cijelog djetetovog obrazovanja roditelji bi trebali podržavati djetetove interese, poticati razvoj talenata i unapređivanje sposobnosti te se ne bi trebalo čekati s promišljanjem o izboru srednje škole pri kraju završetka osnovnoškolskog obrazovanja. Također, ukoliko je potrebno trebali bi zatražiti pravovremenu stručnu pomoć vezano za profesionalno usmjeravanje (školski psiholog, pedagog, stručnjaci u HZZ-u i u CISOK-u).
POTREBAN MATERIJAL	Računalo i projektor Brošure „Kamo nakon osnovne škole?“
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Učitelj ili stručni suradnik ukratko podsjećaju na važnost odluke o izboru srednje škole i značaj pravovremenog promišljanja i informiranja u vezi tog izbora – 10 minuta. 2. Prezentacija informacija o mreži škola koje učenici mogu upisati, učeničkim domovima i stipendiranju – 10 minuta. 3. Predstavljanje web stranice http://e-usmjeravanje.hzz.hr/ te posebno upitnika Moj izbor – upitnik interesa i kompetencija koji mogu riješiti njihova djeca kod kuće ili u školi – 15 minuta. 4. Rasprava i odgovori na pitanja roditelja o stručnoj podršci pri odluci o izboru srednje škole (školski psiholog, pedagog, stručnjaci u HZZ i CISOK-u) – 10 minuta i duže ako je potrebno.
VRIJEME	45 minuta

TEMA	
Predrasude i kako protiv njih	
CILJ/SVRHA	Prepoznati predrasude u svakodnevnim situacijama i pronaći načine kako protiv njih. Potaknuti roditelje na razmišljanje o negativnom utjecaju predrasuda na stavove i donošenje odluka.
PREGLED/UVOD	Predrasude su ograničavajući faktor u svakodnevnim odnosima a osobito pri donošenju važnih životnih odluka. Stoga je važno osloboditi se predrasuda ili ih barem smanjiti. Prvi korak u tome je prepoznati vlastite predrasude i nastojati ih ne prenositi na djecu.
POTREBAN MATERIJAL	Prazni papiri velikog formata, flomasteri, radni list s tekstem 'Putovanje', radni list 'Stereotipi i predrasude u našoj zajednici i školi'
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prva igra: Snježna pahuljica Nekoliko roditelja dobrovoljaca žmireći prave pahuljicu od papira presavijajući je i trgajući dijelove prema uputama voditelja – 10 minuta 2. Osvrt roditelja: zašto su sve pahuljice različite iako su upute bile svima iste? – 5 minuta 3. Druga igra: Putovanje Voditelj podijeli sudionicima papir s tekstem „Putovanje”. Sudionici imaju pet minuta da odluče s kim žele i s kim ne žele putovati i to ispisuju svatko na svom papiru. Nakon toga voditelj pravi tri skupine koje se moraju usuglasiti s koje tri osobe žele i s koje tri osobe ne žele putovati. Skupine predstavljaju svoj izbor putnika, a onda se cijela grupa mora usuglasiti s koje tri osobe žele i s koje tri ne žele putovati – 15 minuta. 4. Diskusija o zajedničkom radu: rad u skupini, individualno i zajedničko odlučivanje, kompromis, mijenjanje mišljenja – 10 minuta. 5. Voditelj dijeli sudionicima radni list 'Stereotipi i predrasude u našoj zajednici i školi'. Svaki sudionik skupine sudjeluje u kreiranju rečenica i to tako da jedan po jedan sudionik u svakoj skupini dopisuje po jednu riječ. Potom slijedi čitanje primjera i diskusija – 15 minuta. 6. Završna rasprava i zaključci o predrasadama u zajednici i školi – 10 minuta
VRIJEME	65 minuta

Putovanje

„Zamislite da krećete na put vlakom iz Lisabona do Moskve koji traje sedam dana i trebate dijeliti spavaći kupe s još tri osobe. S kojima od navedenih putnika biste najradije putovali, odnosno s koja tri nikako ne biste željeli dijeliti kupe?

- Talijanski DJ koji izgleda bogato.
- Afrikanka koja prodaje kožne proizvode.
- Mladi umjetnik koji je HIV-pozitivan.
- Rom iz Mađarske upravo pušten iz zatvora.
- Baskijski nacionalist na službenom putovanju u Rusiju.
- Slobodoumni Albanac koji se vraća sa seminara o ljudskim pravima iz Norveške.
- Mlada djevojka iz Turske, odličan student, pozira erotskim časopisima.
- Njemački raper s alternativnim načinom života.
- Slijepi pijanist iz Austrije.
- Ukrajinski student koji se ne želi vratiti kući.
- Rumunjka srednjih godina, bez vize, s jednogodišnjim djetetom u naručju.
- „Nabildana“ Nizozemka feministički nastrojena.
- Švedski skinhead pod utjecajem alkohola.
- Crnac iz Liberije, košarkaš u Grčkoj.
- Razbijač iz Belfasta koji očito ide na nogometnu utakmicu.
- Nespretni novinar iz Danske, na putu za Kosovo.
- Poljska prostitutka iz Berlina.
- Francuski seljak koji govori samo francuski, s košarom smrdljivog sira.
- Kurdski izbjeglica koji živi u Njemačkoj, na povratku kući iz Libije.
- Predebeo švicarski bankar na poslovnom putovanju.
- Svećenik, nastavnik u muškoj školi u Britaniji, osumnjičen za zlostavljanje djece.
- Dizajner iz Italije, homoseksualac, neženja, pristalica liberalne partije.
- Hendikepirani Palestinac u pratnji zgodne medicinske sestre.
- Brljava gospođa iz Belgije na putu za Kinu.”

Imate pet minuta da odlučite s kim želite i s kim ne želite putovati i ispišite svatko na svom papiru.

<i>ŽELIM PUTOVATI S ...</i>	<i>NE ŽELIM PUTOVATI S ...</i>

STEREOTIPI I PREDRASUDE U NAŠOJ ZAJEDNICI I ŠKOLI

- STEREOTIPI I PREDRASUDE SU ...
- NAJČEŠĆI STEREOTIPI I PREDRASUDE MEĐU NAŠOM DJECOM/UČENICIMA SU ...
- PROTIV STEREOTIPA I PREDRASUDA MOŽEMO SE BORITI ...
- STEREOTIPI I PREDRASUDE U NAŠOJ ZAJEDNICI I ŠKOLI
- STEREOTIPI I PREDRASUDE SU ...
- NAJČEŠĆI STEREOTIPI I PREDRASUDE MEĐU NAŠOM DJECOM/UČENICIMA SU ...
- PROTIV STEREOTIPA I PREDRASUDA MOŽEMO SE BORITI ...

TEMA	Suradnja svih važnih dionika u profesionalnom razvoju djeteta (roditelji, škola, HZZ...)
CILJ/SVRHA	Potaknuti roditelje na suradnju s ostalim dionicima uključenima u donošenje profesionalne odluke.
PREGLEDUVOD	Roditelji imaju najveći utjecaj na svoje dijete i na donošenje njegove odluke o izboru zanimanja, a informiranjem u školi i u HZZ-u mogu doći do točnih i pouzdanih informacija o sposobnostima i vještinama svoje djece te njihovoj usklađenosti sa željenim zanimanjem. Učitelji i stručnjaci sa svojim opažanjima, znanjima i stručnim savjetima mogu biti podrška roditelju i djetetu u donošenju te odluke.
POTREBAN MATERIJAL	Kartice s likom za svaku grupu (RL4) Radni list s ulogom učitelja/učiteljice, roditelja, stručnjaka HZZ-a (RL5)
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Roditelji se podijele u manje grupe od 6 roditelja. Svaki član grupe dobije jedan dio slagalice, a zadatak je u što kraćem vremenu složiti zadani lik, ali bez međusobne komunikacije. Voditelj potiče razgovor o tome kako su se osjećali dok su rješavali zadatak i što bi im ga olakšalo – 10 minuta. 2. Voditelj pruža osvrt na zadani zadatak te povezuje s temom radionice. Postizanje najboljeg rezultata zahtijeva uključenost svih dionika nekog procesa i uspješnu komunikaciju između tih članova – 10 minuta. 3. Grupe od 6 rastavljaju se na grupe od 3 roditelja koji se stavljaju u ulogu učiteljice/učitelja, roditelja i stručnjaka HZZ-a. Na radnim listovima s određenom ulogom roditelji navode koje informacije s te pozicije oni imaju o djetetu i njemu poželjnom i prikladnom zanimanju, koje im nedostaju te koje su njihove brige i želje u vezi toga. Roditelji jedni drugima iznose prednosti i nedostatke svoje pozicije – 15 minuta. 4. Voditelj kroz razgovor usmjerava roditelje na zaključak o prednostima sagledavanja izbora zanimanja iz različitih pozicija, odnosno na prednosti suradnje različitih dionika – 10 minuta.
VRIJEME	45 minuta

RL4

Sliku izrezati na 6 dijelova, a ukoliko grupu čini manje roditelja, onda za svakoga prirediti jedan dio. Roditeljima navesti da se radi o kući tek ako nakon nekog vremena sami ne otkriju.

Uloga roditelja

Brige i želje roditelja u vezi učenika i njegova izbora zanimanja

---

Informacije koje roditelj zna o učeniku i njegovom izboru zanimanja

---

Informacije koje roditelju nedostaju o učeniku i njegovom izboru zanimanja

---

Uloga učitelja/učiteljice

Brige i želje učitelja/ice u vezi učenika i njegova izbora zanimanja

---

Informacije koje učitelj/ica zna o učeniku i njegovom izboru zanimanja

---

Informacije koje učitelju/ici nedostaju o učeniku i njegovom izboru zanimanja

---

Uloga stručnjaka s HZZ-a

Brige i želje stručnjaka u vezi učenika i njegova izbora zanimanja

---

Informacije koje stručnjaka zna o učeniku i njegovom izboru zanimanja

---

Informacije koje stručnjaka nedostaju o učeniku i njegovom izboru zanimanja

---

TEMA	Usmjeravanje na pozitivne djetetove osobine
CILJ/SVRHA	Potaknuti roditelje na intenzivnije promišljanje o djetetovim prednostima i slabostima, mogućnostima te poteškoćama što uvelike može pridonijeti adekvatnom izboru srednje škole.
PREGLED/UVOD	Adekvatan izbor srednje škole ovisi o nekoliko čimbenika: interesima djeteta, njegovim sposobnostima (snagama), ali i svjesnosti o potencijalnim slabostima. Važno je da roditelji budu svjesni kapaciteta kojima raspolaže njihovo dijete te da mu sukladno tome pruže adekvatnu podršku kod upisa u srednju školu. Također, bitno je poticati dijete na unapređivanje onih vještina i sposobnosti za koje ono pokazuje interes te za koje ima kapaciteta.
POTREBAN MATERIJAL	Obrazac SWOT analize Računalo i projektor (opcionalno ploča)
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	<p><u>1. Uvod</u> Voditelj održi kratko izlaganje o važnosti poznavanja djetetovih snaga, ali i slabosti, te poteškoća i mogućnosti pri izboru srednje škole. Predstavi model SWOT analize i pokaže jedan primjer (npr. Učenik čije su <u>snage</u>, tj. <u>prednosti</u>: izražena savjesnost i marljivost, učenik koji preferira matematičke i logičke zadatke, koji se jako dobro snalazi na računalima, državni prvak u matematici i fizici; <u>slabosti</u>: zdravstvene poteškoće (ima problema sa kralješnicom, izražena skolioza zbog koje se ne može puno kretati); <u>mogućnosti</u>: prirodoslovno-matematička gimnazija je u obližnjem gradu, postoji mogućnost javnog prijevoza, nema stručne prakse kao npr. u tehničkoj školi; <u>poteškoće</u>: otac želi da učenik upiše neki smjer u tehničkoj školi u gradu u kojem žive kako ne bi morao putovati te kako bi nakon srednje škole već imao određeno zvanje, ako ne upiše fakultet, iako bi mu više odgovarala prirodoslovno-matematička gimnazija kao dobar temelj za upis fakulteta (učenik želi biti programer, ali je neodlučan što se tiče izbora srednje škole) – 15 minuta.</p> <p><u>2. Glavni dio</u> Svaki roditelj zasebno radi SWOT analizu za svoje dijete (ispunjava SWOT obrazac te odgovara na pitanja) – 20 minuta.</p> <p><u>3. Završni dio</u> Sumiranje svega rečenog uz naglasak na usmjeravanje na pozitivne strane djeteta – 10 minuta.</p>
VRIJEME	45 minuta

SWOT ANALIZA

IME I PREZIME DJETETA: _____

ŽELJENI SREDNJOŠKOLSKI PROGRAMI: _____

<i>SNAGE/PREDNOSTI</i>	<i>SLABOSTI</i>
<i>MOGUĆNOSTI</i>	<i>POTEŠKOĆE</i>

Pravilan odgoj sastoji se u tome da se izvuče iz svakoga ono što je najbolje. (Ghandi)

TEMA	Roditeljski odgojni stilovi
CILJ/SVRHA	Potaknuti roditelje na prepoznavanje svog roditeljskog stila i moguće promjene u nekim njegovim aspektima radi dobiti vlastitog djeteta. Osvijestiti kod roditelja primjenu neučinkovitih ponašanja i potrebu njihove zamjene učinkovitima.
PREGLED/UVOD	Neki opći ciljevi koji proizlaze iz temeljne uloge roditelja su: zdravlje, ekonomska neovisnost, postignuće u okviru društvenih normi, moralna stajališta i osobna sreća njihova djeteta. Neki specifični odgojni ciljevi su: razvoj socijalnih vještina, pozitivno ponašanje, uspjeh u školi, razvoj samopouzdanja. Ovi odgojni ciljevi definiraju roditeljska ponašanja i, prema tome, stilove roditeljstva. Stilovi roditeljstva međusobno se razlikuju s obzirom na roditeljsku TOPLINU (potporu, ohrabrenje i ljubav koju pružaju djetetu) i roditeljski NADZOR (usmjeravanje i postavljanje ranica). Prema tome razlikujemo 4 glavna roditeljska stila: autoritativan (demokratski), autoritaran (strog), popustljiv (permisiv) i zanemarujući (ravnodušan). O prevladavajućem roditeljskom stilu ovisi djetetovo ponašanje i doživljavanje.
POTREBAN MATERIJAL	Radni list
AKTIVNOSTI, KORACI I UPUTE S PRIPADAJUĆIM OBLICIMA RADA	<ol style="list-style-type: none"> 1. Voditelj održi predavanje o roditeljskim stilovima (prezentacija s podjelom i primjerima) djelotvornim i nedjelotvornim ponašanjima te „ja“ porukama i „ti“ porukama; roditelji će dobiti pisani materijal (u prilogu) i treba ih uputiti neka kod kuće, u miru, razmisle gdje bi se oni sami smjestili i što misle da bi trebalo promijeniti – 15 minuta. 2. Voditelj će zamoliti roditelje da opišu neke situacije kada ih djeca nisu poslušala ili nisu učinila ono što se od njih tražilo i obrnuto, kada su poslušala – na tim će se primjerima izdvojiti učinkovita i neučinkovita ponašanja – 15 minuta. 3. Na radnom listu roditelji će zamijeniti neučinkovita ponašanja učinkovitima – 10 minuta. 4. Na radnom listu roditelji će zamijeniti „ti“ poruke „ja“ porukama – 10 minuta. 5. Završna rasprava i pitanja roditelja – 10 minuta.
VRIJEME	60 minuta

RADNI LIST

Neučinkovita ponašanja	Učinkovita ponašanja
Zanovijetanje	
Propovijedanje	
Upadanje u riječ	
Prijetnje	
Uspoređivanje s drugima	
Vikanje	
Kritiziranje	
Kažnjavanje	
Vrijedanje	
Izazivanje osjećaja krivnje	
„Ti“ poruke	„Ja“ poruke
Ti nikad...	
S tobom se ne može...	
Tvoje mišljenje je potpuno krivo	
Prestani brbljati!	
Sa mnom nećeš tako razgovarati.	
<i>Dalje nadopunite sami....</i>	

RODITELJSKI ODGOJNI STILOVI

Neki opći ciljevi koji proizlaze iz temeljne funkcije roditelja su: zdravlje, ekonomska neovisnost, postignuće u okviru društvenih normi, moralna stajališta i osobna sreća. Neki specifični odgojni ciljevi bili bi: socijalne vještine, pozitivno ponašanje, uspjeh u školi, razvoj samopouzdanja. Ovi odgojni ciljevi definiraju roditeljska ponašanja i, prema tome, **stilove roditeljstva**. Stilovi roditeljstva međusobno se razlikuju s obzirom na roditeljsku TOPLINU (potporu, ohrabrenje i ljubav koju pružaju djetetu) i roditeljski NADZOR (usmjeravanje i postavljanje granica). Prema tome razlikujemo **4 glavna roditeljska stila**: autoritativan (demokratski), autoritaran (strog), popustljiv (permisivan) i zanemarujući (ravnođušan).

Poželjan stil roditeljstva je svakako **AUTORITATIVAN**. Autoritativni roditelji postavljaju granice i provode nadzor, ali istodobno pružaju djeci veliku potporu i emotivnu toplinu. Glavni odgojni ciljevi ovih roditelja su razvoj djetetove znatiželje i kreativnosti, te motivacija i samostalnost djeteta. Autoritativan roditelj je savjetnik, ali ne kontrolor. On pruža djetetu informacije, objašnjava granice i pravila, potiče i odaje priznanje. Djeca autoritativnih roditelja spontana su, slobodno izražavaju svoje mišljenje i osjećaje, te razvijaju samostalnost i samopouzdanje. Obično su i uspješnija u školi i društvenom okruženju.

AUTORITARAN stil određen je postavljanjem prevelikih zahtjeva roditelja pred djecu i provođenjem strogog nadzora, pri čemu roditelji ne pružaju djeci dovoljno potpore i emocionalne topline. Glavni odgojni ciljevi autoritarnih roditelja su poslušnost djeteta i učenje samokontrole. Ovi roditelji ne pružaju djetetu dovoljno informacija, ne objašnjavaju mu svoje zahtjeve, postavljene granice i pravila i uglavnom traže slijepu poslušnost, a neposluh kažnjavaju. Koriste, dakle, neka od nedjelotvornih roditeljskih ponašanja. Posljedica toga je razvoj djeteta sklonog promjenama raspoloženja, povučenosti, bojažljivosti i bez spontanosti. Veća je vjerojatnost za pojavu neuspjeha u školi, te za slabiju društvenu prilagodbu djeteta.

POPUSTLJIV roditelj postavlja male zahtjeve pred dijete i provodi slab nadzor, ali daje veliku potporu i emotivnu toplinu. On zapravo zadovoljava gotovo svaki djetetov zahtjev! Takav pristup je loš jer se kod djeteta

stvara nesigurnost i nesnalaženje u granicama (pogotovo ako je roditelj nedosljedan u odgojnim postupcima), pa se razvija impulzivno, razmaženo i agresivno dječje ponašanje. Roditelj djetetu treba biti autoritet, a ne dijete roditelju!

ZANEMARUJUĆI roditelji postavljaju male zahtjeve, nema nadzora, ali ni roditeljske topline i potpore. Ovi roditelji nemaju vremena za bavljenje djecom, ili ih emocionalno odbacuju. Dijete na takav roditeljski odnos reagira neprijateljski i s otporom, te nije u mogućnosti steći socijalne vještine i neuspješno je u školi. S obzirom na to da velik dio vremena djeca provode bez nadzora, te zanemarujući roditelji uglavnom ne znaju gdje im je dijete, što radi i s kime se druži, u takvom obiteljskom okruženju najčešće odrastaju djeca koja pokazuju različite oblike neprihvatljivog, neprilagođenog i delinkventnog ponašanja.

Svi roditelji se katkad susreću s raznim oblicima neprihvatljivog ponašanja svoje djece, od agresivnih ponašanja, prkosa, ispada bijesa kod male djece pa do laganja, bježanja iz škole, ostalih buntovnih ponašanja adolescenata. Kao roditelji, težimo tome da naša djeca nauče izbjegavati takva ponašanja koja bi im mogla narušiti sigurnost, zdravlje ili razvoj, ili ugroziti druge osobe u okolini. Kako je već spomenuto, vođenje i usmjeravanje djeteta u usvajanju prihvatljivih ponašanja i načina izražavanja emocija jedna je od temeljnih roditeljskih zadaća.

Zbog toga je važno od malih nogu djeci postaviti **jasne, konkretne i dobro definirane granice**, kako bi dijete znalo što će mu roditelj tolerirati, a što neće, koje opcije ima na raspolaganju i što može očekivati kao pozitivan ishod svoje suradnje. Dobro postavljene granice moraju uvažavati i potrebe roditelja i potrebe djeteta (na primjer: „Čim pospremiš sobu, možemo ići van u park“). Ono što je jako važno kod postavljanja granica jest **dosljednost**. Ni u kojem slučaju nemojte popuštati djetetovim pritiscima jednom kad ste postavili granicu, jer na taj način pokazujete djetetu da ne mislite ono što govorite i da je u redu da dijete ne poštuje granice koje ste postavili. Osim toga, nedosljednošću riskirate djetetov bunt kada sljedeći put pokušate postaviti tu istu granicu. Granice se razlikuju od naredbi ili pravila jer se ne temelje na djetetovom strahu od reakcije roditelja (npr. ljutnja, kazna), već dopuštaju djetetu da doživi pozitivne ili negativne posljedi-

ce svojeg ponašanja u sigurnom okruženju. Na taj način pomažemo djetetu da ono (a ne roditelj) bude odgovorno za svoje ponašanje, što nam je i cilj. Postavljanje granica je posebno djelotvorno ako se provodi u atmosferi međusobnog poštovanja, prihvaćanja i ljubavi (autoritativni stil odgoja).

Roditeljski odgojni stilovi shematski su prikazani na sljedećoj slici:

Ponašanja koja NISU DJELOTVORNA

Uglavnom pokušavamo navesti djecu da postupaju onako kako mi želimo, odnosno mislimo da je (za njih ili za nas?) najbolje.

Najčešće im govorimo što u određenoj situaciji treba učiniti. Ako nas djeca ne poslušaju, mislimo da ćemo kažnjavanjem postići da prestanu raditi ono što oni žele i navesti ih da rade ono što mi želimo. Držimo da ćemo im na taj način pomoći u odrastanju.

Neki od **primjera nedjelotvornih roditeljskih ponašanja** su:

- zanovijetanje,
- propovijedanje,
- optuživanje,
- prijetnje,
- uspoređivanje s drugima,
- vikanje,
- kritiziranje,
- batine
- kažnjavanje.

Zbog čega ih koristite ako znate da zapravo nisu djelotvorna? Obično roditelji vjeruju da će takva ponašanja ipak dati neki rezultat, i koriste ih kada **ne znaju što bi drugo** učinili, kada su frustrirani, kada dođu „do ruba“. Na kraju, naši su roditelji primjenjivali takva ponašanja kada su nas odgajali jer nisu znali drukčije, pa što nam fali – reći ćete. Takvi naši postupci katkad daju rezultate, ali **KRATKOROČNO**. Velik broj djece ne napravi ono što smo od njih tražili ili što smo im savjetovali.

Svakom se roditelju njegovo dijete i njegov problem

Izbjegavajte:

ispravljanje	zvicanje	prekidanje
kukanje ili žaljenje	vikanje	mijenjanje teme razgovora
predbacivanje	omalovažavanje	okrivljavanje
kritiziranje	ismijavanje	sarkazam
psovanje	upadanje u riječ	zafrkavanje
vrijeđanje	nazivanje "imenima"	izazivanje osjećaja krivnje

Što imate od toga? Smisao svega toga je da se potakne drugu osobu da spozna svoju grešku i ispravi je. To je teško ostvariti ako se osobu vrijeđa. Kritiziranje nije odgojna strategija jer omalovažava djecu, a ne nudi im nikakav protumodel ponašanja. **Ne kritizirajte djecu/druge nego njihovo ponašanje** – na taj način omogućavate djetetu/osobi održati svoje dostojanstvo ukazujući na to da nije problem u njemu/njoj nego samo u njegovom/njezinom ponašanju koje je lako promijeniti. "Nisi ti loš, nego je loše to što radiš". Pokušajte što manje kritizirati a što više utjecati na promjenu svojim primjerom. Ako

čini najvažnijim. Ni jedan problem ne treba zanemariti i odgađati mu rješenje. Od roditelja, djeteta i/ili nastavnika se ponekad previše zahtjeva. Ako se obiteljska ili školska klima gradi samo na zahtjevima i obvezama, to nije dobro za razvoj djeteta i može biti uzrokom različitih problema. Postoji jedno osnovno pravilo u odgoju djece i vrijedi za sve koji se djecom bave: imajte ljubavi za dijete i pokažite je djetetu jasno, sve ostalo se može naučiti. Ako je neko ponašanje izrazito loše ili je situacija izmakla kontroli, osnovno pitanje je „Zašto?“, a nikako „Tko je kriv?“.

Kao **pomoć pri izboru djelotvornih ponašanja**, ključna **pitanja** koja si možemo postaviti u bilo kojoj situaciji jesu:

Što želim? Koji su odgojni ciljevi koje želim postići i vrijednosti kojima težim i koje pokušavam usaditi svojoj djeci.

- Što radim da dobijem to što želim?
- Donosi li mi ono što radim to što želim?
- Što još mogu učiniti?

Imajte još na umu:

Odgoj se ostvaruje u mnogobrojnim odgojnim sredinama – **škola i obitelj** najvažnije su među njima; tu važnost u dijelu adolescencije može preuzeti jedino grupa vršnjaka;

Suradnja škole i obitelji jedna je od nužnih pretpostavki za uspješnost i zadovoljstvo svih sudionika odgojno-obrazovnog procesa (djece, roditelja i nastavnika) tijekom djetetova školovanja.

Roditelji (obitelj) i nastavnici (škola) su suradničke (a ne neprijateljske) skupine upućene na zajedničko djelovanje radi postizanja istog cilja – odgoja djeteta;

Dijete (u obitelji) i učenik (u školi) jedna su te ista osoba

Pitanje „**Tko je kriv?**“ kao neučinkovito svakako zaboravite.

Koristite „**JA**“ **poruke** – započnite svoju poruku riječju „JA“ umjesto „TI“. „**Ja sam + opis svoga osjećanja + opis ponašanja osobe kojoj se obraćamo.**

moramo nekome ukazati na njegove negativnosti, onda je to najbolje učiniti tako da mu/joj damo priliku da to popravi.

Ne pretjerujte - nemojte koristiti rečenice koje počinju s „Ti nikad...“, „S tobom se ne može...“, „Uvijek...“ i ostale rečenice koje pretjeruju.

Zamolite za suradnju umjesto da zahtijevate poslušnost – Primjerice +, naredbeno „sjedni za stol“ treba samo uobličiti u „idemo zajedno za stol“. Dijete uvijek treba imati osjećaj da je važan dio obitelji i da svime što čini pokazuje svoju zrelost i svoje umijeće.

Ne namećite svoja očekivanja – kad očekujemo previše od drugih ili da djeluju po našim vlastitim standardima, onda smo sigurno predbilježeni za razočaranja i konflikte. Osim što je moguće da naša očekivanja od vlastite djece nisu ono najbolje za njih same, isto tako je moguće da su korisna. U tom slučaju trebalo bi savladati umijeće kako svoja očekivanja prenijeti djeci tako da postanu njihova vlastita očekivanja. Normalno je očekivati od svoje djece određene stvari, no važno je kako ta očekivanja izraziti, a da se druga strana ne osjeti ugroženom i da ih uostalom prihvatiti kao svoja. Umjesto da namećete očekivano postignuće, taktično ističite pogodnosti koje proizlaze iz očekivanog postignuća

Ispunjavajte svoja obećanja – držite se svoje riječi. Ne kaže se uzalud “Vola se držati za rogove, a čovjeka za riječ.” Ako Vas znaju kao osobu koja drži do svoje riječi, komunikacija će biti lakša, jer će biti manje nepovjerenja, nepoštivanja i sličnih uzročnika loše komunikacije

Dopustite mogućnost da niste uvijek Vi u pravu, i da je moguće da druga osoba zna bolje, ma koliko to izgledalo nevjerovatno. Osim toga, nije najbitnije tko je u pravu. Svatko može biti u pravu. Različiti ljudi gledaju na stvari iz različitih perspektiva. To ne znači da je jedna bolja od druge. To se najčešće pojavljuje kod različitih generacija, pa tako i između roditelja i djece

Djela govore više od riječi. Kada npr. ono što osoba govori nije usklađeno s onim što osoba čini, svi ćemo prije povjerovati djelima nego riječima.

Pokažite ljubav potporom, zauzimanjem za svoju djecu, stajanjem uz njih i kad im loše ide, ispunjavanjem nekih posebnih želja i slično.

Neka djeca ne vole puno govoriti o svojim osjećajima i mislima, ali se one mogu pročitati iz njihova ponašanja. Zato morate dobro gledati a ne samo slušati!

Usredotočimo se na **rješenja** umjesto na probleme!

Ako dosadašnji stil komunikacije nije bio učinkovit, najvjerovatnije neće biti ni dalje. **Definicija gluposti je činiti i dalje isto i očekivati drugačije rezultate.** Kao što je i Einstein sugerirao, problem u komunikaciji moramo riješiti na drugi način od onog kojim smo ga stvorili. Potrebno je, dakle, osvijestiti da naše viđenje situacije nije baš najbolje jer ne donosi rezultate, bez obzira tko je u pravu a tko nije. Čak i kad nije naša krivica, možemo uspostaviti komunikaciju koja će dovesti do rješenja.

Promijenite pristup. Razmislite kako možete uspostaviti bolju komunikaciju. Ako ne znate, posavjetujte se s onima koji vas dobro poznaju, sigurno su i sami uvidjeli

neke vaše greške. Budite otvoreni i dopustite drugima da vas opomenu ili upozore. Oni koji se samo slažu s vama nisu vam dobri prijatelji. Lako moguće da ne uvidate svoj strogi, zastrašujući ton ili pak niste svjesni da previše prigovarate, kukate ili ogovarate.

Podsjetite se prijašnjih komunikacija s djetetom i pitajte se jeste li to mogli **drugačije** i bolje te kako biste to drugi put mogli bolje učiniti. Možda govorite preglasno, možda ne dajete djetetu da dođe do riječi, možda ste previše usmjereni na ono što je loše i premalo pohvaljujete ono što je dobro u djetetu.

Kad ste se domislili kako možete bolje komunicirati, **dajte jasno do znanja svome djetetu ili djeci da ste se promijenili, uvidjeli svoju grešku i, što je važno: zamolite ih da vam pomognu ispraviti grešku** tako što će vam dopustiti veći pristup i razmjenu mišljenja, stavova, ideja, osjećaja i slično. Unesite se s osjećajima, tako da djetetu bude jasno da ste iskreni i da stvarno želite promjenu na bolje. Iznesite kako vam je žao što niste znali bolje se postaviti u određenim situacijama, da vas nitko nije imao priliku naučiti kako biti dobar roditelj, pa ste zato možda neke stvari krivo izrazili.

Zatim **nastojte vidjeti stvari iz djetetove perspektive** – pitajte dijete što ono misli da je prije bio problem u komunikaciji i vide li i svoju grešku. Otvoreno razgovarajte o problemima kako se ne bi ponovili, no nikako se nemojte fokusirati na probleme nego na rješenja.

Budite otvoreni i spremni za odgovaranje na njihova pitanja. Možda niste svjesni, no vjerovatno i vi, kao i većina roditelja, omalovažavate ili ignorirate pitanja i propitivanja vaših mališana. Što ste spremniji odgovarati, to je komunikacija bolja.

Uvodite promjene malo pomalo, ne naglo, jer bi to moglo biti kontraproduktivno. Djeca se moraju na svaku promjenu neko vrijeme navikavati, pa makar ona bila i promjena na bolje.

Uloga roditelja i stručnjaka jest poticati mlade na razmišljanje i formiranje vlastitih stavova i sustava vrijednosti. Pritom je od iznimne važnosti da ne namećemo drugima vlastite stavove, ne procjenjujemo njihovu ispravnost već da im pružamo što više informacija i pronalazimo argumente za različite stavove. **Iz našeg ponašanja i djelovanja mora proizlaziti jasna poruka da različitosti predstavljaju bogatstvo i da svatko ima pravo na vlastito viđenje i način života.**

prilog **IV**. Program rada Centra za profesionalni razvoj u osnovnoj školi

U okviru projekta „Moj pametan izbor“, financiranog sredstvima Europske unije iz Europskog socijalnog fonda u sklopu grant sheme Lokalne inicijative za poticanje zapošljavanja – faza II, osnovani su i opremljeni Centri za profesionalni razvoj u OŠ „Mladost“ Jakšić i Ivan Goran Kovačić, Gornje Bazje. U svakom centru na pola radnog vremena zaposlena je voditeljica čija je osnovna zadaća bila provođenje i koordiniranje programa profesionalnog usmjeravanja u školi. Radno vrijeme Centara bilo je prilagođeno potrebama škole.

Voditeljice su sudjelovale u opremanju centara i ostalim aktivnostima projekta:

- Edukacija o profesionalnom usmjeravanju
- Studijsko putovanje u Češku sličnom centru
- Kreiranje kurikuluma profesionalnog razvoja

Edukacijom su voditelji stekli znanja o profesionalnom razvoju, teorijama i istraživanjima u području profesionalnog razvoja kao i procesu cjeloživotnog profesionalnog razvoja. Također su upućeni u osnovnu metodologiju praćenja i korištenja novih informacija u području obrazovanja, trendovima zapošljavanja, tržištu rada, različitim zanimanjima te relevantnim društvenim zbivanjima. Zadaća voditelja centara bila je i koordiniranje suradnje s relevantnim dionicima na tržištu rada kao što su: HZZ, srednje i osnovne škole, Hrvatska obrtnička komora, Hrvatska gospodarska komora, Udruženje obrtnika i ostali.

Osnovni poslovi voditelja Centra za profesionalni razvoj su:

- Koordinaciju projekta „Moj pametan izbor“
- Rad s učenicima
- Rad s učiteljima i stručnim suradnicima
- Rad s roditeljima
- Ostali poslovi

I. Koordinacija projekta

- suradnja s voditeljem Centra za profesionalni razvoj u drugoj školi uključenoj u projekt
- suradnja s ostalim članovima projektnog tima (u matičnoj školi, drugoj školi uključenoj u projekt i Područnim uredima HZZ-a)
- vođenje administrativnih poslova vezanih uz provedbu projekta i implementacije aktivnosti
- podrška stručnim suradnicima i nastavnicima u provođenju projektnih aktivnosti:
  - a) uspostava Centra za profesionalni razvoj
  - b) edukacija o profesionalnom razvoju
  - c) studijsko putovanje u Republiku Češku
  - d) kreiranje programa profesionalnog razvoja – kurikuluma profesionalnog razvoja

e) provođenje programa profesionalnog razvoja u osnovnoj školi

II. Rad s učenicima

Cilj rada s učenicima jest omogućiti im stjecanje znanja o bitnim odrednicama izbora zanimanja i uspořádivanje znanja o sebi (svojim osobinama) sa znanjima o zahtjevima pojedinih područja rada (zanimanja) te ih tako osposobljavati i odgajati za samostalno i odgovorno donošenje odluke o izboru zanimanja.

1. Sistematsko upoznavanje učenika

- sudjelovanje u praćenju učenika u učenju i vladanju u redovnoj, izbornoj nastavi te izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima,
- sudjelovanje u sustavnom pedagoškom praćenju,
- sudjelovanje (aktivno/pasivno ovisno o osnovnoj struci) u sustavnom psihološkom praćenju
- ispitivanje psihosocijalne zrelosti za polazak u školu
- grupna ispitivanja učenika VII. i VIII. razreda
- psihološko ispitivanje sposobnosti i profesionalnih interesa učenika VIII. razreda
- posebna psihološka ispitivanje prema potrebi
- pomoć stručnoj službi pri sustavnom defektološko-logopedsko praćenje učenika
- pomoć pri provođenju postupka pedagoške opservacije učenika s teškoćama u razvoju i darovitih učenika

2. Profesionalno informiranje učenika

- informiranje u redovnoj nastavi
- informiranje kroz izborne programe
- informiranje kroz sat razrednika
- informiranje na izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima
- predavanja i radionice za učenike
- Samostalni radovi učenika – uz suradnju predmetnih nastavnika
  - pismeni radovi
  - likovni radovi
  - tehnički radovi
- Posjet poduzećima, ustanovama, obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima i slično
- Stalni informativno-izložbeni pano za profesionalno usmjeravanje
- Ispitivanje profesionalnih želja, namjera, interesa i drugih obilježja učenika značajnih za njihov profesionalni razvoj

3. Profesionalno savjetovanje učenika

- profesionalno savjetovanje učenika s profesionalnim problemima (neodlučni ili nesigurni učenici)

- prikupljanje i arhiviranje povratnih informacija o učenicima koji su prošli postupak savjetovanja
- identificiranje učenika s većim poteškoćama pri odabiru srednje škole (učenici s teškoćama u razvoju, učenici sa zdravstvenim teškoćama)
- korištenje računalnih programa i Internetskih portala pri savjetovanju učenika

Praćenje učenika

- Prikupljanje podataka o upisu učenika u srednje škole i o njihovu uspjehu u nastavku školovanja
- Statistička obrada i primijenjena analiza informacija te izvješćivanje Učiteljskog vijeća

III. Rad s učiteljima i stručnim suradnicima

Cilj rada s učiteljima je pomoć i podrška u provođenju programa profesionalnog usmjeravanja. Aktivnosti se provode kroz različite oblike (sastanci, konzultacije, prezentacije) a sadržaji rada s učiteljima su:

- Cjeloživotno profesionalno usmjeravanje – suvremeni teorijski koncepti
- Činitelji profesionalnog razvoja
- Profesionalno usmjeravanje u nastavnim i izvannastavnim aktivnostima
- Planiranje i provođenje projekata, terenske nastave i drugih sličnih oblika nastave
- Aktivnosti učenika u pripremanju za izbor zanimanja
- Profesionalno usmjeravanje darovitih učenika i učenika s teškoćama u razvoju
- Ispitivanje želja, namjera i drugih karakteristika učenika i korištenje dobivenih rezultata

Osim navedenih tema, koje se mogu realizirati grupnim oblicima usavršavanja (stručni aktivni i seminari) učitelji svoje stručno usavršavanje mogu ostvariti korištenjem literature, praćenjem radio i TV emisija, korištenjem Interneta, posjetima izložbama, ekskurzijama i slično.

IV. Rad s roditeljima

Svrha rada s roditeljima jest ojačati ih za primjereno i opravdano profesionalno usmjeravanje djece. Zadatak programa jest informirati roditelje o svim važnim subjektivnim i objektivnim činiteljima profesionalnog razvoja njihove djece, o mogućnostima i uvjetima obrazovanja i zapošljavanja, o obilježjima zanimanja te mogućnostima korištenja stručne pomoći različitih institucija. Sve ove aktivnosti trebale bi potaknuti aktivnu ulogu roditelja u svim dijelovima programa profesionalnog usmjeravanja u osnovnoj školi.

Suradnja s roditeljima na području profesionalnog

usmjeravanja treba početi od polaska djeteta u školu. Tijekom cijelog djetetovog obrazovanja roditelji bi trebali podržavati djetetove interese, poticati razvoj talenata i unapređivanje sposobnosti te pravovremeno donošenje samostalnih i odgovornih odluka o daljim koracima na karijernom putu.

Program za roditelje zamišljen je kao niz aktivnosti koje se provode na roditeljskim sastancima, zajedničkim aktivnostima s djecom ali i roditeljskom aktivnom uključivanju u program PU u školi, npr. kao predstavnici zanimanja koji učenicima opisuju svoj karijerni put ili pomažu i organiziraju posjete poslodavcima itd..

Mogući sadržaji informiranja za roditelje su sljedeći:

- Analiza odgojno-obrazovnog napredovanja učenika i odjela
- Psihosocijalni razvoj djeteta
- Usmjeravanje na pozitivne djetetove osobine
- Razvoj radnih navika i učenja, odnosa i stavova prema učenju
- Utjecaj roditelja na razvijanje dječjih interesa
- Dužnosti djeteta u obitelji i školi
- Roditeljski odgojni stilovi
- Primjer kao odgojno sredstvo
- Predrasude i kako protiv njih
- Izbor izvannastavnih i izvanškolskih aktivnosti
- Bitne karakteristike sustava srednjeg školstva
- Subjektivni i objektivni činitelji koji određuju pravac profesionalnog razvoja
- Kriteriji upisa u srednje škole
- Tko sve može pomoći u izboru zanimanja
- Mogućnosti zapošljavanja u regiji i široj zajednici
- Važne životne uloge i kako ih uskladiti
- Slika suvremenog svijeta rada

V. Ostali poslovi

- upoznavanje relevantnih dokumenata vezanih uz osnovno školovanje (zakoni, pravilnici, kurikulumi i ostali dokumenti na školskoj, regionalnoj i nacionalnoj razini)
- suradnja s pedagogom škole kao i ostalim nastavnim te nenastavnim osobljem
- suradnja s Odsjekom za profesionalno usmjeravanje Područnog ureda HZZ-a (Virovitica za OŠ Ivana Gorana Kovačića i Požega za OŠ Mladost)
- suradnja s ostalim osnovnim i srednjim školama u Županiji
- kontinuirano praćenje stručne literature, kao i kretanja na tržištu rada te mogućnostima srednjoškolskog obrazovanja
- praćenje postupka upisa u srednje škole te poznavanje relevantne dokumentacije

Zapažanja, doživljaji, razmišljanja i prijedlozi učitelja i stručnih suradnika

Projekt „Moj pametan izbor“ prvi je korak u kreiranju održivog programa koji bi uvođenjem u nacionalni okvirni kurikulum donio višestruke koristi osnovnoškolskom obrazovanju i odgoju učenika. Osobno smatram da bi elementi profesionalnog razvoja u osnovnoj školi trebali biti imperativ jer bi time ispunili osnovnu svrhu škole, a to je priprema djece za zahtjeve koje život pred njih postavlja u budućnosti. Profesionalni razvoj omogućava, ili barem olakšava, da djeca upoznaju sebe i stave se negdje u kontekst svog budućeg radnog života upoznavanjem samih sebe, vlastitih vrijednosti, interesa te informiranjem o svijetu rada. Projekt promovira aktivnosti koje su efikasne, ali i jednostavne za provedbu. Nažalost, zbog vremenskog ograničenja trajanja Projekta nije moguće evaluirati dugotrajne ishode i postizanje ciljeva, ali kad bi se predviđene aktivnosti sustavno provodile kroz cijelo osnovnoškolsko obrazovanje učenika, rezultati nikako ne bi mogli izostati. Učenici koji u skladu sa svojim karakteristikama, interesima i sposobnostima biraju svoje buduće zanimanje, bit će zadovoljniji i uspješniji u svojem zanimanju te će u konačnici imati kvalitetu života podignutu na višu razinu. Nikako ne smijemo zaboraviti ulogu roditelja koji su važan faktor cijelog ovog procesa. Projekt roditeljima omogućava upoznavanje vlastite djece u terminima njihovih karakteristika koje su od presudne važnosti pri donošenju velikih i važnih životnih odluka kao što je odabir vlastitog zanimanja.

Maja Sikirica, voditeljica Centra za profesionalni razvoj u OŠ „Mladost“ Jakšić

Projekt „Moj pametan izbor“ smatram sadržajno korisnim za učitelje, učenike i roditelje. Rezultat ovog dijela Projekta je Školski kurikulum profesionalnog razvoja i Priručnik za razrednike s nizom aktivnosti za učenike za sate razrednika i za roditelje za roditeljske sastanke. Implementacijom sadržaja Školskog kurikuluma i Priručnika tijekom osnovne škole potičemo učenike na upoznavanje samih sebe, svojih jakih i slabih strana. Ujedno je to osnova za rad na sebi i razvoju osobnih potencijala. Osim toga, učenici pravovremeno upoznaju svijet rada, tj. različita zanimanja i stanja na tržištu rada. Na taj način na kraju osnovne škole postaju spremniji za izbor srednje škole i budućeg zanimanja. Rad s roditeljima omogućuje im objektivnije upoznavanje njihove djece; njihovih potencijala, stavova, interesa i želja. Tako mogu kvalitetnije pomoći svojoj djeci pri izboru budućeg zanimanja. Svakako kvaliteta ostvarivanja niza ovih aktivnosti prvenstveno (ne u potpunosti) ovise o trudu učitelja. Stoga smatram značajnim načiniti kriterije vrjednovanja provedbe pojedinih aktivnosti s učenicima i roditeljima kako bi se moglo dodatno financijski nagraditi učitelje.

Ančica Eđed, pedagoginja u OŠ „Mladost“ Jakšić

„My smart choice“ je projekt koji se pokazao veoma korisnim svim našim učenicima budući da su tijekom provođenja projekta dobili pregršt informacija o srednjoškolskim usmjerenjima koje mogu upisati. Također, smatram da bi bilo vrlo korisno kada bi ovaj projekt sažvio u svakoj osnovnoj školi kako bi učenici lakše došli do informacija koje su im neophodne za donošenje profesionalnih izbora.

Vera Ferenčević, pedagoginja u OŠ Ivana Gorana Kovačića Gornje Bazje

Smatram da je izuzetno bitno raditi sa svim učenicima na profesionalnom razvoju, od 1.razreda, pa nadalje, a posebice sa sedmašima i osmašima i to na vrlo intenzivan način (radionice, individualna savjetovanja, posjeti poslodavcima i posjeti poslodavaca). Odabir zanimanja je jedna od najbitnijih životnih odluka i tome bi svaka osnovna škola trebala dati veliki značaj. Nužno je poticati učenike da osvijeste vlastite kompetencije, a ne samo interese te smatram da je ovaj projekt napravio veliki pomak prema tome. Učenici doista odlično reagiraju na gore navedeni način rada, vole sudjelovati u radionicama, posjećivati poslodavce, usvajati nove informacije o svijetu rada. Velika većina njih nije dovoljno informirana o mogućnostima koje im se pružaju niti su svjesni vlastitih sposobnosti i vještina, a ovaj projekt im je omogućio da na tome porade i da budu spremniji za donošenje profesionalnih odluka.

Dragana Prendl, voditeljica Centra za profesionalni razvoj u OŠ Ivana Gorana Kovačića Gornje Bazje

Zapažanja, doživljaji, razmišljanja i prijedlozi učitelja:

Učitelji su implementirajući teme vezane uz profesionalni razvoj u nastavne sadržaje uvidjeli da djeca jako dobro reagiraju na teme vezane za odabir budućeg zanimanja. Također, djeca vole učiti o svijetu rada te o različitim vještinama i sposobnostima, uvidati kako i sami posjeduju određene kompetencije zbog kojih bi bili uspješni u određenom zanimanju. Nadalje, nastavnici smatraju da s djecom doista treba što je ranije moguće aktivno raditi na profesionalnom razvoju i osvještavanju mogućnosti koje im se pružaju. Budući da su djeca preko medija stvorila uglavnom samo pozitivne slike o većini zanimanja, ovaj projekt je pružio priliku da putem posjeta pravim poslodavcima stvore realističniju sliku određenog zanimanja.

prilog VI. Zapažanja i razmišljanja učenika

Zapažanja i razmišljanja učenika nižih razreda za vrijeme terenske nastave

- Bilo mi je lijepo na izletu. Najljepše mi je bilo na poljoprivrednom imanju
- Naučio sam puno o raznim zanimanjima. Najbolje mi je bilo kad smo se vozili u autobusu/vlaku.
- Naučio sam da za svaki posao treba završiti školu.
- Naučio sam da je svaki posao težak.
- Meni je bilo odlično kod poljoprivrednika, u banci i na željezničkom kolodvoru. Svi su nas lijepo ugstili i sve nam lijepo objasnili. Učinili su nam dan ljepšim.
- Najviše ću pamtiti: na kolodvoru prolazio vlak , a prometnik nam je rekao da u jednom njegovom vagonu može sjediti 60 ljudi; u banci smo vidjeli sef u kojem su novci, a on je zaštićen kamerama i alarmom; na farmi imaju 109 životinja, a poljoprivredom se bave 15 godina.
- Imali smo puno pitanja i dobili smo na njih odgovore.
- Ja bih bio bankar. Volim banku zato što se broje novci.
- Najviše mi se sviđjelo u banci zato što znaju matematiku i što vole svoj posao.
- Kada odrastem volio bih biti farmer.

Evaluacijski listić za učenike 8.razreda nakon posjete poslodavcima

Na sljedeća pitanja odgovori tako da zaokružiš odgovor "DA" ukoliko se slažeš s navedenom tvrdnjom ili odgovor „NE“ ukoliko se s tvrdnjom ne slažeš.

1. Posjet poslodavcima mi se sviđio.	☒ DA	NE
2. Naučio/la sam nešto što dosad nisam znao/la.	☒ DA	NE
3. Zadovoljan/na sam načinom na koji su nam djelatnici objasnili što rade.	☒ DA	NE
4. Smatram da je posjet poslodavcima bio koristan.	☒ DA	NE
5. Moja očekivanja od posjeta poslodavcima su ispunjena.	☒ DA	NE
6. Želim upoznati i neka druga zanimanja u budućnosti.	☒ DA	NE

Komentar:

Sviđjelo mi se sve. Želim da idemo na ovakva
druženja. Sviđjelo mi se kako su djelatnici
objasnili svoja zanimanja. To će nam pomoći
u budućnosti.

HVALA!

prilog VII. Zapažanja i mišljenje roditelja i predstavnika lokalne zajednice

Dojmovi roditelja

Roditelji vrlo rado surađuju na projektu te aktivno sudjeluju u procesu savjetovanja djece vezano za upis u srednje škole. Smatraju da će stručna pomoć voditeljice

Centra za profesionalno usmjeravanje u školi svakako pomoći njima i njihovoj djeci da donesu dobre odluke. Nekoliko roditelja pomoglo je organizirati posjete poslodavcima.

Pregled posjeta poslodavcima

OŠ Ivana Gorana Kovačića Gornje Bazje		
Datum posjeta	Naziv poslodavca	Broj učenika
27.10.2015.	OPG „Zlatni klas“ Otrovanec	131
12.11.2015.	Brana d.o.o. Virovitica Šumarija Virovitica	117
OŠ „Mladost“ Jakšić		
4.3.2016.	Dom za starije i nemoćne osobe Požega Voćarstvo Boić Zavod za javno zdravstvo Požeško-slavonske županije Tehnička škola Požega HAZU Zavod za znanstveni i umjetnički rad u Požegi	87
9.3.2015.	HŽ Putnički prijevoz d.o.o. Željeznički kolodvor Pleternica Podravska banka d.d. Poslovnica Pleternica OPG Kovačević, Poloje	39
31.3.2016.	HEP ODS d.o.o. Elektra Požega Dom za starije i nemoćne osobe Požega HZZ PU Požega	48
8.4.2016.	Kutjevo d.d. PJ Požežanka	53

Zapažanja i dojmovi poslodavaca

Posjeti poslodavcima prošli su iznimno ugodno i korisno. Većina poslodavaca je vrlo rado surađivala na projektu. Drago im je da su dobili priliku da ih posjete učenici te da s njima podijele svoja znanja i sve relevantne informacije koje djeci uvelike mogu pomoći u profesionalnom razvoju. Svi su se potrudili predstaviti zanimanja svojih zaposlenik koji su potrebni da bi posao funkcionirao. Zaposlenici su opisivali svoja radna mjesta i njihove zahtjeve. Neki su opisali svoj obrazovni put koji ih je doveo do zanimanja i posla kojim se danas bave a neki su demonstrirali poslove koje obavljaju. Osim upoznavanja zanimanja, kod nekih smo poslodavaca imali priliku vidjeti i degustirati proizvode te naučiti nešto o procesu njihove proizvodnje. Svi su spremno odgovarali na pitanja učenika te su potrudili sve sadržaje prilagoditi dobi učenika. Također, jedan poslodavac je naglasio kako im je ovo prilika da bolje upoznaju javnost što je sve u njihovoj domeni djelovanja.

Djelatnici Doma za starije i nemoćne osobe u Požegi iskazali su posebno iznenađenje i zadovoljstvo posjetom učenika naše škole jer je to bio prvi posjet Domu

i njegovim djelatnicima s ciljem profesionalnog razvoja učenika. S obzirom da su velikodušno iskazali spremnost za daljnju suradnju, posjetili smo ih dva puta.

Djelatnici HAZU-a bili su iznimno zadovoljni što su učenici naše škole informirani o postojanju i djelovanju njihove ustanove te su se potrudili što bolje predstaviti svoja zanimanja i naglasiti njihovu važnost.

U Tehničkoj školi u Požegi učenici su razgledavali kabinete i praktikume, čuli su o zanimanja za koje njihova ustanova obrazuje učenike i dobili su informacije o uvjetima upisa. Zaposlenici škole izrazili su zadovoljstvo ovakvim, potpuno drukčijim od uobičajenog, pristupom prikupljanja informacija

U Elektri su učenici naučili o procesu proizvodnje električne energije, načinu na koji se ona prenosi i distribuira do njihovih domova i škola i o svim ključnim zanimanjima djelatnika koji sudjeluju u tom procesu. Rukovoditelji i ostali zaposlenici spremno su prihvatili posjet učenika i osobito su naglasili važnost cjeloživotnog učenja koje je njihovim zaposlenicima nužno za uspješno i sigurno obavljanje posla.

prilog VIII. Primjer evidentiranja osnovnih podataka o provedenim aktivnostima programa profesionalnog usmjeravanja

CIKLUS 1a (1. i 2. razred)					
Znanje o sebi s orijentacijom na jake strane i budućnost					
DATUM	UČITELJ	PREDMET	NASTAVNI SADRŽAJ/TEMA	Ishodi učenja: učenik će moći	Trajanje
19.2.2016.	M.G.	Hrvatski jezik	Glavni i sporedni likovi	Usporediti sebe s likovima iz priča	15 minuta
25.2.2016.	M.A.	Hrvatski jezik	Opisivanje	Opisati svoje interese i hobije	20 minuta
21.9.2015.	K.M.	Matematika	Odnosi među predmetima	Usporediti odnose veličine, usporediti sebe i druge	45 minuta
24.11.2015.	M.V.	Likovna kultura	Volumen i masa u prostoru: geometrijska i slobodna tijela	Nabrojiti potrebna sredstva za nastanak likovnog djela	5 minuta
8.12.2015.	I.Š.	Vjeronauk	Susret Isusovih učenika	Prikazati zanimanja apostola	15 minuta
E. razumijevanje razvoja karijernog puta pojedinca					
1.4.2016.	J.M.	Priroda i društvo	Zanimanja ljudi	Dati primjer karijernog puta pojedinca iz neposredne okoline ili priče	15 minuta
9.12.2015.	M.V.	TZK	Igre	Prepoznati vezu uspješnosti u nekoj igri i uspješnosti u nekoj profesiji	5 minuta
H. prenosive vještine – socijalne vještine					
5.10.2015.	J.M.	Matematika	Uspoređivanje brojeva do 100	Pokazati prijatelju sadržaje koje uče	15 minuta
CIKLUS 2 (5. i 6. razred)					
Znanje o svijetu rada					
1.10.2015.	T.K.	Hrvatski jezik	Kazalište	Objasniti vrste zanimanja u području dramske umjetnosti	10 minuta
10.12.2015.	B.M.	Geografija	Očuvanje okoliša	Prepoznati važnost racionalnog raspolaganja resursima	10 minuta
15.1.2016.	I.S.	Tehnička kultura	Drvo, vrste drva i alati za obradu (5.razred)	Objasniti korisnost rada u zanimanjima iz područja graditeljstva	10 minuta
20.1.2016.	I.S.		Materijali u graditeljstvu (6.razr.)		10 minuta
E. razumijevanje razvoja karijernog puta pojedinca					
15.1.2016.	T.K.	Hrvatski jezik	Filmska izražajna sredstva	Prepoznati ulogu medija u karijernom putu pojedinca	5 minuta
20.1.2016.	S.G.	Engleski jezik	Karijerni putovi iznimnih ljudi	Usporediti karijerne putove nekoliko iznimnih ljudi	15 minuta